

Coperta colecției: Done Stan
Redactor: Corina Tiron
Redactor arttstik: Vasile
Socoliuc

Capitolul unu

IAN McEWAN
Endiiring Love © 1997 Ian
McEwan

Toate drepturile asupra acestei versiuni aparțin
Editurii UNIVERS.
79349 București, Piața Presei Libere nr.1

ISBN 973-34-0718-6

se afla automobilistul, John Logan, a cămi mașină stătea oprită pe marginea acoperită cu iarbă, cu portiera sau portiercele larg deschise. Știind tot ce știu acum, am un sentiment ciudat când îmi evoc silueta lui Jed Parry exact în fața mea, ieșind de sub liziera de mesteceni de la capătul îndepărtat al pajiștii, la vreo cinci sute de metri depărtare, alergând cu vântul din față. Pentru vultur, eu și Parry nu eram decât niște forme mitite, în cămăși albe ce ieșeau în evidență pe fondul verde, fiigind una spre cealaltă ca doi îndrăgostiti, neștiutori față de durerea pe care aveau să o aducă toate aceste încurcături. Mai erau doar câteva minute până la întâlnirea care avea să declanșeze totul și ale cărei proporții ne erau ascunse nu doar de bariera timpului, ci și de colosul din mijlocul câmpului, care ne atrăgea cu puterea unui magnet eliberându-și energia fabuloasă asupra durerii umane de la baza

Ce iăcea Clarissa? A spus că s-a îndreptat cu pași repezi către mijlocul câmpului. N11 știu cum de-a putut să nu fiigă. Atunci când s-a întîmplat - evenimentul pe care mă pregătesc să vi-l descriu, căderea -, aproape că ne prinsese din urmă și avea o poziție excelentă ca observator,

ÎNCEPUTUL E SIMPLU. Stăteam în soare, la poalele stejarului, pe jumătate apărați de vîntul puternic, care bătea în rafale. Eu în genunchi pe iarbă, cu un tirbușon în mîna, și Clarissa întinzîndu-mi o sticlă de vin - Daumas Gassac, din 1987. Aceasta este clipa, întepătura vîrfului de ac pe harta timpului: tocmai întinsesem mîna și gîtul rece, învelit în folie neagră îmi atinsese palma, cînd am auzit pe cineva tipînd. Ne-am întors să privim peste pajiște și am văzut pericolul. În secunda următoare, am rupt-o la fugă în direcția lui. Transformarea fusese absolută: mci nu-mi amintesc cînd am aruncat din mîna tirbușonul cînd m-am ridicat în picioare, cînd am luat o hotărîre sau dacă am auzit-o pe Clarissa strigînd în urma mea să fîu atent. Ce prostie, să te repezi așa în toată povestea aceasta cu labirinturile ei, îndepărtîndu-te în goană de fericirea rămasă în iarba nouă de primăvară de la poalele stejarului. Tipătul s-a auzit din nou, împreună cu plînsul unui copil, acoperit de vîntul care mugea prin copacii înalți de după gardul viu. Am fiigit mai tare. Și dintr-o dată, din puncte diferite ale pajiștii, au apărut alți patru bărbați care se îndreptau către același loc, în goană, ca și mine.

Văd și acum scena, de la o sută de metri înăîțime, prin ochii vulturului pe care îl urmăriserăm ceva mai devreme ridicîndu-se, dînd ocol și lansîndu-se în vârtejul curenților: cinci bărbați alergînd către centml unei pajiști de o sută deaeri. Eu veneam dinspre sud-est, cu vîntul în spate. La vreo două sute de metri în stînga mea fugeau doi oameru, umăr la umăr. Erau muncitori la o fermă, care reparau gardul dinspre marginea sudică a câmpului, cea de la șosea. Cam la aceeași distanță de ei 5

nestînjenită de nevoia de a participa, de parîme și de țipete. sau de fatala lipsă de colaborare dintre noi. Tot ce vă destăinui s-a conturat și după ceea ce a văzut Clarissa, după lucrurile pe care ni le-am spus și răs-spus în analizele obsedante facirte ulterior: urmările, ca o a doua coasă pe care pajiștea o aștepta la începutul verii. Unriările, ca al doilea cosit al ierbii crescute mai deasă după acea primă tăierc, din mai.

Încă ascund faptele. întîrziind dezvoltarea lor. Zăbovesc asupra clipelor de început, căci era timpul cînd încă se mai putea întîmpla once; convergența a șase siluete în mijlocul unui spațiu plat și verde are o geometrie liniștitoare din perspectiva vulturului, pe întinderea limitată. plană și vizibilă a unei mese de biliard. Condițiile inițiale, forța și direcția forței, definesc toate traiectoriile rezultate, toate unghiurile de coliziune și ricoșeurile, iar lumina de deasupra scaldă cîmpul, postavul și toate tniipurile

6

acelea în mișcare, cu o limpezime care dă siguranță. Cred că, în timp ce încă ne mișcam unii către alții, înainte de a intra în contact, ne aflam într-o stare de grănie rmatematică. Mai zăbovesc asupra pozițiilor noastre, a distanțelor relative și a unghiurilor pentru că, m toate întîmplările ce aveau să urmeze, aceasta este ultima dată cînd am mai înțeles ceva cît de cît limpede.

Către ce alergam? Cred că nici unul dintre noi nu va ști vreodată prea bine. La nivel superficial însă, răspunsul este un balon. Nu spațiul acela care cuprinde gîndurile sau repiciile unui personaj de desene animate, sau prin analogie, tipul de balon care funcționează pur și simplu cuaer cald. Acesta era un balon unaș. nmplut cu heliu. gazul elementar talsificat din hidrogen în cuptonil nuclear al stelelor. prima etapă a drumului care generază multitudinea și varietatea materiei în univers, incluzîndu-ne și pe noi. cu toate gîndurile noastre.

Ne îndreptam alergînd către o catastrofa, ea însăși un l'el de cuptor în flăcănle căruia identități și destine aveau să ia forme noi. La baza balonului se afla un coș în care stătea un băietel și. alături de coș, atîrnat de o frînghie. un bărbat care avea nevoie de ajutor.

Chiar și fără balon, ziua aceea ar fi răinas însemnată în amintire, deși în modul cel mai plăcut, căci era ziua reîntîlnirii după o despărțire de șase săptămîni, cea mai lungă perioadă pe care Clarissa și cu mine o petrecuserăm departe unul de altul în șapte ani de zile. Pe drumul spre Heathrow facusem un ocol pe la Covent Garden, unde găsisem un loc de pareare semilegal, în apropiere de magazinul lui Carluccio. Am intrat și am încropit o masă de picmc a cărei piesă centrală era un burduf mare de mozzarella. pe care vînzătorul mi l-a pescuit dintr-un chiup

de pământ cu ajutorul unui clește de lemn. Am mai ciimpărat măslinae negre, o salată mixtă și focaceia. Apoi m-am grăbit pe Longaere pînă la Bertram Rota, să ridic cadoul Clarissei de ziua ei. Cu excepția mașinii și a apartamentului nostru. era obiectul cel mai costisitor pe care îl cumpărasem vreodată. Raritatea cărtilor acesteia părea să emane un fel de căldură pe care o simțeam prin hîrtia cafenie, groasă, de ambalaj în timp ce faceam drumul în sens invers.

Patruzeci de niinute mai tîrziu, cercetam panoul cu uiformații privind sosirile. Avionul de la Boston tocmai aterizase și presupuneam că voi avea de așteptat canii o jumătate de oră. Dacă ar mai fi fost nevoie de probe care să confirme afirmatia lui Darwin că nenumăratele modalități de exprimare a sentimentelor la oameni sînt universale, înscrise în codul nostru genetic, cele cîteva minute de așteptare la poarta de ieșire a terminalului 4 de pe aeroportul Heathrow ar fi fost suficiente. Am văzut aceeași bucurie, același surîs nestăpînit pe chipul unei matroane nigeriene, al unei bunici scoțiene cu buze subtiri și pe cel palid, corect, al unui businessman japonez, în timp ce își împingeau cărucioarele și recunoșteau în mulțime figura aceluia pe care îl așteptau. Varietatea umană îți poate oferi plăcerea de a o descoperi, dar același lucru îl poate face și unitatea. Aud același suspin descendent, adesea șoptit o dată cu un nume, în timp ce doi oameni își fac loc pentru a se îmbrățișa. O secundă majoră, sau o terță minoră, sau poate ceva intermediar? Pa-pa! lolan-da! Ho-bi! Nz-e! Dar și un ton ascendent, gîngurit pe chipurile solemne, cercetătoare ale copiilor la vederea taților sau bunicii plecaci demult, cerînd, implorînd pe loc un răspuns iubitor. Hann-ah? Tom-ee? Dă-nu druniul înăuntru!

Varietatea se găsea m dramele particulare: tatăl și fiul adolescent, poate turei, strînși într-o îmbrățișare prelungă și tăcută, acordîndu-și iertarea, sau poate jelind o moarte, indiferenți la cărucioarele cu bagaje care se înghesuiau în jurul lor; două gemene, femeii de peste cincizeci de ani, fntîmpinîndu-se cu o răceală evidentă, abia dîndu-și mîinile și sărufîndu-se fără să se atingă; un băiețel american, săltat pe umerii unui tată pe care nu-l recunoștea și care urla să fie lăsat jos, provocîndu-i mamei obosite o criză de nervi.

8

în cea mai mare parte însă se zăreau zîmbete și îmbrățișări și în treizeci și cinci de minute am asistat la inai mult de cincizeci de finaluri fericite ca la teatru, fiecare parcă ceva mai slab interpretat decît cel dinainte, pînă m-am simțit epuizat sentimental și am început să-i bănuiesc pînă și pe copii de lipsă de sinceritate. Tocmai începusem să mă întreb cît de convingător aveam să fiu eu însumi atunci cînd aveam să o întîmpin pe Clarissa, cînd ea m-a bătut pe

umăr, după ce mă ratase la ieșire și fusese nevoită să dea un ocol și să se întoarcă. În clipa aceea detașarea mea s-a risipit și i-am rostit numele. pe același ton ca și ceilalți. În mai puțin de o oră, mașina era pareată la marginea unui drumeag prin pădurea de fagi din Chiltern Hills, aproape de Christmas Conimon. În timp ce Clarissa își schimba pantofii, eu am încăreat coșul pentru picnic. Am pornit pe potecă la braț, încă extaziați de întâlnire; tot ceea ce îmi era cunoscut la ea - mărimea și atingerea mîinii, căldura și liniștea glasului, pielea albă și ochii verzi de celtă - era în același timp și nou, strălucitor în lumina strămă, amintindu-mi de primele noastre întâlniri și de lunile petrecute îndrăgostindu-ne unul de celălalt. Sau poate, în imaginația mea, eram un alt bărbat. propriul meu rival, venit să mi-o fure. Când i-am povestit, a rîs și a decretat că eram nătîngul cel mai complicat din lume și. În timp ce ne opriserăm ca să ne sărutăm și ne întrebam cu voce tare dacă nu ar fi trebuit să mergem direct acasă, în pat, am zărit prin fînzișul proaspăt balonul cu heliu plutind ca într-un vis pe deasupra văii împădurite, spre vest. Nu vedeam nici copilul, nici bărbatul. Imi amintesc că mi-a trecut prin minte, chiar dacă nu am rostit-o cu voce tare, că era o formă de transport destiil de precară atunci când nu pilotul, ci mai degrabă vîntul stabilește direcția. Apoi mi-am spus că, poate, acesta era însuși farmecul acestui sport. Și cu asta, gîndul mi-a fugit complet din minte. Am străbătut College Wood înspre Pishill, oprindu-ne să admirăm podoaba înverzită a fagilor. Fiecare frunză părea să

9

emane o lumină proprie. Am vorbit despre puritatea culorii acesteia, a frunzei de fag primăvara, și despre felul în care îți simțea mintea purificată cum te uitai la ele. Pe când mergeam prin pădure, s-a stîmit vîntul și ramurile au început să scîrțîie ca o mașinărie neunsă. Cunoșteam bine dinimul. Era cu siguranță peisajul cel mai frumos aflat la mai puțin de o oră de centrul Londrei. Îmi plăceau cîmpurile vălurite cu porțiunile de cretă și mică risipite ici și colo și cu potecile care le traversau pentru a se afunda în pîlcurile de fagi, spre văile secate, lăsate în plata Donmului. unde stratul de mușchi irizat acoperea trunchiurile putrede de copaci și unde, din cînd în cînd, puteai vedea cîte o căprioară împiedicîndu-se printre tufe. În cea mai mare parte a timpului, cum mergeam către vest. am discutat despre cercetările Clarissei - John Keats pe moarte la Roma, în casa de la piciorul Treptelor Spaniole, unde locuia împreună cu prietenul său, Joseph Sevem. Era cu puțință să mai existe încă trei sau patru scrisori semnate de Keats și nepublicate? Era posibil ca una dintre ele să fi fost adresată lui Fanny Brawne? Clarissa avea motive să creadă că da și își petrecuse o parte a unui semestru sabbatic* călătorind prin Spania și Portugalia, vizitînd case

cunoscute lui Fanny Brawne și surorii lui Keats, Fanny. Acum se întorsese de la Boston, unde lucrase la Biblioteca Houghton de la Harvard, încercând să dea de urma corespondenței de la rudele mai îndepărtate ale familiei Severn. Ultima scrisoare cunoscută a lui Keats este scrisă cu aproape trei luni înaintea morții către vechiul său prieten, Charles Brown. Tonul este impunător și, tipic pentru Keats, scrisoarea face, aproape ca într-o paranteză, o descriere strălucită a creației artistice - „știința contrastului, simțul luminii și al umbrelor, toate aceste infonnații (simturi primitive) care într-un poem sînt

* An sabatic - 1. *bibl.* fiecare al șaptelea an; 2. *univ.* (fiecare al șaptelea) an cînd profesorul nu are sarcini de predare. Semestru sabatic - semestru al anului sabatic (*n. tr.*). 10

celebrul rămas bun, atît de pătrunzător în reținerca și curtoazia sa: „Cu greu îmi pot lua rămas bun de la tine, cliiar și într-o scrisoare. Plecăciunile mele sînt întotdeauna sfîngace. Dumnezeu să te aibă în pază. John Keats". Dar biografiile cad de acord asupra faptului că, atunci cînd scria această scrisoare, Keats era într-o perioadă de remisie a tubercufozci, care avea să inai dureze încă zece zile. A vizitat Villa Borghese și s-a plimbat pe Corso. L-a ascultat cu plăcere pe Severn cîntînd Haydn, și-a aruncat în glumă cina pe fereastră, protestînd față de calitatea mîncării și chiar și-a propus să înceapă un nou poem. Dacă existau scrisori din această perioadă, de ce ar l vrut Severn, sau, niai probabil, Brown, să le ascundă? Clarissa era de părere că descopense răspunsul în cîteva aluzii din corespondența dintre rubedennle mai îndepărtate ale lui Brown, datată în anii 1840. dar avea nevoie de confirmări din surse diferite. — Știa că n-o să o mai vadă niciodată pe Fanny, mi-a spus Clarisa. I-a scris lui Brown și i-a spus că nu suporta nici să îi vadă numele pe hîrtie. Dar nu a încetat o clipă să se gîndească la ea. In zilele acelea de decembrie se simtea puternic. și o iubea atît de mult. E ușor să ti-l închipui scriind o scrisoare pe care nu intenționa să o expedieze vreodată.

I-am strîns mîna. fără un cuvînt. Nu știam decît prea puține despre Keats și poezia lui, dar mi se părea posibil ca, într-o situație deznădăjduită ca aceasta, să nu vrea să îi scrie tocmai pentru că o iubea atît de mult. In vremea din i.irmă avusesem impresia că interesul Clarissei față de aceste epistole ipotetice avea o legătură cu situația noastră și cu convmgerea ei că iubirea care nu își găsește expresia într-o scrisoare nu este desăvîrșită. în lunile de după ce ne cunoscuserăm și înainte de a cumpăra apartamentul, îmi trimisese cîteva scrisori mmunate, explorări pasionant de abstracte ale felurilor în care dragostea noastră era altfel și mai presus decît oricare alta care existase vreodată. Poate

aceasta este esența imei scrisori de dragoste, să slăvească
unicitatea. încercasem să îi răspund la fel, dar tot ceea

11

ce puteam așteme cu toată sinceritatea pe hîrtie erau
faptele, care mie mi se păreau de natura miracolului: o
femeie frumoasă iubea și dorea să fie iubită de către un
bărbat masiv, neîndemînatic și chel, căruia abia dacă-i
venea să creadă în norocul care dăduse peste el.

Ne-am oprit să ne uităm la vultur cînd am ajuns
aproape de Maidensgrove. Poate că balonul ne tăiasse din
nou calea pe cînd ne aflam în pădurea care înconjoară văile
dimprejuml rezervatiei naturale. Pe la începutul după-
amiezei ajunseserăm pe Ridgeway Path și înaintam spre
nord, urmînd linia costîșei. Am cotit apoi de-a lungul unei
limbi late de pamînt îndreptate spre vest, din Chilterns.
înspre terenurile agricole bogate de mai jos. Dincolo de
Valea Oxfordului se zărea conturul lui Cotswold Hills și,
dincolo de ele, poate, Brecon Beacons înălțîndu-se într-o
masă albăstruie. Planul fusese de a ne opri să mîncăm chiar
acolo, în capăt, de unde peisajul este cel mai frumos, dar
vîntul era deja prea puternic. Ne-am întors, traversînd
pajiștea, și ne-am găsit adăpost printre fagii de pe liziera
nordică. Din cauza lor nu am văzut balonul coborînd. Mai
tîrziu m-am întrebat cuni de nu tusese împins de vînt la
multe mile depărtare de locul acela. Încă și mai tîrziu,
aveam să descopăr că, la o înălțime de aproape două sute
de metri, vîntul nu bătea în ziua aceea la fel ca la nivelul
solului.

Conversația despre Keats se încheiase în timp ce
despachetam prînzul. Clarissa a scos sticla de vin din
geantă și mi-a întins-o tinînd-o de fund. Cum spuneam. În
clipa în care gîtul sticlei îmi atîngea palma, am auzit
țipătul. El marea un început și, desigur, un sfîrșit. În clipa
aceea se încheia un capitol, nu, o întreagă etapă a vieții
mele. Dacă aș fi știut, și dacă aș fi avut un moment sau
două în plus, poate mi-aș fi îngăduit un pic de nostalgie.
Trăiam de șapte ani un mariaj fără copii, dar plin de
dragoste. Clarissa Mellon era îndrăgostită și de un alt
bărbat, dar, cu cea de a două suta aniversare a zilei sale de
naștere, acesta nu ridica probleme prea multe. Ba chiar ne
era de ajutor în

12

schimburile combative care faceau parte din echilibrul
nostru, din felul de a discuta despre meseriile fiecăruia.
Locuiam într-un bloc art deco, în nordul Londrei, și aveam
ceva mai puțin griji decît majoritatea - probleme financiare
timp de vreun an, o sperietură nefondată de cancer,
divorturile și bolile prietenilor, iritarea Clarissei față de
izbucnirile mele periodice și violente izvorîte dm

nemulțumirile provocate de activitatea profesională -, dar nimic nu ne amenința existența liberă, intimă.

Lucrul pe care l-am văzut ridicându-ne de la locul de picnic a fost următorul: un balon cenușiu imens. cît o casă și de fomia unei lacrimi, se prăbușise pe pajiște. Pilotul trebuie să se fi aflat pe jumătate afară din nacelă cînd aceasta a atins solul. Avea piciorul prins într-o parîmă de care era legată o ancoră. Iar acum, o dată cu rafalele de vînt care ridicau și împingeau balonul către rîpă. omul se trezise pe jumătate tîrît, pe jumătate dus pe sus de-a curmezișul pajiștii. In nacelă stătea un copil, un băiețel de vreo zece ani. Dintr-o zvîcnire. bărbatul s-a ridicat în picioare, întinzînd brațele către nacelă sau către copil. A urmat încă o rafală și pilotul a fost azvîrlit pe spate, izbit de pămîntul tare. încercînd să își proptească tălpile în căutarea echilibrului. sau întinzîndu-se după ancoră. pentru a o înfige în țărînă. Dar, chiar dacă ar fi reușit să o facă, nu ar fi îndrăznit să se descîlcească din parîma ancorei. Trebuia să își folosească greutatea pentru a tine balonul la sol, iar vîntul i-ar fi putut smulge frînghia din n'îini.

Pe cînd alergam, l-am auzit strigînd la copil, îndem-nîndu-l să sară din nacelă. Dar băiețelul era azvîrlit de colo-colo de balonul care traversa încet cîmpul. Și-a recăpătat echilibrul și a ridicat un picior peste marginea nacelei. Balonul s-a înălțat și a căzut grămadă cu o bufiiitură, iar el a dispărut din nou dm raza vederii noastre. Apoi s-a ridicat din nou. cu brațele întinse către bărbatul de lîngă el, strigîndu-i ceva - cuvinte sau sunete nearticulate de spaimă, nu aș fi putut spune.

Eram la vreo sută de metri distantă cînd lucrurile au părut să reintre în normal. Vîntul căzuse și bărbatul era în

13

picioare, aplecat peste ancora pe care o înfigea în pămînt. Iși desfacuse ochiul de frînghie din jurul piciorului.,Dintr-un motiv oarecare, din încredere, oboseală, sau pur și simplu pentru că făcea ceea ce i se ceruse, băiatul rămăsese pe loc. Deasupra lui, balonul se clătina, aplecîndu-se și trăgînd de fîrii, dar fiara fusese domolită. Am încetinit pasul, dar nu ni-am oprit. Indreptîndu-se de șale, bărbatul ne-a văzut - cel puțin pe muncitori și pe mine - și ne-a iăcut cu mîna. Incă mai avea nevoie de ajutor, dar m-am bucurat să pot încetini ritmul pînă la un mers rapid. Nici muncitorii 1111 mai alergau. Unul dintre ei tușea tare. Dar cel cu mașina, John Logan, știa ceva ce noi ceilalți nu aflascrăm și și-a continuat goana. Cît despre Jed Parry, pe el nu îl vedeam din cauza halonului care stătea îintre noi. Vîntul și-a întezit puterea prin coroanele copacilor înainte de a-l simți în ceafa. Atunci a izbit balonul, care și-a încetat clătînăle comice, nevinovate. și a rămas brusc neclintit. Singura mișcarceratremurul care îi încrețea snprafața vărgată, o dată cu energia care se acumula. S-a eliberal, ancora s-a smuls aruncînd un jet de pămînt și

balonul și nacela s-au înălțat la trei metri în aer. Băiețelul a fost azvârlit pe spate și nu l-am mai văzut. Cu mîmle pe parîmă, pilotul a fost ridicat la aproape un metru de la sol. Dacă Logan nu ar fi ajuns în dreptul lui și nu ar fi înșfăcat una dintre multele funii care atîneau de el, balonul ar fi dispărut cu copil cu tot. Acum însă, el îi țira pe amîndoi bărbații de-a cui ținețipul pajiștii, iar eu și muncitorii am aipt-o din nou la goană.

Am ajuns înaintea lor. Cînd am apucat de frînghie, nacela era deasupra capului meu. Copilul dmăuntni țipa. In ciuda vîntului, am simțit mirosul de urină. Jed Parry s-a agățat de altă parîmă la cîteva secunde după mine. iar cei doi muncitori, Joseph Lacey și Toby Greene, au facut același lucm cîteva momente mai tîrziu. In plin acees de tuse, Greene a continuat să tină strîns. Pilotul ne dădea tuturor instrucțiuni frenetice, dar nu îl asculta nimeni. Petrecuse prea mult timp luptîndu-se cu balonul. iar acum

14

era epuizat și își pierduse controlul asupra propriilor emotii. Cu toți cinci atîmați de parîme, balonul era asigurat. Nu trebuia decît să ne ținem bine pe picioare și să tragem puțin cîte pulin ca să aducem nacela jos, ceea ce, oricare vor fi fost indicațiile strigate de pilot, am și început să facem.

Ajunseserăm de-acum în vîrflil povîrnișului. Terenul se înclina brusc la douăzeci și cinci de grade, urmînd apoi o pantă lină spre flmdul vaii. Iarna. locul acesta era derdelușul preferat al copiilor din partea lociului. Vorbeam toți o dată. Doi dintre noi, automobilistul și cu mine. voiam să îndepărtăm balonul de inargine. Cineva considera că mai întîi trebuia să scoatem copilul din nacelă. Alteineva striga că balonul trebuia coborît. pentru ca să îl putem ancora ca liimea. Nu vedeam nici o contradicție aici. pentrn că puteam foarte bine să aducem balonul jos în tinip ce ne retrăgeam de margine. Dar cea de a doua opinie cîștiga teren. Pilotul avea o a patra idee, dar nimănui nu-i mai pása de ea.

Ar trebui să clarific un lucni. Poate că lucrani pentru un scop coinun. dar nu am constituit nici o clipă o echipă. Nu am avut șansa. nu ain avut timpul. Același moment și același loc. precum și impulsul de a da o mîna de ajutor. au fost lucairile care ne-an adus pe toți dedesubtul balonului. Nimeni nu preluase conducerea - sau inai degrabă toți o facuseră - și iată-ne întrecîndu-ne să vedem cine strigă mai tare. Pe pilotul care. roșu la față. urla asudat. l-am ignorat cu toții. Incompetența îi ieșea prin toți porii. Acum msă începurăm și noi să ne urlăm propriile instaictmni. Știu că. dacă aș fi fost eu conducătorul necontestat al grupului. tragedia nu ar fi avut loc. Mai tîrziu i-am auzit și pe ceilalti spunînd același lucru. fiecare despre sine. Dar timpul a fost

prea scurt pentni a-ți impune forta de caracter. Orice conducător și orice plan ar ti fost de preferat unei lipse totale. Antropologii nu au descoperit pînă acum nici un tip de societate umană, de la triburile de vînători și culegători pînă la societatea postindustrială, care să nu fi aviiit conducători și conduși; și din nici o criză nu s-a ieșit vreodată printr-un proces democratic.

15

Nu ne-a fost prea greu să tragem nacela suficient de jos pentm a ne uita înăimtru. Aveam o problemă nouă. Băiețelul stătea pe podea, făcut covrig. își acoperise fata cu bratele și își ținea mîinile încleștate în păr.

— Cum îl cheaniă? l-am întrebat șoptit pe bărbatul cu fața roșie.

— Harry.

—Harry! am strigat. Haide, Harry! Harry! la-mă de mîină, Harry! leși de-acolo, Harry!

Dar Harry s-a ghemuit și mai strîns, tresărind de fiecare dată cînd îi rosteam numele. Cuvintele noastre erau ca niște pietre aruncate înspre el. Vointa îi era paralizată, o stare cunoscută sub numele de neajutorare învățată, adesea observată la animalele de laborator supuse unor experimente deosebit de dure; orice impuls de a rezolva problemele dispare și instinctul de supraviețuire seacă treptat. Am tras nacelajos și am reușit să o fixăm acolo, și tocmai ne aplecam înăuntm ca să scoatem copilul cînd pilotul ne-a îmbrîncit la o parte. încercînd săurce înăuntm. Mai tîrziu avea să afirme că ne-a anunțat ce încerca să facă. Noi nu am auzit nimic, în afara propriilor noastre înjurături și strigăte. Ceea ce facea l l l s-a părut stupid. dar intențiile lui aveau să se dovedească perfect raționale. Voia să dezumfle balonul, trăgînd de una dintre frînghiile încureate în nacelă.

— Hei, tîmpitule! a strigat Lacey. Ajută-ne să scoatem copilu' ăsta de-aici.

Am auzit lucrul care se îndrepta spre noi cu două secunde înainte ca el să ne izbească. Precum un tren rapid care trecea prin coroanele copacilor, prăbușindu-se în directia noastră. Zgomotiil ca un vaier șuierat al acnilui a crescut pînă la volumul maxim într-o jun-iătate de secundă. La ancheta în care cifrele Institutiiului de meteorologie au constituit o parte din probe, s-a afirmat că unele dintre rafale atinseseră viteze de peste o sută de kilometri pe oră. Aceasta trebuie să fi fost una dintre ele. dar, înainte de a-i da

16

voie să ajungă în drumul nostru, permiteti-mi să operez un stop cadm - nemișcarea aduce siguranță - pentru a vă descrie cercul.

în dreapta mea se afunda râpa. Imediat în stînga mea era Jolm Logan, medic de familie din Oxfrbd, în vîrstă de patruzeci și doi de ani, căsătorit cu o profesoară de istorie, cu doi copii. Nu era cel mai tînăr din gmp, dar avea condiția fizică cea mai bună. Juca tenis la uivel de tinut și era membm al clubului de alpinism. Lucrase pentru scurt timp cu o echipă de salvamontişti în Western Highlands. Logan era un om blînd, aparent retras, altfel ar fi reușit să ni se impună ca lider. În stînga lui stătea Joseph Lacey. În vîrstă de șaizeci și trei de ani, muncitor la fermă și om la toate, căpitanul echipei locale de popice. Locuia împreună cu solia în Watlington, iin orașel de la marginea rîpei. În stînga eră prietenul lui, Toby Grcene, de cincizeci și opt de ani, tot muncitor la femiă, nceăsătorit. care locuia împreună cu mama sa la Russell's Water. Amîndoi lucrau pe domeniul familiei Stonor. Grcene era cel cu Tusea tabagică. Următorul pe marginea cerculuiiera James Gadd, pilotul, de cincizeci și cinci de ani, director la o mică firmă de publicitate. care stătea la Reading, cu soția și cu unul dintre copiii mai mari, handicapat mental. La anchetă s-a constatat că Gadd încălcase cinci sau șase reguli fundamentale de siguranță, pe care medicul legist le-a enumerat pe un ton egal. Lui Gadd i s-a retras dreptul de a mai zbura cu balonul. Copilul din nacelă era Harry Gadd, nepotul lui în vîrstă de zece ani, din Camberwell, Londra. Cu fața la mine și rîpa în stînga lui, era Jed Parry. Avea douzeci și opt de ani, fără slujbă. trăia dintr-o moștenire la Hampstead.

Aceasta era echipa. în ce ne privea, pilotul renunțase la autoritatea lui. Eram cu răsufierea tăiată, agitați, hotărîți să ne îndeplinim fiecare planul său, în timp ce copilul era incapabil să particip la propria supraviețuire. Zăcea colac, ferindu-se de lume cu antebrațele. Lacey, Grcene și cu mine încercam să-l pescuim de-acolo, iar acum Gadd începuse să se cațerc peste noi. Logan și Parry își strigau și ei sugestiile. Gadd tocmai așezase un picior

17

alături de capul nepotului și Grcene îl blestema, cînd s-a întîmplat. Un pumn uriaș a administrat balonului două lovituri puternice, nn-doi, a doua mai zdravănă decît prima. Iar prinia ftisese chiar zdravănă. Ea l-a aruncat pe Gadd la pămînt, afară din nacelă și a săltat balonul drept înaer, la aproape doi metri. Greutatea considerabilă a lui Gadd ieșise din schemă. Frînghia mi-a scăpat printre mîini arzîndu-mi palmele, dar am reușit să o opresc, la vreo jumătate de metru de capăt. Ceilalți s-au tinut și ei bine. Nacela stătea acum deasupra capetelor noastre și arătam toți ca niște diaconi care trag clopotele la slujba de duminică. In liniștea noastră stupefiată, înainte ca țipetele să înceapă din nou, a venit a doua lovitură, care a trimis balonul în sus și spre vest. Bruce, ne-am trezit călcîndaerul. tinîndu-ne întreaga greutate în mîini.

Acele una sau două secunde de desprindere de la sol ocupă în memorie un timp tot atât de lung ca o călătorie în avalul unui râu înscris pe nici o hartă. Primul meu impuls a fost să mă agăț bine, pentru a tine balonul la pământ. Copilul, neputincios, era gata să fie luat de vânt. La trei kilometri spre vest se aflau limile de înaltă tensiune. Un copil singur, care avea nevoie de ajutor. Era de datoria mea să mă tin cu toate puterile și am crezut că vom face toti la fel. Aproape simultan cu dorința de a rămâne atârnat de parîmă și de a salva copilul, cu doar o pulsație de neuron mai târziu, s-au născut alte gânduri, în care intrau frica și calculele instantanee de o complexitate logaritmică. Ne ridicam, iar solul se îndepărta, în timp ce balonul era împins spre vest. Știam că trebuie neapărat să mă încolăcesc cu picioarele și cu labele picioarelor în jurul frînghieii. Dar capătul ei abia dacă îmi ajungea la brîu și continua să îmi alunece printre mîini. Picioarele mi se legănau înaer. Cu fiecare fracțiune de secundă, distanța creștea și avea să vină un moment cînd îmi va fi fost ori imposibil, ori fatal să dau drumul parîmei. Prin comparație cu mine, Harry era în siguranță, încovrigat în nacelă. Era posibil ca balonul să coboare

18

singur la poalele dealului. Și poate că impulsul meu de a ține de pai-îmă nu era mai mult decît o continuare a ceea ce încercasem să fac cu cîteva clipe înainte, pur și simplu incapacitatea de adaptare rapidă. Și din nou, în inai puțin de o bătaie de inimă iuțită de adrenalină, în ecuație a intrat o noiiă variabilă: cineva a dat drumul, iar balonul și cei agățati de el au săltat un alt metru sau doi înaer.

Nu am știut, și nu am aflat niciodată, cine a dat drumul primul. Nu aș vrea să cred că eu am fost acela. Rar fiecare în parte sustine că nu el a făcut-o. Un lucru e sigur, că, dacă nu am fi abandonat, greutatea noastră luată împreună ar fi adus balonul la sol pe la sfertul pantei, cîteva secunde mai târziu, cînd rafalele de vînt s-au potolit. Dar, după cum am spus, nu formam o echipă și nu aveam nici un plan, sau o înțelegere care putea fi încălcată. Nu se punea problema unui cșec. Deci putem să acceptăm că acționam fiecare pe cont propriu? Și am fost satisfăcuți ulterior că acesta fusese cursul rațional al evenimentelor? Mulumirea aceasta nu am avut-o niciodată, căci mai exista un pact mai profund, străvechi și instinctiv, înscris în firea noastră. Colaborarea - baza primelor victorii la vînătoare, forța capacității noastre de a dezvolta un limbaj, cleiul coeziunii noastre sociale. Nefericirea noastră de după aceea a fost certitudinea conștientă că dădusem greș. Dar și nevoia de a da drumul parîmelor era înscrisă tot în firea noastră. Egoismul ne este și el scrijelit pe iniții. Este conflictul nostru de mamifere - ce să dai altora, ce să păstrezi pentru tine. Einea aceasta subțire de demareție

între nevoia de a dicta și supunerca față de puterea altora esle ceea ce numim moralitate Atîmat la cîtiva metri deasupra povîrnișului din Chilterms. echipajul nostm a pus în scenă vechea dilemă, pentru care nu există soluție: noi, sau eu.

Cineva a spus „eu”, după care nu a mai fost nimic de cîștigat dacă spuneai „noi”. De cele mai multe ori sîntem buni atunci cînd lucrurile au sens. O societate bună este una în care are

19

sens să fii bun. Brusc, agățați acolo, dedesubtul nacelei, constituiam o societate prost organizată, care se dezintegra. Bmsc, opțiunea rațională a devenit grija pentru propria persoană. Copilul nu era al meu și nu intenționeam să îmi dau viața pentru el. În clipa în care am văzut un trup desprinzîndu-se - dar al cui? -și am simțit balonul facînd un salt înaer, chestiunea s-a hotărît. Nu mai avea sens să fii bun. Am dat drunuil parîmei și am căzut, cred, preț de vreo patm metri. Am aterizat greoi pe o parte și am scăpat doar cu o coapsă învinețită. În jurul meu - înaintea mea sau după, m.i-mi dau seama - alte trupuri cădeau bufhind. Jed Parry era teafăr. Toby Grcene își rupsese o gleznă. Joseph Lacey, cel mai în vîrstă, care facuse armata la un regiment de parașutiști, a scăpat doar cu răsufierea tăiată.

Cînd m-am ridicat în picioare, balonul se afla la cincizeci de metri distanță și cineva mai era încă agățat de parîmă. În sufletul lui John Logan. soț, tată, medic și salvamontist, flacăra altruismului trebuie să fi ars ceva mai puternic. Nu trebuit mult. Cînd noi patru ani dat drumul frînghiilor, eliberat de trei sute de kilogranie, balonul trebuie să fi zvîcnit cu putere. O întîrzierc de o secundă i-a fost probabil suficientă pentru a-i reduce opțiunile la zero Cînd m-am ridicat în picioare și l-am văzut, era la treizeci de metri înaer și încăurca, exact în porțiunea unde solul cobora. Nu se zbătea, nu dădea din picioare și nu încerca să se cațerc în nacelă. Stătea perfect limștit de-a lungul liniei facute de parîmă, concentrîndu-și întreaga energie m mîinile din care frînghia îi aluneca. Era deja o siluetă mititică, aproape neagră pe fondul cerului. Băiatul nu se zărea. Balonul și nacela se ridicau spre vest și. cu cît Logan se facea mai mic, cu atît devenea mai îngrozitor totul, atît de îngrozitor încît era aproape caraghios, o cascadorie. o glumă, un desen animat, și un hohot de rîs înspăimîntat mi-a scăpat din piept. Căci era fantasmagoric, genul de lucru care i se întîmplă lui Bugs Bunny, sau lui Tom, sau lui Jerry și, pentru o clipă, mi-am spus că nu este real și că numai eu pricepusem că era o glumă și că simplul fapt că nu voiam să cred în ea avea să

repună realitatea în drepturile ei și să îl aducă pe doctorul Logan în siguranță, înapoi pe pământ. Nu știu dacă ceilalți stăteau în picioare, sau erau întinși pe jos. Toby Greene era probabil încovoiat deasupra gleznei rănite. Îmi aduc aminte însă tăcerea în mijlocul căreia am izbucnit în râs. Fără exclamații sau instrucțiuni strigate ca mai înainte. Neputința mută. Era acum la vreo două sute metri de noi și poate la trei sute distanță de sol. Tăcerea noastră era un fel de acceptare, o condamnare la moarte. Sau era nișinea îngrozită, fiindcă vântul căzuse și abia dacă-l mai simțeani suflând din spate. Se tinuse de parîmă atît de mult încît am început să cred că va rămîne agățat pînă cînd balonul va coborî din nou, sau pînă cînd copilul își va reveni și va găsi robinetul care elibera gazul, sau poate pînă o rază, sau un zeu, sau vreun alt imposibil personaj de desen animat avea să își facă apariția să-l culeagă. În aceeași secundă în care începusem să nutresc speranța aceasta, l-am văzut alunecînd pînă la capătul parîmci. Și rămînînd acolo. Timp de două secunde. trei, patru. Și apoi dîndu-i drumul. Chiar și atunci, a existat o fărîmă de timp în care aproape că nu a căzut și încă am mai sperat ca mai are șansa vreunei legi ciudate a fizicii, a unui vârtej termal, sau a vreunui fenomen cu niniic mai uimitor decît cel la care asistam, care să intervină și să-l poarte pe sus. l-am urmărit căderea. Acelearea era vizibilă. Fără milă, fără o dispensă specială pentru came, pentrii curaj sau bunătate. Doar gravitația neîndurătoare. Și de undeva, poate dinspre el, poate de la vreo cioară indiferentă, un cîrîit subțire a străpuns aerul neclintit. A căzut așa cum stătuse agățat, un bețigaș negru și teapăn. În viața mea nu am văzut un lucru mai oribil decît acest om căzînd.

Capitolul doi

DAR E MAI BINE SĂ O IAU MAI ÎNCET. Să luăm pe îndelete cele treizeci de secunde care au urmat căderii lui John Logan. Ceea ce s-a petrecut simultan, sau într-o succesiune rapidă, ce s-a spus, cum ne-ani nișcat sau nu am reușit să ne mișcăm, ce nii-a trecut prin niinte - elenientele acestea trebuie separate. Atîtea au decurs din acest incident, atîtea ramificații și subdiviziuni au luat naștere îii acele prime momente, atîtea cărări ale iubirii și urii radiază din această poziție inițială, că puțină reflecție, chiar pedanterie, nu poate decît să ajute. Descrierea cea mai fidelă a unei anume realități nu trebuie neapărat să îi copieze viteza. Cărți întregi, întregi departamente de cercetări sînt dedicate primei jumătăți de minut din istoria universului. Teorii verti-ginoase ale haosului și turbulențelor se structurează pe supre-inația condițiilor inițiale, pentru care este necesară o descriere plină de mmuție.

Inceputul l-am mareas deja, explozia consecințelor, cu atingerea unei sticle de vin și un strigăt de disperare.

Dar acest vîrf de ac constituie o noțiune, la fel ca punctul în geometria eu-clidiană, și, chiar dacă el pare corect ales, la fel de bine aș fi putut propune clipa în care Clarissa și cu mine ne-am hotărît asupra picnicului, după ce am luat-o de la aeroport, sau cînd ne-am decis asupra traseului, sau a poienii și a momentului în care să prînzim. Intotdeauna există cauze antecedente. Orice început este un artificiu și argumentele m favoarea unui anume moment, și în defavoarea altuia- țin de relevanța lui în ceea ce urmează. Atingerea rece a sticlei pe piel& ^: țipătul lui James Gadd - aceste evenimente sincrone fixează o tranziție, o divagație de la direcția așteptată: de la vinul pe care nu l-am

22

gustat (l-am băut în seara aceea, ca să ne amortim simțirile) pînă la chemare, de la încîntătoarea existență pe care o împărtășeam și o anticipam, la tortura prin care aveam să trecem în timpul ce se pregătea să vină. Dînd drumul sticlei de vin să cadă, pentru a o rupe la fugă peste cîmp, către balon și nacela lui săltăreața, către Jed Parry și ceilalți, am apucat, la răscruce, pe o cărare care mă îndepărta de un anume fel de existență simplă. Bătălia cu frînghiile, momentul în care cu toții am cedat, iar Logan s-a pierdut în depărtare au constituit evenimentele la scară mare, cvidente, care au dat mai apoi formă poveștii. Acum văd însă că, în clipele care au urmat prăbușirii sale, au apărut elemente mai subtile, care aveau să își întindă tentaculele puternice asupra viitorului. Clipa în care Logan a atins solul ar fi trebuit să fie mai degrabă sfîrșitul acestei povești. nu un alt început pe care l-aș fi putut alege. După-amiza s-ar fi putut sfîrși pur și simplu tragic. Pe pareursul celor două sau trei secunde cît i-au trebuit lui Logaii să atingă pămîntul am avut o senzație de *dejn vu*, a cărei sursă am identificat-o imediat. Ceea ce mi-a revenit în minte a fost un coșmar pe care îl avusesem din cînd în cînd pe la douăzeci sau trîzeci de ani, cînd mă trezeam din somn țipînd. Contextul era de fiecare dată altul, dar amănuntele esențiale nu variau niciodată. Mă găseam într-un loc somptuos, de unde urmăream, din depărtare, desîășurarea unui dezastru - un cutre-mur, un incendiu într-un zgîrie-nori. o navă scufundîndu-se, un vulcan în empție. Vedeam oameni neajutorați, reduși de distanță la o masă amorfa, alergînd de colo-colo, în întîmpinarea unei morți certe. Oroarea consta în contrastul dintre dimensiunile aparente și enormitatea suferinței lor. Viața se dovedea a fi ieftină; mii de indivizi urlînd, nu mai inari decît niște fumici, erau pe cale de a fi anihilați, iar eu nu puteam face nimic ca să-i ajut. La vremea aceea nu m-am gîndit la vis, ci mai degrabă i-am trăit impactul emoțional - teroarea, vinovăția și neputința erau elementele componente, împreună cu senzația de greață pe care ti-o dă o premoniție împlinită.

La pidoarele noastre, acolo unde terenul devenea plat, se întindea un câmp folosit drept pășune, încercuit de un șir de sălcii cu coroana retezată. Dincolo de ele era o pășune ceva mai mare, pe care pășteau 01 și câțiva miei. În centml acestei a doua bucăți de teren, în văzul nostru, aterizase Logan. Senzația mea fusese că, în momentul impactului, silueta minusculă, abia schițată, se vărsase sau se scursese afară, pe pământ, ca un strop dintr-un lichid vâscos. Dar ceea ce am văzut în nemișcare, parcă reconstituită, a fost pata compactă a formei sale ghemuite. Oile cele mai apropiate, la nici zece metri distanță, abia dacă s-au întrerupt din mestecat.

Joseph Lacey se ocupa de Toby Greene, care nu reușea să se țină pe picioare, Chiar alături de mine se găsea Jed Parry. Puțin în urma noastră era James Gadd, mai puțin interesat decât noi de soarta lui Logan. Striga ceva despre nepotul lui, dus de balon peste Valea Oxfordului, spre șirul de piloni. Gadd a trecut în goană pe lângă noi și a făcut câțiva pași în josul dealului, parcă vrînd să pomească în urmărire. Imi amintesc că am constatat prostește, în gînd, că aceasta trebuie să fi fost investiția lui genetică. Clarissa m-a ajuns din urmă și și-a înfășurat brațele în jurul mijlocului meu, apăsîndu-și fața de spinarea mea. Ceea ce m-a mirat a fost faptul că plîngea (simțeam umezeala prin cămașă), în timp ce mie nenorocirile îmi apăreau încă îndepărtate.

Ca un alter-ego ce-ți apare în vis, eram în același timp și persoana întâi și a treia. Acționam și mă vedeam acționînd. Gîndeam și îmi vedeam gîndurile defilînd ca pe un ecran. Ca într-un vis, reacțiile emoționale îmi erau fie inexistente, fie inadecvate. Lacrimile Clarissei nu erau decât un fapt, dar mă mulțumea felul în care picioarele mele stăteau înfipte în pământ, bine depărtate și în care brațele mi se încruciau peste piept. Mi-am anințat privirea peste câmp și gîndul mi-a trecut prin fața ochilor: *omul acela e mort*. Am simțit cum se răspîndește în mine o căldură, un fel de iubire de sine, ^{7r} bratele încmcișate m-au strîns și mai tare. Corolarul părea să fie: *iar eu sînt viu*. Era o chestiune aleatorie, cine trăiește și cine e mort într-un anume

moment. Se întîmpla ca eu să trăiesc. [n clipa aceea l-am observat pe Jed Parry privindu-mă. Chipul lui lung și osos încadra o întrebare dureră. Avea un aer nefericit, ca un câine pe cale să primească o pedeapsă. În cele două sau trei clipe cît ochii limpezi, de un albastru cenușiu, ai străinului mi-au susținut privirea, ani simțit că îl pot include în automulțimirea caldă pe care o simteam pentru că eram în viață. Ba chiar mi-a trecut prin cap să-i pun o mîină compătimitoare pe umăr. Gîndurile îmi apăreau pe ecran: *omul acesta e în stare de șoc*. *Vrea să ll ajut*.

Dacă aş fi ştiut în clipa aceea ce semnificaţie va avea această privire pentru el şi cum avea să dăboreze şi să îşi constmiască o întreagă existentă mentală în jurul ei, nu aş fi fost atât de amabil. În privirea lui îndurerată, întrebătoare, era acel prim declic despre care încă nu ştiam nimic. Calmul eufonic pe care îl trăiam nu era decât un simptom al propriei mele stări de şoc. L-am onorat pe Parry cu o înclinare amicală a capului şi, ignorînd-o pe Clarissa, care stătea în spatele meu - eram un om ocupat, aveam să mă îngrijesc de toate la timpul lor -, i-am spus, pe un ton pe care îl speram profund şi încurajator:

— Totul e-n ordine.

Acest neadevăr flagrant îmi reverbera atât de plăcut printre coaste, încît aproape că l-am rostit încă o dată. Sau poate chiar l-am rostit. Eram primul care deschisese gura după ce Logan atinsese pămîntul. Am băgat mîna în buzunar şi am scos, dintre toate lucrurile pe care le-aş fi putut scoate într-o asemenea clipă, un telefon mobil. Am interpretat fracţiunea de secundă în care ochii tînărului s-au deschis mai mari ca pe o dovadă de respect. A fost în orice caz ceea ce am simţit fată de mine însumi, în timp ce tineam în palmă lespeda mică şi densă şi, cu degetul mare al aceleiaşi mîini, formam trei de nouă. Eram în lume. echipat. capabil, conectat. Mi-a răspuns telefonista de la urgente şi i-am cerut poliţia şi ambulanţa, oferindu-i o relatare minimală, lucida, a accidentului şi a faptului că balonul se îndepărta cu tot cu copilul din nacelă, ca şi poziţia noastră şi cea mai apropiată şosea. Era tot ceea ce puteam face să-mi stăpînesc starea de excitaţie. Aş fi vmt să strig ceva: ordine, invective,

25

sunete dezarticulate. Am fost scurt, expeditiv şi poate păream fericit.

Cînd am închis telefonul, Joseph Lacey a zis:

— Nu mai are nevoie de ambulanţă. Grcene şi-a ridicat ochii.

— Ba or să aibă nevoie de ea ca să-l care. Mi-am amintit. Desigur. Asta îmi trebuia, ceva de făcut. Eram dezlănţuit, gata să mă bat, să alerg, să dansez, orice.

/s.

— Poate nu e mort, am spus. Intotdeauna mai există o şansă. O să coborîm să aruncăm o privire.

În timp ce rosteam aceste cuvinte, ani devenit conştient de tremurul care mi se auzea în voce. Aş fi vrut să pomesc cu paşi mari la vale, dar mi-a fost teamă că n-am să-mi pot tine cehilibrul. În sus ar fi fost mai uşor. I-am spus lui Parry:

— Vino şi dumneata.

Intenţionasem să fie o sugestie, dar mi-a ieşit ca o mgăminte, ca şi cum aş fi avut nevoie de ceva de la el. M-a

privit, incapabil să deschidă gura. Totul, fiecare gest-fiecare cuvânt pe care îl rosteam era stocat undeva, acumulat și arhivat, combustibil pentru lunga iamnă a obsesiei lui.

Mi-am descleștat bratele Clarisei din jurul mijlocului și m-am întors. Nici nu mi-a trecut prin gând că încerca să mă ajute să mă țin pe picioare.

— Hai să coborâm, am spus încet. Poate mai putem face ceva.

Mi-am auzit tonul coborât, volumul redus cu măiestrie.

Eram într-o telenovelă. *Acum vorbește cu femeia hii.*

Intiniitate, o scenă în doi.

Clarissa și-a pus mâna pe umărul meu. Mai târziu avea să-nii spună că se gândise să mă plesnească.

— Joe. mi-a spus. la-o mai încet.

— Ce s-a-nțimplat? am întrebat, ceva mai sonor. Pe câmp zăcea un om mort și aici nimeni nu se clintea.

Clarissa s-a uitat la mine, dar, deși buzele păreau gata să formeze cuvintele, n-a vrut să-mi spună de ce trebuia să o iau mai încet.

26

M-am răsucit și am strigat către ceilalți, care stăteau pe iarbă, așteptând - sau așa am crezut - să le spun ce au de făcut.

— Cobor la el. Mai vine cineva?

Nu am așteptat un răspuns, ci am început să cobor dealul, conștient de genunchii moi, ca de apă, și făcând pași mici. După douăzeci de secunde, m-am uitat în urmă. Nu se clintise nimeni.

În timp ce coboram, nebunia s-a mai destrămat și am început să mă simt singur și izolat în hotărîrea mea. Mai era și frica, nu chiar înăuntrul meu, ci acolo, pe câmp, răspîndită ca o pîclă și mai densă în centm. Pătrundeam în ea fără alternativă acum. căci mă urmăreau cu privirile, iar întoarcerea ar fi presupus săurc din nou dealul, o umilință îndoită. Pe măsură ce eutbria se risipea, se instala teama. Mortul pe care nu doream să-l cunosc mă aștepta îmi mijlocul câmpului Mai rău decît atît ar fi fost să îl găsesc viu, dar pe moarte. Atunci ar fi trebuit să-l înfrunt singur cu metodele inele de prim ajutor, simple și Tiecherii bune doar pentru petrecen. Nu-l puteam păcăli. Avea să-i dea înainte și să moară oricum. iar moartea lui avea să cadă asupra mea, pe umerii mei. Aș fi vait să mă întore și să o strig pe Clarissa, dar erau cu ochii pe mine, știam, și. după ce făcusem atîta zarvă, acum îmi era rușme. Coborîrea aceasta lungă îmi era pedeapsa-

Am ajuns în dreptul șirului de sălcii retezate de la poalele dealului, am traversat șanțul murdar și am trecut printr-un gard de sîrmă ghimpată. leșisem din raza vederii lor și îmi venea să vomit. N-am făcut-o, dar am urinat lîngă un copac. Mîna îmi tremura rău. După aceea am rămas nemișcat, amînînd clipa cînd va trebui să traversez

pășunea. Faptul că ceilalți nu mă mai puteau vedea îmi aducea o ușurare fizică, ca atunci când găsești adăpost de razele soarelui în deșert. Eram conștient de poziția lui Logan, dar nici măcar de la distanța aceasta nu îmi venea să mă uit.

Oile, care abia dacă ridicaseră capul în momentul impactului, m-au ațintit cu privirea, trăgându-se înapoi în salturi când treceam printre ele. Mă simțeam ceva mai bine. Continuam

27

să nu mă uit direct la Logan, dar chiar și așa, știam că nu stă complet întins pe pământ. Ceva se ițea în mijlocul pășunii, un fel de antenă bondoacă a ființei sale prezente sau anterioare. Abia când am ajuns la o distanță de douăzeci de metri mi-am' mgăduit să îl văd. Stătea ridicat în șezut, cu spatele la mine, parcă meditănd, sau privind în direcția în care dispăruseră plutind Harry și balonul. Avea unaer calm. M-am apropiat, instinctiv stînjedit de faptul că apăream pe nevăzute, din spate, dar bucuros că nu-i vedeam chipul. Încă mă agățam de ideea că ar mai putea exista o procedură, o lege a naturii sau un proces despre care eu încă nu aflasem și care îl vor ajuta să supraviețuiască. Faptul că ședea acolo pe câmp, atît de liniștit, parcă încercînd să se adune după experiența oribilă prin care trecuse, mi-a dat speranțe, făcîndu-mă să îmi dreg prostește glasul și să spun, știind bine că nu mă auzea nimeni:

— Ai nevoie de ajutor?

În clipa aceea nu a sunat chiar atît de ridicol. Îi vedeam părul ondulîndu-i-se peste gulerul cămășii și pielea arsă de soare de pe vîrfurileurcchilor. Sacoul de tweed era nepătat, deși atîrna într-un fel ciudat, căci umerii îi erau mai înguști decît ar fi trebuit. Erau mai înguști decît ai oricărui adult normal. De la baza gîtului, nu leșea nimic în lateral. Structura scheletică se prăbușise în interior, lăsînd un cap pe un băț îngroșat. Și, la vederea acestei priveliști, am realizat că ceea ce luasem drept calm era de tapt absența. Nu era nimeni aici. Liniștea era aceea a inanimatului și am înțeles din nou, pentru că mai văzusem și altă dată cadavre, de ce o epocă preștiințifică ar fi avut nevoie să inventeze sufletul. Era la fel de limpede ca și iluzia soarelui în amurg coborînd de pe cer. Încheierca a nenumărate schimbun biochimice și neuronice, legate între ele, care se combinau pentru a da ochiului liber iluzia scînteii pierdute, sau simpla dispariție a unui unic element necesar. Oricît de bine informați ne-am crede din punct de vedere științific, teama și venerația tot ne copleșesc m prezenta mortii. Poate în realitate viata este cea care ne trezește admirația.

28

Erau gîndurile cu care încercam să mă apăr, în tinip ce pomeam să dau ocol cadavrului. Ședea într-o scobitură

ușoară a solului. Nu l-am văzut pe Logan mort pînă nu i-am zărit fața, iar ceea ce am văzut, a fost doar într-o clipire. Deși pielea era intactă, fața nu mai era cîtuși de puțin o față adevărată, căci structura osoasă era complet zdrobită și mi-a lăsat impresia, înainte de a-mi întoarce ochii, a unei violări radicale a perspectivei, demnă de un Picasso. Poate doar mi-am imaginat așezarea verticală a ochilor. M-am răsucit pe călcîie și l-am zărit pe Parry traversînd pășunea m direcția mea. Probabil că mă unnase la distanță mică, fiindcă era deja destul de aproape ca să ne auzim vorbind. Și probabil mă văzuse oprindu-mă la adăpostul copacilor.

L-am urînt peste capul lui Logan încetinind și slrigîndu-ni:

— Nu-l atinge, te rog nu-l atinge!

Nici nu intenționasem. dar ani tăcut. Mă uitam la Parry parcă pentru prima oară. Stătea cu mîinile în șold, privind nu la Logan, ci la mine. Chiar și în clipa aceea, tot eu îl interesam mai mult. Venise să îmi spună ceva. Era înalt și suplu, numai oase și tendoane, cu unaer sănătos. Purta jeanși și pantofi de sport legați cu șireturi roșii. Oasele parcă-i ieșeau prin piele. așa cum nu facuseră cele ale lui Logan. Incheieturile degetelor, care îi atingeau ușor cureaua de picle. erau inari și noduroase pe sub pielea albă și întinsă. Pomeții îi erau, de asemenea, înalți și proeminenți și, împreună cu coada de cal, îi dădeau aspectul unui viteaz indian palid. Arăta impresionant, poate chiar puțin înfricoșător, dar vocea strica totul. Era șovăitoare și tremurată, fără accent regional, dar cu o urmă, ca o recunoaștere. de Cockney - un trecut abandonat sau un mamerism. Pan-y avea obiceiul generației sale de a face afirmații cu intonația ascendentă. interogativă - imitație umilă a americanilor, sau australienilor, sau, după explicația unui lingvist, semnul unei generații de tineri prea încâlciți în judecăți relative, prea șovăitori și nesiguri pentru a spune lucrurilor pe nume.

29

Desigur, toate acestea nu le-am gîndit atunci. Tot ce am auzit a fost un scîncet de neputință și m-am relaxat. Nu a spus decît:

— Clarissa e îngrijorată? I-am promis să vin să văd dacă ești bine?

Tăcerea mea era ostilă. Eram destul de bătrîn ca să-mi displacă folosirea imediată a prenumelor și chiar și pretenția de a fi știut care era starea de spirit a Clarissei. În clipa aceea nu știam nici cum îl cheamă pe Parry. Și, chiar și cu un mort între noi, regulile bunei creșteri trebuiau să primeze. După cum am auzit ceva mai tîrziu de la Clarissa, Parry se dusese la ea și i se prezentase, apoi se întorsese pe călcîie și mă urmase la vale. Ea nu-i spusese nimic referitor la niine.

— Ești bine? Am spus:

— Nu putem face altceva decât să așteptăm. Și am arătat cu mâna în direcția șoselei- dincolo de pășunea de alături.

Parry a mai făcut vreo doi pași și s-a uitat în jos la Logan, apoi din uou la mine. Ochii albaștri-cenușii au sclipit. Era

incitat, dar n-ai ti putut ghici în veci cât de tare.

— Ba cred că se mai poate face ceva. M-am uitat la ceas Trecuseră cincisprezece minute de când telefonasem la urgență.

— Dă-i drumul, am spus. Fă ce vrei.

— E ceva ce putem face împreună!" a zis, uitându-se în jur în căutarea unei porțiuni de teren potrivite.

Mi-a trecut prin minte gândul nebunesc că îmi propunea cine știe ce act indecent asupra cadavrului. S-a lăsat în genunchi și, din priviri, m-a îndemnat să îl imit. Atunci ani priceput. Era în genunchi.

— Ceea ce putem face, nii-a spus cu o seriozitate care excludea orice batjocură, este să ne rugăm împreună? înainte de a putea obiecta, ceea ce, pentru moment, mi-ar fi fost oricum cu neputință pentru că rămăsesem fără grai. Parry a adăugat:

30

— Știu că e greu. Dar o să vezi că ajută. În clipe ca aceasta, să știi că ajută într-adevăr.

M-am îndepărtat cu un pas de Logan și Parry. Nu mă simteam în largul meu, iar primul meu gând a fost să nu jignesc un dreptredincios. Dar mi-am revenit. Pe el nu îl interesa dacă măjignește sau nu.

— Regret, am spus amabil. Nu e stilul meu. Parry a încercat să mă convingă, de la înălțimea sa redusă.

— Uite ce e, nu ne cunoaștem și n-ai nici un motiv să ai încredere în mine. Dar Domnul ne-a adunat laolaltă m tragedia asta și trebuie, înțelegi, să îi dăm un sens? Apoi, văzându-mă că ezit, a continuat:

— Cred că ai nevoie să te rogi? Am ridicat din umeri și am zis:

— Regret. Dar dumneata dă-i înainte. Vorbeam ca un american, mimând o relaxare pe care nu o simțeam.

Parry nu era dispus să cedeze. Rămăsesse în genunchi.

— Cred că nu înțelegi. N-ar trebui să o consideri ca pe o datorie, să știi. E mai mult un răspuns la nevoile tale? N-are nici o legătură cu mine. pe cuvânt, eu sînt doar mesagerul. E un dar.

Pe măsură ce insista, ultimele resturi de jenă mă părăseau.

— Nu, mulțumesc.

A închis ochii și a inspirat adînc, nu atît rugîndu-se, cît adunîndu-și puterile. Am hotărît să mă întorc pe deal. Cînd m-a auzit îndepărtîndu-mă, s-a ridicat în picioare și a venit după mine. Nu avea cîtuși de puțin intenția de a mă lăsa să

plec. Dorea cu disperare să mă convingă și nu avea de gând să abandoneze tonul răbdător, plin de înțelegere. De aceea, un zîmbet a părut să-i apară pe fața îndurerată cînd mi-a spus:

— Te rog, nu te da bătut Știu că nu e un lucru pe care să-l faci în mod normal. Nu trebuie neapărat să crezi, doar lasă-te dus și îți promit. Îți promit...

În timp ce el se împleticea în termenii promisiunii, l-am întrerupt, făcînd cîțiva pași înapoi. Mă temeam că nu mai avea mult și avea să întindă mîna să mă atingă.

31

Uite, nu te supăra. Eu mă întore pe deal, la prietena mea.

Nu mă putusem hotărî să împart cu el numele Clarisei. Probabil înțelesese că unica șansă de a mă mai ține pe loc în clipa aceea era o schimbare radicală a tonalității. Mă îndepărtasem deja cîțiva pași, cînd a strigat ascutit:

— Bine, cum vrei. Dar ai măcar amabilitatea și spune-mi.

Era irezistibil. M-am oprit și m-am întors.

— Exact care e lucrul care te împiedică? Poți să-mi spui, știi tu însuți exact ce e?

În timp de o clipă am fost convins că n-o să-i răspund -voiam să știe că nu mă putea obliga în nici un fel cu credința lui. Apoi însă m-am răzgîndit și i-am spus:

— Nimic. Nu mă împiedică nimic.

Se apropia din nou de mine, cu brațele atîmîndu-i pe lîngă trup. Cu palmele întoarse în sus și degetele rășchirate într-o mică melodramă a omului rezonabil, perplex.

— Atunci de ce nu încerci? ni-a întrebat cu hoholul de rîs al unui om de lume. S-ar putea să-i vezi sensul. Puterea pe care ți-o poate da. Te rog, nu vrei să încerci?

Din iou, am ezitat și aproape că nu i-am răspuns. Dar am hotărît că trebuia să afle adevărul.

— Pentm că nimeni nu ne ascultă, prietene. Nu e nimeni acolo, sus.

Parry stătea cu capul plecat și un zîmbet încîntat i s-a răspîndit încet pe chip. M-am întrebat dacă mă auzise cum trebuie, căci arăta de parcă i-aș fi spus că sînt Sfîntul Ioan Botezătorul. În clipa aceea i-am observat, peste umărul lui, pe cei doi polițiști sărind peste poarta cu cinci bare de lemn. Au pomit în fugă spre noi; unul își ținea cascheta cu mîna, ca polițiștii din filmele mute. Veneau să dea drumul mașinării oficiale care avea să se ocupe de soarta lui John Logan și, după cum îmi apăreau mie, să mă elibereze din sfera forței iubini și compasiunii lui Jed Parry.

32

Capitolul trei

PE LA ORA ȘASE ERAM ÎNAPOI ACASĂ, în bucătărie, unde totul părea neschimbat - ceasul de perete

de deasupra uşii, biblioteca Clarisei cu cărţi de bucate, biletiil cu scrisul înflorit lăsat cu o zi înainte de femeia care ne făcea curăţenie. Aranjamentul neschimbat format din cana mea de cafea şi ziar era ca o blasfemie. În timp ce Clarissa îşi ducea bagajele în dormitor, am strîns masa, am deschis vinul pregătit pentru picnic şi am scos două pahare. Ne-am aşezat faţă în faţă şi am început.

În maşină nu ne spuseseăm prea multe. Fusese parcă suficient să ajungem aici, supravieţuind neatinşi traficului. Acum totul a pomit ca un torent, un post-mortem, o retrăire, o informare, repetiţia unei suferinţe şi exoreismul groazei. Am repetat de atâtea ori în seara aceea incidentele, propriile noastre trăiri şi, din cuvintele şi frazele însele, am construit ceva care putea părea oricui a conţine elementele unui ritual, nu doar descrieri, ci incantaţii. Reiterarea aducea alinare, la fel ca şi greutatea familiară a paharelor de vin, ca şi suprafaţa zgrunţu-roasă a tăbliei mesei de bucătărie care aparţinuse odată stră-bunicii Clarisei. Suprafaţa aceasta avea adîncituri rotunjite şi netede la marginea crestată de cuţite, făcute de coate precum ale noastre - după cum îmi plăcuse întotdeauna să cred; multe momente de criză şi multe morti trebuie să fi fost gândite la masa aceasta.

Clarissa mi-a relatat grăbită începutul poveştii ei, cu încurcătura de frînghii şi oameni, poticnindu-se, balansîndu-se înapoi şi-ncolo, cu strigăte şi înjurături, cu felul în care încercase să ajute, dar nu găsise o fumă liberă de care să se

33

agaţe. Împreună l-am copleşit cu blesteme pe pilot, James Gadd, şi incompetenţa lui, ceea ce nu ne-a apărut prea multă vreme de gîndul la tot ceea ce am fi putut face pentni a evita moartea lui Logan. Ai-n sărit brusc la clipa în care îşi dăduse drumul, aşa cum aveam să o facem de atîtea ori în seara aceea. I-am spus Clarisei cum mi s-a părut că îl văd suspendat înaer înainte de a cădea, iar ea mi-a spus cum prin minte îi trecuse un pasaj din Milton: „Avîntă-te-nainte, înflăcărat, din văzduhul eteric". Dar ne-am îndepărtat iar şi iar de momentul acela, ocolindu-l, dîndu-i tîreoale, pînă l-am încolţit şi am început să îl îmblînzim cu ajutorul cuvintelor. Ne-ain întors la lupta cu balonul şi cu frînghiile. Simţeam gustul amar al vinovăţiei, despre care nu eram încă pregătit să vorbesc. I-am arătat Clarisei arsurile pe care mi le facuseră funiile în palme. Termmaserăm vinul de Gassac în mai puţin de o jumătate de oră. Clarissa mi-a ridicat palmele la buze şi le-a sărutat. O priveam în ochi - verdele acela frumos, plin de dragoste -, dar clipa nu putea dura, asemenea pace nu ne era îngăduită. A făcut o grimasă şi a exctamat:

— Dar, Dumnezeule mare, cînd a căzut!

Şi m-am ridicat grăbit în picioare, întinzîndu-mă să iau din stativ o sticlă de Beaujolais.

Ne-am întors la cădere și la cât îi luase să atingă pământul, două secunde sau trei. Am dat imediat înapoi spre periferie, poliția, cei de pe ambulanță, dintre care unul nu avea destulă forță ca să țină capătul care îi revenea al tărgii pe care îl duceau pe Grcene și care trebuise să primească ajutorul lui Lacey pentru a traversa pășunea; și camioneta de la garaj, care removease mașina lui Logan. Am încercat să ne-o închipuim. mașina goală transportată pînă în fata casei din Oxford, unde doamna Logan aștepta, împreună cu cei doi copii. Era însă la fel de greu, așa că ne-am întors la propriile noastre istorii. De-a lungul liniilor narrative se găseau noduri, încîlceli de oroare pe care, la început, nici nu le puteam privi, ci le puteam doar atinge scurt înainte de a da înapoi, pentru a reveni mai tîrziu. Eram prizonieri într-o celulă, repezindu-ne asupra pereților, izbindu-ne cu capul de ei. încetul cu încetul, închisoarea creștea.

34

Ciudat, dar cu Jed Parry ne simțeam pe teren mai sigur. Mi-a povestit cum s-a apropiat de ea, cum și-a spus numele, iar ea i l-a spus pe al ei. Nu și-au dat mîna. Apoi el s-a întors pe călcîie și a pomit după mine. la vale. I-am relatat scena nigăciunii ca pe o comedie și am făcut-o să rîdă. Și-a împletit degetele cu ale mele și a strîns tare. Am vrut să îi spun că o iubesc. dar pe neașteptate între noi s-a ridicat umbra lui Logan, înaltă și nemișcată. Era irnilt mai rău acum, în amintire, decît fiisese atunci. Atunci probabil că șocul îmi atenuase reacțiile. Am început să-i spun cum trăsăturile îi atîmau în toate părțile, dar m-am întrerupt pentm a-i descrie diferența dintre atunci și acum și cum o logică asernănătoare cu aceea a unui vis făcuse ca msuportabilul să devină obișnuit, cum nu mi se păruse ieșit din comun să stau de vorbă cu Parry în timp ce Logaii ședea zdrobit pe pământ. Și, în timp ce rosteam toate acestea, m-am gîndit că încă îl mai evitam pe Logan, că fugisem de descrierea pe care o începusem pentm că încă nu reușeam să asimilez faptele și, din nou, am vrut să îi spun asta Clarisei. M-a urmarit cu răbdare în timp ce mă furișam în spirală către ungherle ascunse ale memoriei, emoțiilor și comentariilor. Nu că nu mi-aș fi găsit cuvintele: dar nu faceam față iuțelii gîndurilor. Clarissa și-a împins scaunul și a venit lîngă mine- dînd ocol mesei. Mi-a apăsat capul la pieptul ei. Am tăcut, închizînd ochii. In fibrele puloverului ei am simțit mireasmaerului proaspăt și mi-am închipuit că văd cerul întinzîndu-se înaintea mea.

Puțin mai tîrziu eram amîndoi la locurile noastre, aplecați deasupra mesei ca doi meșteșugari la lucru, șlefuind marginile zdrențuite ale amintirilor. tumînd ceea ce era de nerostit în forme de cuvinte. înșirînd simple percepții într-o narațiune, pînă cînd Clarissa ne-a readus la momentul căderii, clipa aceea în care Logan alunecase pe frînghie, atîrînd acolo timp de o ultimă secundă pretioasă, apoi îi

dăduse dmmul. Aceasta era imaginea la care trebuia să revină, innaginea de care o legase șocul. A pus-o din nou în cuvinte, repetînd versul din *Paradisul pierdut*. Pe urmă mi-a spus că, la rîndul ei sperase că salvarea va sosi, pe cînd el se afla încă înaer. Ceea ce îi venise

35

în minte fuseseră nu îngerii, nu desffînajii lui Milton izgoniți din cer, d întniparea bunătății și a dreptății într-o siluetă aurită, luîndu-și zborul de pe un nor, pentru a-l prinde în brațe pe bărbatul care se prăbușea. În secunda aceea delirantă, încăreată de gînduri, căderea lui Logan îi apăruse ca o provocare căreia nici un înger nu i-ar fi putut rezista, iar moartea lui le nega existența. Mai era nevoie de o negare, aș fi vmt să o întreb, dar ea mă strîngea deja de mîină, spunînd:

— Era un om bun - pe un ton brusc mgător, ca și cum m-aș fi pregătit să îl condamn. Băiatul era încă în naceală, iar Logan nu a vmt să îi dea drumul. Avea și el copii. Era un om bun.

La vîrsta de douăzeci de ani, o operație chirurgicală de n.itină o lăsase pe Clarissa incapabilă de a avea copii. Era convinsă că fișa ei medicală fusese încureată cu cea a altei femei. lucru însă cu neputmță de dovedit, iar procesul îndelungat se pierduse în amînări și confuzie. încetul cu încetul, își îngropase tristețea și își reclădise viața, asigurîndu-se că din ea nu vor lipsi copiii. Nepoți, nepoate, fîni, copiii vecinilor și ai vechilor prieteni, toți o adorau. Iși aniintea întotdeauna de zilele lor de naștere și nu îi uita niciodată de Crăciun. Aveam în casa noastră o încăpere, pe jumătate creșă, pe jumătate camera unui adolescent, în care stăteau uneori copii sau tineri adulți. Prietenii o considerau pe Clarissa împlinită și fericită și, în cea inai mare parte a timpului, nu se înșelau. Dar, din cînd în cînd, se petrecea cîte ceva care îi stîmea din nou suferința provocată de ceea ce pierduse. Cu cinci ani înainte de incidentul cu balonul, pe cînd ne cunoșteam de doi ani, Marjorie, o bună prietenă din anii studentiei, își pierduse fiul, în vîrstă de doar o lună, ucis de o infecție bacteriană rară. Clarissa fusese la Manchester să vadă noul născut cînd avea cinci zile și petrecuse acolo o săptămînă, ajutînd la îngrijirea lui. Vestea morții lui o doborîse. Nu am văzut niciodată o suferință atît de mare. în centrul ei se afla nu atît soarta pruncului, cît pierderea suferită de Marjorie, pe care o trăia ca și cum ar fi fost a ei. Ceea ce ieșea la suprafață era jalea Clarissei după un copil-fantomă, pe jumătate adus la viață prin

36

voința iubirii fără roade. Durerea lui Maijorie a devenit durerea Clarissei. Cîteva zile mai tîrziu, platoșele erau din nou la locul lor, iar ea s-a dedicat vechii ei prietene, încercînd să-i fie de folos.

Era un exemplu extrem. Alteori, copilul neconceput abia dacă apuca să se clintească pînă să treacă clipa. Acum, în John Logan vedea bărbatul gata să moară pentru a împiedica o pierdere pe care o resimtea asemănătoare cu cea pe care o suferise ea însăși. Băiatul nu era al lui, dar, ca tată, înțelesese. Felul acesta de dragoste străpungea platoșa Clarissei. Pe tonul acela rugător - era un om bun -, făcea apel la propriul ei trecut, la copilul ei fantomă, să o ierte.

Ideea insuportabilă era că Logan murise degeaba.

Băiețelul, Harry Gadd, se dovedise a fi nevătămat.

Dădusem din mîna frînghiei. Dădusem o mîna de ajutor în moartea lui John Logan. Dar, chiar simțind cum mă cuprinde din nou starea de greată a vinovăției, încercam să mă conving pe mine însumi că aș fi avut dreptate să-i dau drumul. Dacă nu aș fi făcut-o, eu și Logan am fi căzut poate împreună. iar Clarissa ar fi stat aici, în seara aceasta, singură. De la poliție. aflaserăm după-amiază tîrziu că băiatul coborîse teafar și în siguranță. la treizeci de kilometri spre vest. O dată ce pricepuse că totul depindea numai de el. fiisese nevoit să se pună în mișcare, ca să se salveze. Lipsit de spaima insuflată de panica bunicului, preluase controlul și făcuse tot ceea ce trebuia făcut.

Lăsase balonul să se înalțe din nou dincolo de liniile electrice, apoi dăduse dmmul robinetului de aer. pentru a coborî lin pe un cîmp. în apropierea unui sat.

Clarissa tăcuse. Iși sprijinise bărbia pe încheieturile degetelor. prmnnd m jos. la tăblia grunjoasă a mesei.

— Da, am spus în cele din unnă. A vrut să-l salveze pe copil.

A clătinat ușor din cap, confirmînd un gînd nerostit. Am așteptat. mulțumit să fiig de propriile mele gînduri pentru a o ajuta să facă față alor ei. A simțit că o umiăresc și și-a ridicat privirea.

— Trebuie să însemne ceva, a spus monoton.

37

Am șovăit. Nu-mi plăcuse niciodată felul acesta de a gîndi. Moartea lui Logan nu avusese nici un sens - era în parte motivul pentru care eram într-o stare de șoc, Oamenii cumsecade uneori sufereau și mureau, nu pentm că le era pusă lă încercare bunătatea, ci tocmai pentru că nu exista nimic, și nimeni, care să o pună la încercare. Nimeni, în afară de noi. Tăcusem prea mult timp, pentru că a adăugat repede:

— Nu te teme, Joe. N-am luat-o razna. Dar cum putem înțelege ceva din toate astea? Am spus:

— Am încercat să dăm o mîna de ajutor, dar n-am reușit.

A zîmbit, clătinînd din cap. M-am apropiat de scaunul ei, am luat-o în brațe și, protector, i-am sărutat creștetul capului. Cu un suspin, și-a lipit fata de cămașa mea și mi-a înfașurat mijlocul cu bratele. Glasul îi suna înăbușit.

— Tare ești caraghios. Ești atât de rațional, că uneori ești ca uncopil...

Adică raționalitatea era un fel de inocență? N-am reușit să aflu, pentru că mâinile îiurcau încet peste fesele mele, spre perineu. Mi-a mîngîiat testiculele și, cu o palmă pe ele, mi-a desfăcut cureaua, mi-a scos cămașa din pantaloni, apoi m-a sarutat pe burtă.

— Îți spun eu cum adică, fraierule. Impreună am fost martorii unui lucru înspăimîntător, care nu va dispărea, și de aceea trebuie să ne ajutăm unul pe celălalt. Ceea ce înseamnă că trebuie să ne iubim încă și mai mult.

Desigur. Cum de nu mă gîndisem? Cum de nu gîndisem în felul acesta? Aveam nevoie de dragoste. Incercasem să înni refuz pînă și atingerea mîinii ei- plecînd de la ideea că afectiunea era nepotrivită, un răsfaț, o lipsă de respect în fața mortii. Ceva la care aveam să ne întoarcem mai tîrziu, cînd vorbele și mîntările vor fi luat sfîrșit. Clarissa făcuse trecerea spre esență. De mîna, am intrat în dormitor. S-a așezat pe marginea patului și am dezbrăcat-o. I-am sărutat gîtul și m-a tras spre ea.

— Nu mă interesează ce facem, mi-a șoptit. Nu trebuie să facem nimic. Nu vreau decît să te strîng în brațe.

38

S-a băgat sub pături și s-a culcat, cu genunchii trași la piept, în timp ce mă dezbrăcam. Cînd m-am băgat alături de ea, mi-a înconjurat gîtul cu brațele și mi-a tras fața pînă aproape de a ei. Știa că nu rezist unei astfel de înlănțuiri. Mă făcea să simt că acolo este locul meu, că acolo îmi sunt rădăcinile și că sînt binecuvîntat. Știam că îi place să închidă ochii și să mă lase să-i sărut, pe urmă nasul și obrajii, ca unui copil la vremea culcării, găsindu-i doar într-un sfîrșit buzele.

Adesea ne mustraserăm pentru că iroseam timpul șezînd pe scaune. Îmbrăcați, de vorbă, cînd am fi putut face același lucru întinși în pat, față în față, goi. Timpul prețios dinaintea actului de dragoste este prost descris de termenul pseudoclinic de „preludiu”. Lumea se îngusta și se adîncea, glasurile ni se topeau în căldura timpului, conversația devenea asociativă și imprevizibilă- Totul era atingere și răsufare. Prin cap îmi treceau fraze simple, pe care nu le rosteam pentru că sunau atât de banal:

„Jată-ne”, sau: „Așa, iar”, sau: „Da, așa”. Ca un moment dintr-un vis recurent. minutele acestea spațioase, inocente, rămîneau uitare pînă cînd ne înapoiam înăuntrul lor. Și atunci, viețile noastre reveneau la esență și începeau din nou. Cînd rămîneam tăcuți, stăteam întinși atât de aproape că eram gură la gură, amînînd unirea ce ne lega cu atât mai mult datorită acestiui preludiu.

Deci iată-ne, aici din nou, și aceasta era eliberarea. Întuneîul de dincolo de penumbra dormitorului era infinit și rece ca moartea. Eram o gămălie de căldură în

imensitate. Evenimentele după-amiezei ne umpleau, dar le izgoniserăm din conversația noastră. Am întrebat:

— Cum te simți?

— Speriată, mi-a răspuns. Speriată de-a binelea.

— Nu se vede.

— Simt cum tremur pe dinăuntru.

În loc să urmăm dnunul care avea fără îndoială să ne ducă înapoi la Logan, ne-am spus povești înfhoșătoare și de groază în care, așa cum se întâmplă adesea, copiii aia juca un rol important. Când avea șapte ani, Clarissa plecase în Wales cu

39

familia, în vacanță. Una dintre verișoarele ei, o fetiță de cinci ani, dispăruse într-o dimineață ploioasă și, după șase ore, tot nu fusese găsită. Venise poliția, aducând doi câini. Sătenii erau în pădure, cercetînd desișul și, o vreme, un elicopter zburase pe deasupra dealurilor. Pe seară, fetița fusese descoperită într-un hambar, dormind sub niște saci. Clarissa își amintea de petrecerea generală care avusese loc în seara aceea în ferma închiriată. Unchiul ei, tatăl fetei, tocmai îl condusese la ușa pe ultimul dintre polițiști. La înapoierea în cameră, picioarele i se înmuiaseră și el se prăbușise greu într-un fotoliu. Genunchii îi tremurau violent, iar copiii urmăreau fascinați, în timp ce mătușa Clarissei îngenuchea lângă el, așezîndu-și alinător palmele pe coapsele lui.

— La vremea aceea, n-am făcut legătura cu dispanția verișoarei mele. Era doar nnul dintre lucrurile acelea ciudate, pe care, copil fiind, le constați neutm. M-am gîndit că asta trebuie să fie beția, genunchii aceia care dansau de sus în jos pe dinăuntru pantalonilor.

Am spus și eu povestea primei mele apariții în public, cîntînd la trompetă, pe cînd aveam unsprezece ani, Aveam emoții atît de mari și mîinile îmi tremurau atît de tare, că nu puteam ține muștiucul la gură, după cum nu-mi puteam încorda buzele suficient ca să scot vreo notă. Drept care am băgat muștiucul cu totul în gură și am mușcat zdravăn din el ca să-l fac să stea locului, apoi pe jumătate am cîntat din gură, pe jumătate am intonat din trompetă partea care îmi revenea. În cacofonia generală a unei orechestre de Crăciun formată din copii nu mă observase mmeni.

Clarissa mi-a spus:

— Dar și acum imiți bine o trompetă cînd ești în baie. De la tremurat am ajuns la dans (eu îl detest, ea îl adoră), de unde am ajuns la dragoste. Ne-am spus unul altuia ceea ce îndrăgostiții nu obosesc niciodată să asculte și să simtă nevoia să rostească.

— Te iubesc mai mult acum, că te-am văzut înnebunit complet, mi-a mărturisit. Raponalistul a cedat, în sfîrșit!

— Și nu-i decît începutul, am promis. Ține-te pe-aproape.

Această referire la comportamentul meu imediat după ce Logan atinsese pământul a rupt vraja, dar numai pentru vreo jumătate de minut. Ne-am apropiat și mai mult unul de celălalt și ne-am sărutat. Ceea ce a urmat în cele din urmă a fost potențat de toată asprimea emoțională a unci împăcări, ca după o săptămână întreagă de certuri, cu amenințări și insulte, topită dulce în iertarea reciprocă. Noi nu aveam ce să ne iertăm unul altuia, doar dacă nu ne absolveam reciproc de moarte, dar toate aceste sentimente izvorau cu fiecare val de senzație. Extazul avusese un preț mare și a trebuit să-mi izgonesc din minte imaginea unei case întunecate din Oxford, o casă izolată, ca într-un deșert, și unde, de la o fereastră de la etaj, doi copii îi urmăreau sosind pe sumbrii oaspeți ai mamei lor. După aceea am adormit și, când ne-am trezit, peste vreo oră, ni s-a făcut foame. Abia când ne-am întors în bucătărie, îmbrăcați în halate și dînd iama în frigider, am descoperit nevoia de companie. Clarissa s-a dus la telefon. Confortul emoțional, sexul, casa, vinul, hrana, societatea, întreaga noastră lume trebuia reafirmată. Într-o jumătate de oră ședeam cu prietenii noștri, Tony și Anna Bruce, mîncînd mîncare tailandeză comandată de la restaurant și spunîndu-ne povestea. Am făcut-o așa cum o fac cuplurile căsătorite, uneori cîte unul. Alteori întreprîndu-ne unul pe celălalt, sau cedînd pur și simplu. Erau și momente cînd vorbeam amîndoi o dată dar, cu toate acestea, povestea devenea din ce în ce mai coerentă; avea o formă și era acum spusă dintr-un loc al siguranței. Vedeam cum chipurile îngrijorate, inteligente, ale amicilor noștri cădeau la auzul istoriei. Șocul lor nu era decît umbra palidă a celui prin care trecuserăm noi, mai degrabă o imitație plină de bunăvoință a acestei emoții. Motiv pentru care eram tentați să exagerăm, azvîrlind o frînghie de superlative peste abisul care despărțea experiența de reprezentarea sa anecdotică. Pe parcursul zilelor și al săptămînilor, Clarissa și cu mine aveam să ne spîmem povestea de multe ori în fața prietenilor, colegilor și rubedeniilor. Am constatat că începusem să folosesc aceleași expresii, aceleași adjective, în aceeași ordine. Devenea posibilă relatarea

41

evenimentelor fără a le retrăi cîtuși de puțin, chiar fără a mi le mai aminti.

Tony și Anna au plecat la ora unu noaptea. Cînd m-am întors, după ce îi condusesem, am găsit-o pe Clarissa uitîndu-se peste niște notite pentru cursuri. Desigur, vacanța luase sfîrșit. Mîine era luni și trebuia să se întorcă la catedră. M-am îndreptat spre biroul meu și m-am uitat în agendă, deși știam exact ce scria în ea: două întîlniri și un articol care trebuia terminat pînă la ora cinci. Într-un fel, eram apărați împotriva catastrofei. Ne aveam unul pe celălalt. La fel cum aveam și numeroși prieteni. Și aveam ngorile și concentrarea unei activități interesante. Am

rămas în picioare, în lumina lămpii de birou, uitându-mă la cele cinci sau șase scdsori care își așteptau răspunsul într-o grămadă dezordonată. și vederea lor m-a încurajat.

Am mai stat de vorbă o jumătate de oră. dar niimai pentm că eram prea oboșiți ca să mergem la culcare. La ora două am reușit să o facem. Stinseserăm lumina de cinci minute, când a sunat telefonul, smulgându-mă brutal din somnul superficial.

Nu am nici un dubiu că îmi amintesc exact cuvintele. A spus:

— Joe?

N-am răspuns. Recunoscusem deja vocea. A continuat:

— Am vrut doar să știi că înțeleg ce simți. Și eu simt la fel. Te iubesc.

Am închis. Clarissa a murmurat în peme:

— Cine a fost?

Poate oboseala, sau poate donnța de a o proteja in-a împins să-i ascund, dar știi că am făcut prima greșeală atiinci când m-am întors pe partea cealaltă și i-am spus:

— N-a fost nimic. Greșeală. Culcă-te.

Capitolul patru

DEȘI A DOUA ZI DIMINEAȚĂ NE-AM TREZTT CU ecoul acestor întîmplări răsunînd încă înaerul de deasupra patului, ziua, cu amestecul ei de obligații, a fost ca un balsam. Clarissa a plecat de acasă la opt și jumătate pentru a preda un seminar pe tema poeziei romantice. A participat la o ședință cu caracter administrativ la departament, a luat prînzul împreună cu o colegă, a corectat o serie de lucrări de semestru și a acordat o oră de consultații unui doctorand care scna o teză despre Leigh Hunt. S-a întors acasă la șase, înaintea mea. A dat cîteva telefoane, a făcut un duș și a leșit să cineză cu fratele ei, Luke, a cărui căsnicie se ducea de rîpă după cincisprezece ani.

Eu mi-am făcut dușul la începutul zilei. Am luat cu mine în birou un termos cu cafea și, timp de un sfert de oră, ain crezut că voi ceda tentațiilor tipice pentru im liber profesionist: ziare, telefoane- visuri cu ochii deschiși. Aveam material suficient ca să stau cu ochii în tavan. Dar m-am adunat și m-am silit să termin un articol despre telescopul Hubble, pentm o revistă americană.

Proiectul mă interesa de mai multi ani. El încorpora un eroism și o grandoare demodate, nu servea nici unui scop imediat militar sau comercial și nu avea la bază decît o dorință simplă și nobilă, aceea de a ști și a înțelege mai multe. Cînd s-a descoperit că oglinda primară, cu un diametru de trei metri, era cu zece miimi de țol prea plată. reacția generalăjos, pe Pămînt, a fost nu una de

dezamăgire, ci de satisfacție și încântare, de bucurie și hilaritate pînă la lacrimi, la scară planetară. De cînd s-a scufundat Titanicul, am fost aspri cu tehnicienii noștri,

43

privinți cu cinisniținioi^nic lui ^»uavajyutm. y- *TM* . , —».,,,» . ...—jucărie a noastră în spațiu, înaltă, după cum se spunea, cît o clădire cu patru etaje, menită să aducă în fața retinei noastre numai minuni, imagini ale originii universului, propriile noastre începuturi, la începutul timpului. Care dăduse greș, nu datorită vreunui secret algoritmic ascuns în software, ci dintr-o eroare pe care oricine o putea înțelege - miopia, vechiul meșteșug al lustmirii lentilelor. Hubble a devenit tema favorită a scenetelor comice de televiziune, numele lui rima cu „trouble"* și „rubble"**, dovadă a declinului industrial letal al Americii.

Hubble era rezultatul unei activități de concepție mărețe, dar operațiunea de salvare a fost de-a dreptul sublimă din punctul de vedere al tehnologiei. Sute de ore de ieșire în spațiu, zece oglinzi corectoare amplasate de jur împrejurul lentilei imperfecte dintr-o greșală on-ienească, iar jos, în Centrul de control. o orchestră wagneriană formată din savanți, ajutați de forța computerelor. Tehnic, a fost iraii complicat decît trimiterea primului om pe lună. Greșeala a fost îndreptată, imaginile a douăsprezece miliarde de ani au apărut, reale și clare, lumea și-a uitat batjocura și s-a minunat - timp de o zi -, apoi s-a întors la treburile sale. Am lucrat fără pauză timp de două ore și jumătate. Ceea ce m-a iritat în dimineața aceea, în timp ce îmi scriam articolul, a fost o senzație fizică pe care nu o puteam identifica exact. Există greșeli pe care nici o mie de astronauți nu le mai pot îndrepta. Ca a mea, cea de ieri. Dar ce făcusem, sau ce nu făcusem? Dacă era un sentiment de vinovăție, din ce se născuse el? Din frînghiile de dedesubtul balonului, din faptul că le dădusem dmmul, din scena care urmase, alături de cadavru, din telefonul de azi-noapte? Neliniștea îmi stătea pe piele, trecînd prin ea. Era ca și cum nu m-aș fi spălat. Dar, cînd m-am întrempt din scris și am recapitulat evenimentele, am constatat că nu vinovăția mă chinuia. Am clătinat din cap și m-am întors la calculator, cu

* Necaz, belea (*Ib. engl.*) (*n. tr.*).

** Moloz. balast (*Jb. engl.*) (*n.*

tr.). 44

despre telefonul din miez de noapte. L^am amestecat cu toate nenorocirile zilei care trecuse. Presupun că eram încă într-o stare de șoc și încercam să mă alin stînd cît mai ocupat.

Am tenninat articolul, l-am corectat, l-am listat și l-am triniis prin fax la New York, cu cinci ore înainte de expirarea tennenului. Am sunat la postul de poliție din

Oxford și, după ce am fost transferat pe la trei departamente diferite, am aflat că urmează o anchetă privitoare la moartea lui John Logan, că o comisie urmează să se întrunească peste șase săptămâni și că eram cu toții invitați să fim de față.

Am luat un taxi pînă în Soho, unde m-am înființat cu un producător de emisiuni radio, care m-a introdus în biroul său și mi-a comunicat că dorea să-i fac un material legat de legumele din supermarketuri. I-am replicat că nu erau specialitatea mea. Atunci producătorul, al cărui nume era Eric, m-a luat prin surprindere ridicîndu-se în picioare și țînîndu-mi un discurs pasionat. Mi-a spus că cerceta de mază verde, de căpșuni și de altele asemenea, timp de douăsprezece luni pe an, distrugea mediul și economia locală în multe state africane. I-am repetat că nu era domeniul meu și i-am dat numele cîtorva oameni care s-ar fi putut ocupa de această temă. Și apoi, cu toate că abia îl cunoșteam, sau poate tocmai de aceea, i-am întors patima povestindu-i totul. Nu mă puteam opri. Trebuia să spun cuiva. Eric m-a ascultat răbdător, scoțînd sunetele potrivite și dînd cum se cuvine din cap, dar uitîndu-se la mine ca și cum aș fi fost contaminat. aducătorul în biroul lui al unui virus nou, un mutant recent al soartei potrivnice. M-aș fi putut întrerupe, sau inventa un alt sfîrșit. Am continuat, pentm că nu mă mai puteam opri. Povesteam pentru mine însumi, iar un peștișor de acvariu ar fi constituit un auditoriu la fel de bun ca și producătorul de emisiuni radio. La final, și-a luat pripit la revedere de Irmine -avea o altă înființare. mă va căuta cînd va avea o idee nouă pentru mine - și, cînd am pășit afară, în murdăria de pe Meard Street, m-am simțit atins de ea. Senzația aceea fără nume revenise, de data aceasta sub forma unor fumicături pe ceafa. și a unei dureri

45

de burtă care s-a tradus, pentru a treia oară în ziua aceea, într-o

falsă nevoie de a merge la toaletă.

Mi-am petrecut după-amiaza în sala de lectură de la London Library, căutînd pe cîțiva dintre contemporanii mai obscuri ai lui Darwin. Voiam să scriu despre moartea anecdotei și a narațiunii în știință, ideea de la care plecam fiind că generația lui Darwin fusese ultima care își îngăduise luxul povestirii în articolele publicate. Am găsit o scrisoare trimisă revistei *Nature* și datată 1904, contribuție la o corespondență masivă pe tema conștiinței animalelor și mai cu seamă a întrebării dacă mamiferele aflate pe o treaptă mai înaltă, precum cîinii. ar putea fi conștiente de consecințele acțiunilor lor. Autent. un oarecare domn X, avea un prieten apropiat al cărui cîine prefera să stea într-un anume scaun, mai confortabil, lîngă șemineul din bibliotecă. Domnul X fusese de față într-o

seară, când, după cină, el și prietenul său se retrăseseră acolo la un pahar de porto. Cîmele a fost izgonit din fotoliu și stăpînul s-a așezat în locul lui. După un minut sau două de ședere contemplativă lîngă foc, cîinele s-a dus la ușă și a scîncit să fie lăsat să iasă. Dornic să îi facă pe plac, stăpînul s-a ridicat și a traversat încăperea, timp în care potaia s-a repezit înapoi și a pus din nou stăpînire pe locul favorit. Timp de cîteva secunde, pe botul lui s-a pulut citi o expresie de triumf evident.

Autorul scrisorii conchidea că animalul trebuie să fi avut un plan, un simț al viitorului pe care încercase să-l modeleze prin intermediul uix'- înșelătorii bine gîndite. Iar plăcerea succesului trebuie să-i fi fost mediată de un acț al memonei. Ceea ce îmi plăcea aici era felul în care judecata era umbrită de puterea și atracțiile narațiunii. Confonn oricaror standarde ale cercetării științifice. Istoria, oricît de fermecătoare, era un nonsens. Fără o teorie formulată, fără termeni bine definiți, un eșantion de uq element, fără semnificație, un antropomorfism hilar. Era ușor de construit o relatare în așa fel încît ea să devină compatibilă cu un automat, sau cu o ființă destinată să trăiască într-un prezent perpetuu: izgonit din fotoliul său, ocupă locul imediat următor în ordinea confortului, lîngă foc, unde se încălzește (mai degrabă

46

decît complotază) pînă când simte nevoia să urineze, se duce la ușă, așa cum a fost învățat să facă, brusc realizează că locul preferat e iar liber, uită pentru o clipă de îndemnurile bășicii și se întoarce să-l ocupe, expresia de triumf nefiind mai mult decît manifestarea imediată a plăcerii, sau o proiecție în mintea observatorului.

La rîndul meu ședeam confortabil, într-un fotoliu mare de piele, cu brațe netede. Aveam dinaintea ochilor alți trei membri, toți cu reviste sau cărți în brațe și totuși adormiți. Afară, traficul răgușit din piața St. James- și chiar și motoretele niesagerilor, aveau efectul soporific pe care îl poate avea uneori mișcarea frenetică a altora. Înăuntri, murmurul apei prin conducte nevăzute și, ceva mai aproape, scîrțîitul parehetului în monientul în care cineva, nevăzut în spatele rafturilor cu reviste, facea cîtiva pași. se oprea o clipă sau două, apoi se mișca din nou. Sunetul acesta - aveam să realizez mai tîrziu - stătuse pitit la granițele conștientului meu timp de aproape o jumătate de oră. M-am întrebat dacă aveam dreptul să îi cer persoanei să stea locului, sau să îi propun să își ia un teanc de reviste și să meargă să se așeze undeva. în liniște. Cel care mă tortura s-a clintit -patru pași scîrțîind ușor, apoi din nou tăcere. Am încercat să mă întore la domnul X și la capacitatea mentală a cîinilor, dar gîndul nu-mi mai era la ei. Am auzit zgomot în partea opusă a încăperii și am facut un efort să nu ridic ochii de pe pagină, chiar dacă nu mai rețineam nimic din ce citeam. Pînă la urmă am cedat,

zărind o bucată de pantof alb și ceva roșu, apoi închiderea cu un suspin a ușilor batante care dădeau din sala de lectură spre scară.

Acum, că acel pierde-vară fără stare dispămșe, mi-am transferat iritarea asupra administrației. Clădirea era cunoscută pentru zgomotele sale. Mai ales pentru bîzîitul neoaanelor dintre rafturile cu cărți, pe care nimeni nu reușise să îl amutească. Poate mi-ar fi fost mai bine la Welcome Library. Coîceticio ^tiintifică de aici era derizorie. Aparent, premisa era că lumea putea fi suficient înțeleasă prin intermediul ficțiunii, al istoriei și biografiilor. Oare analfabeții în ale știmtelor care conduceau locul acesta și care aveau tupeul să își spună oameni educați,

47

chiar credeau că literatura era cea mai importantă realizare

intelectuală a civilizației noastre?

Monologul acesta interior, furios, poate

să fi durat vreo

două minute. Eram prins în el, invizibil pentru mine însurm. Mi-am revenit, conștient de mine într-un fel pe care nici măcar domnLil X nu l-ar fi putut atribui cînelui prietenului său. Desigur, nici podelele care scîrțîiau și nici conducerea bibliotecii nu erau cauzele acestei agitații, ci condiția mea emoțională, starea mental-viscerală pe care încă nu reușeam să o pricep. M-am rezemat de spătarul fotoliului și mi-am adunat notițele. Încă nu pătrunsesem semnificația pantofului și a culorilor. Am rămas cu ochii ațintiți asupra paginii din poala mea. Ultimele cuvinte pe care le scrisesem înainte de a-mi pierde controlul asupra gândurilor fuseseră: „intenționalitate, intenție. Încearcă să preia controlul asupra viitorului”. Cînd le aștemusem pe hîrtie, vorbele acestea se refereau la un cîine, dar acum, recitindu-le, ele începeau să mă tulbure. Nu găseam cuvîntul potrivit pentru ceea ce simțeam. Murdar, contaminat, nebun, fizic, dar oarecum moral. Este evident neadevărată asertiunea că, fără limbaj, nu există gîndire. Eram în posesia unui gînd, a unei stări. a unei senzații pentru care căutam termenul adecvat. Așa cum vinovăția se raporta la trecut, tot așa exista ceva - dar ce anume era acest ceva? - care, păstrînd similaritatea- se raporta la viitor. Intenția? Nu, nu influența asupra viitorului. Presimțirile negre. Anxietatea, aversiunea față de viitor. Vinovăția și presimțirile negre, legate printr-o linie dinspre trecut spre viitor, pivotînd în prezent, singurul moment ce putea fi trăit. Nu era tocmai teamă. Teama era prea concentrată, avea un obiect anume. Spaima era prea puternică. Teama de viitor. Aprehensiune, deci. Da, cam asta era,

cu aproximație. Aprehensiune.

În fața mea, cei trei adormiți nici nu clinteau. Ușile

batante se balansaseră în mișcarea lor tot mai scurtă, de pendul, iar acum nu mai era altceva decât reverberațiile moleculare- la un singur pas de imaginar. Cine era persoana care tocmai ieșise? De ce atât de brusc? M-am ridicat. Deci aprehensiune era. Toată ziua fusese în aceeași stare. Era foarte simplu, o formă a fricii. 0

frică de consecințe. Toată ziua îmi fusesse frică. Eram atit de obtuz încît să nu înțeleg asta de la bun început? Nu era ea o stare elementară, alături de dezgust, surpriză, furie și extaz, în celebrul studiu multicultural al lui Ekman? Frica și recunoașterea ei în alții nu era asociată cu activitatea neurală a amigdalei, ascunsă adînc în partea de mamifer a creierului nostru, de unde își emite reacțiile instantanee? Dar reacția mea nu fusese instantanee. Frica ridicase o mască în fața ei. Poluare, confuzie, zgomot de fond. Îmi era teamă de frica mea, pentru că încă nu-i cunoșteam cauza. Mă speria ceea ce mi-ar fi putut face și lucrurile pe care m-ar fi putut împinge să le fac. Și nu mă puteam hotărî să-mi iau ochii de la ușă.

Se prea poate să fi fost o iluzie creată de persistența vizuală sau o percepție întârziată provocată de o reacție neurală-dar am rămas cu senzația că stau prăbușit în fotoliul meu moale de piele, cu ochii la ușă, chiar și în timp ce mă îndreptam spre ea. Am coborît treptele largi, acoperite cu covor roșu, cîte două o dată, m-am răsucit în jurul stîlpului la cotul dintre palierc, ani sărit ultimele scări din trei pași și am dat buziia în calmul funcționăresc. predigital al fișierului. Am trecut ca vîntul pe lîngă cîțiva alți membri, pe lîngă registrul de sugestii și pe lîngă încîlceala școlărească de ghiozdane și paltoane, pe ușa principală și am icșit afară, în stradă. Piața St. James era ticsită, abandonată de pietoni. M-am uitat după o perche de pantofi albi, cu șireturi roșii. M-am strecurat în goană printre mașinile blocate, torefînd răbdătoare. Știam exact unde aș fi stat eu. dacă aș fi vrut să supraveghez ușile bibliotecii. în colțul dinspre nord-est, vizavi de vechca ambasadă libiană. Din mers, am aruncat o privire spre stînga, pe Duke of York Street. Trotuarele erau goale. străzile pline. Mașinile erau acurn cetățenii noștri. Am ajuns la colț. lîngă balustrade. Nimeni, nici măcar un bețiv în pare. Am stat acolo o vreme, uitîndu-mă în jur și încercînd să-mi recapăt suflul. Eram în același loc unde Yvonne Fleteher, polițista, fiisese înipușcată mortal de către un libian, de la o fereastră de pe partea cealaltă a străzii. La picioarele mele era un buchet de gălbenele legate cu un fir de lînă, din cele cum aduc copiii. Boreanul de dulceață în

49

care fuseseră aduse stătea răsturnat, cu puțină apă pe fand. Continuînd să mă uit în jur, am îngenuncheat și am pus flonle la loc, în borean. N-am putut să nu mă gîndesc, în timp ce îl împingeam mai aproape de balustradă, unde avea mai multe șanse să scape nerăstumat, că poate el o să îmi aducă noroc, sau protecție, și că pe astfel de gesturi de îmbunare, de îndepărtare a fortelor iraționale, sălbatice ale imprevizibilului se întemeiasera religii și se bazau întregi sisteme de gîndire.

Apoi ni-am întors înauntru, în sala de lectură.

Capitolul cinci

MAI AVEAM O ÎNTÎLNIRE ÎN ZIUA ACEEA - faceam parte dintr-un juriu care urma să acorde un premiu pentru cea mai bună carte de știință - și, când am ajuns acasă, Clarissa plecase deja să se întâlnească cu fratele ei. Aveam nevoie să stau de vorbă cu ea. Efortul de a părea echilibrat și rațional timp de trei ceasuri mă cam marease. În apartamentul nostru confortabil, aproape de bun gust, masa familiară și tonalitatea încăpenilor erau mai meschine, parcă puțin prăfuite. Mi-am combinat un gin cu apă tonică și l-am băut lângă robotul telefonic. Ultimul dintre mesaje era doar o respirație șuierată, urmată de zgomotul receptorului pus în fiircă. Trebuia să vorbesc cu Clarissa despre Parry, trebuia să îi spun despre telefonul lui din noaptea trecută, despre cum mă urmarise la bibliotecă și despre starea aceasta de disconfort, aprehensiunea pe care o resimțeam. M-am gândit să mă duc după ea la restaurant, dar știam că de-acum adulterinul ei frate își va fi început veșnica jelanie a noviciatului divorțului - pledoaria îndurerată în favoarea propriei cauze. slăvind transmutațiile iubirii în ură sau indiferență. Clarissa, care ținea la cumnata ei, asculta probabil totii, șocată.

Ca să mă calmez, am apelat la clinica nocturnă pentru suferințe mediate, știrile TV. În seara aceasta: un cimitir comun dintr-o pădure din centml Bosniei, un ministm bolnav de cancer cu un „cuibușor de nebunii”, a doua zi a unui proces intentat pentru crimă. Ceea ce mă mai liniștea era familiaritatea formatului: muzica războinică, tonul egal și insistent al crainicului, adevărul alinător că orice suferință este relativă, apoi drogul ultim, buletinul meteo. M-am întors la bucătărie ca să-mi prepar un al doilea pahar de băutură și, cu el, m-am așezat la

51

masă, Dacă Parry fasese pe urmele mele toată ziua, însemna că știe unde stau. Dacă nu, atunci starea mea mentală era deosebit de fragilă. Dar nu era, în profunzimea ei, iar el chiar mă urmărise, ceea ce îmi dădea material de gândire. Telefonul de azi-noapte îl puteam pune pe seama tensiunii și a alcoolului băut de unul singur, dar explicația nu tinea dacă fusese pe urmele mele astăzi, întreaga zi. Și asta știam că se întimplase, pentm că zărisem albul pantofului de tenis și șiretul roșu. Doar dacă - iar scepticismul meu era o dovadă a faptului că gîndeam normal -doar dacă nu cumva roșul fuscse imaginar, sau transferat pe cale vizuală. La urma urmelor, covoml din bibliotecă era roșu. Dar culoarea o văzusem întreșesută în imaginea fligitivă a pantofului. îl simțisem în spatele meu, încă îuainte de a-l vedea. Eram dispus să recunosc că pe asemenea intuiții nu te poți baza. Cu toate acestea, el fiișese. Ca multă lume care trăiește o viață echilibrată, am

tras imediat cele mai negre concluzii. Ce motiv îi dădusem să mă omoare? Avusese impresia că îmi bătusem joc de credința lui? Poate sunase din nou...

Am luat telefonul fără fir și am apăsat pe tasta care recheamă numărul cu care s-a efectuat ultima convorbire. Vocea feminină oomputerizată mi-a intonat un număr din Londra, necunoscut. L-am format și am ascultat, clătînînd din cap. Oricît de rezonabile ar fi fost bănuielile mele, confirmarea tot m-a luat prin surprindere- Robotul lui Parry spunea: „Vă rog să lăsați un mesaj după semnalul sonor. Și Domnul fie cu voi". El era, în două fraze. Credința îi era atît de profundă, că ajungea pînă în adîncurile mașinănei electronice, pînă în ungherle prozei lui. Cum adică simțise și el? Și ce voia?

Am aruncat o privire sticlei de gin, dar am hotărît să nu mai apelez la ea. O problemă mai stîngentă era aceea a restului seriei, pînă la sosirea Clarisei. Dacă nu luam acum o hotărîre conștientă, știam foarte bine că aveam să mi-l petrec în gînduri negre, bînd. Nu voiam să-mi văd prietenii, nu simțeam nevoia de distracție, nici măcar foame nu-mi era. Vidurile de felul acesta îmi erau cunoscute și singura modalitate de a le traversa era munca. Am trecut în birou, am aprins luminile și am dat drumul

52

la computer, apoi mi-am întins notițele luate la bibliotecă. Era opt și un sfert. În trei ore puteam sparge gheața articolului despre naratiunea în știință. Aveam deja conturată o teorie, mi una în care să cred, neapărat, dar în jurul căreia îmi puteam construi articolul. Trebuia să o enunț, să enumăr dovezile în favoarea ei, să trec în revistă posibilele obiecții, apoi să o reformulez, întărind-o. O naratiune în sine, poate cam purtată, dar de care se folosiseră o mie de alți ziariști înaintea mea.

Munca era o evadare, chiar și în momentul acela eram perfect conștient de lucrul acesta. Nu dispuneam de răspunsuri la întrebări, iar meditația nu avea să mă ducă nicăieri. Clanssa avea să se întoarcă înainte de miezul nopții, astfel că m-am abandonat argumentației mele serioase și subtile. În douăzeci de minute mă pusesem deja în starea de spirit necesară, infînita închisoare, cu ziduri înalte, a gîndirii directionate. Nu mi se întîmplă întotdeauna, iar în seara aceasta eram bucuros că reușisem. Nu fusesem obligat să mă apăr de resturile obișnuite, de frînturile de amintiri recente, de mărturile iucrunlor nefăcute, sau de epavele fantomatice ale dorințelor sexuale. Plaja mea era curată. Nu m-am ridicat de pe scaun cu falsa promisiune a unei cafele și, în ciuda apei tonice, nu simțeam nevoia să urinez.

Cultura de amatori a secolului al nouăsprezecelea a fost aceea care a dat naștere omului de știință anecdotic. Toți acești domni fără o carieră, acești pastori cu prea mult timp la dispeziție. Danvin însuși, în perioada pre-Beagle-iană,

visase un trai la țară, undeva unde să își poată vedea în liniște de pasiunea sa de colecționar și, chiar și pentru existența pe care i-au oferit-o geniul și șansa, Downe House fusese mai mult casă parohială decât laborator. Forma artistică dominantă era aceea a romanului, naratiunile întinse și stufoase care evocau nu numai destine personale, dar și întregi societăți în oglindă, ocupându-se de preocupările generale ale vremii. Cei mai mulți dintre oamenii educați citeau romane contemporane. Povestirea are rădăcini adânci în sufletul veacului al nouăsprezecelea. Apoi s-au petrecut două lucruri. Știința a devenit mai dificilă, s-a profesionalizat. Și-a mutat locul în universități,

53

narațiunile parohiale au lăsat locul teoriilor exacte care nu ar fi putut supraviețui intacte fără sprijinul experimentului și care își aveau propria estetică formală. În același timp, în literatură, ca și în celelalte arte, un modernism proaspăt născut ridică la loc de cinste calitățile formale, structurale, coerența interioară și autoreferința. Iar templele acestei dificile arte erau pazite de preoți noi, împotriva intruziunilor omului obișnuit.

La fel și în știință. În fizică, de exemplu, o mică elită de inițiați europeni și americani accepta, aclamând, Teoria Generală a lui Einstein, cu mult înainte de obținerea datelor care să o confirme pe baza unor observații. Teoria, pe care Einstein a prezentat-o lumii în 1915 și 1916, formula ideea, ofensatoare pentru bunul simț, că gravitația era un simplu efect provocat de curbura spațiu-timp, prin intermediul materiei și energiei. Se prezicea că lumina va fi reflectată de către câmpul gravitațional al soarelui. O expediție fusese deja organizată în Crimeea, pentru a observa eclipsa din 1914 și testa această afirmație, dar intervenise războiul. O altă expediție pleca în 1919 către două insule îndepărtate din Atlantic. Confirmarea era adusă în fața întregii lumi dar, din dorința de a îmbrățișa noua teorie, datele inexacte sau neconvenabile au fost omise. Alte expediții au fost organizate pentru a face observații asupra eclipselor și a verifica previziunile lui Einstein, în 1922 în Australia, în 1929 în Sumatra. În 1936 în URSS și în 1947 în Brazilia. Abia după dezvoltarea radioastronomiei, în anii '50, au apărut confirmările experimentale indiscutabile, dar toți acești ani de eforturi practice erau de acum irelevanți. Teoria se găsea deja în mănăstire, de la începutul anilor '20. Forța sa integrală era atât de mare, încât era prea frumoasă ca să îi poți rezista.

Astfel, meandrele narațiunii lăsaseră locul unei estetici a formei în știință, ca și în artă. Am continuat să lucrez la computer, pe măsură ce seara trecea. Pierdusem prea mult timp cu Einstein și tocmai căutam un alt exemplu de teorie acceptată de dragul eleganței sale. Cu cât aveam mai puțină siguranță în argumentația mea, cu atât îmi

mergeau mai iute degetele pe taste. Am descoperit un soi de dovadă inversă în propriul meu trecut:

54

electrodinamica cuantică. De data aceasta aveam de-a face cu o multime de confirmări experimentale care veneau în sprijinul unui set întreg de idei cu privire la electroni și la lumină, dar teona, mai ales în forma în care o propusese inițial Dirac, își câștigase greu adepți. Avea părți slabe și părți care șchiopătau. Pe scurt, teoria era neatrăgătoare, lipsită de eleganță, ca o melodie intonată a fon. Aceptarea întârziase din pricina urâteniei forme.

Lucram de trei ore și scrisesem două mii de cuvinte. Mi-ar fi fost de folos și un al treilea exemplu, dar energia începea să mă lase. Am listat paginile și am rămas cu ochii la hârtiile din poală, uimit că argumente atât de meschine și exemple atât de furtive reușiseră să îmi rețină atenția timp atât de îndelungat. Contraargumentele tîșneau pur și simplu dintre rândurile ordonate ale textului. Ce dovezi aș fi putut aduce ca să demonstrez că romanele lui Dickens, Scott, Trollope, Thackeray și alții asemenea influențaseră fie și o singură virgulă din prezentarea unei idei științifice? Mai mult, exemplele mele erau fabulos de strâmbe. Făcusem comparația între științele naturale ale secolului nouăsprezece (cîinele complotist din bibliotecă) și știința exactă a secolului douăzeci. Fie și numai în analele fizicii și chimiei victoriene apăreau mîmit de multe teorii strălucite, care nu dădeau dovadă nici de cea mai ușoară înclinație spre narativitate. Și, la urma urmelor, care erau produsele tipice ale inteligenței științifice sau pseudoștiințifice ale secolului douăzeci? Antropologia, psihanaliza - fabulația necontrolată. Utilizînd cele mai elevate metode ale povestirii și întreaga artă a preoției, Freud își întemeiase activitatea pe veridicitatea, chiar dacă nu pe capacitatea de falsificare, a științei. Și cum rămînea cu behavioriștii și sociologii anilor 1920? Era ca și cum o armată întreagă de Balzaci îmbrăcați în halate albe ar fi invadat departamentele și laboratoarele universităților. Mi-am fixat cele douăsprezece pagini cu o agrafă-cîntărindu-le în palmă. Ceea ce scrisesem nu era adevărat. Nu era scris în căutarea adevărului, nu era știință. Era jurnalistică, jurnalistică de revistă, a cămii standard supremă era capacitatea de a se citi ușor. Am fluturat hârtiile în mîină, încercînd să găsesc și

55

alte motive de consolare. Descoperisem ceva care să îmi abată atenția, puteam scrie un articol separat, coerent, punînd cap la cap toate contraargumentele (secolul douăzeci adusesse încoronarea narațiunii în știință etc.) și, oricum, era doar o primă versiune, pe care unna să o rescriu într-o săptămîină. Am azvîrlit paginile pe birou și,

în timp ce ele aterizau, am auzit, pentru a doua oară în ziua aceea, scârțâitul podelelor în spatele meu. Era cineva acolo. Sistemul primitiv, așa-zis simpatic, este un lucru minunat pe care îl avem în comun cu toate celelalte specii care își datorează supraviețuirea capacității de a fi rapide în mișcare. iuți și feroce în luptă. și fulgerătoare în fagă. Evoluția ne-a modelat pe tot pentru a fi mai eficienți. Tenninațiile nervoase îngropate adânc în tesutul inimii își secretă noradrenalina, iar inima pomește să pompeze în ritm accelerat. Mai mult oxigen, mai multă glucoză, mai multă energie, gândire mai rapidă, membre mai puternice. Este un sistem atât de străvechi, dezvoltat cu atât de mult timp în urmă undeva, în ramificațiile trecutului nostru mamifer și premamifer, încât operațiunile sale nici nu mai ajung la nivelul conștientului. Oricum, nu ar fi suficient timp și el și-ar pierde eficiența. Nu ajung la noi decât efectele. Acțiunea asupra inimii pare să fie simultană cu percepția primejdiei; și, chiar în timp ce cortexul vizual sau auditiv sortează și aduc în conștient ceea ce excită ochiul sau urechea, cad atotputemicele picături. Inima mea făcuse primul salt înghețat încă înainte de a mă întoarce și a mă ridica din scaun, de a sălta mâinile, pregătit să mă apăr, sau chiar să atac. Bănuiesc că omul modern, lipsit de dușmani naturali cu excepția sa însuși, cu toate jucăriile, construcțiile mentale și încăperile confortabile, este ușor de luat prin surprindere. Veverițele și sturzii se pot uita de sus la noi, zîmbind. Ceea ce am văzut îndreptându-se în viteză către mine din partea cealaltă a camerei, cu brațele rășchirate ca o caricatură a unui somnambul, era Clarissa; nici nu știu prin ce intervenție a centrilor superiori am reușit să îmi transform în mod plauzibil

56

mișcările de teroare primitivă într-o îmbrățișare oferită și primită cu tandre și să simt, în timp ce brațele i se înfașurau în jurul gâtului meu, o clipă de iubire dureroasă, în realitate cu neputință de separat de ușurare.

— Ah, Joe, îți-a spus, mi-a fost dor de tine toată ziua și te iubesc și am avut o seară oribilă cu Luke. Și, Doamne, Dumnezeu, cât le iubesc.

Și, Doamne, Dumnezeu, cât o iubeam. Oricât m-aș fi gândit la Clarissa, în amintire sau în anticipație, trăind-o din nou. simțind-o și auzind-o, simpla prezență animală îmi aducea, o dată cu familiaritatea, o tresărire de surpriză, Poate astfel de amnezii sînt funcționale - aceia care nu-și pot smulge din minte și din suflet in-iaginea ființelor iubite ar fi condamnați să eșueze în bătălia vieții și să nu lase în urmă nici un fel de amprente genetice. Stăteam în centrul biroului, Clarissa și cu mine, pe romb galben din mijlocul covorului de Buhara, sărutându-ne și îmbrățișându-ne și, prin și printre sărutări, am ascultat primele fragmente ale nebuniei fratelui ei. Luke își părăsea

soția frumoasă și bună, două fetițe gemene minunate și casa în stil Queen Anne din Islington, pentru a se muta la o actriță pe carf o cunoscuse în urmă cu trei luni. Aceasta era amnezia la o scară ceva mai mare. Se gândea - după cum îi mărturisise în timp ce își mânca scoicile prăjite - să-și lase slujba și să scrie o piesă de teatru, de fapt un monolog, un spectacol pentru o singură interpretă, care avea o șansă să se joace într-o încăpere de deasupra unui salon de coafor din Kensal Green.

— înainte de a ajunge în Paradis..., am început, iar Clarissa a continuat:

— ... trecând prin Kensal Green.

— E de-un curaj nebun, am spus. Pesemne trăiește într-o erceție.

— Curaj pe dracu'! s-a răstit Clarissa, apoi a inspirat adânc, amncându-mi o rază de verde furios. O actriță! Trăiește într-un clișeu.

Timp de o clipă. devenisem fratele ei. Ca o recunoaștere, m-a tras mai aproape și m-a sămțat.

57

— Joe, te-am dorit toată ziua. După ziua de ien și după azi-noapte...

încă agățați unul de altul, am trecut din birou în dormitor. În timp ce Clarissa continua să-mi relateze istorii dintr-o căsnicie disti-usă- iar eu îi descriam arlicolul pe care îl scrisesem. ne pregăteam pentru călătoria noctumă spre sex și somn. Eu însumi pareursesem deja o distanță bună în seara aceea, de când sosisem acasă, dormd să-i vorbesc despre Parry. Munca aruncase asupra-mi un vâl de mulUimire abstractă și întoarcerea ei, în ciuda poveștii triste, mă refacuse complet. Nu-mi mai era teamă de nimic. Ar fi fost oare bine, în clipa aceea. cum stăteani întinși față în față, așa cum stătuserăm și cu o seară înainte, să calc peste fericirea noastră mărturisindu-i despre telefonul lui Parry? Dată fiind întâmplarea căreia îi fuseserăni martori în ziua precedentă. aș fi putut destrăma tandretea cu temerile mele că eram urmărit. Luminile pâliseră, curînd aveau să se stingă. Stafia lui John Logan era încă în cameră, dar nu ne mai ameninta. Parry aparținea zilei de mîine. Toată nevoia de a face ceva rapid se evaporase. Cu ochii închiși, i-am urmărit de două ori în întiineric buzele fn.imoase. M-a niușcat de deget tare, dar înjoacă. Există momente cînd oboseala este cel mai puternic afrodisiac, anihilînd orice alt gînd, dînd mișcări lente și senzuale membrelor grele, cerfnd generozitate, acceptare, abandon. Ne-am rostogolit din ziua pe care o avuseserăm fiecare, ca două ființe scuturate dmtr-un năvod.

Alături de pat, în întuneric, telefonul a rămas tăcut. Îi scosesem de multe ceasuri din priză.

A FOST O VREME ÎN SECOLUL ACESTA cînd vapoarele, transatlan-ticele albe ca acelea care străbăteau maiestuos oceanul între Londra și New York, deveniseră sursă de inspirație pentru o anu-mită fon-nă de arhitectură domestică. In anii '20. ceva asemănă-tor lui Queen Mary a eşuatîn Maida Vale. ceva din care nu a mai rămas decît puntea, adică blocul nostru, care își sclipește albul printre platani. Are colțuri rotunjite, hublouri la toalete și pe cascle înguste ale scărilor în spirală. Ferestrele cu rame metalice sînt joase și prelungi. ranforsate contra șocurilor vieții urbane. Podelele sînt acoperite cu parehet de stejar, loc destul pentru oricît de mulți dansatori cu picioare agere.

Cele două apartainente de la ultimul etaj dispun d? avantajul cîtorva lucame și al scării metalice care face o tură și Jumătate pînă pe acoperișul plat. Vecinii noștri, un arhitect de sucees și prietenul lui, împreună cu care locuiește, și-au făcut în partea lor o grădină fantezistă, cu clematite sever încolăcite pe araci și fn.mze auster ascuțite itindu-se dintre pietrele mari și rotunde adunate din albia unui rîu și araijate, în stil japonez, în cutii deschise, de lemn negru.

în luna frenetică de după mutarea noastră, eu și Clarissa ne-am epuizat rezervele limitate de energie decorînd și amena-Jînd apartamentul însuși. astfel că pe partea noastră de acoperiș nii există nimic altceva decît o masă și patru scaune din plastic, ancorate împotriva vînturilor mai puternice. Aici poti să stai. printre antene TV și parabolice, cu suprafata acoperișului zgrun-turoasă și prăfuită ca o piele de elefant sub picior, privind la verdeata din Hyde Park și ascultînd tunetul tranchilizant al traficului din vestul LQndrei. De pe partea opusă a mesei ai

59

perspectiva cea mai avantajoasă a altarului ridicat de vecinii noștri în cinstea dezvoltării ordonate și, dincolo de el, acoperi-șurile întunecate ale infinitelor suburbii dinspre nord. Aici ședeam a doua zi, la ora șapte dimmcata. O lăsasem pe Clarissa dormiind și îmi adusesein cu mine cafeaua, ziarul și paginile scrise în seara precedentă.

Doar că, în loc să citesc rîndurile scrise de mine însurni, sau de altii, mă gîndeam la John Logan și la felul în care îl ucisuserăm. len, evenimentele de cu o zi înainte päliseră. In dimineața aceasta, lumina vioaie a soarelui colora și anima întregul tablou. Simteam din nou frînghiile în palme, în timp ce îmi exannnam rosăturile. Făceam calcule. Dacă Gadd ar fi rămas în nacelă. împreună cu nepotul lui- și dacă noi ceilalti ne-am fi agățat de ea, cîntărind în medie cîte optzeci de kilograme fiecare, atunci

sînt convins că patru sute de kilograme ne-ar fi tinut pe toți la pămînt. Dacă priniul dintre 1101 n-ar fi dat dnunul, atunci cu siguranță că și ceilalți s-ar fi ținut în continuare. Și cine fusese acel „priniul”? Nu eu. Nu eu. Am roslit cuvintele cu glas tare. Imi aminteam o masă care se prăbușea și smucitura bruscă a balonului ridicîndu-se. Dar nu aș fi putut spune dacă masa aceasta era în fața mea, în stînga sau în dreapta mea. Dacă aș fi știut poziția. atunci aș fi știut și persoana.

Persoana aceasta purta vreo vină? În timp ce îmi beam cafeaua, traficul orei de vîrf începea să își încetinească ritmul. Totul era atît de complicat. Sintagme. tocite și răsfolosite, îmi treceau prin minți. fără să rezolve nimic. Pe de o parte. prima piatră dintr-o avalanșă. Pe de alta, mperea rîndurilor. Cauza, dar nu agentul moralmente responsabil. Balanța înclinată. de la altruism la propriul interes. Fusese panică, sau calcul rational? îl uciseserăm într-adevăr, sau pur și simplu refuzaserăm să murim o dată cu el? Dar, dacă am fi fost cu el, dacă am fi rămas cu el, nu ar fi murit nimem.

O altă întrebare era dacă nu ar fi trebuit să o vizitez pe doamna Logan, să-i povestesc ce se petrecuse. Merita să aflu de la un iubit ocular că soțul ei fusese un erou. Mi-am imaginat cum aveam să stăm, față în față, pe scăunele de lemn. Ea era

îmbrăcată din cap pînă în picioare în negru, în straietele unei văduve de pantomimă, și ne aflam împreună într-o celulă de închisoare, cu ferestre înalte, cu gratii. Cei doi copii stăteau în picioare, alături de ea, agățați de genunchii mamei, refuzînd să mi se uite în ochi. Celula mea, vina mea? Imaginea îmi răsărise dintr-un tablou în stil narativ victorian tîrziu, cu legenda „Și cînd v-ați văzut tatăl pentru ultima oară?” Narațiune - cuvîntul facea stomacul să mi se cînspeze. Ce prostii scrisesem în seara trecută. Cum era cu putință să îi povestesc doamnei Logan despre sacrificiul sotului ei fără să atrag atenția asupra propriei noastre lașități? Sau din partea lui fusese o nebunie? El era eroul iar cei slabi îl trimiseseră la moarte. Sau noi eram supraviețuitorii și el flicse nerodul care își facuse greșit socotelile?

Eram afit de adîncit în gînduri, că nici nu am observat-o pe Clarissa pînă nu s-a așezat de partea cealaltă a mesei. Mi-a zîmbit și mi-a trimis un sărut țiguindu-și buzele. Iși încălzea mîinile strîngînd în palme cana de cafea.

— Te gîndești la ce s-a întîmplat? Am înclinat din cap.

Înainte ca bunătatea ei și iubirea noastră să mă amutească din nou, trebuia să-i spun.

— Îți amintești, în ziua aia, că, tocmai cînd stăteam să adormim, a sînat televiziunea?

— Mda. O greșală.

— Era tipul cu coadă de cal. Știi, cel care voia să mă rog cu el. Jed Parry.

S-a încruntat.

— Și de ce nu mi-ai spus? Ce voia? I-am răspuns pe nerăsuflăte.

— Zicea că mă iubește...

Timp de o fracțiune de secundă, lumea a stat în loc. În vreme ce ea asimila toate astea. Apoi a rîs. Ușor, cu veselie.

— Joe! Și n-ai spus nimic. Ți-a fost rușine? ^ ontule!

— Nu era decît o problemă în plus. Și pe urmă n-u-a fost jenă că nu ti-am spus, și mi-a fost și mai greu. Și pe urmă n-am vrut să stric seara de ieri.

61

— Ce-a zis? Doar te iubesc, așa, dintr-o dată?

— Da. A zis: și eu simt la fel. Te iubesc... Clarissa și-a dus mîna la gură ca o fetiță. Nu mă așteptasem să o încînte.

— O poveste de amor cu un homiosexual admirator al lui Christos! Abia aștept să le povestesc prietenilor tăi savanti.

— Bine, bine.

Dar faptul că mă tachina îmi aducea o mare ușurare.

— Numai că asta nu e tot.

— Vă căsătoriti.

— Ascultă-mă. Ieri m-a urmărit.

— Doamne, Dumnezeu. E îndrăgostit pînă pesteurcchi. Știam că trebuie să o conving să renunțe la bășcălie-oricît de inult m-ar fi încurajat.

— Clarissa. e înfricoșător.

I-am povestit de fantoma de la bibliotecă și cum fiigisem afară. în piată. M-a întrerupt.

— Dar nu l-ai văzut cu adevărat m bibliotecă.

— I-am văzut pantoful, pe urmă a dispărut pe ușa.

Pantofi de tenis albi, cu șireturi roșii. El trebuic să fi fost.

— Dar fata nu i-ai văzut-o.

—Clarissa, el a fost!

—Nu te înfuria pe minc. Joe. Dar nu l-ai văzut la față, iar în stradă nu cra.

— Nu, dispănise.

Mă privea acum cu alti ochi. mișcîndu-se în conversație cu precauția unui expert gemst care dezamorsează o bombă.

— Fă-mă să înțeleg. Ai avut impresia că ești urmărit și înainte să-i vezi pantoful?

— Nu era decît o senzație. o presimțire. Abia la biblio-tecă, unde am avut timp de gîndire. mi-am dat seama cît de tare mă afectează.

— Și atunci l-ai văzut.

— Mda, i-am văzut pantoful.

62

S-a uitat în fugă la ceas și a luat o gură de cafea. Avea să întîrziec la slujbă.

— Ar trebui să pleci, i-am spus. Mai vorbim diseară. A dat din cap, dar nu s-a ridicat.

— Nu înțeleg ce te supără așa. Un amărît a făcut o pasiune pentru tine și te urmărește. Zău așa. e o glumă, Joe. O istorie hazlie pe care să le-o spui prietenilor. în cel mai rău caz, e o sîcîială. Nu te lăsa afectat.

S-a ridicat în picioare și am simțit o împuiisătură infantilă de tristețe. Imi plăcea ce spune. Voiam să o mai aud rostind aceleași lucmri, în feluri diferite. A ocolit niasa pînă pe partea mea și m-a sărutat în creștet.

— Muncești prea mult. Ia-o mai ușor. Și nn uita că te iubesc. Te iubesc.

Ne-am sămtat din nou, adînc.

Am urmat-o în jos pe scări și m-am uitat la ea cum se pregătește de plecare. Poate datorită zîmbetului îngrijorat pe care mi l-a aruncat în timp ce trecea în goană pe lîngă mine pentru a-și umple servieta, san a modului afabil în care nn-a spus că se întoarce la șapte și că o să-mi telefoneze în cursul zilei. dar, stînd acolo, pe parehetul lustmit ca al unui salon de dans. m-am simțit ca un pacient al nnui spital de boli mintale. la sfîrșitul orelor de vizită.

Nn mă lăsa aici. cn mintea mea, ani rugat-o în gînd.

Spunc-le să-mi dea drumui. Și-a pus haina, a deschis ușa de la intrare și a dat să-mi spună ceva, dar cuvintele nu și-au mai luat zgoml. Iși ainintise de o carte de care avea

nevoic. In timp ce o căuta. am rămas fără rost la ușă. Știam ce vreau să spun. și poate mai aveam încă timp. Nu era „un amărît”. Era un om legat de mine ca muicitorii fermieri de o experiență, printr-o responsabilitate împărtășită. sau măcar printr-o implicare împărtășită în moartea altui om. Era, de asemenea, un om care voise să mă rog împreună cu el. Poate se simțise jignit. Poate era vre'm fanatic al răzbunării.

Clarissa se întorsese cu cartea, îndesînd-o în servietă și ținînd un alt rînd de hîrtii în dinți. Era pe jumătate ieșită pe ușă. Am început să vorbesc, iar ea a lăsat jos servieta, ca să își elibereze mîinile și gura.

63

Nu pot, Joe, zău că nu pot. Deja am întîrziat. Și am

curs.

A șovăit, sfișiată, apoi a adăugat:

— Hai, spune repede.

Tocmai atunci a simțit telefonul, eliberîndu-mă. Crezusem că are o consultație, nu un curs, iar ca să o conving să plece, i-aș fi răpit încă și mai mult din timp.

— Răspund eu, tu du-te, i-am spus vesel. Îți povestesc diseară.

Mi-a aruncat din zbor un sărut și s-a dus. I-am auzit pașii pe scară în timp ce întindeam mîna după receptor.

— Joe? a rostit vocea. Sînt Jed,

în mod pervers, eram uimit și, timp de o secundă, mut. La urma urmelor, mai sunase și cu o zi înainte, iar numele lui îmi era pe buze și în minte. În minte într-o asemenea măsură. încît uitasem chiar și de existența lui, o entitate fizică perfect capabilă să acționeze sistemul telefonic.

Făcuse o pauză după ce își spusese numele- dar acum a continuat peste tăcerea mea.

— M-ai sunat.

Toți aveam servicii de reactivare a ultimului număr. Dar nu telefonul mă sîcîia, ci ingeniozitatea nemiloasă, care tacea ca totul să capete o dimensiune personală, enervantă

— Cevrei?

În timp ce rosteam cuvintele, aș fi vrut să le pot lua înapoi. Nu doream să știu ce vrea- sau mai degrabă nu doream să mi se spună. Și oricum nu era o întrebare reală, ci mai degrabă un gest ostil. La fel ca și:

— Și cine ți-a dat numărul meu? Parry a pămt încîntat.

— E o poveste întreagă, Joe? M-am dus la...

— Nu vreau s-aud. Nu vreau să mă suni.

Era să adaug: „Sau să mă urmărești”, dar ceva m-a oprit.

— Trebuie să stăm de vorbă.

— Nu cred.

L-am auzit inspirînd.

64

— Ba eu cred că da. Sau măcar cred că trebuie să mă ascuți.

— Eu închid. Și, dacă mă mai cauți, anunț poliția. Fraza sunase pompos, genul de amenințare azvîrlită m golca: „O să-i dau în judecată pe nenorociți!” îi știam pe cei de la postul local de poliție. Erau grozav de aglomerați și își aveau propriile priorități. Acesta era felul de probleme pe care cetățenii făceau mai bine să și le rezolve singuri, Parry a început să vorbească de îndată ce m-am oprit. Glasul îi suna mai ascuțit și cuvintele îi ieșeau mai repezit. Trebuia să sfirșească ce avea de spus, înainte de a-l întrerupe.

— Uite ce e, îți oromit. Aceptă să te întâlnești cu mine de data asta, doar o dată, ascultă-mă și n-ai să mai auzi de mine. Îți promit, îți promit solemn.

Solemn. Mai degrabă pamcat. Am socotit: poate ar trebui să mă întâlnesc cu el, să îi dau voie să mă vadă și să-l fac să priceapă că erani altfel decât ființa din lumea lui imaginară. Să-l las să vorbească. Altfel mă așteptau alte conversații ca aceasta. Poate reușeam să strîng și un dram de curiozitate detașată. Cînd povestea asta avea să la sfirșit, era important să știu cîte ceva despre Parry. Altfel, avea să rămînă pentru mine la fel de imaginar cum eram și eu pentm el. Mi-a trecut prin minte să-i cer să își invoce dumnezeul ca să îi întărească solemnă promisiune. Dar nu voiam să îl provoc.

Am spus:

— Unde ești? A ezitat.

— Pot să vin pînă la tine.

— Nu. Spune-mi unde ești.

— Sînt în cabina telefonică din capătul străzii tale?

Mi-a declarat-o, sub formă de întrebare, fără mșine. Eram șocat, dar hotărît să nu-l las să vadă.

— O.K., am zis. Vin imediat.

Am închis, mi-am pus haina, mi-am luat cheile și am leșit din casă. Cu ușurare am constatat că parfumul Clarissei, Diorissimo, plutea încă înaerul de pe scări, pînă la parter.

Capitolul șapte

ÎN FAȚA BLOCULUI NOSTRU, URCÎND drept dealul, se întindea un bulevard mărginit de platani care tocmai înfrunzeau. De îndată ce am ieșit pe trotuar, l-am văzut pe Parry sfînd sub un copac, la colț, la o sută de metri depărtare. Cînd m-a zărit și-a scos mîinile din buzunare, și-a încrucișat brațele, apoi le-a lăsat să-i cadă. A pornit către mine, s-a răzgîndit și s-a întors în umbra copacului. M-am îndreptat spre el încet, simtînd cum mă părăsește starea de anxietate.

Pe măsură ce mă apropiam, Parry se retrăgea sub copac, rezemându-se de trunchiul lui și încercând să ia unaer nonșalant înfigându-și unul dintre degetele mari în buzunarul pantalonilor. În realitate, arăta mizerabil. Era parcă mai mic, tot numai oase și noduri, câtuși de puțin viteazul indian, în ciuda cozii de cal. Nu a vrut să se uite în ochii mei în timp ce mă apropiam. sau mai degrabă privirile lui nii-au șters în fligă fata, apoi s-au lăsat în jos. Intinzându-i mâna, m-am simțit pur și simplu ușurat-Clarissa avusese dreptate, era un tip inofensiv cu o idee mai ciudată, motiv de sîcîială cel mult, nu pericolul pe care îl crezusem eu. Arăta demn de milă, cocîrjat sub frunzișul tînăr al platanului. Accidentul, și pe urmă șocurile secundare. fuseseră acelea care îmi distorsionaseră capacitatea de înțelegere. Interpretasem farsa ca pe o amenintare nedefinită. Mîna care a strîns-o pe a mea nu avea pic de forță. I-am vorbit ferm, dar și cu un pic de blîndete. Aproape că mi-ar fi putut fi copil.

— Spune-mi ce înseamnă toate astea. Mi-a răspuns:

—E ocafenea...

Și, cu capul, a făcut semn către Edgware Road.

66

— Aici e foarte bine, am zis. Nu am prea mult timp. Vîntul se stîrnise din nou, parcă ascuțit de lununa subtire a soarelui. Mi-am adunat pardesiul pe lîngă mine, i-am strîns mai tare cordonul și, în timp ce făceam toate acestea, ochii mi s-au oprit asupra încălțărilor lui Parry. Azi nu purta pantofi de tenis. ci unii moi, din piele maro, poate lucrați de mîna. Am făcut cîtiva pași pînă lîngă un zid de care m-am sprijinit, încruci-șîndu-mi bratele.

Parry s-a dezlipit de copac și a rămas în fata mea, privindu-și picioarele.

— Aș fi preferat să stăm undeva, înăuntru. a zis, aproape scîncil.

Ani rămas tăcut. în așteptare. El a oftat, uitîndu-se în josul străzii, spre locuința mea, apoi după un automobil în rricerc. Și-a ridicat ochii spre grămezile malte de nori cumulus, pe urmă și-a examinat unghiile de la mîna dreaptă, dar nu s-a putut hotărî să se uite la mine. Cînd. în fine, a deschis gura, cred că studia o crăpătură a pavajului.

— S-a întîmplat ceva, a zis.

Pentru că nu avea de gînd să continue, l-am întrebat:

— Ce s-a-ntîmplat?

A inspirat prelung pe nas. Tot nu voia să mă privească în (Xlii.

— Știi foarte bine ce, mi-a replicat tîfnos. Am încercat să îl ajut.

— Vorbim despre accident?

— Ștîi foarte bine ce s-a-ntîmplat, doar că vrei să mă an/i pe niine spunînd-o. Am zis:

— Bine-ar fi să te hotărâști. Nu am prea mult timp.

— E capacitatea de control, nu? mi-a spus, azvîrlindu-mi o privire sfidător adolescentină, apoi coborîndu-și din nou ochii. Jocurile astea sînt atît de stupide. De ce n-o spui? N-ai de ce să-ti tie nișine.

M-am uitat la ceas. Era pentru mine perioada cea mai bună a zilei pentru lucru și mai trebuia și să ajung pînă în centrul

67

Londrei, să ridic o carte. Se apropia un taxi gol. -L-a văzut și Parry.

— Ai impresia că te porti degajat, dar e ridicol. N-ai să rezisti multă vreme, știi foarte bine. Acum, totul s-a schimbat. Te rog, nu mai juca teatru. Te rog...

Am urmărit taxiul trecînd. I-am zis:

— M-ai rugat să ne întîlnim pentru că aveai ceva să îmi spui.

— Ești foarte crud, nii-a replicat. Dar ai toată puterea în mîină.

A inspirat din nou, profund, parcă pregătindu-se pentru un număr greu de cire. A reușit să mi se uite în ochi, în timp ce rostea simplu:

— Mă iubești. Mă iubești, și nu pot să fac allceva decît să îți întore dragostea.

Am rămas tăcut. Parry a mai tras o dată aer în piept.

— Nu știi de ce m-ai ales tocmai pe mine. Tot ce știu e că acum te iubesc și eu și că pentru toate astea există un rootiv, un scop.

A trecut o ambulanță cu sirena ei țipătoare, și a trebuit să așteptăm. Mă întrebam ce i-aș putea răspunde și dacă o izbucnire de mînie l-ar putea speria destul de tare, dar în cele cîteva clipe care i-au trebuit vacarmului să se îndepărteze am hotărît să rămîn ferm și rațional.

— Uite ce e, domnule Parry...

— Jed, m-a întrerupt el grăbit. Jed mă cheamă, Stilul interogativ îl părăsise. Am continuat:

— Nu te cunosc. Nu știi unde stai, sau ce faci, sau cine ești. Și nici nu vreau să aflu. Ne-am întîlnit o singură dată și pot să îți spun acum că nu ani pentru dumneata nici un fel de sentiment...

Parry vorbea în același timp cu mine, într-o serie de icnete. își întinsese mîimle în față, vrînd parcă să îmi alunge cuvintele.

68

— Te rog, nu face asta... Nu trebuie să se întfimple așa, pe cuvînt. Nu ai de ce să-mi faci una ca asta.

Ne-ani oprit amîndoi, brusc. M-am întrebat dacă nu era mai bine să îi întore spatele și să pornesc pe stradă, în căutarea unui taxi. Poate faptul că îi vorbeam nu facea decît să agraveze lucrurile.

Parry și-a încmcișat bratele, adoptînd un ton de discuție degajată, ca de la bărbat la bărbat. M-am întrebat dacă nu mă parodiază.

— Uite ce e, nu e nevoie să continui în felul acesta. Ai putea să ne scutești pe amîndoi de multe neplăceri. I-am spus:

— M-ai urmărit ieri, nu-i așa?

Și-a întors privirea și a rămas tăcut, fapt pe care l-am luat drept o confirmare.

— Ce motiv ai putea avea să crezi că te iubesc?

Încercaseni să fac întrebarea să sune sincer, nu doar retoric. Mă interesa în mod real să aflu, chiar dacă voiani în

același timp și să plec.

— Nu, nii-a spus Parry șoptit. Te rog, nu. Buza dejos îi tremura. Dar am continuat.

— Din cîte imi amintesc, am stat de vorbă la poalele dealului. Înțeleg că, după accident, te-ai simțit ciudat. Eu unul știu că așa m-am simțit.

În punctul acesta, spre uimirea mea, Parry și-a acoperit fața cu niștile și a început să plîngă. Încerca, în același timp, să spună ceva ce, la început, nu am auzit. Pe urmă am înțeles.

— De ce? De ce? De ce? repeta întruna; apoi, cînd și-a mai revenit puțin, a zis: Ce ți-am făcut? De ce prelungesti totul în felul ăsta?

Întrebarea l-a făcut să plîngă din nou. M-am dezlipit de zidul lîngă care stăteam și m-am îndepărtat cîtiva pași de el. M-a urniat împiedicîndu-se, facînd efburturi săși recapete glasul.

— Eu nu-nu pot controla sentimentele ca tine. Știu că asta îți dă putere asupra mea, dar nu pot face niniic.

69

— Crede-mă, nu am nici un sentiment de controlat, i-am replicat.

Stătea cu ochii lipiti de chipul meu cu un fel de foame, ca o disperare.

— Dacă e vreun fel de glumă, a venit vremea ca ea să înceteze. Nu ne face decît rău annîndorura.

— Uite ce e, i-am spus. Eu trebuie să plec. Și sper să nu mai aud niciodată de dumneata.

— Of, Doamne! s-a văicărit. Mai întîi spui ce spui, pe urmă faci fata asta. Ce vrei cu adevărat de la mine? Simțeam că mă sufoc. M-am răsucit pe călcîie și m-am îndreptal spre Edgware Road. L-am auzit fugind în urma mea. Într-o clipă, mă trăgea de mîneacă, încercînd să mă apuce de braț.

— Te rog, te rog, s-a irdlogit unpiedicat. Nu poți să mă părăsești așa. Spune-nii ceva, dă-mi ceva cît de mic.

Adevăml, sau o parte a lui. Spune-mi doar că mă chinui. N-am să te întreb de ce. Dar te rog, spune-mi că asta faci. Mi-am sinuls brațul și m-am opriL

— Nu le cunosc. Nu înțeleg ce vrei și nici nu mă interesează. Acum, vrei să mă lași în pace? S-aerit brus.

— Foarte amuzant. Nici măcar nu încerci să fii convingător, asta-i partea cea mai jignitoare.

Și-a pus mâinile în șold și, pentru prima dată, m-am trezit luînd în considerare amenințarea fizică pe care o reprezenta. Eram niai voinic decît el și încă în formă, dar nu dădusem niciodată în viața mea în cineva, iar el era cu douăzeci de ani mai tînăr, cu încheieturile acelea noduroase și cu o cauză disperată -indiferent care era ea. M-am îndreptat de spate, ca să par și mai înalt.

— Nici nu mi-a trecut prin cap să te jignesc, i-am spus. Pînă în clipa asta.

Parry și-a luat mâinile din șold și mi-a întins palmele ridicate. Lucrul cel mai obositor la el era varietatea stărilor emoționale și viteza cu care trecea de la una la alta.

Raționalitate, lacrimi, disperare, amenințări vagi - iar acum, regret sincer.

70

— Joe, uită-te la mine, adu-ti aihinte cine sînt, adu-ți aminte ce te-a mișcat mai întîi și mai întîi.

Albul ochilor îi era neobișnuit de linipede. Începeam să întrevăd repetarea unui tic conversațional de care suferea atunci cînd vorbea. Îți prindea privirea, apoi întorcea capul, ca pentru a se adresa unei persoane de alături, sau unei ființe invizibile care îi stătea cocoțată pe umăr.

— Nu nega că sîntem împreună, mi-a spus acum. Nu rel'uza ceea ce avem. Și, te rog, nu juca jocul acesta cu niine. Știu că ideea ți se va părea greu de acceptat și că te vei împotrivi, dar exsștă un scop pentru care ne-am cunoscut.

Ar 11 trebuie să plec. dar intensitatea lui m-a tintuit locuiui pentru o clipă, destul de curios ca să H îngîn:

— Scop?

— Ceva s-a întîmplat între noi doi acolo sus, pe deal, după căderea lui. Ca o energie pură, ca o lumină pură?

Începea să revină la viață și acum, că lăsase în urmă spaimile imediate, inflexiunile interogative reveneau în afirmațiile lui.

— Faptul că mă iubești, a continuat el, și că și eu te iubesc, faptul acesta nu e important. El e doar mijlocul... Ce mijloc?

S-a adresat încruntării mele ca și cum ar fi explicat evidența unui retardat.

— Pentru a te aduce către Dumnezeu, prin iubire. Te vei opune din răspuțeri, pentru că te-ai îndepărtat foarte mult de propriile tale sentimente? Dar eu știu că înăuntn.il tău se află Christos. Și, la un anume nivel, o știi și tu. De aceea te opui atît de îndîrjit, cu educația ta, cu ratiunea, cu logica ta și cu felul ăsta detașat de a vorbi, ca și cum n-ai face parte din toată povestea asta? N-ai decft să te prefaci că nu știi despre ce vorbesc, poate pentru că vrei să mă faci să sufăr și să mă domini, dar realitatea este că vin aducfnd daruri. Scopul este acela de a te aduce la Iisus,

acela care este în tine și care ești tu. Acesta este darul iubirii. În realitate e foarte simplu?

71

Am ascultat discursul, încercînd să nu rămîn cu gura căscată. Dar era atît de sincer și de inofensiv, părea atît de zdrobit și spunea atîtea prostii, că îmi era cu adevărat milă de el.

— Uite ce e, i-am spus amabil. De fapt, ce vrei, exact?

— Vreau să te deschizi către...

— Bine, bine. Dar exact ce vrei de la mine? Sau cu mine?

Era mai greu. S-a foit pe sub straie și s-a uitat la lucrul acela de pe umăr, înainte de a-mi răspunde.

— Vreau să te văd?

— Șisăfaci... ce?

— Să vorbim... să ne cunoaștem.

— Atît, să vorbim? Nimic aiteeva?

Nu mi-a răspuns, nici nu s-a uitat la mine. I-am spus:

— Tot folosești cuvîntul „iubire”. Vorbim despre sex?

Asta vrei?

A părut să considere acuzația ca nedreaptă. Tonul văicăreț i-a reapănt în voce.

— Știi foarte bine că despre așa ceva nu se poate vorbi în asemenea condiții. Ți-am spus deja, sentimentele mele nu sînt importante. Există un scop pe care nu e nevoie să n afli de-acum.

A continuat pe aceeași temă, dar nu-l mai ascultam decît cu o jumătate de ureche. Ce lucru extraordinar: stăteam pe strada mea, în pardesiu, în această dimineață rece de mai, discutînd cu un străin despre ceva ce ar fi putut ti mai degrabă o afacere amoroasă, sau o căsnicie în derivă. Era ca și cum aș fi căzut printr-o spăitură a propriei mele existențe, prăbușindu-mă într-o altă viață, un alt set de preferințe sexuale, alt trecut și alt viitor. Mă prăbușisem într-o viață în care un alt bărbat îmi putea spune; „Despre așa ceva nu se poate vorbi în asemenea condiții” și „sentimentele mele nu sînt importante”. Ceea ce mă uimea era însă și cît de ușor era să nu spui: „Cine dracu' ești? Și ce tot dondăni acolo?” Limbajul folosit de Parry provoca în mine anumite reacții, vechi dpuri de comportament emoțional. Mi-a trebuit un efort de voință pentru a izgoni sentimentul că îi eram dator și că nu era frumos din partea mea să îi opun rezistență.

72

Răspundeam acestei drame casnice, chiar dacă trotuam plin de excremente de cîine era unica noastră casă.

În același timp, mă înfream dacă voi avea nevoie de ajutor. Parry știa unde locuiesc, dar eu nu știam nimic despre el. L-am întrerupt:

— Ar fi bine dacă mi-ai da adresa ta.

Era o observație pe care nu se putea să nu o interpreteze greșit. A scos din buzunar o carte de vizită, pe care erau împri-mate numele lui și o adresă din Fragnal Lane, Hampstead. Am pris-o în portofel și am pornit cu pași grăbiți. Văzusem un alt taxi dînd colțul în direcția noastră. Încă îl mai compăttimeam într-un fel, dar era evident că nu obtineam niciic stînd de vorbă cu el. S-a grăbit să mă urmeze.

— Unde pleci acum? Era ca un copil curios.

— Te rog să nu mă mai deranjezi de-acum încolo, i-am cerul, ridicînd mîna să opresc taxiul.

— Știu care îți sînt adevăratele sentimente. Iar dacă ăsta e vreun fel de test, să știi că e complet inutil. N-am să te dezamăgesc niciodată.

Taxiul a oprit și am deschis portiera, ușor iritat. Am dai să o trag după mine, dar am constatat că Parry ?c agățase de ea. Nu voia sărce, dar mai avea ceva de spus.

— Știu ce te reține - se aplecase înăuntru și îmi vorbea confidențial, pe deasupra niîrîitului de diesel al motorului. Ești prea bun. Dar, Joe, durerea trebuie înfruntată. Singurul lucru pe care îl putem face este să discutăm toate astea în trei.

Mă hotărîsem să nu-i mai vorbesc, dar nu m-am putut opri.

— Trei?

— Clarissa. E mai bine să rezolvăm totul curat... Nu l-am lăsat să termine.

— Dă-i drumul, i-am spus șoferului și, cu ambele mîim, am smucit portiera din încleștarea lui Parry.

În timp ce porneam, m-am uitat în urmă. Stătea în mijlocul străzii, facîndu-mi cu mîna abandonat, dar, fără puțință de îndoială, cu expresia unui om binecuvîntat în iubirea lui.

Capitolul opt

I-AM CERIJT ȘOFERULUI SĂ MĂ DUCĂ ÎN

BLOOMSBURY. Așezîndu-mă mai coniod și încercînd să mă calmez, mi-am amintit de seiitimentele incoerente pe care le trăisem cu o zi în i.innă, cînd ieșisem în goană în piața St. James, căutîndu-l pe Parrv. Atunci reprezenta necunoscutul, asupra căruia proiectani tot soiul de orori dezarticulate. Acum îl considerain un tînăr demtat și excentric, care nu mă putea privi în ochi și ale cămi neputinte și dormte emotionale îl făceau inofensiv. Era o figură jalnică, nu o amenintare, ci un factor intant care s-ar putea traduce, după cum prezisese Clansa, într-o istorisire amuzantă. Poate. faptul că, după o întîlnire de o asemenea intensitate, rni-l puteam scoate inediat din ininte, era o perversiune- în clipa aceea însă mi s-a părut rezonabil și necesar - pierdusem deja destul timp în dimineata aceea. Taxiul nu pareursese mai mult de doi kilometri, iar

gîndurile mi se îndreptau către ceea ce aveam de făcut în ziua respectivă, către articolul care începuse să capete formă în timp ce o așteptam pe Clarissa la Heathrow. Păstrasem ziua aceasta special pentru a începe un material mai lung despre zîmbet. Un număr întreg al unei reviste americane urma să aibă ca temă ceea ce editoarea americană îi dădea „revoluția intelectuală”. Biologii și psihologii evoluționiști remodelau științele sociale. Consensul postbelic, Modelul Standard al Științei Sociale, se destrăma, iar natura umană intra din nou sub microscop. Nu apărem pe lume ca niște foi aibe de hîrtie sau ca mașmării care pot învăța orice. Și nu sîntem nici „produsele” mediului în care trăim. Dacă vrem să aflăm cine sîntem, trebuie să știm de unde ne tragem. Am evoluat, ca orice altă ființă de pe pămînt. Venim pe lume cu limite și capacități,

toate prescrise genetic. Multe dintre trăsăturile noastre, forma piciorului sau culoarea ochilor, sînt fixe, dar altele, precum comportamentul social și sexual, sau modul de învățare Jimbajul, așteaptă să ne trăim viața pentru a se manifesta. Numai că formele de manifestare nu sînt nici ele infinite. Avem cu toții o natură. Termenul, înipmutat de la biologie care s-au ocupat de ființa umană, îi dă dreptate lui Darwin; felul în care ne afișăm sentimentele pe chip este aproape același în toate culturile, iar zîmbetul unui prunc constituie un semnal social extrem de ușor de izolat și de studiat. El apare la copiii Kung San din Kalahari, în același timp cu cei americani din partea cea mai scumpă a Maiihattan-ului, și cu același efect. După cum bine formulează O. Wilson, el „provoacă un val și mai puternic de iubire și afectiune parentală”. Tot el continuă: „în terminologia zoologilor, el este un detensionant social, un semnal înăscut și relativ invariabil care mediază o relație socială fundamentală”.

Pînă în urmă cu cîțiva ani, editorii care publicau cărți științifice nu se gîndeau la nimic altceva decît la haos. Acum băteau cu pumnul în masă cerînd o cît de mică dovadă a neodarwinismului, psihologiei evoluționiste și genetice. Nu mă plîngeam, afacerile mergeau bine, dar Clarissa adoptase o atitudine generală de împotrivire față de întregul proiect. Rationalismul o luase razna.

— Acesta este noul fundamentalism, mi-a spus într-o seară. Cu douăzeci de ani în urmă, tu și prietenii tăi erati socialiști cu toții și, pentru orice, dădeati vina pe mediu. Acum ne-ati închis în genetică precum într-o capea și pentru orice trebuie să existe un motiv!

Pasajul din Wilson, pe care i l-am citit, a tulburat-o. Totul era dezbrăcat pînă la piele, a comentat ea, iar semnificatia generală se pierdea în acest proces. Ceea ce putea spune un ^oolog despre zîmbetul unui copil nu prezenta nici un interes. Adevărul acelu zîmbet era în ochii și inima părintei, ca și în iubirea crescîndă care căpăta sens numai în timp.

Puitam una dintre discuțiile noastre nocturne, la masa din bucătărie. I-am spus că, după părerea mea, petrecea prea

mult timp în ultima vreme în compania lui Keats. Un geniu, fără îndoială, dar și un obscurantist care considerase că știința răpește miracolul lumii, cînd în realitate adevărul era tocmai pe dos. Dacă zîmbetul unui copil avea valoare, de ce să nu contemplăm și sursa lui? Pîm presupune că toți pmncii cunosc o glumă, doar a lor? Sau că Dumnezeu își întinde mîna și îi gîdilă? Sau, cel mai puțin implauzibil, că învață să surîdă de la mamele lor? Și totuși, și copiii surzi sau orbi zîmbesc. Zîmbetul lor trebuie să fie transmis altfel, și asta cu un bun motiv evolutionist. Clarissa mi-a reproșat că nu am înțeles-o corect. Analiza fragmentelor nu avea nimic rău în sine, dar în felul acesta devenea mai ușor să pierzi din vedere întregul. Am fost de acord. Activitatea de sinteză era crucială. Mi-a spus din nou că nu înțeleg, ca vorbea despre dragoste. I-am replicat că și eu, ca și despre felul în care primcii, care încă nu pot vorbi, obțin mai multă pentni ei înșiși. A zis că nu, tot nu înțelegeam. Am lăsat-o așa. Fără resentimente. Mai purtaserăm conversația asta, în forme diferite, de multe ori. De data aceasta discutăm în realitate despre absența copiilor din viața noastră.

Mi-am ndicat cartea de la librăria Dillons și am petrecut douăzeci de minute răsfoind-o. Pentm că ardeam de nerăbdare să mă apuc de scris, am luat un taxi pînă acasă. Pe cînd mă întorceam, după ce îi plătisem cursa șoferului, l-am văzut pe Parry așteptîndu-mă în fata blocului, chiar la intrare. Ce sperasem? Că va dispărea numai pentru că eu mă gîndisem la altceva? Cînd m-am apropiat de el și-a luat o expresie ușor rușinată, dar a rămas pe loc. A început să vorbească încă pe cînd eram la o oarecare distanță.

— Mi-ai spus să aștept, așa că te-am așteptat. Aveam cheile în mînă. Am ezitat. Am vmt să îi atrag atentia că nu-i spuseseam așa ceva și să îi amintesc de „promisiunea solemnă”. M-am întrebat dacă nu ar fi fost mai bine pentru mine să îl mai ascult o dată și să aflu mai multe despre starea de spirit în care se afla. Dar perspectiva de a fi atras încă o dată în această dramă casnică, de data aceasta pe o

alee îngiistă de cărămidă, printre tufele tunse de lemn-cîinesc, mă îngrozea.

I-am arătat cheile și i-am spus:

— Stai în drum.

A continuat săîmi blocheze iitrarea. A zis:

— Vreau să vorbim despre accident.

— Ei bine. eu nu vreau.

Am mai făcut doi pași către el ca și cum ar fi fost o stație și, prin el, aș fi putut băga cheia direct în broască. A reînceput văicăreala.

— Joe, uite. Aveam atîtea de vorbit. Știu că și tu te gîiidești mult la asta. Nu vrei să ne așezăm acum și să vedem ce putem rezolva?

Mi-am făcut loc cu umărul pe lîngă ei. cu un scurt:

— Scuză-mă.

M-a surprins faptul că atingerea l-a făcut parcă să se topească. Era mai ușor decît crezusem. S-a lăsat împins la o parte și ast'el am putut să deschid ușa.

— Chestia e, a spus el, că eu mă uit la toate astea dintr-o perspectivă a iertăni.

Am intrat, pregătit să îi blochez orice încercare de a mă urnia. Dar el a rămas pe loc și, cînd am închis ușa, l-am văzut prin sticla incasantă rostind în urma mea un cuvînt care ar fi putut fi același „iertare”. Am luat liftul pînă sus și tocmai ajunseseam la ușa apartamentului cînd am auzit telefonul sunînd. M-am gîndit că poate fi Clarissa, care mă suna, după cum promisese. Am intrat în fîgă în hol și am apucat grăbit receptorul.

Era Parry.

— Te rog, nu fugi. Joe, a început el.

Am închis, lăsînd receptorul alături. Apoi m-am răzgîndit și l-am pus în furcă. Am oprit sonerh, acti'.înd robotul. A intrat în funcțiune chiar în timp ce traversam sufrageria, apropiindu-mă de fereastră. Parry stătea pe partea cealaltă a străzii, la vedere, și ținea laurcche un telefon mobil. l-am auzit vocea în monitorul sonor, în hol, în spatele meu.

— Joe, iubirea lui Dumnezeu nu te va ocoli. Și-a ridicat ochii și probabil că m-a văzut, înainte de a mă retrage în spatele perdelei.

— Știu că ești acolo, te văd. Știu că mă ascuți... M-aiii întors în hol și am dat volumul monitorului la minimum. În baie, mi-am stropit fata cu apă rece și m-am uitat în oglindă, la trăsăturile picurînde, întrebîndu-mă cum trebuie să fie să fii obsedat de cmeva ca mine. Clipa aceasta, ca și aceea în care, pe cîmp, Clarissa îmi întinsese o sticlă de vin, ar fi putut servi drept punct de plecare, căci cred că atunci am început să înțeleg că lucaînfe nu aveau să se sfîrșească într-o zi. leșind în hol, înapoi la robotul telefonic. mi-am spus: am intrat într-o relație.

Am săltat capacul aparatului. Casetă continua să meargă. Am crescut volumul o fractiune și am auzit glasul lui Parry intonînd slah:

— ... să fugi de ea, Joe, dar te lubesc. Tu ai pornit totul. Nu-i poti întoarce spatele acum...

Am trecut iute în birou, am luat receptorul faxului și am format numărul poliției. În cele cîteva secunde care au durat pînă să fiu conectat, nii-am dat searna că nu știu ce să le spun. S-a auzit o voce de femeie, laconică și sceptică, înăsprită de perspectiva diluviului zilnic de panică și oroare.

I-am vorbit pe tonul răgușit și rațional al cetățeanului responsabil.

— Aț vrea să raportez un caz de hărtuire, hărtuire sistematică.

M-a transferat miui bărbat în vocea căruia se auzea același calm ostenit. Mi-am repetat declarația. După o ezitare infimizezimală, a unnat prima întrebare.

— Dumneavoastră sînteți persoana hărtuită?

— Da, am fost...

— Și persoana care vă provoacă neplăceri este cu dumneavoastră acum?

— Stă chiar în fata casei mele în clipa aceasta.

— V-a provocat vreun rău fizic?

78

—Nu, dar...

— A amenințat că vă va face vreun rău?

— Nu.

Am priceput că plîngerea mea va trebui tumată în foniile birocratice disponibile. Nu existau proceduri destul de rafinate pentru procesarea fiecărei istorii în parte. Pentru că mi se refuza confortul plîngerii, am încercat să obțin o satisfacție din asimilarea poveștii mele într-o formă publică

recognoscibilă. Comportamentul lui Parry trebuia generalizat pînă la statutul de delict.

— A formulat amenințări la adresa bunurilor dumneavoastră?

— Nu.

— Sau a unor tertie părți?

— Nu.

— Încearcă să vă șantajeze?

— Nu.

— Credeți că ați putea dovedi că încearcă să vă facă rău în vreun tel?

— Ăă... nu.

Vocea a alunecat din neutralitatea oficială către o interogație aproape naturală. Mi s-a părut că aud un vag accent de Yorkshire.

— Atunci puteți să îmi spuneți ce face?

— Îmi telefonează la tot felul de ore. Îmi vorbește în... Vocea a revenit rapid la intonația inițială, diagrai-na interogativă.

— Folosește un comportament obscen sau jignitor?

— Nu. Domnule ofițer, iăs?.ți-mă să vă explic. E țicnit. Nu mă lasă m pace.

— Știți ce vrea, de fapt?

Am făcut o pauză. Pentm pruna data, erain L-onștient de alte glasuri, dincolo de al lui. Poate erau șiruri întregi de ofițeri de poliție ca el, cu căștile laurcchi, care toată ziua nu ascultau decît despre jafiiri, crime, sinucideri, violuri sub amenințarea

79

cuțitului. Eram acolo, laolaltă cu ceilalti - o tentativă de conversație religioasă diumă. Am zis:

— Vrea să mă izbăvească.

— Să vă izbăvească?

— Știți cum, să mă convertească. E obsedat. Pur și simplu nu vrea să mă lase în pace.

Vocea a intervenit, răbdarea în fine epuizată.

— Imi pare rău, donmule. dar asta nu e o chestiune de competența poliției. Dacă nu vă face rău dumneavoastră, bunurilor dumneavoastră, sau dacă nu vă amenintă cu vreuna din acestea. Ihi comite nici un delict. Încercarea de a vă converti nu e împotriva legii.

Și a pus capăt conversației noastre de urgență cu o mică înțepătură proprie:

— În țara asta ne bucurăm de libertatea religiei. M-am întors la fereastra sufrageriei și m-am uitat în jos. după Parry. Nu mai vorbea cu robotul. Stătea acolo, cu mâinile în buzunare și cu fata la clădire, neclintit ca un agent Stasi. Mi-am făcut un termos de cafea și niște sandvișuri și m-am retras în birou, care dă înspre o altă stradă, unde m-am așezat să-mi citesc, sau mai degrabă să-mi răsfoiesc notitele. Concentrarea mea se dusese pe apa sîmbetei.

Insistențele lui Parry accentuau o mai veche nemulțumire. Din când în când, mai ales când sînt supărat din cine știe ce altă cauză, îmi amintesc că toate ideile de care mă ocup sînt de fapt ale altora. Eu nu fac decît să colaționez și să decantez cercetările lor, aducîndu-le în fața publicului cititor. Lumea susține că am darul clarității. Că pot să scot o narațiune decentă din șovăielile, revenirile și succesele întîmplătoare care stau la baza celor mai multe dintre descoperirile științifice. Este adevărat, cineva trebuie să facă legătura între savant și public, oferind explicațiile elevate pe care omul obișnuit din laborator este prea ocupat, sau prea prudent ca să ie formuleze. Este la fel de adevărat că am cîștigat o mulțime de bani pendulînd ca un urangutan între ramurile cele mai înalte ale junglei științei modeme - dinozaurii, găurile negre, magia cuantică, haosul, superlanțurile, neurologia, Danvin revăzut.

80

Cărți frumoase, ilustrate, cu coperti cartonate, lansări cu documentare TV și dezbateri radio, sau conferințe în locurile cele mai plăcute de pe plaiietă.

În clipele mai grele mă bîntuie gîndul că sînt un parazit, ceea ce nu s-ar întîmpla dacă nu aș avea o diplomă perfect valabilă în fizică și un doctorat în electrodinamica cuantică. Ar fi trebuit să mă aflu eu însumi acolo, în primele rînduri, aducîndu-mi contribuția la înălțarea monumentului dedicat cunoașterii umane. Dar, la terminarea facultății, după șapte ani de studii disciplinate, mi-am pierdut răbdarea. Am călătorit în liing și în lat. și mult prea mult. Cînd, în cele din urmă, m-ani întors la Londra. am intrat în afaceri împreună cu un prieten. Ideea era de a comercializa un aparat, practic un set de circuite inteligent t'azale. la care lucrasem în timpul liber, în timp ce îmi scriam teza de doctorat. Obiectul acesta micuț ar fi um-iat să îmbunătățească performanțele unor anume microprocesoare și, după cum ni se părea nouă la vremea aceea, fiecare computer din luinc avea să necesite unul. O companie germană ne-a trimis la Hanovra. cu bilete de clasa întîi, și timp de vreo doi ani am crezut că aveam să fim miliardari. Dar proiectul inițial a dat greș. O echipă de cercetare de undeva de lîngă Edinburgh a perfecționat partea electronică înaintea noastră. Cînd am revenit la electrodinamica cuantică. golul din CV-ul meu era deja prea mare. cunoștințele de matematică începuseră să îmi mginească și. la aproape treizeci de ani, eram prea bătrîn pentru jocul acesta, în care concurența era atît de mare. leșînd de la ultimul interviu, știam - datorită amabilității apăsate cu care vechiul meu profesor mi-o arătase - că nava carierci mele acadeniice se scufundase. Am pornit pe jos pe Exhibition Road, prin ploaie. întrebîndu-mă ce îmi rămîne de făcut. Cînd am ajuns în fața muzeului de istorie naturală, ploaia s-a întepit și. împreună cu alți zece inși, am fugit să ne adăpostim în clădire. M-am așezat lîngă

modelul în mărime naturală al unui diplodoc și, în timp ce mă uscam, am căzut într-o stare ciudată de plăcută, urmărind lumea din jurul meu. Adesea, grupurile mari de persoane îmi provoacă o vagă mizantropie. De data aceasta

81

însă, curiozitatea și mirarea pe care o vedeam la oameni păreau să îi înnobileze. Toți cei care intrau, indiferent de vârstă, erau atrași și se apropiau miiunându-se de fiara magnifică. Am auzit fragmente de conversații, iar ceea ce mi s-a părut interesant, pe lângă entuziasmul lor, a fost nivelul general de ignorantă. Am auzit un băietel de vreo zece ani întrebându-i pe cei trei maturi cu care era dacă un animal ca acesta va fi vînat și mîncat oameni. Din răspunsurile de gata pe care le-a primit, a reieșit limpede că scara evoluționistă a aduților era într-o mare dezordine. Stînd acolo, am început să îmi recapitulez puținele lucruri, disparate, pe care eu însumi le știam despre dinozauri. Mi-am amintit că Darwin relatează, în *Călătoria navei HMS „Beagle”*, cum a descoperit înari oase fosilizate în America de Sud și cât de importantă pentru teoria sa era chestiunea vârstei acestora. Fusesse impresionat de argumentele aduse de geologul Charles Lyell. Părințul era mult mai bătrîn decît cei patruzeci de ani pe care îi susținea Biserica. În vremurile noastre, disputa dintre fiintele cu sînge cald și cele cu sînge rece se rezolva în favoarea celor dinți. Aveam noi probe de natură geologică a diferitelor cataclisme care perturbaseră viața pe pămînt. Marele crater din Mexic ar fi putut foarte bine fi provocat de un meteorit care să pună capăt domniei dinozaurilor, ofensînd micile ființe care, ca niște șobolani, se furișau printre picioarele monștrilor, o șansă să își lărgească nișa și să permită mamiferelor - și în ultimă instanță primatelor - să se dezvolte. Se mai vehicula, de asemenea, ideea atrăgătoare că dinozaurii nu fuseseră cîtuși de puțin exterminați. Ei se plecaseră în fața necesităților impuse de mediu și evoluaseră - dînd ca rezultat păsările inofensive pe care le hrănim pe lângă casă.

La ieșirea din muzeu aveam schema unei cărți conturată pe dosul scrisorii de invitație la interviu. Mi-au trebuit trei luni pentru lectură și șase pentru scris. Sora partenerului meu în afacerea eșuată era cercetător în domeniul picturii și a fost suficient de amabilă încît să muncească pe gratis. Cartea a apărut într-un moment în care era cu neputință să dai greș cu orice fel de lucrare despre dinozauri, iar a mea s-a bucurat de suficient

82

succes pentru a-mi aduce un contract pe tema găurilor negre. Îmi începusem viața profesională și, pe înăsură ce victoriile se strîngeau, la fel de repede mi se închideau portile științei. Eram /iaris/, comentator, un outsider în propria mea meserie. Nu aveam să mă mai întorc niciodată

la zilele acelea, ametitoare aciim, când mă gândesc mai bme la ele, când îmi făceam cercetările în domeniul câi'npului magnetic al electronului, când asistam la conferințe despre problema infinităților în teoriile reionnalixabile, nu ca observator, ci ca participant activ, chiar dacă ininor. Acum nici un om de știință, mci măcar vreun laborant sau portar de colegiu nu avea să mă mai la vreodată m serios.

În această zi anume, în biroul meu- cu cafeaua și sandvișurile în față și confirmat cu neputința de a progresa în studiul asnpa zîmbetului, cu Parry afară. pe trotuar, totul îmi revenea din nou în minte, felul în care ajunseseam aici. Din când în când, auzeam declicul robotului telefonic. Cam o dată la ficeare ceas mă duceam în sufragerie să verific, dar el era tot acolo. cu ochii atințiți asupra intrăni, ca un cîinc legat la ușa uiun magazin. O singură dată l-am văzut vorbind la telefon. cu nunc. În cea mai mare parte a timpului a rămas neclintit. cu picioarele ușor depărtate, cu mîinile în buzunare și cu o expresie pe chip care. din câte îni puteam da seama, sugera concenlrare, san poate o fericire iminentă.

Cînd m-am uitat afară la ora cinci, dispăruse. Am n-iai stat la fereastră. închipuindu-mi că îi zăresc contumi m spațiul pe care tocmai îl eliberase, o coloană de vid strălucind în lumina stingîndu-se a după-amiezei. Apoi m-am apropiat de robot. Ledul roșu arăta treizeci și trei de mesaje. Am apăsat pe butonul de scanare pentru a trece rapid peste ele și am dat peste glasul Clarisei. Spera că sînt bine, urma să se întoarcă la șase și mă mbea. Mai aveam trei mesaje profesionale, ceea ce însemna că Parry îmi lăsase douăzeci și nouă. Chiar în clipa în care meditam la numărul acesta, caseta a început să se învîrtească. Am răsucit butonul volumului. Aparent suna dintr-un taxi.

83

— Joe. Ideea cu perdelele e strălucită. Mi-am dat seama imediat? Nu vreau decît să îți mai spun o dată. Și eu simt la fel. Pe cuvînt.

Cu aceste nltiine cuvinte, emoția îi facea glasul să se subțieze.

Perdelele? M-ani întors în sufragerie să mă uit. Atîmau la fel ca întotdeauna. Nu le trăgeam niciodată. Am dat una la o parte, așteptîndu-mă în mod stupid să descopăr vreun indiciu.

Pe un-nă m-am așezat din nou la birou, fără să lucrez. meditănd și așteptînd-o pe Clarissa, și din nou gîndurile mi s-au întors asupra felului în care ajunseseam să fiu ceea ce eram și cum ar fi putut fi altfel și, ridicol. cum m-aș fi putut întoarce la cercetarea originală și obține ceva nou înainte de a împlini cincizeci de ani.

ÎNTOARCEREA CLARISSEI CAPĂTĂ MAI MULT SENS dacă o povestesc din punctul ei de vedere. Sau măcar acela pe care l-am reconstruit ulterior. Urcă trei etaje, cărînd cinci kilograme de cărți și hîrtii în servieta de piele, pe care o tîrăște după ea încă de la stația de metrou, la un kilometru distantă. Lasă în urmă o zi proastă. În primul rînd, studenta cu care a avut consultație ieri, o fată cam din topor din Lancaster, i-a telefonat plîngînd și tipînd incoerent. Cînd Clarissa a reușit să o calmeze, fata a acuzat-o că îi dă ca temă lecturi imposibile și că o trimite să cerceteze după poteoave de cai morți. La rîndul lui, seminarul de poezie a ieșit rău. pentni că cei doi studenți care trebuiau să fîmizeze materialele pentru discuții au venit nepregătiți, iar restul nici nu și-au bătiit capul să citească. Pe la prînz, a constatat că îi lipsește agenda. Pe tot pareursul mesei de prînz, și-a ascultat o colegă vîicărindu-se că bărbatul e prea blînd cu ea în pat. lipsit de agresivitatea sexuală necesară pentru a o domina și a-i fîmiza orgasmul la calitatea pe care știe bine că o merită. După-amiază, a petrecut trei ceasuri într-o ședință de senat, doar ca să constate că a fost inanipulată să voteze în favoarea opțiunii celei mai puțin proaste, o reducere de șapte la sută din bugetul propriei catedre. De acolo, a intrat direct într-un interviu organizat de conducere pe tema performanței și eficienței, unde i s-a amintit că în mod constant întîrzia cu planurile de învățămînt și că raportul între activitatea de predare, cercetare și administrativă era, în cazul ei, inegal.

în timp ce își tîrăște bagajele în sus pe scări, o face cu senzația că efortul este disproporționat de mare și se întrebă dacă nu cumva o paște o gripă. O ustură nasul și ochii o înțepă.

85

De asemenea, are în ceafa o durere care se întinde - la ea, întotdeauna semn sigur al unei infecții virale. Și, mai rău decît orice altceva, i-a revenit în ninte amintirea accidentului în care a fost implicat balonul. Fără a fi nici o clipă prea departe, întîniplarea a stat toată ziua într-un compartiment izolat, ascuns, de doineiiiul anecdoticului. Acum a erupt din nou, e chiar acolo, înăiintn.il ei. E ca un miros agățat de vîrful degetelor. Imaginea pe care a purtat-o toată după-amiaza cu ea este cea a lui Logan, dîndu-și drumul să cadă. Sentimentul care a însoțit căderea, acela al unei neputințe îngrozite, a refuzat la rîndul lui să o părăsească și pare să fi generat simptomele fizice ale răcelii sau gripei. Discutiile cu prietenii pe tema acestapar să nu mai ajute, pentm că, după părerea ei, a ajuns la un miez de unde rațiunea lipsește. în timp ce urcă treptele ultimului etaj, constată că durerea i s-a răspîndit m încheieturile genunchilor. Sau așa se întîmplă cînd cari cărți în sus pe scări fără să mai ai douăzeci de ani? Băgînd

cheia în broască, se învai înveselește puțin la gândul că Joe este

acasă și că el s-a priceput întotdeauna să o aline când a avut nevoie.

Intră în hol, iar el o așteaptă în ușa biroului. Are un aer de disperare, pe care nu i l-a mai văzut de mult. II asociază cu planurile prea ambițioase, cu proiectele superentuziaste și de regulă idioate care i se năzar din când în când bărbatului calm și organizat pe care îl iubește. Se apropie, vorbind deja, înainte ca ea să fi intrat pe ușă. Fără un sărut, sau măcar o formulă de salut, se lansează într-o diatribă despre nu știu ce hărtuire și tîmpenie, dincolo de care transpare parcă o acuzatie, poate chiar mînie îndreptată împotriva ei, fiindcă uite, s-a înșelat, zice, dar acum e răzbunat. Înainte de a apuca să îl întrebe ce înseamnă toate acestea, ba chiar înainte să apuce să lase servieta din mîină, el a trecut la alt subiect, relatîndu-i o conversație pe care tocmai a ;

avut-o cu un vechi prieten de la secția de Fizica Particulelor din ' Gloucester Road, și cum crede că prietenul acesta îi va putea aranja o întrevvedere cu profesorul. Singurul ^icru pe care ar vrea să îl spună Clarissa este: „Unde-i sărutul meu? la-mă în brate! Ai

86

s

grijă de mine!" Dar Joe îi dă înainte, ca cineva care nu a mai văzut altă ființă umană de un an de zile.

Pentai monient, e surd și orb din punctul de vedere al unei conversații, astfel încît Clarissa ridică ambele niîini, cu palmele în sus, în semn de capitulare, și spune:

— Foarte bine, Joe. Eu mă duc să fac o baie.

Dar nici așa el nu se oprește, ba parcă nici n-a auzit. O urmează pe drumul spre dormitor, repetîndu-i iar și iar că trebuie să se întoarcă la știință. Clarissa a mai auzit toate astea. Ultima oară.. cu vreo doi ani în urmă, când a trecut printr-o adevărată criză, a sfîrșit prin a conchide că s-a împăcat cu viața lui. care nu era, în fond, chiar atît de rea - și lucrurile ar fi trebuit să se încheie aici. Ridică glasul ca să acopere tunetul robinetelor, revenind la istoria cu hărtuirea, iar Clarissa aude numele de Parry și își amintește brusc. A, da. Are convingerea că îl înțelege bine pe Pan-y. Un om singuratic, un neadaptat, urmaș al lui Christos probabil încă întretinut de părinti, mort să stabilească o legătură cu cineva. oricine ar fi, chiar și cu Joe.

Joe atîrnă în cadrul ușii băii, ca o specie nouă, abia descoperită, de maimuță vorbitoare. Vorbitoare. dar nu tocmai conștientă de sine. Trece pe lîngă el și intră în dormitor. Ar vrea să îl roage să îi aducă un pahar cu vin alb. dar se gîndește că și-ar putea tuma și lui unul și ar veni să stea cu ea în timp ce face baie. când singurul lucru pe care și-l mai dorește acum, că el nu o poate alina, e să fie

singură. Se așază pe marginea patului și începe să își deschie șireturile de la cizme. Dacă ar fi cu adevărat bolnavă, ar putea să o spună. E însă pe muchie, poate doar obosită și tulburată de întâmplările de duminică, și oricum nu e stilul ei să facă tapaj. așa că saltă un picior, iar Joe se lasă într-un genunchi ca să o ajute să își scoată cizma, fără să se oprească din turuit. Vrea să se întoarcă la teoria fizicii, vrea sprijinul unui departament de cercetări, are să predea bucuros orice i se va cerc ca să poată intra, are idei noi cu privire la tbtonii virtuali.

Clarissa se ridică în picioarele încălțate doar în ciorapi, deschindu-și bluza. Goliciunea și senzația pe care i-o dă

87

coverul gros, simțit în tălpi prin mătasea ciorapilor, o excită ușor, și își amintește noaptea trecută și pe cea diiiainte, tristetea și baJansul aspru al emoțiilor și sexul, și își amintește și că se iubesc, și că acum se întâmplă să fie în două universuri mentale diferite, cu nevoi diferite. Atîta tot. Lucrurile se vor schimba, nu e nevoie de concluzii încăreate de senzuri, pe care starea ei de spirit ar putea-o mipinge să le tragă. își scoate bluza și se întinde după catarama sutienuluiL dar se răzgîndește. Se simte mai bine. dar nn destul de bine și nu vrea să îi triinită un semnal greșit lui Joe. presupunînd că l-ar observa. Dacă ar putea rămîne singură în baie timp de o jmnătate de oră. pe urmă l-ar putea asculta, lar el ar putea-o asculta la rîndul lui. Dialogurile acesrea, despre care se spune că fac bine în viața unui cuplu. Traversează încăperea ca să își agate fusta. apoi se reazăază pe pat ca să își scoată ciorapii și. în tiinp ce cu o [uinătate deurcche îl ascultă pe Joe, se gîndește Ja Jessica Marlovve, femeia care i s-a plîns la prînz de sotul ei: prea blînd, prea șters în pat. Cu cine te alegi și ce icse de aici - e nevoie de atîta noroc, o dată cu milioanele de consecinte ramificate din alegerea inconștientă a unui partener. că nimeni. oricît ai dialoga, nu te poate salva dacă lucririile încep să meargă prost. Joe îi spune că nu mai contează că e atît de muJt în un-nă cu matematica, pentm că, în ziua de astăzi, computerui se poate ocupa de toată partea asta, Ciarissa l-a văzut pe Joe la lucru și știe că, la fel ca și un poet, un teoretician al fizicii nu are nevoie, pe lîngă talent și o idee valoroasă, decît de o foaie de hîrtie și de un creion ascutit - sau un computer puternic. Dacă vrea, se poate ..întoarce Ja știință" doar intrînd m biroul lui. Catedra, profesoni, coiegii și spaliul de lucru de care sustine că are nevoie sînt irelevante, dar constituie o măsură de protecție împotriva eșecului, căci nu îl vor primi în veci înapoi. (Ei însăși i s-aerit de catedre universitare.) îmbracă halatul, peste lenjeria de corp. Joe s-a întors la vechile lui ambitii frenetice pentru că e supărat -ziua de dutninică îl afectează și pe el, mtr-un mod diferit. Necazul este că mintea

ordonată și atentă a lui Joe nu ia în considerare și domeniul emotional. Pare să nu își dea seama că

88

argumeintata lui nu e decât o aiureală, o aberație cu o cauză precisă. De aceea a devenit vulnerabil, dar pentru moment nu se poate hotărî să îl compătimizească. La fel ca și ea, a atins miezul acela fără sens al tragediei lui Logan, dar a făcut-o în mod inconștient. În timp ce ea nu vrea altceva decât să zacă liniștită în apa caldă cu săpun și să reflecteze, el ar dori să își schimbe deslinul.

Revenită în baie, amestecă apa caldă cu cea rece cu ajutorul unei perii cu coadă lungă. adăugând cristale cu parfum de pin și liliac și, după o clipă de gândire, o esență, cadou de Crăciun de la o fină, esență folosită de vechii egipteni, că puțin așa scrie pe etichetă, și cunoscută pentru capacitatea de a aduce aceluia care se îmbăiază cu ea înțelepciune și pace interioară. Toarnă întreaga sticlă în cadă. Joe a lăsat capacul wc-ului și se așază pe el. Relația Jor este de așa natură încât oricare dintre ei poate cerc să fie lăsat în pace, fără supărare, dar tensiunea lui o înlănbă. Mai ales acum, că s-a întors la Parry, scufundându-se în apa verzuie, Clarissa își îngăduie să se concentreze exclusiv asupra vorbelor lui. Poliția? Ai telefonat la poliție? Treizeci și trei de mesaje pe robot? Dar l-a văzut când a intrat, indicatorul arăta zero. Le-a șters, insistă el. iar Clarissa se ridică în capul oaselor în apă și se uită atent la el, iar el îi întoarce privirea neclintit. Avea doisprezece ani când tatăl ei a murit de boala Alzheimer. și de atunci încoace trăiește cu spaima că are să își ducă viața alături de cineva care o să înnebunească. De aceea l-a ales pe Joe cel rational.

Ceva în privirea aceasta, sau gestul brusc cu care și-a îndreptat spatele care o doare, sau felul în care mirarea o lasă cu gura căscată îl împiedică pe Joe în rostirea unui cuvânt -, feiomei'r -, apoi îi încetinește ritmul până la o scurtă tăcere, după care continuă pe un ton scăzut.

—Cee? Fără să își ia ochii de la el, îi răspunde:

— Vorbești fără întrerupere de când am intrat pe ușă. Mai oprește-te puțin, Joe. Respiră adânc de câteva ori. Faptul că e dornic să o asculte o mișcă.

— Cum te simți?

Cu ochii atinți în podeaua din fata lui, își pune mâinile pe genunchi și oftează, dând drumul acului cu zgomot.

— Agitat.

Îl așteaptă să continue, să continue să fie agitat, dar el așteaptă reacția ei. Aud amândoi scârțâitul aritmic al conductei de apă caldă, contractându-se în spatele căzii. Ea zice:

— Știi că ti-am mai spus-o. dar nu te enerva. Nu crezi că exagerezi în privința individului ăștia, a lui Parry? Că de

89

fapt **nu** e așa o problemă? **Invită-l** la o ceașcă de ceai și probabil că **n-o** să te **mai sîcîie** niciodată. El **tui** e cauza agitației tale. ci doar **un simptom**.

În timp ce rostește toate acestea, se **gîndește** la cele treizeci de **inesaje șterse**. Poate Parry, sau **Pan-y** așa **cum** îl descrie Joe, **nici nu există**. Se **cutremură**, apoi se lasă la loc **în apă**, cu privirea ațintită asupra **lui**.

Joe pare să se **gîndească** atent la **ce** i-a spus.

— **Un simptom** pentru ce, **mai exact**? **Cuvîntul din** urmă are o **sonoritate** rece. de **avertisment**, care o face să adopte **un ton** mai relaxat.

— A, **habar n-am**. Al **frustrării** de a **nu-ți fi** continuat activitatea de **cercetare**.

Speră să **fie** doar atît.

Din nou, el îi cîntărește bine vorbele. Faptul că trebuie să îi **răspundă** la **întrebări** l-a obosit **bnisc**. Arată ca **un copil** la **vremea** culcării, așezat pe vasul de **wc**, **fără inhibiții**, **în timp** ce **ea** face baie. Zice:

— **De fapt**, e pe dos. E o **situație** pe care **nu-mi** stă la **îndemînă** să o **schimb**. Mă **enervez** și **încep** să **mă gîndesc** la **munca mea**, **munca** pe care ar trebui să o fac.

— Și de ce **spui** că **nu poti** să **schimbi** situația, adică ce se **întîmplă** cu tipul ăsta?

— Tocmai **ti-am** spus. După ce **am** stat de vorbă cu el. a rămas **în fața** casei aproape **fără** să se **clintească**, **timp** de șapte ore. A **sunat** aici toată ziua. Poliția zice că **nu** e treaba lor. Deci ce-ai **vrea** să fac?

90

Clarissa simte **mica izbitură** rece **în inimă** pe care o **primește** ori de cîte ori **mînia** e **îndreptată** împotriva ei. S-a lăsat atrasă **în cercul stării mentale** a lui Joe- al **problemelor** și **dilemelor** lui, al **nevoilor** lui. **Impulsul** ei protector a găsit-o **fară** apărare. **Întrebările** ei atente erau **menite** să îl **ajute**, dar **acum** se alege cu **răsplata dușmăniei** lui, **în timp** ce propriile **ei nevoi** rămîn **neobservate**. Fusese dispusă să își **poarte** singură de **grijă**. dat **flind** că el **nu** părea capabil să o facă, dar **acum** **nici măcar** asta **nu** i se **mai permite**. Rostește **iute**, **facmdu-i** **întrebarea** să **ricoșeze** de a ei.

— De ce-ai șters **mesajele** de pe **bandă**? Asta îl **descumpănește**.

— Ce **vrei** să spui?

— **Foarte simplu**. Treizeci de **niesaje** pot constitui proba de **hărtuire** cu care te-ai **fi putut** duce la polilie.

— Polițianu e...

— Bine. Dar **măcar eu** le-aș **fi putut** asculta. Ar **fi** fost o probă **pentm mine**.

Se ridică **în picioare** **în** cadă și **smulge** **un prosop**, cu care se **acoperă**. Mișcarea **bniscă** o face să **ametească**. Poate are **probleme** cu **inima**.

La rîndiul lui, Joe s-a **ridicat** în picioare.

— **Am știut** că o să **ajungem** și **aici**. **Nu mă crezi**.

— Nu știu ce să mai cred, spune, ștergându-se energic. Ce știu e că vin acasă după o zi oribilă, ca să dau de ziua ta onbilă.

— O zi oribilă. Ai impresia că asta e. doar o zi oribilă? S-au întors amândoi în dormitor. Clansa se întreabă deja dacă nu a mers prea departe. Dar iat-o, leșită din baie înainte de vreme. căutându-și obiectele de lenjerie. în timp ce durerea de spate se întinde. Se ceartă rar, ea și Joe. Mai ales ea nu se pricepe la dispute. Nu a fost niciodată în stare să accepte regulile care îți permit, sau îți impun, să spui lucruri pe care nu le gândești cu adevărat, adevămri distorsionate sau neadevănituri pur și simplu. Nu poate să nu simtă că fiecare cuvânt ostil pe care îl rostește o îndepărtează nu numai de iubirea lui Joe, dar și de toată iubirea

91

de care s-a tmcurat vreodată, dându-i sentimentul că a scos la iveală o meschinărie adânc ascunsă, care o reprezintă cu adevărat.

Joe are o altfel de problemă. Starea lui emoțională se preschimbă mai lent în farie și, chiar și atunci când o face, e pe baza unor mformații eronate, drept care își uită replicile și ratează punctele. In plus, nu poate renunța la obiceiul de a răspunde la orice acuzație printr-o argumentație detaliată, în locul unei acuze proprii. E ușor să îi distragi atenția brusca, cu un aînănt irelevant. Iritarea îl împiedică să își înțeleagă propria situație și abia mai târziu, după ce s-a calmat, gândurile îi desfașoară o pledoarie articulată. Peste toate acestea, cu Clarissa e în mod special greu să fii aspru, pentru că pare atât de ușor de rănit. Vorbele spuse la mînie lasă instantaneu urrne de durere pe chipul ei.

Acum însă par prinși într-o piesă pe care nu o pot opri, iar în aer plutește o libertate primejdioasă.

— Tipul ăsta e ridicol, continuă Joe. Are o fixație. Clarissa dă să vorbească, dar el o amuțește cu o mișcare a mîinii.

— Nu reușesc să te fac să iei povestea asta în serios.

Smgura ta grijă e că nu-ți masez picioarele alea păcătoase după o zi mai grea.

Referirea aceasta la o jumătate de oră de tandrete, petrecută nu cu multă vreme în urmă, îl șochează la fel de tare ca și pe ea. La vremea respectivă nu a avut nici un fel de resentiment, ba chiar i-a plăcut. Clarissa întoarce capul, dar reușește să nu divagheze de la ce voia să spună.

— De când l-ai cunoscut te-a preocupat. Parcă l-ai fi inventat tu.

— Aha, pricep! Mi-am făcut-o cu mîna mea. Mi-am aștemut singur culcușul. E karma mea. Am crezut că pînă și tu ești mai presus de aiurelile astea new-age.

„Pînă și tu" a căzut din senin, un adaos de dragul ritmului, un mic accent neintentionat. Clarissa nu a manifestat

niciodată un cât de mic interes față de filosofia new-age. Îl privește surprinsă. Insulta a eliberat-o, !a rîndul ei.

— Ar trebui să te întrebi încotro te duce fixația asta. Ideea că el ar putea fi obsedat de Parry îi apare lui Joe ca atît de monstruoasă, încît nu mai poate spune decît:

— Christoase!

O energie fără rost îl împinge să traverseze încăperea, pînă la fereastră. Afară nu e nimeni. Cu atîta mînie în atmosferă, faptul că e pe jumătate dezbrăcată îi dă Clarissei sentimentul vulnerabilității, așa încît profită de mișcarea provocată de remarea ei și apucă o fustă de pe umerasă. Altele două cad pe jos, dar nu le ridică, așa cum ar fi făcut în mod obișnuit.

Joe inspiră adînc și se întoarce cu spatele la fereastră, expirînd. Demonstrează apăsător că se calmează, că o ia de la capăt. de la o premisă rezonabilă, că e un om rezonabil, care refi.iză să se lase împins spre extreme. Vorbește încet, sacadat, exagerat de rar. De unde învățăm toate tnicurile acestea? Ne naștem cu ele, împreună cu restul repertoriului nostru emotiv? Sau le învățăm din filme? Joe zice:

— Uite ce e. acolo afară e o problemă - face un gest către geam - și tot ce-am vmt de la tine era un pic de ajutor și de sprijin. Dar Clarissa nu mai răspunde la rațiune. Vocea răgușită-aceentul pus pe „tot ce-am vmt” îi sugerează autocompătimitate și acuzatii care o înfurie. Nu e nevoie să-i spună că a avut întotdeauna sprijinul și ajutorul ei. În schimb, îl abordează dintr-un alt unghi, inventînd un subiect de nemulțumire și aducîndu-l în discuție într-un singur gest mental.

— Prima dată cînd a dat telefon și ți-a declarat că te iibește. ai recunoscut că m-ai mințit.

Joe este atît de surprins, încît nu poate decît să o prn'ească imit și, în timp ce buzele lui se chinuie să rostească vorbele, Clarissa, neexperimentată cum este în genul acesta de bătălie. percepe victoria, ușor de confundat cu răzbunarea. În clipa aceasta se simte în mod sincer trădată și, de aceea, îndreptăntă să adauge:

— Deci ce-ar trebui să cred? Spune-mi tu. Și pe umiă vedem de ce fel de ajutor și sprijin ai nevoie.

Zicînd acestea, își vîră picioarele în papuci. Joe începe să își regăsească glasul. Are atîtea de spus în același timp, că mintea îi este mcetoșată.

— Stai un pic. Vrei să spui că...

Conștientă că afinnatia pe care a făcut-o s-ar putea să nu reziste unei discuții mai amăimnțite, părăsește lupta cît mai este încă la conducerc, ieșind din cameră atîta vreme cît încă mai are sentimentul delicios al ncdreptății.

— Atunci du-te naibii! strigă Joe spinării ei întoarse. Are convingerea că i s-ar cuveni să apuce taburetul din fata toaletei și să-l azvîrle prm fereastră. El este cel care ar trebui să întoarcă spatele. După cîteva cJipe de ezitare, lese ca o ftirtună din încăpere, trecînd pe lîngă Clarissa în hol, își înșfacă haina din cuier și iese, trîntind ușa în urma lui, bucuros că ca se află suficient de aproape ca să audă bubuitnra în toată amploarea ei.

Părăsind apartamentul, e surprins de cît de întuneric s-a facut. Și plouă. își strînge pardesiul pe lîngă corp și lcağă cordonul și. cînd îl zărește pe Parry așteptîndu-l la capătul aleii de cărămidă, nici măcar nu încetinește pasul.

Capitolul zece

AM AVUT IMPRESIA CĂ PLOAIA S-A ÎNTRȚIT ÎN CLIPA CÎND AM PĂȘIT AFARĂ. dar nu aveam de gînd să mă întore după o pălărie sau o umbrelă. L-am ignorat pe Parry, pornind într-o asemenea viteză că, ajuns la colț, cînd m-am uitat înapoi, l-am văzut rămas cu cincizeci de metri în urma mea. Părul îmi era ud și apa îmi trecuse deja prin pantoful drept, a cănii talpă avea o gaură de nuiltă vreme neglijată. Furia îmi ieșea prin pon, într-un abur rece. copilărește lipsit de obiect. Desigur, Parry era vinovat pentni a fi provocat aiptura dintre mine și Clarissa. dar supărarea mca se îndrepta împotriva amîndurora - el era nenorocirea tată de care ca nu reușise să mă apere -, ca și a tot și a toate celelalte. în special a ploii acesteia insidioase și a faptului că habar nu aveam încotro mă îndrept.

Dar mai era ceva, ca o piele. o carapace moale de jur împrejunil miezului căraos al mîniei mele, care îl limita, facîndu-l astfel să pară și mai teatral. Era un sfert de amintire- un ciob. o legătură vagă. cu rădăcinile într-o lectură îndepărtată, irelevantă pentru mine la vremea respectivă, dar înfipt în ființa mea precum un fragment dintr-un vis din copilărie. Acum devenise relevant, mi-am spus, și avea să îmi fie de ajutor. Cuvihitul cheie era „perdea”, pe care mi l-am închipuit caligrafiat de mîna mea și, la fel cum ploaia din gene spărgea reflectînd lumina becurilor de pe stradă, cuvîntul acesta părea să se desfacă în bucăp, împinse în toate părțile de asocieri aflate undeva, imediat dincolo de granitele memoriei. Am întrezărit o casă mare, într-o perspectivă îndepărtată, reprodușă în alb și negm, ca o fotografie dintr-un ziar vechi, tavane înalte și parcă o prezentă

95

militară, un gardiaii sau o santinelă. Dar, dacă aceasta era casa în care se găsea perdeaua cu pricina, ea nu îmi spunea nimic.

Mi-am continuat îndrjît drumul, pe lîngă case reale, vile imense, luinate, înălțîndu-se dincolo de portalurile mari. în spatele căror vedeam mașini pareate dezordonat. Starea de spirit în care mă aflam mă împingea să uit, în mod conștient și plin de încîntare, de propriul nostni apartament, care valora o jumătate de milion de lire, cuprins de iluzia că sînt un biet sărăntoc, furișîndu-iTiă prin ploaie, pe lîngă casele bogătanilor. Alții aveau tot norocul din lume, eu irosiscm putinele șanse care mi se oferiseră, eram un nimeni și nu avuam pe nimeni să îmi poarte de gnjă. Nu mă mai jucasem în felul acesta cu sentimentele mele din adolescentă, iar descoperirea că încă o mai puteam face îmi aducea aproape tot atîta plăcere ca un record omologat. Apoi însă, cînd am cercetat din nou în căutarea „perdelei”, nu am găsit nici o asocierc, nici măcar o umbră. și,

încetinmd ritmul, am început să meditez la filigraniil fin și delicat care este creierul, care nu poate simula nici măcar o schimbare în propria stare emotională fără a modifica și condiția a un milion de alte circuite neștiute.

Ani simtit cum tortionarul meu se apropie încă înainte de a-l auzi pe jumătate strigându-mi, pe jumătate întonându-mi numele. Apoi m-a strigat iar:

— Joe! Joe! (Mi-am dat seama că suspina.) E din cauza ta. Tu ai început toate astea, tu ai făcut să se întâmple toate. Te joci cu mine, tot timpul, și te prefaci...

N-a reușit să termine. Am luat din nou viteză, traversând i.irmătoarea stradă aproape m ftigă. Glasul plîngăret i se îneca la fiecare călcătură grea. Eram dezgustat și speriat. Am ajuns pe trotuanil celălalt și m-ain uitat înapoi. Mă urmase și stătea acum înțepenit în mijlocul drumului, așteptînd o întrerupere în trafic. Exista o șansă să se prăbușească sub un set de roti în mișcare, lucru pe care îl voiam, dorinta era rece și intensă, dar nu mă surprindea și nici nu îmi era rușine. Mi-a zărit chipul întors spre el, în fine, și mi-a aruncat strigat cîteva întrebări:

— Când ai de gând să mă lași în pace? M-ai subjugat. Nu pot să înă opun. De ce nu vrei să recunoști ceea ce faci? De ce continui să te prefaci că nu știi despre ce vorbesc? Și toate scinalele, Joe. De ce continui?

Prins în mijlocul străzii, cu contunil și vorbele obliterate la intervale nercgulate de mașinile ce treceau, și-a ridicat glasul pînă la un tipăt atît de ascuțit și aspru, că nu ain putut să nu îmi întore privirea. Ar fi trebuit să alerg mai departe- căci era nionientul cel mai potrivit pentru a scăpa de el. Dar funa lui era atît de convingătoare, că mă obliga să mă uit la el. nimit. chiar daca ni. l pierdusem încă nădejdea în șansa izbăvitoare a unui autobnz care să îl strivească așa cum stătea acolo, la opt metri depărtare, blestemîndu-mă riigător.

Iși rostea cuvintele scrîșnit, pe un ton repetitiv dar tot inai înalt, ca o pasăre abandonată într-o grădină zoologică și care a devenit aproape umană.

— Ce mai vrei? Mă iubești și vrei să mă distmgi. Te prefaci că nimic din toate astea nu se întîmplă. Nimic! Porcule! Te joci. . mă chinui... trimițîndu-mi toate micile tale semnale secrete, ca să mă atragi spre tine. Știu ce vrei, porcule. Porcule! Crezi că nu știu? Vrei să mă desparți de...

Cuvintele i s-au pierdut. acoperite de un camion de mobilă.

— ... și crezi că poți să mă desparți de el. Dar o să vii la niine. Pînă la urmă. Și o să vii și la eL fiindcă n-o să ai încotro. Porcule, o să cerșești mila, o să vii tîrîș...

Suspinele l-au copleșit A facut un pas către mine, dar o rnașină care naviga pe mijlocul drumului l-a obligat să se tragă înapoi cu un claxon ca o trîmbită, al cărui arpegiu ascendent îi imita, inversînd-o, tonalitatea tristă. La un moment dat, în timp ce striga, mi-a fost din nou aproape milă de el, în ciuda ostilității și repulsiei. Dar poate ceea ,ce simțea el nu era tocmai tristete. Văzîndu-l încremenit acolo, spumegînd, m-am bucurat că nu sînt în locul lui, la fel cum mă bucur ori de cîte ori văd un bețiv sau 1.111 schizofrenic dirijînd circulația. M-am gîndit și că starea lui era atît de disperată, percepția realității atît de distorsionată, că

nu îmi putea face nici un rău. Avea nevoie de ajutor, dar nu de la mine. Și toate în paralel cu dorința abstractă de a vedea acest motiv de sîcîială obliterat fără vină pe asfalt.

Ascultîndu-l, am avut parte de un al treilea curent de gînduri și sentimente, provocat de un cuvînt pe care îl folosise de două ori: *semnal*. De fiecare dată, facuse perdeaua care mă tulburase ceva mai devreme să se clintească foșnind, iar cele două vorbe s-au contopit, dînd naștere unei sintaxe elementare: o perdea folosită ca *semnal*. Eram acum mai aproape decît înainte. Aproape de tot. O casă mare, o reședință cunoscută de la Londra, ale cărei perdele erau folosite pentru a comunica...

Bătălia cu toate aceste fragile asocieri mi-a adus aminte de perdelele biroului, apoi de biroul însuși. Nu de confortul lui, de lumina caldă a împadarelor cu abajur de pergament anincată asupra tonurilor de albastru și roșu ale covoarelor de Buhara, sau de nuanțele submarine ale falsului meu Chagall (*Le Poâte Allonge*, 1915), ci de cei treizeci și mai bine de metri de bibliorafluri care umpleau cinci corpuri de mobilier, un întreg perete, bibliorafuri negre, etichetate, pline cu tăieturi din ziare; iar pe peretele opus, lîngă fereastra dinspre sud, micul zgîrie-nori al unității de memorie, unde trei gigabiți de informație așteptau să mă ajute să întind o punte între casa aceasta și cele două cuvinte.

M-am gîndit la Clarissa într-un salt brusc de tandrete veselă, iar acum mi s-a părut că totul se putea rezolva ușor - nu pentru că mă purtasem urît sau pentru că greșisem, ci pentru că aveam atît de evident, de incontestabil dreptate, iar ea pur și simplu se înșelase. Trebuia să mă întore-

Ploaia continua să cadă, dar mai rară. Luminile semaforului se schimbaseră la două sute de metri înaintea mea și vedeam deja din modul în care avansau mașinile că, în cîteva secunde, Parry va putea traversa strada. Așa că l-am lăsat acolo unde era, acoperindu-și fata cu mîinile, plîngînd. Probabil că nici nu m-a văzut cînd m-am întors și am pomit în trap ușor pe o alee îngustă dintre case. Dar, chiar dacă, în disperarea lui, ar fi găsit curajul să mă urmeze, la viteza aceasta aș fi putut cu ușurintă să dau ocol cvartalului și să-mi pierd urma într-un minut. 98

Capitolul unsprezece

DRAGĂ JOLÎ, SIMT FRRICIREA cum mă străbate ca un curent electric. Inchid ochii și te văd așa cum arătai aseară, în ploaie; pe parrea cealaltă a dmmului, cu iubirea nerostită între noi. tare ca un cablu de otel. Inchid ochii și îi multumesc lui Dumnezeu cu glas tare pentai că a lăsat să exiști, pentru că a lăsat ca și eu să exist în același timp și loc cu tine, și pentru că a lăsat ca această aventură să înceapă între noi. li multumesc pentru toate lucrurile. cât de măruite, care ne leagă. Azi-dimineată m-am trezit și pe peicte. lângă mine, era un cerculeț perfect de lumină, și i-am nuiltumit pentru că a lăsat ca aceeași lumină să cadă și asupra ta. Tot așa cum ploaia de aseară, care te-a udat pe tine, m-a udat în aceeași măsură și pe mine. Slăvesc pe Dumnezeu, căci El m-a tnmis la tine. Știu că ne așteaptă greutăți și dureri, dar drumul pe care El ni l-a pregătit e greu cu un scop anume. Scopul Lui. El ne puiie la încercare și ne întărește, iar pînă la urmă are să ne aducă bncurii încă și mai mari.

Știu că îți datorez scuze - cuvînt prea mămnt. Stau dinaintea ta gol, fără apărare, la mila ta, implorîndu-ti iertarea. Căci tu ai știut de iubirea noastră încă de la început. Ai recunoscut în privirea aceea fugară schimbată între noi, acolo sus, pe deal, după căderea lui, întreaga încărcătură, forță și bmecuvîntare a iubirii, în timp ce eu am fost opac și prost, refizînd-o, încercînd să mă apăr de ea, încercînd să mă prefac că nimic nu se întîmplă, că nu se poate întîmpla așa, și am ignorat ceea ce tu îmi spuneai din priviri și cu fiecare gest. Am crezut că e suficient să te urnez în vale și să îți propun să ne rugăm împreună. Ai avut dreptate să te superi pe mine pentm că nu vedeam ceea ce tu văzuseși deja. Ceea ce se petrecuse era atît de evident. De ce am refuzat să o recunosc? Fără îndoială că m-ai

99

<

crezut lipsit de sensibilitate, un dobitoc. Ai-aviit dreptate să îmi; întorei spatele și să te îndepărtezi. Chiar și acum, cînd îmi aminresc de momentul acela, cînd ai pomit săurci dealul la loc, și înă gîndesc la umerii tăi încovoiaș, la pasul tău greu în care se dtea respingerea, gein cu voce tare de durerea pe care mi-o ;

provoacă propriul coniportament. Ce idiot! Aș fi putut pierde

ceea ce aveam înipreună. Pentni numele lui Dumnezeu, Joe, te rog, iartă-mă.

Acuin cel puțin știi că am văziit același lucru pe care l-ai văzut și tu. Iar tu, constrîns cum ești de situația ta și de faptul că trebuie să tii cont de sentimentele Clarisei, m-ai întîmpinat înir-un fel pe care ochii șiurcchile nepoftitilor nu

Îl pot percepe, prin semne pe care eu singur le pot înțelege. Știi că va trebui să 'vin către tine. Mă așteptai. De aceea a trebuit să îți telefonez atât de târziu în noaptea aceea, de îndată ce am înțeles ce îmi comunicau ochii tăi. Când ai ridicat receptorul, am auzit ușurarea din glasul tău. Mi-ai primit mesajul în tăcere. dar să nu crezi că | nu ti-am simțit recunoștința. După ce am lăsat receptorul am | plîns de bucurie, bănuind că și tu plîngeai, la rîndul tău. ACUM, în sfîrșit, viața putea începe. Toată așteptarea, singurătatea și rugăciunile dădeau roade. și am nigenuncheat și am înălțat multumirile mele, iar și iar, pînă la ziuă. Tu ai dormit în noaptea aceea? Nu cred. Ai stat întins pe întuneric, ascultînd respirația | Clarisei și întrebîndu-te unde aveau să ne ducă toate acestea.

Joe, acum ai pris lucrurile în mișcare.

Avem atîtea să ne spunem, atîta să recuperăm! A început cercetarea fundului oceanului, dar suprafața lui rămîne neclintită. hicerc să îți spun că ai citit în sufletul meu (sînt convins) și știi cum să faci să ajungi în adîncurile lui cele mai profînde, dar nu ai idee despre detaliile cele mai obișnuite ale existenței mele -cum trăiesc, unde locuiesc, trecutul meu, povestea mea. E doar veșitîntul exterior, știu, dar dragostea noastră trebuie să cuprindă totul. Eu știu deja o multime despre viața ta. Mi-am asumat ¹ această sarcină, această misiune. M-ai atras în existența ta zilnică | și mi-ai cerut imperativ să o înțeleg. Și nu pot să îți refuz nimic. Dacă ar fi vreodată să dau un examen cu privire la viața ta, am să ies primul, fără nici cea mai mică greșeală. O să fii atît de niîndru de mine!

100

Deci, veșmîntul meu exterior. Știu că vei veni aici într-o zi. curînd. E o casă frumoasă, puțin retrasă într-o mică fundătură care se face din Frogmal Lane, înconjurată de pajiști, cu propria ei curte în nujloc, care nu se vede nici dacă treci de poartă (ceea ce mai nimeni nu face, cu excepția poștaşului) și te apropii de ușa de la intrare. Este varianta în miniatură a unui conac franțuzesc. Are pînă și obloane verzi, dantelate, și o giruetă cu iin cocoș pe acoperiș. A fost a mamei mele, care a murit de cancer acum patru ani, iar ea a moștenit-o de la sora ei, care a priniit-o în urma divorțului, doar cu cîteva săptămîni înainte de a dispărea într-un accident de mașină. Îți spun toate astea pentm că nu vreau să îți faci o impresie greșită despre familia noastră. Mătușa a avut o căsnicie oribilă cu un escroc care s-a îmbogățit în explozia cu afaceri imobiliare. dar restul familiei s-a descureat cu slujbe banale. Tata a murit cînd aveam opt ani. Am o soră mai mare în Australia. dar de urma căreia nu am reușit să dăm la moartea mamei și care, dintr-un motiv sau altul, nu e pomenită în testament. Mai am o inînă de ven cu care nu mă văd niciodată și, din cîte știu, sînt singurul din familie care a continuat să primească o educație și după vîrsta de șaisprezece ani. Iată-

mă deei, stăpîn pe castelul meu, pe care Dumnezeu mi l-a dămit cu un scop anume.

Simt prezenta ta pretutindeni în jur. Nu cred că am să îți mai telefonez. E stînjemtor, din cauza Clarisei, și apoi sensul nn te aduce mult mai aproape. Mi te închipui șezînd aici, lîngă mine. vâzînd ceea ce vād și eu. Stau la o mäsută de lemn, pe o terasă acoperită ce se întinde în fața biroului și dă spre curtea intenoară. Ploaia cade deasupra celor doi cireși înfloriți. Crengile unuia dintre ei cresc printre balustrade, astfel că mă aflu destul de aproape ca să vād apa, care formează picătun ovale, colorate de rozul petalelor.

Dragostea mi-a dat ochi noi. Vād cu atîta limpezime, atîtea detalii. Fibra lemnului din care sînt făcuți vechii stîlpi, fiecare fir de iarbă de pe pajiștea udă de la picioarele mele, piciorușele negre, gîdilicioase, ale buburuzei care mi s-a plimbat pe mînă m urmă cu un minut. Aș vrea să ating și să mîngîi tot ce vād. în fine, m-am trezit. Mă simt atît de viu-atît de sprinten și plin de iubire.

Apropo de atingeri și de iarba udă. Cînd ai ieșit din casă ieri seară și ai șters cu mîna vîrfurile gardului viu... la început nu am înțeles. Am intrat pe alee, am întins mîns și am pipăit frunzele pe care le atinseseși tu. Le-am luat pe rînd, șocat să constat că se deosebeau de cele pe care nu puseseși mîna. Aveau un fel de strălucire. marginile lor ude îmi ardeau degetele. Atunci am înțeles. Le atinseseși într-un fel anume, într-un gest care transmitea un mesaj simplu. Chiar ai crezut că n-o să-l descifrez, Joc? Atît de simplu, de inleligent, de iubitor! Ce modalitate fabuloasă să afli iubirea. prin ploaie, frunze și piele, tipam! tesut din firul dumnezeiesc al creației senzuale desfășurîndu-se într-o atingere ce pîrjolește. Aș fi putut sta acolo un ceas- minunîndu-mă, dar nu voiam să rămîn în urmă. Voiam să știu încotro mă conduci prin ploaie.

Dar să revin la suprafața oceanului. Am predat engleza ca limbă străină undeva, în apropiere de Leicester Square. Era suportabil, dar nu m-am prea înțeles cu restul profesorilor. Atmosfera generală de neseriozitate mă irita. Cred că mă vorbeau pe la spate, fiindcă mă preocupă religia - nu mai e la modă astăzi. De îndată ce am moștenit banii și casa, am renunțat la slujbă și m-am mutat. M-am considerat un pustnic... în aștept-tare. Am știut dintotdeauna foarte bine că locul acesta uimitor de frumos intrase în posesia mea cu un scop anume. Săptămîna aceasta, o garsonieră prăpădită în Amos Grove, în următoarea un mic conac în Hampstead și o mică avere la bancă. Trebuia să existe un sens în toate astea și datoria mea. după cum m-am gîndit atunci (și timpul mi-a dat dreptate), era să rămîn calm și atent la liniștea din jur, pregătit. Mă rugam, meditam și uneori faceam plimbări lungi prin împrejurimi, știind că, mai devreme sau mai tîrziu, țelul Lui mi se va dezvălui. Sarcina mea era să stau, ca un instrument muzical, acordat, gata la cel mai mic semn. Și, în ciuda pregătirilor, l-am ratat! Ar fi trebuit să pricep atunci cînd ni s-au întîlnit privirile. acolo, sus pe deal. Dar

abia când m-am întors la liniștea și solitudinea de aici, în seara aceea, am început să înțeleg și atunci ți-am telefonat... Dar mă învîrt în cerc.

Casa te așteaptă, Joe! Biblioteca. sala de snooker, camera de zi cu șemineul minunat și sofale veehi, imense. Avem chiar și un cinematograf în miniatură (video, desigur), o sală de

102

gimnastică și o saună. Înaintea noastră se ridică obstacole, știu. Înalte cât munții!. Dintre care cel mai mare este refuzul tău de a-L recunoaște pe Dumnezeu. Dar eu am văzut și dincolo de el, iar tu o știi. În realitate, probabil că ai plănuit ca lucrurile să se desfășoare în felul acesta. Joci un joc cu mine, în parte seducție, în parte tortură. Vrei să îmi pui la încercare credința. Te îngrozește faptul că te citesc atât de ușor? Sper că îți face plăcere, așa cum îmi face mie atunci când mă îndmii cu mesaje tale. Cifainle care mi se înscriu direct în suflet. Știu că te vei întoarce la Dumnezeu, la fel cum știu că stă în sarcina mea să te aduc înapoi, prin iubire. Sau, altfel spus, voi umple golul din inima ta prin puterea tămăduitoare a dragostei.

Joe, Joe, Joe... Mărturisesc, am acopent cinci coli de hîrtie cu numele tău. Poți să rîzi de mine... dar nu prea tare. Poți să fii crud cu mine... dar nu prea mult. Dincolo de jocurile pe care le jucăm e un țel pe care nici tu, nici eu nu avem voie să îl punem la îndoială. Tot ceea ce facem împreună, tot ceea ce sîntem stă în grija Domnului, iar dragostea noastră prinde viață, formă și înțeles din dragostea Lui. Avem atîtea de vorbit. atîtea detalii mărunte. Tot n-am rezolvat chestiunea Clarisei. Cred că cel mai corect este ca tu să dai tonul aici și să îmi comunici cum ai crezut de cuviință să procedezi. Vrei să vorbesc eu cu ea? O fac cu bucurie. Nu vreau să spun că o să mă bucur, bineînțeles, dar sînt gata să o fac. Sau e mai bine să ne adunăm, toți trei, și să discutăm? Sînt convins că există modalități de rezolvare care să facă lucrurile mai puțin dureroase pentru ea. Dar hotărîrea trebuie să fie a ta și am să aștept să îmi spui cum crezi că e mai bine, în tot timpul cât am scns, ți-an-i siințit prezenta aici, lîngă cotul drept. Ploaia s-a oprit, păsările și-au reînceput cîntecul și aerul e încă și mai limpede. Sfirșitul acestei scrisori e ca o despărțire. Nu pot să nu simt că, de cîte ori te părăsesc, te și dezamăgesc puțin. Nu voi uita niciodată clipa aceea, de la poalele dealului, felul în care nii-ai întors spatele, respins, stupefiat de refuzul meu de a recunoaște iubirea noastră încă din prima secundă. Nu voi înceta în veci să îmi cer iertare. Joe, ai să mă ierti vreodată?

Jed

103

Capitolul doisprezece

SENTIMENTUL CĂ DĂDUSEM GREȘ ÎN ȘTIINȚĂ, că duceam o viață parazită și marginală nu niă părăsise de tot. De fapt, nu mă părăsea niciodată de tot. Vechea mea neliniște se trezise, poate stîrnită de căderea lui Logan, de situația lui Parry, sau de fisura fină a înstrăinării ce se ivise între mine și Clarissa. În mod evident, stînd în birou și neditînd concentrat nu aveam să ajung nici la sursa nemulțumirilor mele, nici la o soluție. În ună cu douăzeci de ani, poate mi-aș fi angajat un ascultător de profesie, dar între timp îmi pierdusem încrederea în capacitatea de vindecare a vorbirii. O fraudă frumos îmbrăcata, după părerea mea. Acum preferam o plimbare cu mașina. La puține zile de la sosirea scrisorii lui Parry, a primei lui scrisori, am plecat la Oxford, să o văd pe Jean, văduva lui Logan.

Autostrada era inexplicabil de goală în dimineața aceea, lumina era egală, cenușie și clară, cu un vînt vesel din spate. Pe bucată dreaptă dinainte de povîniș aproape am dublat viteza legală. Goana aceasta impetuoasă, nevoia de a îmi menține un sfert din atenție concentrată asupra oglinzii retrovizoare (poliția, Parry) și cerința generală de concentrare mă calmau, garan-tîndu-mi iluzia purificării. În timp ce mă repezeam în jos prin rîpa de cretă, trei mile mai la nord de locul accidentului, Valea Oxfordului mi s-a deschis înainte ca o țară străină. La alte șaisprezece mile mai încolo, de partea cealaltă a cîmpiei înverzite și drepte, închisă într-o casă mare, victoriană, se găsea durerea către care mă îndreptam. Am încetinit pînă la șaptezeci, îngăduindu-mi timp suplimentar de reflecție.

Cercetarea bazei de date după perdpă/semnal nu dăduse nimic la iveală. Deschisesem la întîmplare un biblioraft cu 104

tăieturi din ziare, dar, fără o idee după care să mă ghidez, renunțasem după o juinătate de oră. Citisem undeva ceva despre o perdea folosită ca semnal, ceva relevant și în cazul lui Parry. M-am gîndit că cel mai bine era să renunț la căutarea activă și să sper că asocierile mai puternice aveau să dea roade, poate în soinn.

Nici cu Clarissa nu aveam mai mult noroc. E adevărat, vorbcam, eram amabili, ba chiar făceam și dragoste, scurt, dimineața înainte de plecarea la muncă. La micul dejun citisem scrisoarea lui Parry. apoi i-o trecusem ei. A părut să fie de acord cu mine că era nebun și că aveam dreptate să mă simt agresat. Spun „a pămt”, pentru că nu a făcut-o din toată inina și, dacă a adm.is că aveam dreptate - iar eu așa am interpretat-o - nu a recunoscut nici o clipă în mod expres că ea însăși s-ar fi înșelat. Simteam că vrea să își lase o portită deschisă, deși a negat cînd am întreat-o. A citit scrisoarea trecînd-o printr-o încruntătură. oprindu-se să ridice ochii către mine și spunînd:

— Scrisul seamănă puțin cu al tău. Apoi m-a interogată cu privire la ceea ce îi spusese lui Parry. exact.

— I-am spus să mă scutească, am răspuns, poate prea răspicat.

Apoi, când m-a întrebat din nou, am ridicat tonul, plin de exasperare.

— Uită-te la aiurelile despre mesajul din gardul viu! E nebun, nu pricepi?

— Da. a spus încet și și-a continuat lectura. Mi s-a părut că știu ce o frământă. Era tehnica subtilă prin care Parry părea să evoce un trecut, un pact, o înțelegere, o existență tainică de priviri și gesturi schimbate, și mi s-a părut că le neg exact așa cum aș fi făcut-o dacă ar fi fost adevărate. De ce eram atât de disperat, dacă nu aveam nimic de ascuns? Partea de la sfârșit despre „chestiunea Clarissei”, de pe penultima pagină, a făcut-o să se întrepă și să se uite nu la mine, ci într-o parte, inspirând adânc. A pus jos pagina pe care o citea și și-a atins fruntea cu vârful degetelor. Nu că l-ar fi crezut pe Parry,

105

mi-am spus, dar scrisoarea era plină de atîta convingere oarbă, o naratiune emotivă atât de naturală - căci trăise în mod evident sentimentele pe care le descria - că nu se putea să nu stîmească autoniat anume reacții. Chiar și un film prost te poate face să plîngi, Există reacții emoționale profunde care scapă cenzurii proceselor rationale mai înalte și ne obligă să ne jucăm, ca pe niște reminiscențe, rolurile: eu - amantui tainic, indignat, demascat; Clarissa - femeia trădată cu cruzime. Dar, când am încercat să i-o spun, m-a privit clătînînd încet din cap de la dreapta la stînga, uimită de prostia mea. Abia dacă s-a mai uitat la ultimele rînduri ale scrisorii.

S-a ridicat brusc în picioare și am întrebat-o:

— Unde te duci?

— Trebuie să mă pregătesc de ore.

A ieșit grăbită din încăpere, lăsîndu-mă cu sentimentul că fuseserăm lipsiți de o concluzie. Aceasta ar fi trebuit să fie clipa consolidării, a asigurărilor reciproce, ar fi trebuit să stăm umăr la umăr, sau spate în spate, apărîndu-ne unul pe celălalt împotriva tentației de viol al intimității noastre. Și, în schimb, parcă violul se petrecuse deja. Tocmai mă pregăteam să i-o spun, când s-a întors, de data aceasta veselă, și m-a sărutat pe buze. Ne-am îmbrățișat strîns în bucătărie, timp de aproape un minut, spunîndu-ne vorbe de dragoste. Eram împreună, nu mai aveam nevoie să-mi spun textul. Apoi s-a smuls din îmbrățișare, și-a apucat haina și a dispărut. Am rămas cu sentimentul că încă mai era între noi o dispută nepusă în cuvinte, dar nu eram sigur ce însemna ea.

Am mai întîrziat în bucătărie, spălînd vasele, terminîndu-mi cafeaua și aduțiînd paginile scrisorii - filele acelea albastre, de mici dimensiuni, pe care, nici eu nu știu de ce. le asociez cu semianalfabetismul. Modul detașat în care ne purtam unul cu celălalt, menținut fără nici un efort

de ani de zile, mi se părea acum, brosc, un construct elaborat, un artificiu cu echilibru fin, ca un ceas străvechi. Incepeam să pierdem ușurința de a-l face să meargă, sau de a-l face să meargă fără să ne concentrăm prea mult. De fiecare dată când vorbisem cu Clarissa în ultima

106

vreme, o făcusem conștient de posibilele consecințe ale cuvintelor mele îi lăsam impresia că atențiile lui Parry mă flatau în taină. sau că, fără să vreau, îl încurajam, sau că, fără să vreau să o recunosc. îmi facea plăcere puterea pe care o aveam asupra lui sau - poate așa credea - puterea asupra ei?

Conștiința de sine distruge bucuria erotică. În pat. cu doar o oră și jumătate înainte, fuseserăm într-un fel neconvinsă-ton. ca și cum între membranele noastre mucoase s-ar fi strecurat o pulbere fină sau un praf, sau echivalentul lui mental- la fel de palpabil însă ca și nisipul de pe plajă. Așezat pe scaun, în bucătărie, după plecarea Clarissei, mi-am evocat înșurubirea bana-lă. posomorâtă, trecută de la nivelul psihicului la cel somatic -gîndurile negre. excitarea lentă, lubrifera minimă - și durerea.

Ce erau aceste gânduri negre? Unul era bănuiala că, pe tarîmul sentimentelor ce sfidează responsabilitatea logicii, Clarissa îl considera pe Parry ca fiind vina nea. Era genul de stafic pe care numai eu puteam să o invoc, un spirit născut din firea nea dislocată. incompletă, sau din ceea ce ea numea cu simpatie inocența mea. Eu îl adusesem în viața noastră și tot eu îl țineam acolo, oncît aș fi negat-o.

Clarissa mi-a spus că mă înșelam și că era ridicol, dar despre propria ei atitudine nu a mai spus prea mult. O comentase pe a mea în timp ce ne îmbrăcam, dimineață. Erani tulburat, mi-a zis. Tocmai îmi puneai ghetele, așa că nu am întrenit-o. A zis că îi dispăcea să mă vadă revenit la vechea obsesie a „întoarcerii la știință” când aveam o viață profesională atât de plăcută și mă pricepeam atât de bine în ceea ce faceam.

În. cerca să mă ajute, clar, în intervalul a numai câteva zile, devenisem atât de disperat. atât de febril în atenția pe care i-o acordam lui Parry, atât de... S-a oprit o clipă, căutînd un cuvînt. Stătea în prag, tinînd în dreptul taliei o fustă plisată, cu căptușeală de mătase. în lumina dimineții, paloarea făcea ochii să-i pară și mai verzi. Era frumoasă. Părea de neatins, o senzație amplificată de cuvîntul ales:

107

— ...singur, Joe. Ești atât de singur în toată povestea asta, chiar și atunci când discuți cu mine. Simt cum mă excluși din ea. Mai e ceva ce uu-mi spui. Nu-mi vorbești din inimă.

Ani rămas uitîndu-mă la ea. Ori, întotdeauna în împrejurări ca aceasta, îi vorbisem din inimă, ori nu o făcusem niciodată în viață și nici nu știam cum e. Dar nu

asta gîndeam. Gîndul era unul care îmi revenea adesea de cînd o cunoscusem:

cum se făcea că uii tip greoi, supradimensionat și banal ca mine pusese mîna pe o asemenea frumusețe translucidă? Și un nou gînd rău: începea să considere că făcuse un tîrg prost?

Tocmai se pregătea să lasă din cameră, spre bucătărie, acolo unde, neștiută nouă, aștepta scrisoarea lui Parry. Mi-a interpretat greșit expresia de pe față. Mai degrabă rugătoare deînt acuzatoare, mi-a spus:

— Uite, felul în care te uiti la mine acum. Faci niște calcule pe care n-am să le știi niciodată. Un fel de contabilitate dublă pe care o consideri cea mai bună cale spre adevăr. Nu înțelegi cum te izolează?

Știam că nu aș fi convins-o dacă spuneam: „Mă gîndeam doar ce frumoasă ești și cît de puțin te merit”. Iar faptul că nu aș fi convins-o m-a făcut să meditez, în timp ce mă ridicam în picioare, că poate ea era aceea care nu mă merita pe mine.

Uite-a^a. Balante, contabilitate dublă. Avea dreptate, și încă îndoit, pentru că nu rostisem un cuvînt, iar ea nu avea să afle niciodată. I-am zîmbit:

— Hai să continuăm discutia la micul dejun.

Dar de discutat am discutat despre scrisoarea lui Parry, și nici asta nu ne-a reușit prea grozav.

După plecarea ei, după ce am strîns masa, am răniat așezat pe scaunul din bucătărie, cu cafeaua răcită dinainte, vîrînd filele lui Parry înapoi m plicul lor strîmt, parcă încercînd să adun sporii virali care ne invadau casa. Alte gînduri negre: de fapt visam cu ochii deschiși, dar trebuia să las visul să se desfășoare pînă la capăt. Mi s-a năzărit că ea se folosea de Parry ca de un paravan. La urma urmelor, reacția ei la cazul acesta era stranie. Părea să accentueze dificultățile asociindu-mă lui Parry. Care era **108**

explicatia? Începea să îi pară rău că își petrecea viața alături de mine? Cîmoscuse pe alteineva? Dacă voia să mă părăsească, i-ar fi fost mai ușor dacă se convingea pe sine însăși că între mine și Larry era ceva. Oare cunoscuse pe cineva? La serviciu? Un coleg? Un student? Să fi fost vorba de un caz clasic de autoconvingere?

M-am ridicat în picioare. Autoconvingerea era un concept drag psihologilor evoluționiști. Scrisesem un articol pe tema aceasta pentru o revistă australiană. Era știință de fotoliu și deurgea astfel: dacă trăiai într-un gaip- așa cum făcuseră dintotdeauna oamenii, era esențial pentru propriul confort să îi poți convinge pe ceilalți să îți sustină nevoile și interesele. Uncon trebuia să te folosești de viclesuguri. În mod evident, cel mai bine era dacă reușeai să te convingi în primu) rînd pe tine însuți și nu înai trebuia să te prefaci că și crezi în ceea ce spui. Indivizii care puteau să se înșele pe sine supraviețuiau, la fel ca și genele lor. Astfel se făcea că ne ciorovăiam și ne ciondăneam, penți-u că inteligența noastră unică se punea mercu în serviciul pledoariilor noastre speciale și a orbirii selective față de slăbiciunile argumentelor noastre.

În timp ce traversam bucătăria, aș fi putut jura că nu aveam nici cea mai vagă idee încotro mă îndreptam. A)uns la ușa biroului Clarisei, nutream ideea vagă că mă duc să îmi recuperez capsatorul. Străbătînd încăperea mică pînă la masa de lucru este posibil să îmi fi spus că voiam să verific dacă nu cîmva corespondența de dimineată nu se amestecase cu a ei. ceea ce se mai întînipla uneori. Aveam de escaladat un obstacol moral și presupun că m-am ajiitat tocmai de autoconvingerea pe care i-o puneam ei în seamă.

Biroul nu devenise locul acela plin de seriozitate pe care îl avusese în intenție Clarissa. Avea unul la universitate, unde își desfășura în mod real activitatea. Biroul era uii punct de tranzit, un spațiu de decontaminare între slujbă și casă, unde erau adunate hîrțile, cărțile și eseurile studenților. Era punct de urmărire pentru finii ei. Aici răspundea la scrisorile lor, le împacheta cadourile, le expunea dezordonat desenele și damrile.

Aici venea pentru a achita notele de plată și a scrie prietenilor. Puteai fi sigur că are la îndemână timbre și plicuri de calitate, ca și vederi artistice de la expozițiile mai importante de anul trecut.

Am ajuns în dreptul mesei de lucru și m-am silit să caut capsalorul, pe care l-am descoperit sub un ziar. Ba chiar anri scos și un mic zgomot de satisfacție. Era în încăperea o prezență, un public divin pe care încercam să îl conving? Erau gesturile acestea rămășițe - încorporate social sau genetic - a Je credinței într-o zeitate care ne urmărește? Prefacătoria, ca și onestitatea, inocenta și respectul de sine s-au destrămat în clipa în care am strecurat capsalorul în buzunar, dar nu am părăsit încăperea, ci, ani continuat să scotocesc printre rărunchișurile de pe birou.

i

Desigur, ceea ce faceam nu mai putea fi negat. Mi-am spus că acționam încercând să dezleg niște noduri, să aduc lumină și înțelegere în încurcătura aceasta de lucruri nerostite. Era o necesitate dureroasă. Aveam să o salvez pe Clanssa de ea însăși și pe niine de Parry. Aveam să reînnoiesc legături, dragostea prin intermediul căreia Clanssa și cu mine supraviețuiesc în atâția ani. Dacă bănuielile mele nu își găseau suportul în realitate, atunci era neapărat necesar să le pot elimina. Am tras sertarul în care își ținea corespondența mai recentă. Fiecare gest care unna altuia, fiecare clipă de penetrare mai profundă mă înăsprea. Cu fiecare secundă în care mă purtam urât, îmi păsa tot mai puțin. Ceva strâns și tare, un paravan, o cochilie, se forma pentru a mă apăra de propria mea conștiință. Conștiințele logice se cristalizau în jurul unui concept parțial de dreptate: aveam dreptul să știu ce făcea ca reacțiile Clarisei la problema lui Parry să fie distorsionate. Ce o împiedica să fie de partea mea? Vreun stîrpit de doctorand cu cioc, care făcea pe grozavul. Am extras un plic. Fusese expediat cu trei zile în urmă. Adresa era scrisă cu litere mămnte, înclinate, într-o dezordine artistică. Am scos singura foaie de hîrtie. Introducerea a fost suficientă ca să-mi strîngă inima. *Dragă Clarissa*. Dar nu era nimic. O veche prietenă din anii de școală, care îi trimitea vești despre familie. Am ales alta - nașul ei, eminentul profesor Kale, care ne invita la restaurant de ziua ei. Despre asta știam. Am **110**

aruncat o privire celei de a treia, o scrisoare de la Luke, a patra, a cincea și nevinovăția lor acumulată a început să-mi facă rău. M-am uitat la încă trei. Iată, păreau să spună, viața femeii pe care sustii că o iubești, activă, inteligentă, înțelegătoare, complexă. Ce cauți aici? Încerci să ne contaminezi cu otrava ta! Ieși afară! Am început să mai deschid o scrisoare, dar m-am răzgândit. Eram atât de detestabil. Încît, retrăgîndu-mă din încăperea, mi-am pipăit buzunarul ca să confirm - sau să dau impresia că îmi confirm - prezența capsatorului.

Mă aflam în trafic, la intrarea în banalul aglomerat al Headington-ului. Un autobuz supraetajat se defectase m dreplul scmaforului, într-un loc unde strada eradeja îngustată de o echipă de reparatii. Mașinile erau nevoite să își aștepte rîndul peniru a se strecura. Intruziunea mea reprezenla un punct de refenntă în declinul relației noastre și în reușita insidioasă a lui Parry In seara aceea, Clarissa s-a întors acasă bine dispusă și plină de viață. dar eu eram prea stînjedit de ceea ce făcusem pentru a mă relaxa. Conștiința de sine, iar. Acum aveam într-adevăr ceva de ascuns. Trecusem, în ambele sensuri, peste linia de demareație a propriei mele inocente.

In dimineața următoare, în timp ce ședeam singur în birou. mi-a apămt ca un eveniment paralel, moartea unui vis ncvinovat, cînd am deschis scrisoarea profesorului meu și am aflat că nici nu se punea problema unui loc în departament pentni mine. Nu numai că se ridicau obstacole în procedura de admitere și că fondurile destinate cercetării pure se diminuaseră, dar propunerca mea de a lucra în domeniul fotonului virtual era redundantă. „Te asigur că aceasta este nu pentm că s-ar fi descoperit răspunsurile, ci nnai degrabă pentru că întrebările au fost în mod radical reformulate în ultimii cinci ani. Această redefinire pare să îți fi scăpat. Sfatul meu, Joseph, este să continui cariera plină de succes pe care o ai deja.”

Nu ajungeam nicăieri. Timp de douăzeci și cinci de minute am stat pe strada principală din Headington, aștep-tîndu-mi rîndul să trec de autobuz, umiărind lumea cum intră și iese de la bancă, de la farmacie și din magazinul de casete video.

111

In cincisprezece minute, sau chiar mai puțin, aveam să ajung acasă la doamna Logan și habar nu aveam ce doresc să îi spun. Motivele pentru care venisem pînă aici nu-mi mai erau clare. Initial. voiam să îi povestesc despre curajul arătat de sotii ei, pentni cazul în care nhneni alteineva nu ar fi facut-o, dar de atunci încoace ziaarele vorbiseră despre el. Cînd vorbisem cu ea la telefon mi se păruse calmă și îmi spusese că se bucură că vin, ceea ce mi se păruse suficient pentru a pomi la drum. Mă gîndiseni atunci că voi lăsa lucnirile să decurgă de la sine, dar acum, cînd aproape ajunseseam, nu niai eram la fel de sigur. Dimmeată devreme mă bucurasem la gîndul că voi ieși din casă, :

că mă voiurca în mașină, că voi ieși din oraș. Acum, bucuria se |

topise, Mă îndreptam spre o întînire cu durerea adevărată și înă j simteam derutat.

Casa, semidetașată, era înecatã în verdeață proaspătă, | adînc în inima suburbiilor niodenie. cu spații verzi, din nordul Oxfordului. Teoria mea susținea că într-o zi aveam să redescoperim reala urîtenie a arhitecturii casnice victoriene. ceea / ce se va întîmpla dnpă ce ne vom fi defînit noi înșine ce l înseamnă o casă bine proiectată. Pînă atunci nu ne puteam gîndi la altceva mai bun, lar casa victoriană ne era suficientă. Coborîrea din mașină mi-a adus parcă o reducere a cantității de sînge trimis creierului și, în consecință, un sait înapoi în gîndire. Nu niai am încredere în mine însumi. nii-am spus. Asta de cînd invadasem intimitatea Clarisei. M-am oprit ia poartă. O alee de cărămidă flancată de pădăii și cJopotei ducea pînă la ușa din fată. Ar fi fost ușor de presupus că tristetea pe care o emana casa era o simplă proiectie, și de aceea m-am silit să caut semnele: l grădina neglijată, perdelele trase la ferestrele a donă încăperi de la etaj și. la picioarele scării din fata ușii, cioburi, poate ale unei i sticle de lapte. Nu aveam încredere fn niine însunii. în timp ce apăsann pe butonul soneriei, gîndul îmi era la capsator și la cît de necinstiti putem fi cu noi înșine, pentru a nu lăsa lucrurile să ne] scape din mînă. Am auzit mișcare înăuntml casei. Nu venisem să îi vorbesc doamnei Logan despre curajul sotului ei, ci să explic, să îmi stabilesc inocenta, lipsa de vinovăție față de moartea lui. 112

Capitolul treisprezece

FnMFIA CARE MI-A DESCHIS UȘA s-a arătat mirată să mă vadă și nc-am privit timp de două secunde, pînă i-am amintit grăbit că aveam o întîlnire. Ochii care mi-au susținut privirea erau mici și uscati. nu înroșiți de suferință, ci înfundați în cap, acoperiți de îuciul oboselii. Părea dusă departe, rătăcită într-o vreme imposibil de descris. ca un singuratic explorator al zonelor aretice. Aducea la ușă o mireasmă caldă, casnică, și m-am întrebat dacă nu cumva dormise îmbrăcată. Purta un șirag lung de bucăți neregulate de chihliinbar. în care i se încurease neajutorată mîna stîngă. Pe tot pareursul vizitei mele a învîrtit și răsucit o singură bucătică, mai mică decît celelalte, între degetul mare și arătător. Cînd am deschis gura, a spus:

— Desigur. designr - facînd un gest eroic să-și anime trăsătiirile și lărgind mai mult ușa.

Cunoșteam tipul acesta de interior din nordul Oxfordukii din timpul vizitelor pe care le facusem în decursul anilor diverșilor profesori de științe. Era un tip pe caie de disparitie, acum, că banii veniti din medii neuniversitare își faceau loc în suburbii. Transformarea se făcuse în anii cincizeci sau șaizeci. Fuseseră aduse cărțile și

câteva piese de mobilier - iar de atunci nu se mai schimbaseră nimic. Nu existau alte culori decât maro și crem. Nu exista ordine sau stil, nici confort, iar iarna căldura era foarte puțină. Până și lumina era maronie, în ton cu mirosul de umezeală, praf de cărbune și săpun. Dormitoarele erau cu siguranță neîncălzite și în casă părea să existe un singur telefon, unul cu disc, ținut în hol, departe de orice fel de scaun. Pe jos era linoleum, firele electrice înnegrite se scurgeau de-a lungul pereților, iar din bucătărie se simțea mireasma aeră a gazului,

113

laolaltă cu imaginea scurtă a rafturilor melaminate; montate pe suporturi de metal, pe care stăteau sticle cu suc maroniu și roșu, Era austeritatea considerată pe vremuri adecvată vieții intelectuale, aliniată fără senzualitate sufletului pragmatismului englezesc lipsit de fașoane, limitat la esențial, la lumea universitară de dincolo de magazine. La vremea lui poate a însemnat o lovitură dată luxului edwardian al mai vechilor generații. Acum apărea ca mediul desăvârșit al tristeții.

Jean Logan m-a condus într-o încăpere din spate, înghesuită, cu vedere spre o grădină enormă, închisă cu ziduri și dominată de un cireș în floare. S-a aplecat teapăn să culegă o pătură de pe jos, de lângă o sofa de două locuri, ale cărei perne stăteau strâmbe, claie peste grămadă. Ținându-și pătura lipită de stomac cu ambele mâini, m-a întrebat dacă vreau un ceai. Am bănuț că dormea când sunasem la ușă, sau zăcea inertă sub cuvertură. M-am oferit să o ajut la bucătărie, dar a rîs iritată și mi-a spus să staujos.

Acrul era atît de greu, că respirația cerca un efort conștient. Focul din căminul alimentat cu gaz ardea, scăpînd probabil monoxid de carbon. El și tristetea strînsă aici. În timp ce Jean Logan era afară din încăpere, am încercat să reglez flacăra; nercușind, am deschis ușa de sticlă dinspre terasă pret de vreo doi centimetri, apoi am îndreptat pernele și m-am așezat.

Nimic în încăperea aceasta nu sugera prezența copiilor. Înghesuită într-un alcov, acoperită de cărți și de teancuri de reviste și periodice de interes academic, stătea o pianină, ale cărei sfeșnice găzduiau mănunchiuri de crengute uscate, poate mugurii de anul trecut. Cărțile aflate de o parte și de cealaltă a șemineului erau editii uniforme din operele lui Gibbon, Macaulay, Carlyle, Trevelyan și Ruskin. De-a lungul unuia dintre pereți stătea o canapea din piele întunecată, cu o gaură în spătar, umplută cu ziare îngălbenite. Stratouri de covoare rărîte și decolorate; acopereau podeaua. Cu iată la focul otrăvitor, de partea cealaltă a sofalei, erau două scaune datînd, după părerea mea, de prin anii patnizeci, cu brațe înalte și șezuturi adînci,

lăsate. Jean sau John Logan moșteniseră cu siguranță casa neschimbată de la părinti. 114

M-am întrebat dacă acniul de tristete al acestui loc data dinainte de inoartea lui John Logan.

Jean a revenit cu donă căni muncitorești, pline cu ceai. îmi pregătisem de-acum un mic discurs de deschidere, dar, de îndată ce s-a așezat pe marginea scaunului jos, inconfortabil, și-a început propria ei convîntare.

— Nu știu de ce ai venit, a spus. Sper că nu pentru a vă satisface cnriozitatea- Dat fiind că eu ne cunoaștem. aș prefera să 1111 and condoleanțe, consolări sau altele de felul acesta. dacă nu \a supărați.

Inercarea de a rosfi toate acestea pe un ton lipsit de einotie dădea frazării sacadate. gîfiite, cu atît mai multă forță. A dat să îndulcească efectul zîbind stins și adăugînd:

— Vreau să zic că încerc să vă scutesc de părțile ncplăcute.

Am înclinat din cap și am încercat să sorb ceaiul fierbinte din găletușa de porțelan pe care o țineam în mîină. Pentru ea, aflată într-o asernenea stare de suferință, o întîlnire cu caracter social ca aceasta trebuie să fi semănat cu încercarea de a conduce o mașină cînd cști beat - greu de stabiiit viteza conversației, ușor de supracoiTipensat prin manevrarea greșită a direcției.

Imi era greu să o văd dincolo de dimensiunile nenorocirii ei Pata maronie de pe pulovenil bleu de cașmir. chiar sub sîmul stîng. era altceva decît semnui neglijenței față de sine datorate durerii? Părul îi era gras și tras aspru pe spate, strîns într-un coc ciufilit cli un elastic roșu. Durerea, da, sau poate un anume stil academic? Aflasem din articolele din ziare că preda istona la umversitate. Dacă n-ai fi știut nimic despre ea. ai fi putirt crede că era o persoană sedentară, cu o răceală gravă. Nasul ascutit i se înroșise spre vîrf și la bază, în jurul nărilor, în urma frecării cu șervețelele înmuiate. (Văzusem cutia goală pe jos, la picioarele mele.) Dar chipul era atrăgător, aproape frumos, aproape șters, de un oval prelung și palid, limpede, cu buze subțiri, cu gene și sprhicene aproape invizibile. Ochii erau de un cenușiu nehotărît. Lăsa impresia unui fel de independentă noduroasă, ca și a unui temperament ușor irascibil.

115

I-am spus:

— Nu știu dacă ceilalti, oamenii care au fost acolo, ai venit să vă vadă. Presupun că nu. Știu că nu aveți nevoie să vă spun că soj-ul dumneavoastră a fost un om curajos, dar poatt există lucruri pe care ati vrea să le aflați despre ceea ce s-a întîmplat. Audierile nu încep decît peste o lună și jumătate...

Mi-am lăsat fraza netemiinată, neștiind cum de se strecurase în gîndurile mele audierca. Jean Logan continua să stea pe inarginea scaunului, aplecată deasupra

canh, răsuflînd în ea și primind aburul în față, poate pentru a își alina ochii. A spus'.

— V-ati gîndit că aș vrea să aud detaliile modului în care și-a pierdut viața.

Acceala ei m-a siirprins, făcîndu-iTiă să o privesc în ochi.

— Poate sînt Jucruri pe care vreți să le aflați. am spus, mai rar decîtînainte.

Antagonismul îmi era mai la îndemîină decît stînjeneala provocată de tristetea ei...

— Sînt multe lucruri pe care vreau să le aflu, a zis Jean Logan și în glasul ei s-a auzit deodată ftiria. Am tot felul da întrebări pentru tot felul de oameni. Dar nu cred că o să-mi răspundă cineva. Toti se prefac că nici nu înteleg întrebările.

S-a întrerupt, înghițînd m sec. Făcusem legătura cu vocea pe care o auzea repetîndu-i în minte, auzeam gîndurile care o chinuiau noaptea întreagă. Sareasmul ei era prea teatral, prea energic, iar dincolo de el am simtit greutatea reiteratiilor ostemte.

— Eu sînt nebuna, bineînțele. Sînt irelevantă. le stau în cale. Nu le convine să îmi răspundă la întrebări, pentru că nu se potrivesc cu povestea lor. Lăsați, doamnă Logan! Nu vă frămîntați cu lucruri care nu vă privesc și care nici nu sînt importante. Știm că e vorba despre sotiil dumneavoastra. tatăl copiilor dumneavoastră, dar aici noi dictăm și vă rugăm să nu vă amestecati...

„Tată" și „copii" au fost cuvintele care au descumpănit-oJ A pus cana jos, și-a smuls un șervetel făcut ghem din mîneca puloverului și I-a apăsât, răsucîndu-l în spatiul dintre ochi. A dat să se ridice, dar scaunuljos a împiedicat-o. Am simtit neutralitatea

116
aceca goală, amortită, care își face aparitia atunci cînd o persoană pare să monopolizeze întreaga stare afectivă dintr-o încăpere. pentru moment, nu aveam altceva de făcut decît să aștept. Bănuiam că este genul de femeie căreia nu îi place să fie văzută plîngînd. Dar probabil că în ultima vreme se obișnuise. Am privit dincolo de ea, în grădină, pe lîngă cireș, și am văzut prima dovadă a existenței copiilor. Pe jumătate ascuns de tufe, era un cort, unul cafeniu, de forma unui iglu, așezat pe o bucată cu iarbă. Bețele se înclinaseră, iar cortul stătea aplecat peste un strat de flon. Avea unaer plouat, părăsit. Deci el îl înălțase, cu puțin înainte de a muri, sau îl ridicaseră copiii, pentru a păstra legătura cu spiritul sportiv, îndrăgostit deaerul liber, care abandonase casa? Poate aveau ne\ 'oie de un loc unde să se ascundă, afară din penumbra durerii nunnei Jor.

Jean Logan tăcea. Mîinile îi stăteau încleștate în poală, lar ea privea în podea, parcă dorînd în continuare să fie

singură. Pielea dintre nas și buza de jos îi era intactă. Amorteala mi s-a sprilberat la gândul simplu că ceea ce vedeam era dragostea și agonia lentă a distmgerii ei. Inchipuindu-mi cum ar fi fost să o pierd pe Clarissa, datorită mortii sau din prostia mea, am simțit o senzație de arsură în sus pe pielea spatelui și mi s-a părut că mă înec în lipsa de aer cumsecade a micii încăperi. Trebuia să mă întore urgent la Londra, să salvez iubirea dintre noi. Nu aveam nici un plan în minte. dar mi-ar fi plăcut să mă pot ridica în picioare și să inventez o scuză. Jean Logan a ridicat ochii și a spus:

— Iertați-ină. Mă bucur că ați venit. Ați fost drăguț că ati tacut drumul pînă aici.

Am răspuns amabil. convențional. Mușchii brațelor și picioarelor îmi erau încordați, gata parcă să mă împingă în sus de pe scaun, înapoi spre Maida Vale. Ceea ce văzusem în durerea lui Jean reducea propria mea situație la o serie de elemente fără complicații, tabloul periodic al bunului simț: după ce ai pierdut-o, ai să înțelegi ce dar a fost iubirea. Ai să suferi la fel ca mine. Așa că du-te înapoi și luptă ca să o păstrezi. Restul, inclusiv Parry, e tară importantă.

117

— Vedeli, sînt lucruri pe care vreau să le știu... f
Am auzit ușa de la intrare deschizîndu-se și închizîndu-să| apoi pași pe hol, dar nici un suact de glasuri. S-a întrerupt, pareM așteptînd să fie chemată. Apoi pașii - poate două persoane - aqurcat scara, iar ea s-a destins. Se pregătea să îmi spună sau să nvM întrebe ceva important și știani că nu pot să plec. Dar nu puteaiM nici să îmi relaxez mușchii picioarelor. Aș fi vrut să îi propun sf stăm de vorbă în grădină, sub copacul înflorit. Iaaer. Mi-a spus: |

— Cu sotul meu a mai fost cineva, Ai observat? •
Am clătinat din cap.

— A fost prietena mea, Clarissa, doi muncitori de 1. fermă, un tip pe care îl chema...

— Despre ei știu. Dar în mașină, cînd a oprit, se mai aflt cineva. Cineva care a coborît.

— A apărut din partea cealaltă a pășunii. Nu l-am văzut

pînă n-am luat-o cu toții la fiigă către balon. Iar atunci nu era lumeni, sînl absolut sigur.

Jean Logan nu era multumită.

— I-ai văzut mașina?

— Da.

— Și n-ai văzut pe nimeni stînd lîngă ea și uitîndu-se?

— Dacă ar fi fost cineva, mi-aș fi amintit. Și-a întors privirea. Nu erau răspunsurile pe care ie dorea.

A adoptat un ton care îmi propunea să o luăm de la capăt.

Nu mă

deranja. Voiam sincer să îi fiu de ajutor.

— Ili amintești portiera mașinii deschisă?

— Da.

— 0 portieră, sau două?

Am ezitat. Imaginea invocată îmi arăta două, dar nu eram sigur și n-aș fi vrut să o induc în eroare. Aici era ceva în joc, poate un vis plin de forță. Nu voiam să îl încurajez. Dar, în celc din urmă, am spus șovăielnic:

— Două. Nu sînt absolut sigur, dar cred că erau două.

— Și de ce crezi că ar fi fost două portiere deschise. dacă ar fi fost singur?

Am ridicat din umeri, așteptînd să îmi spună ea. Și-a răsucit și mai repede colielul de chihlimbar. O agitație îndurerată luase locul tristeții. Chiar și eu, care nu știam nimic, îmi dădeam seama că, dacă se dovedea că avea dreptate, avea să sufere și mai tare după aceea. Trebuia să audă ceea ce ar fi fost mai bine să nu știe. Mai întîi însă avea întrebări, fonnluate aspru, pe tomil unui avocat agresiv. Pentru moment, mă transformasem în obiectul surogat al amărăciunii sale.

— Spune-mi ceva: în ce direcție e Londra, de aici?

— Spre est.

— În ce direcție e Chilterns?

— Spre est.

S-a uitat la mine ca și cum s-ar fi administrat o probă concludentă. Am continuat să mă arăt obiectiv și doritor să ajut. Va trebui să înă ia de n-îună și să mă ducă pînă în mijlocul evident al chinunlor sale. Trăise atîta vreme în minte cu lucrul acesta, încît abia dacă își mai putea reține iritarea, nevoită să întrebe:

— Cît de departe e Londra?

— Cincizeci și cinci de mile-

— Și Chilterns?

— Vreo douăzeci.

— Ca să ajungi de la Oxford la Londra trebuie să treci prin Chilterns?

— Păi autostrada taie drept peste dealuri.

— Dar se poate ajunge la Londra și prin Watlington și apoi pe drumurile lăturalnice de acolo?

—Nu.

Jean Logan a rămas cu privirile ațintite la covorul persan de la picioare, adîncita în misterul ei, în suferința pe care nu o mai putea defula într-o confruntare cu soțul ei. Am auzit pași în camera de deasupra și o voce de femeie, sau de copil. Au trecut două sau trei minute, după care am spus:

— Ar fi trebuit să se afle la Londra în ziua aceea. A închis strîns ochii și a înclinat din cap.

— La o conferință, a șoptit. O conferință pe teme medicale.

119

Mi-am dres încet glasul.

— Probabil există o explicație perfect nevinovată. Cu ochii în continuare închiși, și-a coborît vocea pînă ifl un ton egal, scăzut, ca și cum ar fi vorbit în stare de hipriozăJ ammtindu-și ziua aceea despre care nu putea vorbi.

— Sergentul de poliție care a adus mașina înapoi, el a fost. An adus-o cu un camion al Depanării, fiindcă nu au găsit cheile. Ar fi trebuit să fie în mașină, sau în buzunarele lui John. De aceea m-am uitat înăunți-u. L-am întrebat pe sergent: ati căutat prin mașină? Ați luat amprente? Iar el mi-a spus că nu au căutat

și că nu ridică amprente. Și știi de ce? Pentru că nu a avut loc nici o crimă...

A deschis ochii, să vadă dacă percepușem cum trebuia semnificația acestui detaliu, impactul deplin al absurdității sale. Nu cred că le percepușem. Am deschis gura să repet cuvântul, dar a făcut-o ea înaintea mea, rostindu-l din nou, tare: 1

— O crimă! Nu avușese loc o crimă!

S-a ridicat brusc în picioare. a traversat camera și a înșfăcat o pungă de plastic dintr-un colț, unde cărțile stăteau gramadă înaltă pînă la mijloc. S-a întors și mi-a întins-o repezit.

— Poftim. Uită-te dumneata și spune-mi ce e. Era o pungă albă de plastic, grea, cu imaginea schitată a unor copii ce dansau intrînd și ieșind din denumirea unui supermarket. Orice va fi fost înăuntru, atîma greu la fiind. De îndată ce s-a aflat în mîinile mele, am devenit conștient de mirosul ce se ridica din ea, mireasma aspră și intimă a cămii putrezite.

— Haide. Nu mușcă.

Cu respirația ținută, am desfăcut gura pungii și, timp de o secundă, conținutul nu mi-a spus nimic. Bucăți de plastic înfășurate peste o pastă cenușie, o sferă de folie de aluminiu, ceva urît și maroniu pe o bucată pătrată de carton. Apoi am zărit roșul intens, închis în curbura de sticlă, în mare parte ascuns de hîrtie. Era o sticlă de vin, motivul pentru care punga era atît de grea. în clipa aceea, totul s-a luminat. Am văzut două merc. — Un picnic, am spus.

120

Greata pe care o simțeam nu se datora în exclusivitate

inirosului.

— Era pe jos, în dreptul scaunului de lîngă șofer.

Pleca la

un picnic cu ea. Undeva în pădure.

—Cuea?

Simțeam că sînt pedant, dar mi s-a părut normal să încerc să mă opun forței de sugestie a imaginației ei. Jean scotea ceva din buzunarul fastei. Mi-a luat punga și mi-a pus în palmă o mică eșarfă de mătase, cu dungi gri și negre ca de zebră, stilizate.

— Miroase-o, mi-a poruncit, depozitînd cu grijă punga în

colțul ei.

Mirosea sărat, a lacrimi sau a secreție nazală, sau a transpirație de pe mîna încleștată a lui Jean.

— Inspiră mai adînc, mi-a spus.

Stătea aplecată deasupra mea, rigidă și feroce în donnița de a își asigura complicitatea mea.

Am ridicat bucața de mătase la nas și am adușmeacat-o iar.

— îmi pare rău, am spus. Mie nu-mi miroase a nimic.

— E apă de trandafiri. N-o simți?
Mi-a smuls-o din mână. Nu mai meritam să o păstrez.

Mi-a zis:

— Eu n-am folosit în viața mea apă de trandafiri.
Am

găsit-o pe scaunul din stînga.

S-a așezat, aparent așteptînd să spun ceva. Avea sentimentul că, bărbat fiind, eram cumva părtaş la transgresiunea sotului ei, că eram înlocuitorul care ar fi trebuit să se purifice mărturisind? Fiindcă am tăcut, a zis:

— Uite ce e, dacă ai văzut ceva. te rog, nu încerca să mă

nienajezi. Trebuie să știu.

— Doamnă Logan, nu am văzut pe nimeni împreună cu

sotul dumneavoastră.

— Le-am cempt să ridice amprentele din mașină. Aș putea

săogăsesc...

—Numai dacă are cazier.

121

Nu m-a auzit.

— Trebuie să știu de cît timp dura și ce înscmnătate *amt.* Asta înt'elegi, nu?

Ani înclinat din cap. crezînd că înțeleg. Trebuia să capetî măsura pierderii' pe care o suferise și să știe după ce jelește^ Trebuia să afle totul și să sufere, înainte de a își găsi liniștea, atîtu cîta putea avea. Altemativa ar fi fost neștiința chinuită și o viața™

întreagă de bănuieli- ghicitori sumbre și gînduri din cele ma» negre.

— Inn pare rău, am început, dar mi-a retezat-o.

—Trebuie neapărat să o găsesc. Trebuie să

vorbesc cu ea.

Ea trebuie să fi văzut totul. Și pe umiă a fugit. Speriată,; înncbuiută. Cine știe? 1

Am răspuns:

— Există posibilitatea ca ea însăși să încerce să ia legătura cu duinneavoastră. S-ar putea să nn reziste, să simtă nevoia să vă caute

— Dacă se apropic de casa asta, a rostit Jean Logar simplu, în timp ce ușa se deschidea și în încăpere intrau doi copii, o omor. Duinnezeu să mă aibă în paza Lui, dar o omor.

*****y^Asf.

Capitolul paisprezece

CU TRTSTETE ÎN GLAS, Clarissa îmi spunea uneori că aș fi fost un tată minunat. Îmi spunea că știu să mă port cu

copiii, că mă cobor ușor la uivelul lor, fără condescendență. Nu m-am ocupat niciodată de un copil pe o perioadă mai îndelungată, astfel încât iin am fost niciodată pus la încercare în focul altruismului părintesc, dar cred că mă pricep destul de bine să ascult și să vorbesc. Li cunosc bine pe toți cei șapte fini ai ei. I-ani găzduit în week-end-uri, pe unii i-am luat cu noi în călătorii în străinătate și am mgnjit cu devoțiune două fetite timp de o săptămână -Felicity și Grace. care amîndouă faceau pipi în pat - în timp ce părinții lor se sfișiau reciproc în audierile divortului. I-am fost de oarece folos finului mai mare al Clarisei, un adolescent de cincisprezece am bîntuit de fiirtuni interioare, aiurit de cultura pop și de codurile fantasmagorice ale credibilitătn străzii- L-am luat cu mine la un pahar și l-am convins să nu abaiidoneze școala. Patru ani mai târziu. studia medicina la Edinburgh cu rezultate foarte bune.

Cu toate acestea, ori de cîte ori întflnesc un copil resimt o stînjeneală pe care trebuie să o maschez. Mă văd cu ochii lui și îmi amintesc cum îi priveam pe adulți cînd eram mic. Toți îmi apăreau ca o gloată cenușie, prea domici să stea jos, prea îndrăgostiti de bîrfa, prea obișnuiti să nu mai aibă nimic de așteptat. Părinții, prietenii lor, unchii și mătușile mele, toți păreau să își închine vietile unor priorități dictate de alții. îndepărtați și mai importanți. Pentm uu copil era, firește- totul o chestiune de definiție locală. Mai târziu am descoperit ia unii adulți demnitate și strălucire, iar și mai târziu aceste calități, sau cel puțin prima, mi s-au dezvăluit și în părinții mei, ca și la cei

123

mai mulți membri ai cercului Jor. Insă pe cînd eram un puștan energetic și plin de importantă în vîrstă de zece aiii, dacă mă găseam într-o încăpere plină cu adulti, mă simteain vinovat și dator să ascund cît de bine mă simteam în oricare alta parte. Atunci cînd mi w adresa cîte o persoană în vîrstă - și toti erau în

vîrstă - mă temeam că lucrul care se citește pe chipul meu este mila.

Așa încît, atunci cînd m-ain răsucit în scaun ca să mă uit la copiii familiei Logan, m-am vazut creionat în ochii lor - încă un străin plicticos din șirul care în ultima vreme se perindase • prin casa lor, un bărbat masiv într-un costim albastru. botit, al | cărui bănut de chelie era vizibil din locul unde se aflau. Scopul prezentei sale aici era de neînleles, dincolo de orice speculație. Mai presus de orice, un alt bărbat care nu le era tată. Fata avea vreo zece ani, iar băiatul trebuie să fi fost cu doi ani mai mic. în . picioare în spatele lor, imediat lîngă ușa. era boua, o tînără cu aspect vesel, îmbrăcată într-un trening. Copiii m-au privit, iar eu le-am întors privirea, în tiinp ce niama lor își rostea amenintarea cu moartea. Amîndoi purtaujeanși, bluze de trening și tricouri cu , desene din filmele lui Disney. Aveau

unaer de neglijență •• cuceritoare și nu nu se păreau defel zdrobiti.

Băiețdul a spus, fără să își la ochii de la mme:

— E absolut incorect să omori oameni.

Sora a surîs îngăduitor și, pentru că Jean Logan îi dădea acum instructiuni bonei, i-am replicat:

— Era numai un fel de-a spune. Așa zici când nu poti să suferi pe cineva.

— Dacă e incorect să o faci, mi-a întors-o e), atunci e incorect și s-o spui.

L-am întrebat:

— Ai auzit vreodată pe cineva zicând: „Mi-e așa de foame, că aş mânca și-un cal”?

S-a gândit bine.

— Și eu zic, a recunoscut el.

— Și e bine să mănânci cai?

124

— Aici nu e bine, a intervenit fetita. Dar în Franța e. Francezii mănâncă mercur.

— — Asta așa e, am spus. Dar dacă ceva e incorect, nu văd cum ar deveni corect doar traversînd Canalul.

Rămînd umăr la umăr, copiii s-au tras mai aproape. După toate cîte se petrecuseră pînă acum, o discuție pe tema relativismului moral era o adevărată binecuvîntare.

Fetita a spus:

— Oamenii din țări diferite au idei diferite. In China e politicos să rîgîi după ce mănânci.

— Așa e. am confirmat. Când am fost în Maroc, ini s-a spus să nu mîngîi niciodată copiii pe cap.

— Nu pot să-i sufar pe oamenii care fac asta, a zis fetița. iar tratele ei a dublat-o, incitat.

— Tata a văzut în India cum an tăiat capul unui țap.

— Și *eraupreon*, a adăugat fata. Menționarea tatălui nu provocase nici o schimbare exterioară, nici un fel de remuşcare. Era încă o prezentă vie.

— Așa deci, am continuat. N-or fi existînd reguli asupra cărora să cadă toată lumea de acord? Băiețdul a sărit triumfător.

— Omorîtul oamenilor.

M-am uitat la fetiță. care a înclinat din cap și. la sunetul uşii închizîndu-se, ne-am întors cu totii către mamă. care tocmai lermînase cu bona.

— Ei sînt Rachacl și Leo. Iar dînsul este domnul...

— Joe. am zis.

Leo s-a dus și s-a urcat în poala mamei, care l-a cuprins strîns cu bratele pe după mijloc. Rachacl s-a apropiat de fereastră, privind afară, în grădină.

— Cortul ăla, a rostit încet, pentm sine

—Trebuie să o gădesc, s-a întors Jean Logan la conversatia noastră, pe un ton ca și cum am fi discutat afaceri. Dacă dumneata n-ai văzut-o, păcat. Dar poate că tot mă mai poti

125

ajuta. Polipa nu-mi e de nici un folos. Poate ceilalti au yăzut ceva. Eu nu pot să vorbesc cu ei, dar, dacă nu te deranjează...

— Despre ce e vorba, mami? a întrebat Rachael de la fereastră.

Am simțit tonul neliniștit, protector al întrebării ei șovăielnice și, o dată cu el, i-am întrezărit suferinta.

Trebuie să fi existat scene de a căror repetare fetita se temea și pe care ar fi vrut să le evite.

— Nimic, draga mea. Niniic care să aibă legătură cu tine.

Nn înă puteam gândi la o modalitate de a refuza, oricît aș fi vrut. Avea viața mea să rămînă pentru totdeauna la bunul plac al obsesiilor altora?

— Am numărul de telefon al muncitorilor de la fermă, a spus ea. Niimărul tînărului nu va fi greu de găsit. Am adresa lui. n cheamă Parry. Trei telefoane, asta e tot ce-ti cer.

Era prea complicat să refuz.

— Bine. am spus. O să le dau.

Îii timp ce acceptam, mi-am dat seama că voi fi în situatia de a cenzura informathle și poate de a scuti faniilia de o parte din suferinlă. Și Leo și Rachael ar fi fost de acord că uneori era corect să minti. Băiatul s-a lăsat să alunece din bratele mamei și s-a apropiat de sora liii. Multumindu-mi cu un zîmbet, Jean Logaii și-a netezit fusta cu o mișcare apăsată a mîinii, gest care arăta că era gata acum pentm plecarea mea.

— O să-ti scriu numercele de teletbn. Am dat din cap și am adăugat:

— Doamnă Logan, solul dumneavoastră a fost un om hotărît și foarte curajos. Nu trebuie să uitati asta. (Rachael și Lco se hîrjoneau la fereastră, obligîndu-mă să ridic giasul.) A fost hotărît să salveze viața copilului și a rămas agătat pînă ultima resursă. Liniile electrice reprezentau un pericol iminent. Puștiul ar fi putut foarte bine să moară. Sotul dumneavoastră pur și simplu nu a vrut să dea drumul frînghiei, facîndu-ne de rîs pe toti ceilalti.

— Dar voi toți ceilalți sînteti în viață, mi-a replicat ea. Apoi s-a întrerupt, încrunțindu-se la Leo, care chităia diii spalele draperelor lungi care încadrau geamul. Sora lui îl gîdila prin lesătură. Mama a părut pe punctul de a le porunci să se liniștească, dar s-a răzgîndit.

— Să nu credeți că nu mă gîndesc tot timpul la asta. John era un alpinist bun, cătărător și marinar bun. Dar era și doctor. Făcea parte din echipele de salvare și era un om foarte. l'oarte prudent. (Cu fiecare „tarte” își încleșta inai tare pumnii.) Nu își asuma niciodată riscuri prostește. Pe munte îl luau peste picior pentru că întotdeauna lua în calcul posibilele schimbări ale vreniii, stîncile instabile sau pericole la care nimeni alteineva nu s-ar n gîndi. Era pesimistu] grupului. Unn îl credeau chiar fricos. Dar lui nu-i păsa. Nu își asuma niciodată riscuri inutil. [mediat dnpă ce s-a născut Rachacl, a renunțat la alpinismul serios. Tocmai de aceea povestea asta nu are sens. S-a întors pe jumătate către copiii care făceau tot mai mnltă gălăgie. dar era hotărîtă să termine ce avea să îmi spună și o putea face mai bine la adăpostul tãmbãlãului lor. S-a rãsucit din nou spre mine.

— Povestea asta cu agățatul de fnnghie... Știi, m-am gîndit la ea și știu ce l-a ucis.

In fine, ajunseserãm în miezul întîmplării. Se pregătea să niă acuze și a trebuit să o întremp. Voiam ca versiunea mea să lic prinia. Mi-a venit m minte, ca o încurajare, imaginea a ceva, sau cineva. căzînd în clipa dinainte ca eu să dau daimul frînghiei. Eram însă conștient și de vechiul motto prudent din zilele îndepărtate ale experiențelor de laborator: să crezi înseamnă să vezi.

— Doamnă Logan, am spus, poate ati mai auzit cîte ceva de pe la ceilalți, nu știu. Dar pot să vă spun cu mîna pe inimă... In timp ce vorbeam, a clătinat din cap.

— Nu, nu. Trebuie să mă ascuți. Dumneata ai tbst acolo, dar eu știu mai mult despre povestea asta decît dumneata. John mai avea o latură. A vrut dintotdeauna să fie cel mai bun, dar nu mai era sportivul care fusese odinioară. Avea patmzeci și

127

doi de ani. Asta îl durea. Și nu putea să accepte. Și cînd un bărbat începe să se simtă așa... N-am știut nimic despre femeia asta. N-ain bănuit nimic, nici nu mi-a trecut prin cap, nici măcar nu știu dacă a fost prima, dar un lucru știu: era acolo și îl vedea, trebuia să se dovedească cel mai buii în ochii ei. Trebuia să alerge drept în mijlocul lucrurilor, trebuia să fie primul care să se agate de funie și ultîmul care să-i dea drumul, în loc să facă ceea ce ar fi făcut în mod obișnuit - să stea deoparte și să vadă cum e mai bine. Asta ar fi făcut dacă n-ar fi fost ea., ceea ce e J'alnic. S-a

grozăvit în fata unei fete, doinnuJe Rose, și pentru asta suferim acum cu totii.

Era o teorie, o narațiune pe care doar suferinta, doar dementia durerii o putea concepe.

— Dar nu aveți de unde să știți, ani protestat. E atât de complicat, de elaborat totuși. E doar o ipoteză. Nu vă puteți permite să credeți în ea.

Mi-a aruncat o privire conștientătoare, înainte de a se întoarce către copii.

— Zău. e prea mult zgomot. Nu ne mai auzim vorbind. Și s-a ridicat, intată. Leo se înfășurase în draperie pînă cînd nu îi mai rămăseseră la iveală decît picioarele. Racliael topăia pe lîngă el, intonînd ceva și înghiontindu-l, provocînd un răspuns la rîndul lui cîntat. S-a tras puțin înapoi, iar inama]-a desfașurat pe băiat. Tonul lui Jean Logan era prea puțin muștrător, mai degrabă o evocare blîndă.

— O să dărîniati iar galena. V-am mai spus și ieri și mi-ati promis.

Leo a ieșit)a suprafată, congestionat și fericit. A prins privirea surorii lui, care a început să chicotească. Apoi și-a

aițiintit de mine și a devenit serios la muștrările mamei. de ochii mei.

— Dar asta e palatul nostru, și eu sînt regele și ea e regina și eu nu pot să ies decît cînd dă ea semnalul.

Leo a mai spus ceva, admonestat blînd de către mamă, dar nu i-am mai auzit. Era ca și cum o dantelă deJicată s-ar fi refacut din zdrente, prin puterea propriei țesături complexe. 128

^|^^^^^^^s^^?'^^^^^^
^?"^?^^'^.^^^^^^

Totul mi s-a limpezit brusc și mi s-a pămt de necrezut că putusem uita. Palatul era Buckingham Palace. regele era George al V-lea, femeia din fata palatului era frantuzoaică, iar momentul era imediat după Războiul cel Mare. Călătorise în Anglia cu mai multe ocazii și nu dorea altceva decît să poată sta în fata palatului, în speranța de a-l vedea pe rege, de care era îndrăgostită. Nu îl întîlnise niciodată personal și nu avea să îl întîlnească vreodată, dar fiecare gînd al ei se îndrepta spre el.

Mă ridicasem deja în picioare și Rachael îmi spunea ceva din care nu am auzit nici un cuvânt, dar am dat din cap. Fenicia aceasta era absolut convinsă că întreaga societate londoneză vorbea despre legătura ei amoroasă cu regele și că acesta era profund tulburat. Cu ocazia uneia dintre vizite, când nu reușise să găsească o cameră la hotel- considerase că regele făcuse presiuni pentru a o împiedica să stea la Londra. Singurul lucru pe care îl știa cu certitudine era că regele o iubea. Și ea îl iubea. La rândul ei, dar era și foarte supărată pe el. O respinsese și, cu toate acestea, nu înceta să îi dea speranțe. I trimitea scrisorile pe care doar ea le putea descifra și o asigurase că indiferent cât îi era de greu, cât de neconvenabil și de stânjenitor, o iubea și avea să o iubească mereu. Se folosea de draperiile de la ferestrele Palatului Buckingham pentru a comunica cu ea. Femeia a trăit o viață încarcerată în celula întunecoasă a acestei iluzii. Iubirea ei deznădăjduită și amară a fost identificată ca sindrom de către psihiatrul francez care a tratat-o și care a dat propriul nume acestei pasiuni morbide. De Clerambault.

Văzându-mă în picioare, Jean Logan a presupus că mă pregăteam să plec. Se apropiase de birou și mîzgălea nume și numere de telefon pe o bucată de hîrtie.

Copiii au venit din nou spre mine, iar Rachael mi-a spus:

— M-am mai gândit la una.

— Serios?

Îmi venea greu să mă concentrez asupra ei.

— Profesoara noastră ne-a spus că în cea mai mare parte a lumii oamenii nu au batiste și că e corect să-ți suflă nasul așa.

129

Și-a prins nasul între degetul mare și arătător, cu restul degetelor ridicate deasupra nărilor, și a suflat zgomotos din

buză

către mine. Fratele ei a scos un chiot aniuat. Ani luat lîrția înipăturită de la Jean Logan și, împreună, am ieșit din cameră, am traversat coridorul maroniu, pînă la ușă. Nici nu ajunseserăm acolo când gândurile mi s-au iertor la de Clă-ambault. Sindromul de Clă-ambault. Numele suna ca o fanfară, ca sunetul unei trîmbite care mă readucea la propriile mele obsesii. Aveam o cercetare de făcut și știam exact de unde să încep. Un sindrom ;

reprezenta un cadru predictibil, oferindu-mi un oarecare grad de confort. Când mi-a deschis ușa să ies eram aproape fericit și tușpatru ne-ai înghesnit pe aleea de cărăniidă să ne luăm la

revedere. Parcă mi s-ar fi oferit în sfîrșit postul de cercetător pe Ighă vechiul meu profesor.

Jean Logan mi-a mîntumit pentru vizită și i-am promis să o sun de îndată ce dădeam restul teiefbanelor.

Acum, că . piecam. copiii erau din nou retinuti.

Redevenisem un străin. ;

M-ani apucat de nas- emitînd versiunea politicoasă a sunetului scos de Rachael. M-au răsplătit cu zîmbete fortate. I-am obhgat să îmi dea mîna. Nu puteam să nu simt, străbătînd aieea, că plecarea înea avea să-i împingă din nou înspre absentă tatălui. Familia stătea grupată lîngă ușa de la intrare. mîinile mamei odihnindu-se pe umerii copiilor. Cînd ani ajuns la mașină și ani descuiat portiera. m-am întors să îmi mai iau o dată rămas bun, dar totți trei intraseră din nou în casă.

Capitolul cincisprezece

PeDRUMUL SPRe: CASĂ am părăsit autostrada, îndreptîndu-mă spre sud. acolo unde se înalță dealurile Chiltems, și am luat-o spre cîmpie Am parcat exact unde parcase Logan, cu mașina împinsă pe porțiunea de iarbă verde. De lîngă portiera din stînga, femeia va fi avut o perspectivă clară asupra întregii întîinplări, de la balonul tîrîndu-și nacela peste cîmp, pînă la lupta cu frînghiile și la prăbușire. Nu va fi văzut unde a căzut Logan. Mi-am imaginat-o, drăguță, la douăzeci și puțin de ani, disperată, alergînd înapoi pe șosea către satul cel mai apropiat. Sau poate a luat-o în direcția opusă, la vale, spre Watlington. Stînd acolo, pe locul ci. am visat cu ochii deschiși la telefoanele secrete sau la bilctelele care trebuie să fi precedat picnicul. Poate se iubeau. O fi trecut prin chinurile vinovăției și indeciziei- bărbatul de familie. onorabil? Și ce schimbare violentă pentru ea, de la idila anticipată cu omul pe care îl adora, la coșmar, clipa în juml căreia avea să pivoteze tot restul vieții ei. Chiar și îngrozită, își amintise să ia din mașină lucrurile care îi aparțineau - haina și geanta poate, dar nu sacoșa pentru picnic și eșarfa - și o rupsese la goană. Mi se părea logic că nu își făcuse cunoscută prezenta. Stătea acasă, citea ziarele și zăcea în pat, scîncînd.

Fără vreun scop anume, am pornit peste cîmp. Totul părea difent. In mai puțin de două săptămîni, gardul viu și copacii dimprejur se îndesiseră prin adaosul primilor lăstari de primăvară, iar iarba de sub picior lăsa să se întrevadă extravagantă ce avea să urmeze. Parcă străbătînd o porțiune unde politia reconstituie un caz, am recunoscut poteca pe care promisem împreună cu Clarissa și am urmat-o pînă în locul unde "e adăpostiserăm de vînt. Era ca un loc pe jumătate amintit din

copilărie. Fuseserăm atît de fericiți să ne revedem, atît de relaxați unul în prezenta celuilalt, iar acum nici nu îmi puteam închipui drumul înapoi către starea aceea de inocentă.

De aici am avansat încet către mijlocul pajiștii, în aceeași direcție în care sprintasem atunci, pînă în punctu] în care destinele noastre se întîlniseră, apoi pe

traseul pe care ne împinsese vântul, pînă la marginea rîpei. Acolo, traversînd pășunea, se întindea cărarea care îl adusese în viața mea pe Parry. În ună, unde era acum mașina mea, se oprise Logan. Aici stătuserăni și îl priviserăm căzînd din cer; tot aici Parry îmi întîlnise privirea și se îmbolnăvisese de o iubire a cărei morbiditate eram acum nerăbdător să o cercetez.

Acestea erau punctele mele de reper. Am coborît dealul, spre pajiște și spre pășunea alăturată. Oile dispăniseră, iar dnimeagu] de dincolo de gardul viu se găsea mai aproape decît mi-l aminteai. Am căutat o adîncitură în sol, dar nu am găsit decît capătul unui desiş de spini care se întindea aproape pînă la poarta pe care o săriseră polițiștii. Aici dorise Parry să se roage și aici îi întorsesem spatele. Am făcut același lucru și acuni, încercînd să înțeleg cum de putuse interpreta atitudinea mea ca pe o respingere.

Ureatul dealului m-a costat mai mult efort decît data trecută. Atunci, adrenalina dăduse putere membrilor mele și îmi accelerase fiecare gînd. Acum mușchii și coapsele mi se împotriveau din răputeri și îmi simteam inima bubuind în urechi. M-am oprit în vîrf, să îmi revin, și am privit în jur. Aproape cincizeci de hectare de pășuni și o vale abruptă. Acum, că eram aici, mi se părea că nu plecasem niciodată, căci aceasta era scena - terenul plat și înverzit - preocupărilor mele și nu m-ar fi surprins să îi văd apropiindu-se din direcții diferite pe Clarissa, pe John și Jean Logan, pe femeia fără nume, pe Parry și i de Cl^rambault. Inchipuindu-mi toate acestea, văzîndu-i sosind ca să mă împingă spre marginea rîpei, încolțindu-mă ca într-o :

poteoavă, nu aveam nici un dubiu că veneau să mă acuze în mod colectiv... dar pentru ce? Dacă așa fi știut atunci, pe loc, nu așa fi fost atît de ușor de pus sub acuzare. O lipsă, o deficientă, o i 132

extchsie ratată în spațiul mental, la fel de greu de descris ca prima întîlnire cu calculul matematic. Pe Clarissa eram dispus să o ascult la orice oră, chiar dacă în prezent nu aveam nici unul încredere în judecata celuiilalt, dar în clipa aceasta francezul în costumul la două rînduri era acela care mă fascina.

Am început întoarcerea peste pajiște, către mașină. Ideea era în realitate simplă, dar un om care a emis o teorie referitoare la iubirea patologică și i-a dat și propriul său nume, ca unei mriese în fața altarului, trebuie să fi relevat, chiar și fără să vrea, iiatura lubirii însăși. Pentru ca să existe o patologie, trebuia să fie undeva. ascuns, și conceptul de sănătate. Sindroimil lui de Clerambault era o oglindă întunecată, distorsionată, care reflecta parodiind o lume mai luminoasă de îndrăgostiți al căror abandon tară limite față de cauza lor trebuie să fi fost normal. (Am iutit pasul. Mașina era la vreo patru sute de metri depărtare și,

văzînd-o acum, am fost absolut convins că portierele stătuseră deschise, ca niște aripi.) BoaJă și sănătate. Cu alte cuvinte, ce puteam învăța despre Parry care mă putea aduce înapoi la Clarissa?

Traficul londonez era aglomerat și mi-au trebuit aproape două ore pînă să parchez în fața blocului nostru. Mă gîndisem la asta pe drum și bănuiam că am să îl găsesc acolo, dar la vederea lui. în așteptare, mi-a sărit inima din loc. M-am oprit înaintea traversa strada. Iși găsise o poziție, lîngă intrare, în așa fel încît să tiu nevoit să trec pe lîngă el. Părea elegant îmbrăcat: costum negru, cămașă albă, încheiată pînă sus, pantofi de lac, negru cu alb. Mă privea concentrat, dar expresia de pe chipul lui nu îmi spunea nimic. M-am apropiat rapid, sperînd că pot trece pe lîngă el ca să intru la adăpost, dar mi-a tăiat calea; trebuia fie să mă opresc, fie să îl dau la o parte. Părea încordat. poate mînios. In mînă line a un plic.

— înii stai în drum, i-am spus.

— Ai primit scrisoarea mea'?

Am hotărît să încerc să mă strecor pe lîngă el, împingîndu-mă în gârduțul viu care mărginea aleea, dar mi-a tăiat calea și nu am vrut să mă ating de el.

133

— Dă-mi voie să trec, sau chem polipa.

„

A dat din cap domic, ca și cum m-ar fi auzit mvițîndu-l la un pahar. j

— Dar mai întîi vreau să citești asta, a zis. E foarte important.

I-am luat plicul din mînă, în nădeJdea că se va da la o parte din drumul meu. Dar nu era suficient. Mai avea să îmi spună ceva. Mai întîi a aruncat o privire fiintei de peste umăr. A început să vorbească gîfiit și am presupus că inima îi gonia nebunește. Era o clipă pentru care se pregătise. Mi-a spus:

— Am plărit unui cercetător și ei mi-a adus toate articolele tale. Le-am citit azi-noapte, toate treizeci și cinci. Am și cărțile tale.

[

L-am pnvit. așteptînd. Ceva se scluimbase în purtarea lui.; Dorinta rămăsese, dar apăruse o asprime. o modificare în jnrul ochilor. Păreau mai mici.

— Știu ce încerci să faci, dar nu vei reuși niciodată. Nici dacă scrii un niilion și ti !e citesc pe toate, tot nu vei putea distmge ceea ce am. Pentru că nu poate fi distrus.

Aștepta parcă să fie contrazis, dar mi-ain încrucișat bratele și am continuat să aștept, concentrîndu-mă asupra unei 1 tăieturi de la ras, o ciupitură subtire ca un fir de păr de pe obrazul lui. Ceea ce a spus mai apoi mi s-a părut la

vremea respectivă că se leagă de ușurinta angajării unui cercetător, deși nu eram tocmai sigur. Ulterior, i-am cântărit bine vorbele și am început să cred că fusesem amenințat. Dar era ușor să te simți amenințat, așa că până la iirmă nu am ajuns la nici o concluzie. A spus:

— Mă descurc destul de bine. Pot să pun lumea să facă tot felul de lucruri pentru mine. Orice vreau. Întotdeauna va fi cineva care are nevoie de bani. Ce e surprinzător e cât de ieftin poate fi, înțelegi, pentru un lucru pe care nu l-ai putea face în veci tu însuți?

A lăsat pseudoîntrebarea în aer, pîndindu-mă.

— Am un telefon în mașină. Dacă nu mă lași să trec, chem poliția în clipa asta.

134

•; '!...»rA;';-
a'y^cșt^^î3^î^^^

-.:.' --.-. • •
^.-; ^..<.; ^"^^S'U^Î;W^

Mi-a răspuns cu aceeași privire caldă ca mai înainte. Asprimea l-a părăsit în clipa în care a acceptat cu recunoștință afecțiunea pe care o detectase în amenințarea mea.

— Nu-i nimic, Joe. Zău, nu-i nimic. Și mie mi-e greu. Te înțeleg la fel de bine cum mă înțelegi tu pe mine. Cu mine poți fi deschis. Nu e nevoie să îuvelești totul într-un cod. Pe cuvînt că nu e nevoie.

În timp ce faceam un pas înapoi, întorcîndu-mă către mașină, am spus:

— Nu există nici un cod. Ar fi mai bine dacă ai accepta că ai nevoie de ajutor.

Chiar înainte să termin a rîs, sau mai degrabă a chiuit plînsîndu-se peste coapse ca un cow-boy. Probabil că auzise din partea mea un strigăt de iubire. Aproape țipa de bucurie.

— Exact. Am totul și pe toți de partea mea. O să iasă așa cum vreau eu. Joe, și nu te poți opune! Așa nebun cum era, a făcut efortul de a se da într-o parte, să mă lase să trec. Din calcul? Nici măcar în demența lui nu mă puteam încrede și pentru acest singur motiv m-am bucurat să pun capăt conversației și să intru în bloc. Era de asemenea evident că poliția nu ar fi intervenit. Nici nu m-am uitat în urmă, să văd dacă are de gînd să mai aștepte. Nu voiam să îi dau satisfacția de a ști că mă sîcîie. Am băgat plicul în buzunani de la spate și am ureat treptele cîte două o dată. Era ca un analgezic. distanța și înălțimea

pe care le pusesem între mine și el în doar cincisprezece secunde. Puteam răbda să îl studiez pe Parry prin pnsma unui sindrom, ba chiar îmi făcea plăcere, dar întâlnirea din nou cu el în stradă, mai ales acum, că îi citisem prima scensoare. mă înfncoșase. Teama avea să îi dea o putere imensă asupra mea. Nu îmi era greu să mă închipui nedorind să mai vin acasă. In timp ce ajungeam pe palierul din fața ușii apartamentului, mă întrebam dacă mă amenințase cu adevărat; dacă un cercetător era ușor de angajat, la fel de ușor va fi fost și cu o șleahță de golani care să mă bată mă. Poate exageram cu interpretarea. Ambiguitatea îmi hrănea temerile - amenințarea era desăvârșit nuanțată.

135

Acestea îmi erau gândurile în timp ce descuiam ușa și intram în hol. Am rămas acolo o clipă, recăpătându-mi suflul, adulniecînd tăcerea și densitatea aerului. Deși geanta Clanssei nu se afla pe jos, lîngă ușa, iar haina nu îi stătea așezată pe spătarul scannului, ain simtit în pori că ea se întorsese de la serviciu și că ceva era în neregulă. Am strigat-o pe nume și, neauzind nimic, am intrat în camera de zi. Aceasta este în formă de L și a trebuit să fac cîtiva pași pînă să mă asigur că nu este nici acolo. Mi s-a părut că aud zgomot în holuJ pe care abia îl părăsisem și am strigat-o iar. Clădirile își au propriile arhive sonore de scîrțituri și pîrîituri, cele mai multe provocate de schimbărilc de teiTiperatură, astfel că nu m-ain mirat să văd, cînd m-am întors-că nu era nimeni. deși încă nu mă îndoiam că ea se afla undeva în apartament. Am intrat în dormitor, cu gândul că poate doarme. Pantofn pe care îi purtase la serviciu stăteau așezati unul lîngă altul, iar cuvertura avea o adîncitură, acolo unde stătiise întinsă. Nu se vedea nici un semn cum că ar fi folosit baia. Am căutat rapid prin celelalte camere - bucătăria, biroul ei, camera copiilor - și am venficat zăvorul ușii care ducea pe acoperiș. Atunci m-am răzgîndit și am compus o înlăntuire logică: venise acasă, își aruncase pantofii din picioare, se întinsese puțin în pat, se încăltase cu alti pantofi și ieșise. Tulburat de întâlnirea cu Pany, interpretasem greșit atmosfera.

Am trecut în bucătărie, ca să umplu ceainicul. Apoi ni-am întors agale spre biroul meu, unde am dat peste ea. Era atît de evident- dar și atît de șocant. Parcă o vedeam pentru prima oară. Stătea desculță, prăbușită în fotoliul meu rotativ, cu spatele la birou și cu fata la ușa. După toate cîte se petrecuseră în ziua aceea, ar fi trebuit să ghicesc. I-am întors privirea, intrînd în cameră, și am întrebat:

— De ce nu mi-ai răspuns? A spus:

— Am crezut că ăsta va fi pmul loc unde-ai să cauți. Pentru că m-am încruntat, a adăugci-

— Nu te-ai gândit că o să-ti umblu prin sertare cât ești plecat? Nu așa se petrec lucrurile între noi acum?

136

M-am așezat greoi pe canapea. Faptul că greșisem atât de grosolan era ca o eliberare. Nu mai trebuia să lupt, nu avea nici un rost să argumentez.

Era calmă și extrem de mînioasă.

— Stau aici de-o jumătate de oră, încercînd să mă hotărăsc să deschid unul dintre sertarele astea și să mă uit prin scrisorile tale. Și știi ceva? N-am putut să mă conving să fiu curioasă. Nu-i oribil? Puțin îmi pasă de secretele ta)e, iar dacă nu le ai-cu atât mai puțin îmi pasă. Dacă mi-ai fi cenit să îți arăt scrisorile te-aș fi îndemnat să le citești. Nu am nimic de ascuns față de tine.

Ridicase glasul. care îi tremura ușor. Nu o văzusem nicicînd atât de furioasă.

— Ba ai lăsat și sertanil întredeschis, ca să înțeleg de cum intru. E o declarație, un mesaj de la tine pentru mine, e un semnal. Problema e că nu știu ce înseamnă el. Așa că spune pe șlcau, Joe. Ce încerci să-mi comunici?

Capitolul șaisprezece

DRAGĂ JOE, STUDENTUL PE CARE L-AM ANGAJAT a sunat la sonerie ieri după-amiază la ora patro și i-am ieșit în întîmpinare la poartă. I-am dat cinci sute de lire pentru munca de o săptămîină, iar el mi-a întins pachetul printre bare. Treizeci și cinci de fotocopii ale articolelor scrise de tine. El a plecat feridit, dar eu? Nu aveam nici cea mai vagă idee despre ce fel de noapte mă aștepta. Poate au fost cele mai oribile ceasuri ale existenței mele. A fost un chin, Joe, să stau față în față cu gîndurile tale triste și seci. Și cînd mă gîndesc la proștii care ti-au plătit bani buni pentru ele, sau la cititorii nevinovați cărora articolele acestea le-au poluat zilele!

Am stat în camera pe care mama obișnuia să o numească biblioteca, deși rafturile au fost întotdeauna aproape goale, și am citit fiecare cuvîntel, ba le-am și auzit în minte, ca și cum mi le-ai fi spus chiar tu, direct. Am citit fiecare articol ca pe o scrisoare trimisă de tine în viitorul ce avea să ne reunească pe amîndoi- Mă tot întrebam ce încerci să îmi faci? Să mă faci să sufăr? Să mă insultî? Să mă pui la încercare? Pentn.i asta te-am urît, dar nu am uitat nici o clipă că te și lubesc. și astfel am putut să merg mai departe. Are nevoie de ajutorul meu, mi-am spus de fiecare dată cînd eram gata să abandonez, are nevoie de mine ca să-l eliberez din colivia strîmtă a rațiun lui. Am avut clipe cînd m-am întrebat dacă înțelesesem cu adevărat ce dorea Domnul de la mine. Trebuia să aduc la El pe autometr acestor detestabile rînduri la adresa Lui? Poate eram destinat să fac ceva mai simplu și mai curat. Știu că ai scris despre știință

și erani pregătit să **fiu surprins** sau plictisit, dar **nu** știam că ai scris împins de dispret.

138

Probabil că ai și uitat articolul pe care l-ai compus acum patru ani pentru *New Scientist*, despre cele mai recente cuceriri științifice în domeniul cercetării Bibliei. Pe cine interesează dalarea cu ajutorul carbonului a Giulgiului de la Torino? Crezi că lumea și-a schimbat convingerile când a auzit că **nu** era decît o înșelătorie medievală? **Credința**, ai tu impresia, stă într-o bucată de pînză putrezită? Dar alt fragment m-a șocat cu adevărat, unde ai scris despre **Dumnezeu Insuși**. Afirmi că știi ce sau cine este: un personaj literar, zici tu, ca desprms dintr-un roman. Susții că **mintile** cele mai luminate din domeniu sînt gata să formuleze „o presupunere informată” asupra persoanei care l-a inventat pe Yahvch, că dovezile indică o femeie care ar fi trăit în jurul anului 1000 î.Ch., Bathsheba, hitita care s-a culcaî cu David! O romancieră care l-a inventat pe **Dumnezeu!** **Miștile** cele mai luminate ar muri mai degrabă decît să facă o asemenea presupunere. Ai de-a face cu forțe pe care **nici tu, nici vreun alt om** pe lume nu le poate cuprinde. Mergi mai departe și atirmi că și Iisus Christos a fost un personaj, în cea mai mare parte născocit de **Sfintul Pavel** și de „acela” care a scris **Evanghelia după Mareu**. M-am rugat pentru tine, m-am mgat pentm puterea de a îți ține piept, de a continua să te iubesc fără a mă lăsa tîrît în adîncuri. Cum este posibil să îl iubesc pe **Dumnezeu** și să te lubesc și pe tine în același timp? Doar prin credință, Joe. Nu prin fapte, ori fapte născocite, sau prin aroganță intelectuală, ci prin credință în înțelepeiunea și iubirea lui **Dumnezeu** ca prezență vie în viețile noastre, felul de prezență pe care **nici un om** - și cu atît

mai puțin un personaj literar - nu o poate avea.

Presupun că am fost naiv să cred, în valul acela de sentimente pe care le-am trăit pentru tine la început, că totul se va rezolva numai pentru că eu mi-o doream atît de mult. La ivirea zorilor mai aveam încă zece articole de citit. Am luat un taxi pînă la tine acasă. Dormeai, inconștient de **viilnerabilitatea** ta, indiferent la protecția de care te bucuri din partea unei surse a cărei existență o negi. Viața a fost bună cu tine și cred că, stînd acolo, am început să te consider nerecunoscător. Probabil că **nici nu-ți trece prin gînd** să mulțumești pentru tot ceea ce ai. Totul s-a

139

întîmplat din voia soartei oarbe? Ai facut totul singur? Mă îngrijorezi, Joe. Mă îngrijorează ceea ce ti-ar putea aduce aroganta ta. Am traversat strada și am atins gardul viu. De dafa asta nu-mi transmitea nici un mesaj, De ce nii-ai li vorbit, când nu aveai motiv? Ți se pare că ai totul, crezi că îți poți satisface de unul singur toate nevoile. Dar, fără să

cunoști iubirea lui Dumnezeu, trăiești într-un deșert. Dacă ai înțelege măcar ce îți ofer! Trezește-te!

S-ar putea să fi tras concluzia că detest știința. Nu am fost un elev prea grozav și nu mă interesează ultimele descoperiri, dar știu că e un lucru minunat. Studiul și măsura naturii nu este în realitate altceva decât o formă extinsă a rugăciunii, slava adusă măreției universului lui Dumnezeu. Cu cit aflăm mai multe despre complicitatea creației Lui, cu atât ne dăm seama cât de puține știm și cât de mici sîntem. El ne-a dat mintea. El ne-a lăsat această extraordinară inteligență. Faptul trist că oamenii se folosesc de acest dar pentru a li nega realitatea apare ca o copilărie. Scrii că, în ziua de astăzi, știm destulă chimie pentru a face speculații privitoare la apariția vieții pe pământ. Mici băltoace minerale încălzite de soare. legături chimice, lanțuri proteinice, aminoacizi etc. Supra primordiale. Pe Dumnezeu L-am eliminat din această istorie, spui. și acum e silit să se ascundă în ultima sa reșută, printre moleculele și particulele fizicii cuantice. Dar nu merge, Joe. Descrierea felului în care s-a făcut supra nu este același lucru cu a ști de ce s-a făcut ea sau cum este bucătarul. Este doar o răzvrătire meschină împotriva unei puteri infinite. Undeva. printre protestele tale împotriva lui Dumnezeu, se aude un apel la salvarea din capeanele propriei tale logici. Articolele tale însumate scot la iveală un lung strigăt de ajutor. Toată această negare nu relevă nici un pic de fericire. Ce îți poate aduce ea în cele din urmă?

Știu că nu vrei să mă auzi - încă. Mintea îți e închisă și platoșa la locul ei. m convine și te apără să-ti spui că sînt nebun. Ajutor! Afară e un om care îmi oferă iubire și iubirea lui Dumnezeu! Chemați poliția, chemați ambulanța! Joe Rose nu are nici o problemă. Lumea e acolo unde trebuie să fie, totul e la

140

locul lui, iar problemele le are Jed Parry, idiotul răbdător care stă în stradă ca un cerșetor, așteptînd să își zărească pentru o clipă iubitul și să îi ofere dragostea sa. Ce trebuie să fac pentru ca să începi să mă auzi? Doar prin mgăciune se poate răspunde la întrebarea aceasta și numai prin iubire se poate pune și în practică. Dar dragostea mea pentru tine nu mai este mgătoare. Nu mai stau lângă telefon așteptînd o vorbă bună de la tine. Nu te mai ridici deasupra mea, hotărîndu-mi viitorul, nu mai ai puterea să îmi dictezi să fac ceea ce vrei tu. Dragostea mea pentru tine este puternică și pătimașă, nu se va lăsa respinsă și se apropie tot mai mult de tine, pentru a te cere și a te aduce pe calea cea bună. Cu alte cuvinte, iubirea mea - care este și iubirea lui Dumnezeu - îți este destin. Respingerea și refuzurile tale. ca și toate cărțile și articolele tale, sînt ca bățile slabe din picioare ale unui copil ostenit. Este doar o chestiune de timp și ai să îmi fii recunoscător cînd va veni clipa.

Vezi? Faptul că ți-am citit articolele toată noaptea mi-a dat putere. Asta face nibirea lui Dumnezeu. Dacă începi să te simți stînjedit, este pentru că schimbările încep deja să se petreacă în tine și într-o zi ai să te bucuri să poli spune:

Izbăvește-mă de nemernicie. Va veni o vreme cînd ne vom aminti cu drag de schimbunle acestea. Vom ști atunci încotro au dus ele și vom zîmbi gîndindu-ne cît de greu mi-a fost mie să te împing și cît de tare te-ai împotrivit. De aceea, orice simți acum-
nu distruge scrisorile acestea.

Dimineață, cînd am sosit, te uram pentru tot ce spensesși. Voiam să te fac să suferi. Poate chiar mai mult decît atît. Mai mult, iar Domnul mă va ierta, mi-am spus. Pe drum, în taxi, mi te-am închipuit spunîndu-mi în felul tău rece că Dumnezeu și Unicul Său Frn sînt doar personaje, calames Bond sau Hamlet. Sau că tu însuși poți crea viața într-o epmbetă de laborator, cu cîteva substaiițe chimice și cîteva milioane de ani. Nu numai că negi existența lui Dumnezeu, dar vrei să îi iei și locul, 0 niîndrie ca aceasta te poate distruge. Sînt taine pe care nu trebuie să le atingem și o smerenie pe care trebuie să o învățăm, și te-am urît, Joe, pentru aroganța ta. Știi întotdeauna

141

1 "i

tot despre orice. După ce am citit treizeci și cinci de articole I scrise de tine, știu. Nu ai nici o clipă de îndoială, de șovăire sau de recunoaștere a ignoranței.

Ești la datorie, cu adevărurile de ultimă oră despre bacterii, particule, agricultură, insecte, inelele lui Satum, armoiu muzicale, teoria riscului și migrația păsărilor...

Creienil înii era ca o mașină de spălat, rotindu-se și învîrtindu-se, plin cu rufele tale murdare. Poli să ma condamni pentru că te-am urît pentru lucrurile căroră le îngădin să îți umple mintea - satditi. nanotechnology. inginerie genetică, biocomputere, motoare cu hidrogen. E ca la piață. Cumperi tot, faci reclamă la tot, strigătoml tocinit ca să laude inarfa altora. In palru ani de jurnalism nu ai scris nici un singur cuvînt despre lucrurile adevărate ca iubirea și credința.

Poate sînt mînios pentru că abia aștept să. ne începem viața ÎJTipeună. Imi amintesc că, într-o vacaiilă, am fost cu școala într-o excursie în Elvetia. Într-o zi, ne-am petrecut toată dimineata suind o cărare plicticoasă, plină de bolovani. Toti ne-am văitat - era atît de cald și fără rost -, dar profesoara ne-a i obligat să mergem înainte. Chiar înainte de prînz am ajuns pe o pajiște alpină. o întindere uriașă, însoțită. de larbă și flori, cu niușchi de un verde electric pe malurile unui pîrîu. Erain un gmp de copii gălăgioși, dar am amutit brusc.

Cineva a spus în șoaptă că era parcă am fi ajuns în Paradis. A fost o clipă măreată în viața mea. Cred că, după ce toate problemele noastre vor fi luat sfârșit, când vei veni aici și vom fi împreună, va fi ca sosirea pe pajiștea aceea. Gata cu ureșurile povîmite! Liniștea, și timpul ce se va întinde înaintea noastră.

Mai am să-ti spun un ultim lucru. Ani explodat în viața ta, la fel cum ai facnt și tu într-a mea. Nu se poate să nu-ti dorești să nu se fi întîmplat. Viața ta este pe cale să se întoarcă cu susul în jos. Trebuie să fi spui Clarissei, trebuie să îți n-iuti toate lucrurile și oricum probabil ai să vrei să scapi de cele mai multe din ele. Va trebui să le expci prietenilor, nu doar schimbarea de adresă, ci și revoluția petrecută în convingerile tale. E dureros și neplăcut, și desigur că n-ai să-ti dorești nimic din toate acestea. Vor veni clipe când are să îți pară rău că ti-am perturbat existența 142

i^.t'w^fw^.ss^^yaw^fSS^^
'K^ys^s.y,-

ordonată, mulțumitoare. Are să-ți pară rău că exist. Este de înțeles și nu trebuie să te simți vinovat. Vei trăi mînia și vei încerca să mă izgonești, pentm că eu reprezint răsturnarea și tulburările. Toate acestea se cuvin să fie. E cărarea abruptă și presărată cu bolovani! Trebuie să găsești o expresie a tot ceea ce simți. Blesteamă-mă, azvîrle cu pietre în mine, încearcă să mă bali- . dacă îndrăznești. Dar există un lucru pe care nu ai voic să îl faci cît sîntem încă pe dmmul spre pajiște, și acela este să mă ignori. să te prefaci că nimic din toate acestea nu se întîmplă. să ncgi greutatea sau durerea iubini. Nu trece pe lîngămineca și ciim nn aș fi. Nici unul dintre noi nu poate fi prostit. Nu nega realitatea existenței mele, fiindcă. în cele din urmă, ai să te negi pe tine. Disperarea pe care am trăit-o cînd am văzut cuin îl respingi pe Dumnezeu se leagă de sentimentul că, în felnl acesta. mă respingeai și pe mine. Primește-mă și ai să vezi că îl vei primi pe Dumnezeu, fără să te mai gîndești. Așadar, proimte-mi. Arată-mi furie sau supărare. Nu mă deranjează. Nu te voi părăsi în \eci. Dar niciodată, niciodată să nii te prefaci că nu exist.

Jed

Capitolul șaptesprezece

j

j
NU ȘTIU CIJM AM AJUNS ACOLO, dar stăteam înținși fată în fată în pat, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Poate era doar oboseala. Era noaptea tîrziu, mult după douăsprezece. Tăcerea era atît de adîncă, încît părea să fi căpătat o dimensiune vizuală, o sclipire sau un

luciu dur, și adâncime, ca un strat de vopsea proaspătă. Sinestezia trebuie să se fi datorat dezorientării mele, căci totul era atât de familiar, faptul că zăceam pe câmpul verde al privirii ei. că îi simteam netezimea brațelor subțiri. Dar era și neașteptat. Nu ne aflam în stare de război, dar totul între noi era în ". suspensie. Eram ca două armate față în față, pe deasupra unui labirint de tranșee. Eram imobilizati. Singura mișcare era aceea a acuzatiilor tăcute ce ne fluturau deasupra capetelor, ca niște stindarde. Pentru ea eram un nebun cu o obsesie perversă și, mult , mai rău, acela care îi invadase spațiul intim. Din punctul meu de i vedere. ea se dovedise a fi lipsită de loialitate și de sprijin în momentele acestea de criză, și în plus irational de bănuitoare.

Nu fuseseră certuri, și nici măcar dispute, ca și cum am fi simțit că o confruntare ar fi putut să ne despartă violent. Ne vorbeam - strictu! necesar - făceam conversație banală despre muncă și schimbam mesaje pe tema cumpărăturilor, a gătitului și a reparatilor necesare în casă. Clarissa pleca în fiecare zi de lucru de acasă, pentru a tine seminarii și cursuri, sau pentru a se -lupta cu conducerea facultății. Eu scrisesem o recenzie lungă și nesărată la cinci cărți despre conștiință. Când începusem să scriu despre știință, termenul se limita mai mult sau mai puțin la discursul științific. Nu constituia un subiect. Acum se ridicase la același nivel cu găurile negre și cu Darwin, aproape mai important decit dinozaurii.

144

Ne contnuam rutina zilnică, pentm că mai nunic altceva nu părea să fie limpede. Știam că nu mai puneam suflet, că siifletul se pierduse. Rămăseserăm fără iubire- sau fără secretul iubirii. și nu știam de unde să începem să vorbim despre ea. Dornieam în același pat, dar nu ne îmbrățișam. Foloseam aceeași baie. dar nu ne vedeam unul pe altul goi. Eram cu scrupulozitate degajati pentru că știam că orice altceva. politețea rece de pildă, ar fi dat pe față păcăleala și ne-ar fi împins într-un conflict ps care doream cu ardoare să îl evităm. Tot ceea ce odată pămse natni'al. ca dragostea, discutiile lungi sau compania tăcută, acum parca la fel de grosolan contrafăcut ca și Ceasul celor Patru Mări al lui Hamson, imposibil de recreat și anacronic. Privind-o penindu-și părul sau apliceându-se să ridice o carte de pe jos. îmi aminteam de frumusețea ei ca de 1111 lucru învățat pe de rost la școaiă. Real, dar fără relevantă imediată. Și mă puteam reclădi în ochii ei. masiv și insensibil ca un căpeăun. o gafa genetic motivată. un polip gigantic al logicii neinspirate cu care se asociase din greșeală. Când îi vorbeam. glasul îmi suna plat și monoton în cap și nu doar fiecare propozitic, ci fiecare cuvânt era o niinciună. Furia mută. autodisprețul subtil mascat. acestea erau elenientele. culonle mele. Când privirile ni se întâlneau. era ca și cmn eurile noastre fanfomatice, mai

meschine, ne-ar țî pus mîinile la ochi, ca să împiedice șansa înțelegerii. Dar pînă în m se întîlneau rar și, cînd o faceau, era doar timp de o secundă sau două. înainte de a se întoarce neliniștite. Fostele noastre euri, pline de dragoste, nu ar fi înțeles și nu ne-ar fi iertat în veci, dar adevărul nc privea drept în față: sentimentul dominant, nerecunoscut. care domnea în casa noastră în zilele acelea era mșinea.

Și iată-ne, undeva între unu și jumătate și două noaptea, întinși în pat, privindu-ne în lumina slabă a unei singure lămpi, eu gol. ea în cămașa de noapte din bumbac, atingîndu-ne cu mîinile și brațele, dar neutru, fără participare. Toate întrebările stăteau îngrămădite în jurul nostru și, o vreme, nici unul dintre noi nu îndrăznise să vorbească. Era destul că ne puteam privi unul pe celălalt în ochi.

145

Am spus că încă mai reușeam să comunicăm pe teme casnice, dar un aspect al existenței noastre fusese absorbit în rutina zilnică și nu aveam putere să îl discutăm. Oameiui au| observat adesea cît de rapid se transformă extraordinarul în| banal. Mă gîndesc la aceasta de fiecare dată cînd mă aflu noaptea pe o antostadă, sau într-un avion care se ridică diucolo de| plafonul de nori, în soare. Sîntem ființe cu un înalt grad de| adaptabilitate. Previzibilul devine, prin definitie, fundal, lăsîn-r

du-ne atenta liberă, pentru a face mai bine față aleatoriului și neașteptatului.

Parry trimitea trei sau patru scrisori pe săptămînă. Erau în general lungi și pătimașe, scrise la un timp prezent din ce în ce niai concenlrat. Adesea aborda ca subiect procesul prin care se născuse însăși scrisoarea, camera în care se afla, schimbarea [luminii sau a vreiuii, modificarea stării lui de spirit și faptul că, scriindu-mi, îmi invoca prezența chiar acolo, alături de el. încheierile lungi erau expresia durerii la despărțire. Referirile l religioase ar fi putut trece drept formule goale, dacă nu ar fi l arătat atîta ardoare: iubirea lui era ca a lui Dumnezeu, răbdătoare l și atoteprnzătoare, iar prin Parry, Dumnezeu avea să mă aducă j la sînul Lui. De obicei se strecura și un element acuzator, fie ca | un fir ce străbătea întreaga scrisoare, fie concentrat într-un pasaj îndurerat: eu initiasem această poveste de dragoste și de aceea trebuia să îi"ni respect responsabilitățile față de el. Mă jucam cu el, îl amăgeam, trimitîndu-i mesaje de încurajare și apoi l întorcîndu-i spatele. Eram o ușuratică, o cochetă, maestru al l torturilor lente, iar geniul meu era acela de a nu recunoaște ce faceam. Aparent. nu îi mai trimiteam mesaje prin intemediul perdelelor sau al gardului viu. Acum îi vorbeam în vis. îmi făceam apariția radios dinaintea lui, ca un profet biblic,

asigurându-l de dragostea mea și prezicînd vremurile mai fericite ce urmau să vină.

Am învățat să scanez scrisorile. Petreceam ceva mai niult timp cu acuzațiile și expresiile de frustrare, căutînd l întotdeauna reiterarea amenințării pe care mi se păruse că o formulează în fata casei. Furia continua să existe. Avea în el un 146

colt mtunecat, dar era prea viclean pentm a îl da la iveală. Dar trebuie să fi existat, pentru că îmi scria că sînt izvorul tuturor siiferințelor lui, afirmînd speculativ că s-ar putea să nu ajung niciodată să locuiesc cu el, insinuînd că totul s-ar putea „sfîrși tnai trist și cu mai multe lacrimi decît ne-am fi închipuit vreodată, Joe". Voiam mai mult decît atît. Tînjeam după mai imilt. Te rog- pune-mi la îndemîna an-na, Jed. O cît de mică amenințare mi-ar fi fost de ajuns pentru a ajunge la poliție, dar mi-o refuza, se juca cu mine și se stăpînea, așa cum susținea că fac eu. Aveam nevoie să își repete amenințarea pentru că îmi era ncersară certitudinea ei, iar faptul că refuza să îmi dea satistactie imi întreținea bănuiala că, mai devreme sau mai tîrziu, avea să lovcască. Cercetările, la rîndul lor, mi-o confirmau. La o primă examinare, mai bine de jumătate din bărbații de C16ranibault recurseseră la acte violente îndreptate împotriva obiectului obsesiei lor.

La fel de obișnuită ca și scrisorile era prezența lui Parry în tața blocului. Venea aproape în fiecare zi și se posta peste drum Părea să fi descoperit echilibnil între necesitățile de timp și presiunea nevoilor proprii. Dacă nu mă zărea, rămînea acolo vreme de vreun ceas, apoi se îndepărta- Dacă mă vedea ieșind din clădire mă urmărea o bucată de drum, rămînînd pe trotuarul lui. pe urmă cotea pe cîte o stradă lăturalnică și dispărea fără să se mai uite înapoi. Contactul era suficient pentru a mentine trează inbirea și, din cîte îmi dădeam seama. se întorcea întotdeauna direct acasă, în Hampstead, unde se așteama pe scris o nouă scrisoare. Una dintre ele începea așa: „Ți-am înțeles pnvirea azi-dimineață, Joe. dar cred că te înșeli..." Dar nu pomenea de hotărîrea de a nu-mi mai vorbi niciodată și m-am simțit baise fiirat căci, dacă nu voia să mă ameninte în scris, sperasem că îmi va face serviciul acesta lăsîndu-mă să îi înregistrez cuvintele pe bandă. Păstram în buzunar un reportofon minuscul și purtam un microfon sub reveml hainei. O dată, sub ochii lui Parry, am întîrziat în dreptul gardului viu și mi-am plimbat mîna pe deasupra lui, pentm a întipări mesajul, apoi ni-am întors în direcția lui și l-am privit. Dar nu s-a apropiat și

147

nici nu s-a referit la acest moment în scrisoarea pe care mi-, scris-o ceva mai tîrziu, în aceeași zi. Tiparul iubirii lui nu era modelat de influente externe, chiar dacă ele pomeau de la mineJ Lumea lui era determinată dinăuntru, motivată de o necesitates intimă, iar în felu! acesta putea răniîne intactă. Nimic nu îl putea;

contrazice și nu avea nevoie de nimic care să îl confirme. Nici dacă i-aș fi scris o lungă scrisoare declarându-i dragostea mea! arzătoare nu ar fi folosit la nimic. Stătea ghemuit într-o celulă pe care el singur și-o construise, căutând înțelesuri, inventând schimburi inexistente, cu universul lor dramatic de speranță și dezamăgire, scitînd permanent lumea fizică- întâmplările ei aleatorii, zgomotele și culorile ei haotice, în căutarea unor corelative ale stării sale afective curente - și găsindu-și întotdeauna satisfacția. Ilumina lumea cu sentimentele sale, iar lumea îi confirma fiecare meandru emoțională. Când îl apuca disperarea, era pentru că văzuse întunericul în aer, sau pentru că o variațiune din cântecul unei păsări îi mărturisise disprețul meu. Când trăia o bucurie. ea venea validată ca efect al unei cauze; minunate. neașteptate: vreun mesaj blînd de la mine apărut într- un vis, o intuiție care „se născuse” în timp ce se ruga sau nedita. |

Era închisoarea iubirii sau a autoreferinței. dar, bucurie sau disperare, tot nu îl puteam face să mă ameninte. sau măcar să îmi vorbească. De trei ori am traversat strada în direcția lui cu reportofonul mergînd, dar nu a vrut să stea.

— Pleacă atunci! am strigat spatelui său ce se îndepărta. Nu mai veni pe-aici! Dă-mi pace cu scrisorile tale idioate!

Vino înapoi să vorbim, aș fi vrut de fapt să spun. Vino înapoi să vezi cît de fără speranță e situația și formulează-ti amenințările pe față. Sau la telefon. Lasă-mi-le pe banda robotului.

După cum era de așteptat. ceea ce i-am strigat în ziua aceea nu a afectat tonul scrisorii pe care am primit-o a doua zi. Era plină de fericire și de speranță. În solipsismul lui era inviolabil, iar eu începeam să îmi pierd răbdarea. Procesul logic care l-ar fi putut împinge de la disperare la ură, sau de la iubire la distrugere, dintr-un singur salt, avea să fie privat, imprevizibil și, **148**

dacă avea să se întoarcă împotriva mea, avea să o facă fără VTeun avertisment. Incepusem să am mai multă grijă cînd încuiam ușa apartamentului, seara. Dacă ieșeam singur, mai ales pe întuneric, eram atent la cine merge în spatele meu. Foloseam tot mai mult taxiul și întotdeauna mă uitam în jur cînd coboram. Cu oarece dificultate, am obținut o întrevvedere cu unul dintre inspectorii care lucrau la secția noastră de poliție. Am început să fantalez gîndindu-mă la ce mi-ar fi necesar pentru propria mea protecție. Un baston? O mînușă ghintuită? Un cuțit? Visam cu ochii deschiși confruntări violente care se încheiau întotdeauna în l'avoarea mea- dar m adîncul rațional al sufletului - acolo unde stă plicticosul bun simț - știam că e prea puțin probabil să mă atace deschis.

Măcar Clarissa părea să fi dispărut din gîndurile lui

Pan'y Nu mai facea nici o referire la ea în scrisori și nu a încercat niciodată să stea de vorbă cu ea. In fapt. a făcut tot ce a putut ca să o evite. O urmăream de la fereastră de fiecare dată când ieșea din casă. De îndată ce o vedea prin peretele de sticlă givrată al holului coborînd scările, pomea grăbit spre capătul străzii. După plecarea ei, își relua poziția. Să fi trăit cu convîngerea, în imaginația sa, că astfel îi cruța sentimentele? Iși închipuia că îi explicasem totul și că era ca și dispănită din viața noastră sau că, într-un fel sau altul, el însuși aranjase asta? Sau povestea nu avea nici o relevanță?

Stăteam în tăcere de zece minute. Clansa era întinsă pe partea dreaptă și mi se părea că îi aud iambii foșniți ai pulsului în pernă. Poate era propriul meu ritm. Era lent și eram sigur că încetinește și mai tare. In tăcerea aceasta nu existau tensiuni. Priveam unul în ochii celuilalt și privirile noastre treceau periodic peste trăsături, ochi. buze, ochi. Era ca o rememorare lungă și lentă și, o dată cu trecerea fiecăminut, fără o vorbă, recuperarea părea să acumuleze puteri interioare. Forța inertială a iibirii, ceasurile, săptămînile și ami petrecuți în armonie, toate acestea cîntăreau mai greu decît împrejurările prezentului. Dragostea nu dădea naștere propriilor sale resurse? Ultimul lucru pe care ar trebui să îl facem acum, mi-am spus, ar fi să ne

-J Jrk

angajăm într-o serie de explicații și ascultări pline de răbdare. Se facea prea mult caz de psihologia pop și prea mult se aștepta de la verbalizarea problemei. Conflictetele, ca și organisme vii, au o durată de viață a lor. Era important să știi cînd să le lași să moară. Foiosite într-un moment nepotrivit, cuvintele puteau acționa ca tot atîtea șocuri electrice. Creatura putea reveni la viață într-o formă patogenă, febril regenerată de o formulare nouă și interesantă, sau de cine știe ce „perspectivă proaspătă”, mai morbidă, asupra lucrurilor. Mi-am mișcat mîna, crescînd ușor presiunea degetelor pe bratul ei. Buzele i s-au întredeschis, i o dezlipire senzuală, mareată de un mic sunet exploziv. Nu trebuia decît să ne uităm unul la altul, amintindu-ne. Să facem dragoste, iar restul se rezolva de la sine. Buzele Clarisei mi-au conturat numele, dar nu s-a auzit nici un sunet, nici măcar respirația. Nu-mi puteam lua ochii de la buzele ei. Atît de suple, atît de lucioase în plinătatea culorii lor naturale. Rîsul a fost inventat pentru ca femeile să se bucure de varianta mai săracă a unor buze ca acestea.

— Joe..., au rostit din nou buzele.

LJn alt motiv pentru care nu trebuia să vorbim acum despre problema noastră era că astfel îi deshidream lui Parry ușa

pentru a intra în dormitorul nostru. pentru a se urea în pat cu noi.

— Joe...

De data aceasta nii-a suflat numele printre buzele . fhimoase pe jumătate bosumflate, apoi s-a încruntat, a tras adînc | aer în piept și a dat vorbelor o tonahtate plină, joasă. 1

— Joe, s-a temiinat. E mai bine să o recunoaștem. Cred i că între noi s-a terminat totul, nu?

Cînd a rostit aceasta, nu m-am văzut trecînd dincolo de pragul unei reconceptualizări și nici pămîntul, sau patul, nu s-au despicat sub mine, deși pătmsesem într-un spațiu înalt, de unde puteam vedea lucrurile acestea nefntîmplîndu-se. Desigur, eram în etapa refuzului. Nu simteam nimic, absolut nimic. Nu am răspuns, nu pentru că mi-aș fi pierdut graial, ci pentru că nu simteam nimic. în schimb, gîndurile mele c" sînge rece topăiau ca broaștele înapoi la Jean Logan, care împărtea acum cu 150 Clarissa o adresă neurală, în mintea mea o categorie de femei care se considerau nedreptățite și așteptau ceva de la mine.

încerc să fiu silitor. Mă așezasem în fața biroului, cu bucătica de hîrtie a doamnei Logan. și dădusen-i telefoane. Mai întîi l-am sunat pe Toby Greene, în Russell's Water, unde nii-a răspuns o bătrîna viguroasă, cu o voce răgușită, care trebuie să fi fost mama lui. M-am interesat amabil de glezna aiptă a fiului ei, dar mi-a tăiat-o scurt.

— Și ce vrei cu el?

—E vorba despre aceident. aceidentul cu balonul. Voiam doar să-l întreb...

— Am aviit parte de destui reporten pe-aici- așa că scutește-ne.

O spusese cu calm și precizie. Am lăsat să treacă vreo două ore și am sunat din nou, iar de data aceasta m-am prezentat rapid, adăugînd că sînt unul dintre cei care s-au atîmat de frînghii împreună cu fiul ei. Cînd în cele din urmă Toby Greene a venit șonticîind la telefon, s-a dovedit incapabil să îmi fie de vreun folos. Văzuse mașina lui John Logan de partea cealaltă a pășumi; dar fusese ocupat cu tnsul gardului și pe urmă fugise la balon și habar nu avea dacă Logan fiisese singur. Green era greu de ținut la subiect. Voia să povestească despre gleznă, sau despre concediul de boală care ar fi trebuit să i se plătească din cauza ei

— Am fost de trei ori pînă acum la cabinet... Am ascultat timp de douăzeci de minute o istorie despre încurcăturile administrative și lipsa de politete, pînă cînd l-a stngat mama și a abandonat telefonul fără să își la rămas bun.

Prietenul lui din Watlington. Joseph Lacey, era plecat de acasă pentru o zi, așa că am telefonat la Reading

și am cenit să vorbesc culames Gadd, conducătorul balonului. Mi-a răspuns sotia lui. Avea un glas moale și amabil.

— Spuneti-i că sînt unul dintre cei care și-au riscat viața încercînd să oprească deriva nepotului lui.

— Am să încerc, mi-a răspuns. Dar nu prea-i place să vorbească despre asta.

Am auzit sunetul știrilor transmise la televizor și ve lui Gadd încercînd să le acopere.

— Tot ce am de spus o să spun la audieri,
< Doamna Gadd a revenit, transmitîndu-mi mesajul pe ua

ton de resemnare și ușor regret, ca și cum și ea ar fi avut de

suferit de pe urma refuzului lui de a vorbi.

Cînd în fine ani dat de Lacey. s-a dovedit a fi un spirit ceva niai treaz.

—**Ce mai vor? Nu cred că mai au nevoie și de alți martori.**

— E pentru văduvă. E convinsă că mai era cineva cu el. |

— Dacă persoana asta există. probabil are motivele ei să nu iasă la lumină. Eu zic că-i mai bine să dai pace cîinilor adormiți.

Răspunsul fusese cam prea grăbit și prea apăsător. așa că i-am spus-o de-a dreptul.

— E convinsă că era o femeie. A găsit în mașină mîncă-rea pentru picnic și o eșariță de mătase. Bănuiește că tipul avea o legătură și gîndul o chinuie.

A plescăit din limbă, după care s-a lăsat o tăcere lungă.

— Mai sînteti la telefon, domnule Lacey"1

— Mă gîndesc.

— Deci ați văzut-o?

Altă tăcere, apoi a spus:

— Nu vreau să vorbesc la telefon. Veniți pînă aici, la Watlington, și mai vedem.

Mi-a dat adresa și am fixat o zi,

Cînd am întrebat-o, Clarissa mi-a răspuns că parcă mașina lui Logan avusese două portiere deschise, poate chiar trei, dar. în afară de Logan însuși, nu văzuse pe nimeni. Nu mai rămînea decît Parry. Din cîte îmi aminteam, cărarea pe care venise îl scotea mai aproape de mașină decît oricare altul dintre noi. Puteam oare să îl abordez cu reportofonul ascuns, să îi pun întrebările concrete, apoi să-l fac cumva să mă ameninte? Pe lîngă absurditatea plaiiului, ideea de a obține de la el informații

lineare era fantasmagorică. Lumea lui era una a sentimentelor, a învntiilor și a dorintelor neîmplinite. Era făcut din urzeala din care sînt făcute coșmarurile - în asemenea măsură, încît îmi era greu să mi-l imaginez îndeplinind activități banale, precum bărbieritul sau achitatul unei note de plată. Era aproape ca și cum 1111 ar fi existat.

Dat fiind că nu spusese nimic, că nu mă puteam hotărî să răspund, Clarissa a continuat. Ne priveam mai departe în ochi.

— Te gîndești permanent la el. Nu se mai termină. Chiar și aciim. tot la el te gîndeai, nu-i așa? Haide, mărtunsește. Spune-nu.

— Da, la el mă gîndeam.

— Nu știi ce se petrece cu tine, Joe. Te pierd. E înfricoșător. Ai nevoie de ajutor. dar nu cred că eu ți-l pot da.

— Miereuri mă duc la poliție. Poate ei...

— Eu vorbeam despre mintea ta. M-am ridicat în șezut.

— Mintea mea n-are nimic. E o minte în perfectă regulă.

Draga mea. individul e o amenințare reală, ar putea fi periculos. La rîndul ei. a încercat să se ridice.

— Of, Doan-me. nu pricepi! și a început să plîngă.

— Ascultă, am început niște cercetări amănunțite.

I-am pus o mîină pe umăr, dar s-a scuturat. Am continuat.

— Din cîte am citit eu- cei care suferă de sindromul de Clerambault se împart în două categorii...

— Ai impresia că poți ieși din situația asta citind. mi-a replicat. deodată firioasă, fără să mai plîngă. Nu pricepi că ai o

problemă?

— Ba bineînțeles că pricep- i-am spus, dar ascultă-mă. E bine să știi. Pe de o parte sînt cei al căror sindrom face parte dintr-o stare psihică generală. Sînt ușor de detectat. Pe de alta-sînt cei care suferă de forma pură a bolii, complet obsedați de obiectLil iubirii lor. dar care funcționează perfect în celelalte zone ale existenței.

— Joe! a strigat Clarissa. Spui că stă în fata casei, dar cînd ies, acolo nu e nimeni. Nimeni, Joe.

— Cînd te vede traversînd hoiul o ia spre capătul străzii și se ascunde după un copac. Nu mă întreba de ce.

—Și scrisorile, scrisul...

S-a uitat la mine și buza dejos i s-a lăsat. Ii venise o idee care o făcea să șovăie. Am zis:

— Ce-i cu scrisorile?

A dătinat din cap. Coborîse din pat și își aduna hainele de care avea să aibă nevoie mîine dimineată. A rămas în prag, cu ele în brate.

— Mi-e frică, a rostit.

— Și nîie. Ar putea deveni violent.

Se uita nu la mine, ci la un spațiu de deasupra capului meu. Glasul îi suna răgușit.

— O să dorm în camera copiilor în noaptea asta.

— Te rog, stai, Clarissa.

Dar dispămse. iar a doua zi și-a mutat toate lucrurile în caietiera aceea și, așa cum se întîmplă întotdeauna în înprejurări de felul acesta, o hotărîre impulsivă a devenit stare de fapt. Am continuat să trăim alături. dar știam că sînt singur.

Capitolul optsprezece

MTEREURI ERA ZIUA DE NAȘTERE A CLARISSEI. I-am dat o felicitare și m-a sărutat apăsător pe buze. Acum, că în sinea ei se lamiinse că nu mai sînt întreg la minte. acum, că îmi comunicase că totul se terminase între noi, era bine dispusă și generoasă. Se pregătea să înceapă o viață nouă și nu avea nimic de pierdut dacă era generoasă. Cu cîteva zile mai înainte, exuberanta ei m-ar fi făcut bănuitor, sau gelos, acum însă nu făcea decît să îmi confirme raționamentul: nici nu cercetase, nici nu meditase la toate acestea. Starea lui Parry nu putea rămîne neschimbată. Dat fiind că împlinirea nu era posibilă, iubirea lui trebuia să se preschimbe fie în indiferență, fie în ură. Clarissa era convinsă că sentimentele ei constituiau cel mai potrivit ghid. că găsise instinctiv calea spre adevăr, cînd de fapt ceea ce i-ar fi trebuit era informația, capacitatea de a anticipa și un calcul atent. De aceea, era normal, deși dezastaios pentru amîndoi, să creadă că înnebunisem.

Imediat ce a plecat la slujbă, am intrat în birou și am ambalat cadoul pe care urma să i-l dau la masa pe care o programaserăm pentru ziua aceea împreună cu nașul ei, profesorul Kale. Am adunat laolaltă toate scrisorile lui Parry, le-am aranjat cronologic și le-am fixat într-un dosar cu șină. M-am întins în șezlong, întorcînd alene paginile de la început. căutînd și însemnînd pasaje semnificative. Pe acestea le-am copiat, cu referințe asupra locului unde se găseau în paraiiteze. La final, aveam patru pagini de extrase, din care am făcut trei copii, pe care le-am pus în trei mape de plastic. Activitatea aceasta calmă m-a introdus într-un fel de transă organizatorică, iluzia administratorului că toată nenorocirea lumii poate fi ținută

încercam să compilez un dosar cu amenințări și, chiar dacă nu aveam nici un exemplu evident, existau aluzii și rupturi aJ căror efect cumulativ nu putea scăpa ochiului unui politist. Era nevoie de calitățile uiiui critic literar precum Clarissa pentru a citi printre rîndurile de iubire ce declamau nevinovăția, dar știam că ea nu are să mă ajute. După aproape o oră, am realizat că faceam o greșeală concentrîndu-mă asupra expresiilor fatișe de frustrare și nemulțumire - că eu dădusem naștere la tot, că îl amăgeain. provocîndu-l cu false pron-usiuni, rencgîndu-mi propria dorință de a niă muta să locuiesc cu el. Toate aceste asertiuni mă intimidaseră la început. dar acum nu niai erau decît lalnice. Adevăratele amenințări, după cum începeam să înn dau scama, stăteau altundeva.

De exemplu, întrerupea o relatare despre cît de singur se simtea departe de niine pentru a reflecta asupra singurătății și a își aniinti cum, pe cînd avea paisprezece ani, mersese să stea la tară, cu unchiul lui. Parry își luase obiceiul de a împrumuta o pușcă de calibrul 22 și de a pleca la vînătoare de iepuri. Furișatul tăcut pe lîngă gardul viu, cu toate simturile treze, perfect concentrat asupra a ceea ce avea de făcut - acesta era genul de solitudine care îi plăcea cel mai mult. Descrierea ar fi fost nevinovată, dacă nu ar fi pus atîta energie în a retrăi plăcerea de a ucide: „Puterea mortii care izbiiicnea dintre degetele inele, Joe, puterea la distanță. Pot s-o fac! Pot s-o fac! îniî spuneam. Sîmteam fiinla să fugă, o vedeam facînd saltul acela mic, pe spate- apoi lovind pămînti.il, zvîreolindu-se și tresărind spasmodic. Pe urmă se potolea și mă apropiam de ea. sirm-tîndu-mă asemenea destinului, iubind micul obiect pe care tocinaî îl distrusesem. Puterea asupra vietii și a mortii, Joe. Dumnezeu o are și la fel o avem și noi, care sîntem creați după chipul și asemănarea Lui”.

Am copiat trei fraze dintr-o altă scrisoare: „AITI vrut să îti fac rău. Poate mai mult decît atît. Mai mult, iar Dumnezeu mi-o va ierta, mi-am spus”. Într-o altă epistolă, mai recentă, se

356

găsea un ecou al observației pe care mi-o facuse în ziua în care ină întorsesem de la Oxford: „Tu ai dat naștere la tot, iar acum nu mai poți fugi. Pot să îi pun pe alții să facă diverse lucruri în locul meu - asta știi deja. Chiar acum, în timp ce eu scriu scnssoarea asta, cîțiva oameni redecorează baia! Pe vremuri, aș fi tăcut-o singur, indiferent de bani. Acum însă învăț să îi deleg pe alii”. La aceasta ann rămas privind vreme îndelungată. Care era exact legătura dintre faptu! că nu mai puteam fugi și capacitateadea îi pune pe alții să facă lucrurile în locul tău? Lipsea o verigă. în chiar ultima scrisoare spunea, fără nici o legătură:

„Ieri am fost în Mile End Road - știi, acolo unde locuiesc adevărații ticăloși. Căutam alți decoratori”

Alte părți conțineau evocări ale laturii întunecate a lui

Dumnezeu. „Dragostea lui Dumnezeu - scria - poate lua forma mîniei. Ni se poate arăta sub chipul unei nenorociri. Este lecția grea pe care mi-a luat-o viața să o învăț.” Și, legat de aceasta:

„Dragostea Lui nu e întotdeauna blîndă. Cum ar putea fi, cînd trebuie să reziste, să nu te poți scutura de ea? E căldură. e foc care îl poate arde. Joe. te poate mistui”.

În corespondența lui Parry nu existau decît puține trimiteri biblice. Religia lui era extrem de vagă în ce privește detaliile concrete ale doctrinei și nu lăsa impresia apartenenței la o anumită biserică. Crediința și-o clădise pe jumătate singur, în general în consonanță cu cultura dezvoltării și a împlinirii personale. Vorbea mult despre destin, despre „calea” lui și cum nu se va lăsa abătut de la ea, și despre soartă - a lui și a mea împlinite. Adeseori, Dumnezeu era un termen interșanjabil cu sinele. Iubirea lui Dumnezeu pentru oameni stătea în umbra iubirii lui Parry pentru mine. Dumnezeu era fără îndoială mai degrabă „înăuntru” decît în cerul său, iar credința în el devenea de aceea o licență pentru a răspunde chemărilor sentimentelor sau intuiției. Era tipul de structură laxă, desăvîrșită pentru o minte tulburată. Constrîngerile impuse de regulile teologice sau de obiceiurile religioase erau inexistente, la fel și sancțiunile sociale

sau chemările la ordin ale congregației, întregul cadru moral care face religia viabilă, indiferent de rateurile

157

cosmologiei sale. Parry nu asculta decît de glasul interior al Dumnezeului lui personal.

Singura concesie făcută vreunei surse din afara sa o reprezentau cîteva referiri la povestea lui Iov, dar chiar și aici nu reieșea limpede că ar fi citit materialul original.

„Aveai un aer de disconfort - scria o dată, după ce mă văzuse pe stradă -, ba chiar parcă te durea ceva, dar asta nu trebuie să te facă să te îndoiești de noi. Adu-ți aminte cît a suferit

lov, iar Dumnezeu l-a iubit fără întrerupere." Din nou premisa nepusă la îndoială că Dumnezeu și Parry erau una și că ei doi puteau hotărî în chestiunea destinelor noastre comune. O altă referire ridică posibilitatea ca eu să fiu Dumnezeu: „Suferim amîndoi, Joe, aniîndoi sîntem afectați. Întrebarea este: care dintre noi e lov?"

Cînd am ieșit din casă, spre prînz, cu un plic cafeniu conținînd extrasele mele nieticuloase din documente și cu cadoul Clarisei în buzunar, Parry nu se afla acolo. M-am oprit să înă uit împrejur. pe jumătate așteptînd să apară de după unul dintre copaci. Modificarea obiceiurilor mă deranja. Nu-l văzusem din dimineața zilei precedente. Acum, că citisem literatura de specialitate și știam care sînt posibilitățile, preferam să fie undeva unde să îl pot vedea. Pe drumul pînă la poliție m-am uitat înapoi de cîteva ori, ca să văd dacă nu mă umiărește.

Era o perioadă calmă a zilei, dar a trebuit să stau mai bine de o oră în sala de așteptare. Acolo unde nevoia umană de ordine se întîlnește cu tendința umană de a crea haosul. unde civilizația se izbește de nemulțumiri, descoperi fricțiunile și o mare cantitate de uzură. Se vedeau în găurile zdrentuite ale linoleumului de pe fiecare prag al fiecărei uși. în crăpătura șerpuită, verticală, a geamului givrat de după ghișeu de la intrare și în aeml cald, epuizat, care îi obliga pe vizitatori să își dea jos pardesiile și pe polițiști să lucreze doar în cămăși. Apărea în postura răsturnată a celor doi puștani în canadiene negre, umflăte, care se uitau la propriile picioare, prea fiirioși unul pe celălalt ca să-și vorbească, și în mesajele scrijelite de pe bratul fotoliului în care ședeam (sfidare pur și simplu, sau mînie crescîndă): *fück fück fück*. Și am văzut-o pe chipul mare și

158

rotund, de o paloare fluorescentă, al inspectorului de serviciu Linley, în timp ce, în cele din urmă, îmi facea un semn obosit să intru în sala de interogatorii. Nu părea să iasă prea des la aer. Nici nu avea nevoie, dat fiind că toate necazurile se perindau

pe-aici.

Un prieten ziarist care lucrase trei ani la redacția care se ocupa de infracțiuni a unui ziar de scandal îmi spusese că unica modalitate de a atrage cît de cît atenția poliției asupra

cazului meu era să depun o plîngere oficială m legătură cu felul în care t-usese abordat pînă acum. Astfel puteam trece de femeia cu ochelan care păzea biroul de recepție. Cel puțin reclamația va trebui să primească atenție, iar eu puteam să îmi expun situația în fala cuiva aflat ceva mai sus în ierarhia secției. Același puncten mă avertizase să nu sper prea mult. Omul meu avea să fie aproape de pensie, dornic de puțină liniște. Sarcina lui era de a suprima reclamațiile, prefacîndu-se că le rezolvă.

Linley mi-a făcu semn să mă așez pe unul dintre cele două scaune de metal. Stăteam față în față, privindu-ne pe deasupra unei mese de plastic cu modelul lăsat de fundurile cănilor de cafea. Fiecare bucățică a scaunului rece era unsuroasă la atingere. Scrumiera era făcută din fundul retezat al unei sticle de Coca Cola. Lîngă ea stătea ghemuit un plic de ceai folosit, pe o linguriță. Murdăria de-aici era laconică în aeml ei provocator:

cui aveam de gînd să mă plîng?

Depusesem reclamația, Linley îmi telefonase în cele din urmă și îi relataseram toată istoria. La vremea aceea, încă mai stăteam în cumpănă dacă e relativ inteligent, sau foarte prost. Avea una din vocile acelea strangulate prin care uneori comicii îi descriu pe reprezentanții oficialităților. A lui Linley îmi lăsase senzația de ușoară imbecilitate. Pe de altă parte, nu spusese prea multe. Nici măcar acum, în timp ce deschidea dosarul, nu am auzit nici bună dimineața, nici ia să vedem cum stăm, hîm sau ha. Doar șuieratul electronic al respirației trecute prin pămîl din nas. În perioadele acestea de liniște am presupus că suspectii și i'nartorii vorbeau mai mult decît ar fi vrut, astfel că am păstrat la

rîndul meu tăcerea, unnărindu-l cum îutoarce cde cîteva pagini acoperite cu scris înclinat și ascuțit cu care își luase notitele.

Linley și-a ridicat ochii, dar nu s-a uitat la mine. Mă privea în piept. Abia cînd a inspirat, pregătindu-se să vorbească, ochișorii inici și cenușii i-au șters, focalizînd, pe-ai mei.

— Așa deci. Personajul ăsta vă hărtuiește și vă amenintă, Ați făcut o plîngere, dar nu ati primit nici o satisfacție.

— Așa e, ani spus.

— Și hărtuirea constă în...

— După cuni v-am mai spus. am replicat.

încercînd să-i

citesc pe dos scrisul; oare nici nu mă ascultasc? Imi triniite cîte trei sau patru scrisori pe săptămîină.

— Obscenități?

— Nu.

— Propuneri indecenre?

—Nu.

- Insulle?
- Nu tocmai.
- Atunci chestiuni sexualc.
- Nu pare să aibă legătură cu sexul. E o obsesie.

A

făcut o fixatie în Jegătură cu inine. Nu se mai gîndește la niniic altceva.

- Vă sună?
- Nu mă mai sună. Doar scrisorile.
- E îndrăgostit de dumneavoastră. Am zis:
- Suferă de o boală denumită sindromul de Clerambault. E o stare de autoiluzionare. Are impresia că eu ani imtiat totul. e convins că îl încurajez cu semnale secrete...
- Sînteti psihiatru, domi'iuie Rose?
- Nu.
- Dar sînteti homosexual.
- Nu.
- Cum v-ati cunoscut?

— V-ani spus defa. Cu ocazia aceidentului cu balonul. 160

A foșnit o pagină cu notițe.

— Parcă n-am văzut nimic pe-aici.

I-am povestit pe scurt, în timp ce el își odihnea capul greu, simetric, în mîini, tot nedecis să scrie. Cînd am terminat, m-a întrebat:

- Cum a început?
- Mi-a telefonat tîrziu, în noaptea aceea.
- V-a spus că vă iubește și a închis. Trebuie să vă fi cleranjat.
- M-asupărat.
- Și ați discutat cu soția dumneavoastră.
- A doua zi dimineață.
- De ce atîl de tîrziu?
- Erani foarte oboșiți și nervoși din cauza aceidentului.
- Și care e reacția dînsei la toată povestea?
- E supărată. A adus o atmosferă foarte încordată. Linley și-a întors privirea și și-a tuguat demonstrativ bu/elc.
- Se enervează vreodată pe dumneavoastră din cauza asta? Sau dumneavoastră pe dînsa?
- Relația noastră e foarte tensionată în prezent. Pînă acum eram fericiți.
- Ați avut în familie vreun caz cu afecțiuni psihiatrice, doninule Rose?
- Nid unul.
- Stresul la serviciu, sau altele asemenea?
- Nici vorbă.

— Treabă grea. jumalismul, nu? Am dat din cap. începeam să îl detest pe Linley și mutra lui globulară. în pauza care a urmat, am spus:

— Am motive întemeiate să cred că individul acesta va deveni violent. Am venit la poliție după ajutor.

— Și bine ați făcut, mi-a replicat Linley. La fel aș fi făcut și eu. Și se pare că în domeniul acesta legislația e pe cale să fie înăspriată. Deci, stă în fata casei și vă abordează când ieșiți.

161

— Asta făcea. Acum doar stă. Dacă încerc să vorbesc cu el, se îndepărtează.

—Deci nu chiar...

A lăsat fi-aza în suspensie uitându-se, sau prefăcându-se că se uită prin hîrtii. Mormăia pentru sine:

—Asta-i partea cu hărtuiala, hm... Apoi către mine, vesel;

— Acum să vedem cum e cu amenințările.

|

— Am copiat cîteva pasaje. Nu sînt ameninrări fațișe. Va trebui să le cititi atent.

Inspectorul de serviciu Linley s-a așezat coniod să citească și, în timp ce el își tinea privirea coborîtă, i-am studiat fata. Nu paloarea era respingătoare, ci geometria pufoasă, neomenească, a rotunjimii ei. Un cere aproape perfect, trasat m jurul nasului ca un nasture, cuprinzînd cupola albă a cheliei și curba bărbiei îngrășate. Iar cercul acesta era înscris pe suprafața abia distorsionată a unei sfere. Fruntea i se bomba, obraji i se umflau întinși de sub ochii mici și cenuși. iar curba continua în proeminenta albăstrie, fara gropită, dintre nas și buza de sus.

A lăsat foîte mele să îi cadă din mîină pe masă, și-a încleștat mîinile la ceafa și a scrutat tavanul timp de cîteva secunde, apoi m-a privit cu o urmă de milă.

— În categoria lui. domnule Rose, e un pisoi nevinovat. Ce vreți să facem? Să îl arestăm?

Am răspuns:

— Trebuie să înlelegeti intensitatea acestei iluzii și fnistrarea care se acumulează. Trebuie să afle că nu poate face ce-i trece prin cap...

— Nu e aici nimic amenintător, agresiv sau insuitător confonn sectiuiui cinci din legea privind ordinea pubhcă. (Linley vorbea repezit. Voia să mă vadă plecat.) Sau legii privind ofensa . adusă persoanelor, din 1861. Nu putem nici măcar să-l l avertizăm. Iși iubește Dumnezeu, vă iubește pe dumneavoastră | și îmi pare rău, dar nu a încălcat nici o lege.

A luat extrasele, apoi ie-a dat druinul să cadă.

- Vă-ntreb, unde exact e amenintarea?

— Dacă cititi atent și gânditi logic, veti vedea că insinuează că poate pune pe cineva, sau angaja pe cineva să mă bată.

— Mult prea slab. Ar trebui să vedeți ce pniim aici. Nu v-a vandalizat mașina. nu, nici nu v-a fluturat un cuțit pe sub nas și nu v-a răstumat lada cu gunoi pe aleea din fața casei. Nici măcar nu v-a înjurat. Vreau să zic, dumneavoastră și sotia diimneavoastră v-ati gândit măcar să îl invitați la o ceașcă de ceai și la o discuție?

Făceam bine că îmi păstram calmul. mi-am spus.

— Uitati ce e, cazul e clasic. De Cltfranibault, crotoma-nie, pîndă. spuneți-i cum vreti. Eu am studiat-o oarecum în pi-ofunzime. Din literatura de specialitate reiese că, o dată ce își va da seama că nu poate căpăta ceea ce dorește. apare pericolul real al violenței. Ați putea măcar să trimiteți vreo doi ofițeri acasă la el, să-l anunte că sînteti cu ochii pe el.

Linley s-a ridicat, dar eu am rămas așezat cu încăpăținare. Era cu niina pe cîanță. Răbdarea lui demonstrativă cra o furniă de batjocură.

— în genul de societate pe care o avem, sau pe care dorim să o avem, ca să nu mai vorbesc de resursele noastre umane limitate, nu putem trimite ofițeri acasă la cetățeanul A doar pentru că cetățeanul B a citit cîteva cărți și a hotărît că se poate aștepta la violență. Și nici oamenii mei nu se pot afla în două locuri deodată, păzindu-vă pe dumneavoastră și urmă-rindu-l pe el.

Mă pregăteam să îi răspund, dar Linley a deschis ușa și a ieșit Mi-a mai vorbit de pe coridor:

— Dar vă spun ce-o să fac. Cîndva. în cursul săptămînii viitoare, am să vi-l trimit pe ofițerul responsabil cu rondurile la dumneavoastră în cartier. Are zece ani de experiență în problemele comunității și sînt sigur că o să vă poată da cîteva idei utile.

După care a dispămt și l-am auzit în antecameră, spunînd tare, probabil indivizilor în canadiene negre:

163

— Reclamath? Voi doi? Ce banc! Ascultati-mă bine. O'j ștergep frumușel de-aici și s-ar putea, cine știe, să rățăcesc | dosaml.

întîrzasem la masă și am pomit grăbit pe stradă, îndepărtîndu-mă de sectie, aruncînd priviri peste umăr, în căutarea unui taxi. Ar fi trebuit să fiu furios sau alarmat, dar ;

faptul că Linley mă expediase fiisese într-un fel lămuritor. i Făcusem două încercări de a atrage atentia politiei. Nu era | nevoie să mă mai deranjez și altă dată. Poate greutatea cadoului pentm Clarissa în buzunar mi-a adus aininte de ea și de toată nefericirea noastră. Nu puteam lua în serios

insistența cu care îmi spunea că s-a terminat totul între noi.

Intotdeauna avusesem convingerea că iubirea noastră era din cele trainice. Acum, în timp ce goneam pe Harrow Road, am memorat, ajutat și de o fată roșie de inspectorul Linley, ultima ei zi de naștere, pe care o sărbătoriserăm fără unriță de complicație în viața noastră. i

Formula fusese „în două locuri în același timp”, iar inițierea îmi evoca dimineața în zori. Am lăsat-o dormind și am coborât să fac ceaiul. Probabil am adunat corespondența de pe podeaua holului. am separat felicitările de restul și le-am pus pe o tavă. În timp ce așteptam ceaiul, m-am uitat peste un interviu radio pe care urma să îl înregistrez în după-amiaza aceea. Mi-l amintesc bine, pentru că ulterior l-am folosit în capitolul introductiv al unei cărți. Oare credințele religioase aveau o bază genetică, sau doar ne convenea nouă să credem asta? Dacă credința conferea avantaje selective, avea la îndemână numeroase mijloace și nimic nu putea fi dovedit. Presupunând că ea oferea un statut, mai ales castei preoțești - erau în asta nenumărate avantaje de ordin social. Dar dacă ea aducea și forță în caz de nevoie, puterea consolării, șansa de a supraviețui dezastrelor care vor fi zdrobit un individ fără Dumnezeu? Poate ea dădea credincioșilor o convingere pătimașă, forța brută a minții în care nu încap decât o singură idee.

Era posibil ca ea să acționeze asupra grupurilor, ca și asupra indivizilor, aducând coeziune și identitate, plus sentimentul că tu și cei asemenea ție aveți dreptate, chiar și 164 atunci - sau i-nai ales atunci - când nu aveți. Cu Dumnezeu de partea voastră. Înălțați de o unitate dementă, înarmați cu o certitudine oribilă, vă scoborâți asupra tribului vecin, îi violați și smintiți în bătăi membrii și vă întoarceți radiind de convingerea binelui triumfător și îmbătați de victoria promisă de zei. După repetarea de cincizeci de mii de ori în decursul câtorva mii de ani, setul complex de gene care determină convingerile nefondate poate căpăta o distribuție mai solidă. Apa a fiert și am făcut ceaiul.

Cu o seară înainte, Clarissa își împletise părul într-o singură coadă. pe care și-o legase cu o panglică de catifea ncagră. Când am intrat cu ceaiul, felicitările și ziarnul de dimineată, stătea în capul oaselor în pat, desfăcându-și părul și scuiurându-l ca să-l despletească. Să stai în pat cu fiinta pe care o nibești e bine, dar să te întorci la ea, în dulceața caldă a nopții, e imunit. Am ciocnit în cinstea ei cu ceai, am citit împreună felicitările și ne-am pregătit pentru îmbrățișarea de ziua ei. Clarissa cântărește cu patruzeci de kilograme mai puțin decât niinc și uneori preferă să înceapă deasupra. Și-a adunat așteniutul împrejur ca pe trena unei rochii de mireasă și m-a încălecat sonuioasă. În dimineața aceasta, în mod special. aveani un anume joc. Eu stăteam întins pe spate, aparent citind ziarul. În timp ce ea mă trăgea înăuntru. suspinând, ondulându-se și îremurând,

mă prefăceam că nu o observ, că dau paginile, înc[^].Int.u[^]"du-mă la articolul din fata mea. Faptul că se vedea ignorată îi dădea un mic fior masochist; era nebăgată în seamă, nsci nu exista. Anihilarea! Pe urmă savura plăcerea dominantă de a înn spnlbera atentia, atrăgându-mă de pe agitatul tărîm public în îuinea profundă care era ea însăși. Acum eu eram acela care unna să fie obiiterat și, o dată cu mine, tot ceea ce nu era ea.

De data aceasta însă, nu-i reușise pe deplin. pentru că reușisem. pentni scurtă vreme, ceea ce Linley sustinea că va fi nnposibil pentru polițiștii lui. Clarissa mă excita, dar de tapt citeam despre regină. Plecase într-o vizită într-un oraș numit Yellorknife, din îndepărtatele Teritorii de Nord-Vest ale Canadei - o regiune de dimensiunile Europei, cu o populație de cincizeci

165

și șapte de mii de oameni dintre care, aparent, cei mai multi erau niște neisprăviti și niște betivi. Ceea ce îmi captase atentia în timp ce Clarisa se unduia deasupra mea a fost un paragraf referitor la vremea mizerabilă din Teritorii, precum și unnătoarele două fraze, oarecum fără legătură: „Recent, un viscol a cuprins un stadion de fotbal la nord de Yellorknife.

Incapabile să găsească druiTiul spre adăpost, ambele echipe au sucombat prin înghet".

— Ascultă aici. i-am spus Clarisei.

Dar acum mă privise și nu am mai ajuns prea departe.

Eram al ei.

Actui de a citi' și de a înțelege pune în mișcare o serie de fimctii cerebrale separate, dar suprapuse, m timp ce zona care controlează ffinctiile se.xuale operează la un nivel inferior, mai vechi în termcni evolutioniști și împărțit de nenumărate orgaiisme - dar încă accesibil interferării unor operațiuni mai înalte: memoria. sentimentele, imaginația. Dacă îmi aminteam atât de bine dimineata aceea - felicitările și plicurile rupte împrăștiate pe pat. lumina indiscretă a soarelui făcîndu-și loc prin despărțitura între draperii - este pentm că unul dintre episoadele noastrejucăușe mi-a adus, pentru prima dată în viață, experienta deplină și compjetă de a fi în două locuri în același timp. Stîrnit de Ciarissa. pe deplin domic și recunoscător, și totuși prins de tragedia de dincolo de știrea mămntă din ziar, cele două echipe împrăștiate de vîntul violent în mijlocul meciului, pentru a muri fn bocanci, la marginea terenului invizibil. Toate fiintele sînt vulnerabile pe perioada copulării, dar în timp selecția trebuie să fi dovedit că succesul reproducerii se obtine mai ușor printr-o atentie concentrată. Mai binc să riști ca un cuplu să fie mîncat în plin extaz, decît să diluezi, fie și cit de puțin, impulsul proccării. Dar, vreme de mai multe secunde, savurasem sănătos

și simultan două dintre plăcerile esențiale și antitetice, lectura și amorul.

— Nu crezi, am întrebat-o niai tîrziu pe Clarissa, în baie, că sînt un fel de etapă superioară a evoluției?

166

Clarissa, cercetătoarea lui Keats, ședea goală pe un scăunel de plută și își vopsea unghiile, gest care anticipa festivitățile zilei de naștere.

— Nu. mi-a răspuns ea. Atîta doar, că îmbătrînești. Și oricum - și aici a imitat o voce radio, atotștiutoare - modificările evoluționiste, prezente m viața speciilor, sînt evenimente pe care nu le poți cunoaște decît după ce s-au petrecut.

Acum, în sinea mca, am felicitat-o pentru stăpînirea desăvîrșită a noțiunii și, în timp ce taxiul oprea să mă ure, mi-am dat seama cît de dor îmi era de vechea noastră viață, între-hmdu-mă cum aveam să ne mai putem întoarce la o asemenea nibire. la plăcere și la intimitatea degajată. Clarissa avea impresia că sînt nebun, poliția mă considera prost și un lucru era linipede: sarcina de a ne aduce pe aniîndoi acolo de unde plecaserăm îmi apartmea în întregime.

Capitolul nouăsprezece

AM AJUNS CU DOUĂZECI DE MINUTE ÎNTÎRZIERE. Localul avea dever bun la ora prînzului - conversațiile se purtau cu voce foarte tare, iar intrarea dinspre stradă era ca pătrunderea pe un teritoriu bîntuit de furtună. Parcă n-ar fi existat decît un singiir | subiect de discutie - ceea ce, mai tîrziu, avea să se și întîmple. j
Profesorul se așezase deja, dar Clarissa era încă în picioare și chiar de la capătul opus al încăperii vedeam că este în aceeași stare de spirit exuberantă. Provoca un pic de vîlvă în jur. Un chelner stătea în genunchi la picioarele ei, ca adîncit în mgăciune, îndreptînd piciorul mesei, un al doilea n aducea alt scaun. Cînd m-a văzut, s-a îndreptat către mine, m-a luat de mînă și m-a condus la masă, parcă aș fi fost orb. I-am pus exaltarea pe seama atmosferei sărbătorești. fiindcă aveam morive întemeiate să ne bucurăm: nu era doar ziua ei. Profesorul Jocelyn Kale, nașul Clarissei, fusese numit pe un post de onoare în Proiectul Human Genonie.

Înainte de a mă așeza, am sărutat-o. În ultima vreme, limbile nu ni se mai atingeau, dar de data aceasta au făcut-o. Jocelyn s-a ridicat pe jumătate din scaun și mi-a strîns mîna. În aceeași clipă, o frapieră cu șampanie la gheată a fost adusă la masă și ne-am alăturat gJasurile tu.mulfului. Frapiera stătea într-un romb de lumină pe fata de masă albă, iar ferestrele înalte ale restaurantului

expuneau dreptunghiuri de cer albastru printre clădiri.

Sărutul mă excitase. În amintire, totul este numai împlinire, claritate, zgomot vesel. În amintire, toată mîncarea pe care ne-au adus-o la început este roșie: bresaola, limbile grase ale ardeilor copti așezati pe bucăți de brînză de capră, ridichile, 168

bolul de porțelan alb cu frunze de ridiche. Mai tîrziu, cînd am rememorat felul în care ne-am strîns toți, aplecati înainte și strigînd, mi s-a părut că îmi aminteam un eveniment petrecut sub apă.

Jocelyn a scos din buzunar un pachetel legat cu panglică albastră. Am trasat la masă o linie imaginară a tăcerii. În timp ce Clarissa își desfacea daml. Poate atunci am aruncat o privire în stînga, mesei de lîngă noi. Un bărbat despre care am aflat mai apoi că se numea Colin Tapp era împreună cu fiica și tatăl lui. Poate i-am observat abia mai tîrziu. Dacă l-am văzut și pe meseaiul solitar, așezat la vreo șapte sau opt metri depărtare, cu spatele la noi, el nu mi s-a înscris în memorie. În hîrtie era o cutie neagră, iar în cutie, pe un nor de vată, stătea o broșă de aur. Fără o vorbă, Clarissa a ridicat-o în palmă, examinînd-o.

Două fișii de aur, împletite într-un dublu are spiral. De la una la cealaltă treceau mici bare de argint în grupuri de cîte trei, reprezentînd perechile de bază, alfabetul de patru litere care codifica orice ființă vie în tripleți permutabili.

Gravate pe fișii în spirală se vedeau motive sferice, care sugerau cei douăzeci de aminoacizi pe care erau înscrise codonii de trei litere. În lumina puternică adunată pe tăblia mesei, părea în mînă?; Clidrisseî mai inult decît o reprezentare. Ar fi putiit fi lucrul însuși, gata să dea naștere lanțurilor de aminoacizi care să se combine în moleculele de proteine. S-ar fi putut diviza chiar acolo, în mîna ei, producînd un al doilea dar. Clarissa a suspinat numele lui Jocelyn, iar murmurul restaurantului s-a revărsat iarpeste noi.

— Doamne, Dumnezeu! ce frumoasă e! a exclamat și l-a sărutat.

Ochii lui slabi, de un albastru gălbui, erau umezi. A spus:

— A fost a lui Gillian. să știi. I-ar fi plăcut să o porți tu. Ardeam de nerăbdare să scot și cadoul meu, dar ne aflam

încă sub vraja darului lui Jocelyn. Clarissa și-a prins broșa de

bluza de mătase cenușie.

169

Mi-aș mai fi amintit conversația acum, dacă nu aș ști c« a precedat-o?

Am început prin a afirma m giumă că, în cadrul Proiectului Genome, se mipărleau asemenea bijuterii cu zecile, pe gratis. Apoi Jocelyn ne-a vorbit despre clescoperirea | AND-ulm'. Poate asta se inffmpla în

momentul în care m-am răsucesc în scaun, pentru a ruga un
chelner să ne mai aducă apă, | atunci când i-am observat pe
cei doi bărbați și pe fată. Ani golit • stida de șampanie, iar
anfrunziile au fost îndepărtate. Nu îmi amintesc ce am
comandat după aceea. Jocelyn a început să ne •
povestească despre Johann Miescher, chimistul elvețian
care • identificase ADN-ul în 1868, Era una dintre marile
șanse ratate | din istoria științei. Miescher s-a aprovizionat
cu o mare cantitate • de bandaj "fimbriate cu puroi de la
un spital din localitate. | (Bogate în gJobuie albe. a adăugat
Jocelyn pentru înfornarea în Clarissei.) Era interesat de
procesul chimic din nucleul • lui. În nucleu el a
descoperit fosfor - o substanță improbabilă, J care nu rima
cu ideile vechii. O descoperire extraordinară- dar • f
articolul a fost blocat de profesorul lui. care a petrecut
următorii ^S doi ani repetând și confirmând rezultatele
studentului. U

Nu din plictiseală mi-am lăsat atenția să
cutreie, deși știam povestea lui Miescher, ci o
neliniște, o nerăbdare care se născuse din nșurarea care
mă cuprinsese după întrevvedere. Aș fi vrut să le
întreb despre întâlnirea mea cu inspectorul LinJey,
-condimentând-o puțin și stors din ea tot ce era mai
amuzant, dar știam că aceasta ni-ar fi aruncat drept
înapoi, la neînțelegerile mele cu Clarissa- La masa
alăturată, fata primea îndrumări de tatălui care, ca și
mine, în vremea din urmă. era nevoit să își lase
ochelarii în jos pe nas ca să vadă scrisul de pe birou.
Fata se sprijinea drăgăstoasă de bratul lui.

Într-un timp, Jocelyn, bucurându-se de triplul
privilegiu al vârstei, staturii intelectuale și calității de
aducător de daruri, își continua povestea. Miescher a
mers mai departe. Și-a compus o echipă și a
continuat să cerceteze chimia a ceea ce el a numit
acid nucleic. Apoi le-a descoperit, substanțele care
compun 170

**alfabetul de patru litere
în al cărui limbaj este
scrisă viața -adenina și
citozina, guanina și
timina. Descoperirea nu
a avut nici o urmare,
lucru ciudat, mai ales o
dată cu trecerea anilor.
Opera lui Mendel cu**

privire la legile
moștenirii genetice
fusesse acceptată, iar
cromozomii identificați
în nucleul celulelor erau
deja suspectați de a fi
locul unde se aflau
informațiile genetice. Se
știa că ADN-ul se găsea
în cromozomi și
procesele sale chimice
fuseseră descrise de
către Miescher care, în
1892, afirmă într-o
scrisoare către unchiul
său că ADN-ul ar putea
fi un cod al victii, așa
cum un alfabet codifică
limbaje și concepte.

— Adevărul era acolo, sub nasul lor, a spus
Jocelyn. Dar nii l-au văzut, n-au vrut să-l vadă.
Problema era, desigur. cu chimiștii...

Era greu să încerci să acoperi zgomotul. Am
așteptat să își bea apa. Povestea îi era destinată
Clarisei. înfhimusetînd darul. In timp ce Jocelyn
își odihnea vocea, în spatele meu am simțit
mișcare și am fost nevoit să îmi trag scaunul.
pentru a face loc fetei să treacă. S-a îndreptat
către toalete. Data unnătoare cînd am devenit
conștient de prezența ei, era așezată la loc.

— Chimiștii. vedeți voi.
Foarte puternici, cam
plini de sine. Secolul al
nouăsprezecelea a fost
foarte bun pentru ei.
Avcau autoritate. dar
constituiau un grup
exclusivist. Luați-l pe
Phobus Levinc, de la
Institutul Rockefeller.
Era convins că AND-ul
nu e decît o moleculă
plicticoasă și lipsită de

impor-tanță. care
conține combinații
aleatorii ale celor patru
litere, ACGT. L-a
respins și, mai apoi, așa
cum se întâmplă atât de
des cu natura umană,
totul a devenit pentru el
o chestiune de credință.
o convingere profundă.
Ceea ce știa, știa, iar
molecula era
neimportanță. Nici unul
dintre cei mai tineri nu a
reușit să îl facă să își
schimbe părerea.
Lucrurile au trebuit să
mai aștepte așteptate zile,
până când Griffith și-a
început activitatea
asupra bacteriilor, în
anii douăzeci. Pe care
Oswald Avery a produs-
o la Washington -
Levine se dusese deja,
bineînțele. Cercetările
lui Oswald au durat o
veșnicie, până prin
deceniul al patrulea.
Apoi Alexander Todd,
care se ocupa la Londra
de legăturile fosfaților

171

zahari, urmat în cincizeci și doi și cincizeci
și trei de Maurice Wilkins și Rosalind
Franklin, apoi de Crick și Watson. Știi ce-
spus biata Rosalind când i-au arătat modelul
moleculii de ADN

pe care îl constătu? A zis că era pur și
simplu prea frumoasă să fie adevărată!- ..

|

Lista accelerată de nume
și mai vechea lui

gogoriț&ă frumusețea în
știmtă, J-au încetinit pe
Jocekn pînă la tăcerea|
amintinlor. S-ajucat cu
șervetul. Avea optzeci și
doi de aiii. Ii| cunoscuse
pe toti, ca student sau
coleg. far Gillian lucruse
cvta Crick după prima
mare descoperire m
doineniul adaptorilor. |
Gillian, ca și Franklin
însăși, murise de
leucemie. |

Am reactionat cu ceva întîrziere, dar Jocelyn uni
servisej

o excelentă ocazie. Ani băgat mîna în
buzunaruJ hainei și n-am rezistat reclamei
pentru boniboane: |

— Fnimusețea este adevăr, adevărul frumuscte...
| Clansa a zîmbit. Trebuie să ti ghicit mai demult
că avea | să îl primească pe Keats, dar nici nu
visase la ceea ce avea acum 9

*în niînă. în\ dit în hîrtie cafenie. L-a recunoscut
încă înainte de a m desface complet ambalajul și
a scos un strigăt. Fata de la masa m alăturată s-a
întors să se uite. pînă cînd tatăl a bătut-o ușor pe
U braț. Format octavo, cu etichetă neagră. Stare
nu prea bună, •*

pătată, ușor detenorată de apă. 0 editie princeps a primei
colectii • depoezii, *Poems*, din 1817.

— Ce cadouri! a exclamat Clarissa,
ridicîndu-se și punmdu-și bratele în jurul gîtului
meu. Trebuie să fi costat mii...

Pe urmă și-a lipit buzele de urechea mea
și totul a fost ca pe vremuri:

— Nu ești cuminte că arunci atîția bani. 0
să te oblig să faci amor cu mine toată după-
amiaza.

Nu vorbea serios, dar m-am prefăcut că o
cred:

— Mă rog, dacă te face să te simți mai bine.

Era efectul șampaniei, desigur, și al simplei gratitudinii, dar asta nu mă împiedica să niă simt bine.

O zi sau două după aceea, am început să fiu tentat să

inventeaz sau să dezvolt detalii cu privire la masa de alături de 372

aoi, să forțez memoria să scoată la lumină ceea ce nu reținuse, dar pe bărbat, pe Colin Tapp, l-am văzut punând mâna pe brațul tatălui său în timp ce îi vorbea, convingându-l, liniștindu-l. A devenit, de asemenea, greu de diferențiat între ceea ce ai-n descopert mai târziu și ce am simțit atunci. Tapp era în realitate cu doi ani mai mare decât mine, fiica lui avea paisprezece aiii, iar tatăl șaptezeci și trei. Nu am făcut speculații conștiente cu privire la vârsta lor -, atenția nu-mi mai fugea, absorbită de propria noastră masă, unde ne simțeam bine - dar trebuie să fi făcut, abia conștient, o serie de presupuneri pe seama relațiilor dintre vecinii noștri, cu coada ochiului și fără cuvinte, în timbajul acela preverbal al gândirii spontane pe care Imagviștii îl numesc inentaleză. Pe fată am cîntărit-o. fie și doar în grabă. Avea atitudinea aceea adoptată uneori de adolescenți, cu spatele drept și o siguranțădesine care vrea să arate obișnuința cu lumea și dezvăluie în mod dezannant tocmai opusul ei. Tenul îi era smcad. pânii negru tuns scurt, iar pielea de pe ceafă se vedea mai deschisă - tunsoarea era recentă. Sau am observat detaliile acestea ceva mai târziu. în haos, ori în minutele de după el? lAd^s, ali exniplu de confuzie pe care o poate provoca memoria: am constatat că introduceam în amintirea scenei imaginea bărbatului care lua masa singur, cu spatele la noi. Atunci nu l-am văzut, pînă la sfîrșit, dar nici nu l-am putut exclude din reconstituirile ullerioare.

La masa noastră, Clarissa își reluase locul, iar conversația abordase subiectul tinerilor oprimați-împiedicați sau în vreun alt fel nedreptățiți de cei mai m vîrstă, tați, profesori, mciiton sau idoli. Punctul de plecare îl constituiseră Johann Miescher și profesorul lui, Hoppe-Seyler, care oprise publicarea descopenrii studentului său în domeniul fosforului preze" în luicleul celulei. întîmplător, Seyler fusese și ivJactorul-șef al revistei căreia îi fuseseră trimise articolele lui Miescher. De aici - și am avut timp destul să reconstitui conversația luînd-o înapoi pe fir -, de la Miescher și Hoppe-Seyler, am ajuns la Keats și Wordsworth.

Acum Clarissa era sursa de informații, deși, în afața specialității lui, Jocelyn știa câte puțin din toate, iar din biografii

lui Gittings cunoștea celebra istorie a tânărului Keats plecat să îl viziteze pe poetul pe care îl venera. Aflasem și eu despre această vizită, pentru că mi-o povestise Clarissa. La sfârșitul anului 1817 tânărul Keats a stat la un han, la Fox and Hound, lângă Box Hill din regiunea Norfolk Downs, unde a finalizat iugul poem *Endymion*. A locuit acolo timp de o săptămână, rătăcind peste dealuri într-o betică a entuziasmului creator. Avea douăzeci și unu de ani, compusese un poem lung, senos și încântător despre ce însemna să fii îndrăgostit și, la întoarcerea la Londra, era în al nouălea cer. Atunci a auzit vestea care l-a umplut de bucurie:

William Wordsworth, eroul lui, era în oraș. Keats îi trimisese *Poemele* sale, cu dedicația: „Lui W. Wordsworth, sinceră Venerație a Aitonului”. (Pe aceea ar fi trebuit să i-o dăruiesc Clarissei. Se găsea la biblioteca Universității Princeton și, din câte spunea ea, avea multe pagini încă netăiate.) Keats crescuse cu poezia lui Wordsworth.

Despre *The Excursion* spunea că este „bună dintre cele trei lucruri care ne bucură în Epoca aceasta”. Preluase de la Wordsworth ideea poeziei ca vocație sacră, cea mai nobilă dintre întreprinderi. Acum îl convinsese pe pictorul Haydon, care îi era prieten, să îi aranjeze o întâlnire și porniseră împreună de la atelierul lui Haydon, din Lisson Grove, pe jos spre strada Queen Anne, în vizită la genialul poet. În jurnalul său, Haydon notează că Keats „și-a exprimat cea mai pură, cea mai neîntinată plăcere la gândul acesta”;

în această perioadă a vieții (avea patruzeci și șapte de ani), Wordsworth avea o reputație de om morocănos, dar s-a arătat destul de prietenos față de Keats și, după câteva minute de conversație banală, l-a întrebat la ce lucrează.

Haydon a intervenit, răspunzând în locul lui, rugându-l pe Keats să recite oda lui Pan din *Endymion*. Astfel, plimbându-se sus și în jos prin fata marelui poet, Keats a recitat „pe tonul său obișnuit, pe :

jumătate cântat (foarte impresionant)...” Ajunsă în punctul acesta, al povestirii, Clarissa a confruntat zgomotul restaurantului, dînd: \ 174

^ ^ .ity ^ ^ & s ^ ^ ^ & ^ ^ ^ ^ ^ ^
^ feai; ^ ^ ^ ^

Mai fii al gândului stingher
Neînchipuit lăcaș; precum creația
Spectrală din margine de paradis,
Și-n urmă lasă-ți trupul gol:

Iar cîtid tînăru**l** pasionat a încheiat, aparent incapabil să inai îndure adoralia lui, Wordsworth și-a dat, în tăcerea lăsată, verdictul șocant, concedindu-l sec: „O drăgălașă mostră de păgînism”, care a fost, după părerea lui Haydon. „lipsit de siintire și nedemn de Lin asemenea Geniu, în fata unui Adorator precum Keats, Iar Keats l-a resimtit profund” - și nu i l-a iertat

niciodată.

— Dar avem oare încredere în vendicitea poveștu? a întrebat Jocelyn. N-am citit în Gittings că nu ar trebui?
— Nu avem - și Clarissa a început să enumere motivele. Dacă m-aș fi ridicat în picioare, în timp ce ea facea aceasta. și dacă m-aș fi întors către ușa, aș fi zărit pe deasupra întinderii de capete vorbitoare două siluete intrînd și vorbind șefului de sală. Unul dintre cei doi bărbați era înali. dar nu cred că an-i remareat aceasta atunci. Am știut-o mai tîrzm. dar, prinir-o festă a niemoriei, am în minte imaginea lui ca și cum m-aș fi ridicat în momentul acela: încăperea aglomerată, bărbatul înalt. șeful de sală dînd din cap și arătînd vag în direcția noastră. Și-apoi ce aș fi putut face, în visurile mele, pentru a îi convinge pe Clansa, pe Jocelyn și pe străinii de la masa de alături să își abandoneze mîncarea și să o rupă la fugă împreună cu mine, în sus pe scări, pentm a găsi, dincolo de ușile duble, o cale de ieșire în stradă? în zeci de nopti fără acmn m-am întors să îi rog să plece. Uite ce e, le spun vecinilor, nu mă cunoașteți, dar eu știu ce umiează să se întîmple. Vin dintr-un viitor pîngănt. A fcst o greșeală, nu trebuie neapărat să se întîmple. Futem alege alt deznodămînt. Lăsați jos cuțitele și fureulițele și urmați-mă, repede! Nu, zău, vă rog să aveți încredere în mine. Aveți pur și simplu încredere. Haideti!

175

ã^ ^ ^ ^ ^ ^ ^

^^•î^^^.,^,,^1

=saa=-;a|

îS^^SS^sl

=^ss.^.:s|

S^s.-ssS'^Sî:^

* „ „»... „„cei- ' p'''-.... propoa,, cSr- sr²1

Monkton din strada Queen Anne și mi-am imaginat suma fiecărei trăiri și a fiecărui gând, împreună cu tot restul, materialul hainelor, scîrțîitul scaftelor și al dușumelei, rezonanța glasurilor în piepturile lor, scînteia mică a reputației, modul în care le stăteau degetele în pantofi și lucurile prin buzunare, prezumțiile scparate ale trecutului apropiat și a ceea ce urmau să facă în continuare- cadrul instabil, crescînd, al locului unde se găseau în istona vietii lor - totul la fel de luminos și de v-izibil ca și acest restaurant zăngămtor, zgomotos, și totul *dus*, la fel ca Logan, așczat pe iarbă.

Ceea ce, în descriere, îți ia un minut, în realitate nu a durat decît două secunde. Am revenit. răscumpărîndu-mi absența povcstindu-le Clarisei și lui Jocelyn una dintre propriile mele istoni pe tema geniilor disprețuite. Un editor la pensie, căsătorit cu o prietenă a mea, fizician, ini-a relatat cum, în anii cincizeci, rel'u/ase un roman intitulat *Străinii dinăuntrn*. (Vizitatorii erau de-acum la vreo trei metri distanță, exact în spatele mesei noastre. Cred că nici măcar nu ne văzuseră.) Fapt este că prietenul meu și-a descoperit greșeala abia treizeci de ani mai tîrzm. cînd în biroul unde lucrase a ieșit la lumină un dosar vechi. între timp uitase titlul manuscrisului - pareurcea zeci în fiecare lună - și nu citise cartea, cînd, în cele din urmă, ea fusese publicată. Sau cel puțin nu o citise de la bun început. Autorul, William Golding, îi schimbase titlul în *împăratul rmiștelor* și elimis-iase primul capitol, lung și plicticos, care îl descurajase pe prietenu] meu.

Cred că tocmai mă pregăteam să trag o concluzie apăsată - și anume că timpul ne apără de greșelile noastre mai grave -, dar Clarissa și Jocelyn nu mă ascultau. La rîndul meu. devenisem conștient de forfoteala din lateral. Acum, urmîndu-le privirile, ni-am răsucit. Cei doi bărbați care se opriseră în dreptul mesei de alături de noi păreau să fi suferit arsuri pe față. Pielea avea o culoare rozalie artificială și lipsită de viață, aceeași culoare cu a păpușilor sau a plasturilor famiaceutici, culoarea pe care nu o are pielea nici unui om. împărtășeau aceeași nulitate robotică a

177

expresiei. Mai tîrziu ani aflat despre măștile din cauciuc, dar îq clipa aceea cei doi au constituit o priveliște șocantă, încă înain(j) de a actiona. Sosirea chelnerului cu desertul, în cupele de inox, sS avut un efect calmant, dar (.emporar. Amfndoi purtau pardesili lungi și negre, care le dădeau o înfățișare preotească. ÎR neclintirea lor era ceva ca de ceremonial. Șerbetul meu era de lămîie, de un alb imperceptibil verzui. Aveam lingurita în mînă,j

dar nu o folosisem. Toti cei dela masa noastră îi unnăreani insistent, fărăjenă.

Intrușii stăteau doar, privind în jos la vecinii noștri, care se uitau la rîndul lor, mirati, în așteptare. Tînăra s-a uitatla tatăl ei și înapoi la cei doi bărbați. Bărbatul mai în vîrstă a Jăsat din mîna fiireulita goală și a părut pe punctul de a spune ceva, dar nu a rostit un cuvînt. Prin minte îmi treceau nenumărate posibilități, un banc studentesc; vînzători ambulanti; tipul, Colin Tapp, eraj doctor sau avocat, iar aceșlia erau pacienh sau clientii lui; o variantă nouă de sărutogramă; niembrii trăsniți ai familiei, veniti; să crceze o situatie jenantă. In jurul nostru, agitatie de la masa de] prînz, care scăzuse, revenea ia nomial. Cînd bărbatu) mai înalt a scos de sub pardesiu un băț negru, o baghetă, am înclinat spre sărutogramă. Dar cine era tovarășui său, care acum se întorsese încet, supraveghind încăperea? Masa noastră a ratat-o, era prea • aproape. Ochi, ca de pore pe tenui artifidal, nu s-au întîlnit cu ai ^ mei. Cd mai înait, gata să își rostească vraja, a mtins bagheta în •J directia lui Colin Tapp.

Pe neașteptate, Tapp ne-a luat-o tuturor înainte cu o secundă. Chipul lui ne-a indicat ceea ce nu înteleseserăm din vrajă. Uimirea lui, înghetată într-o expresie a groazei, nu a mai găsit cuvintele să ne-o spună, pentru că nu a mai avut timp. Glontul înăbușit J-a izbit prin căniașa albă în umăr, săltîndu-l de pe scaun și azvîrlindu-l în perete. Impactul la viteză mare a , stîmit o ploaie fină, o ceată sîngerie, care a căzut peste fața } noastră de masă, peste desertul, mîinile, ochii noștri. Primul meu | impuls a fost simplu, de autoapărare: nu credeam ceea ce | vedeam. Clișeele își au rădăcina în realitate: nu-mi puteam crede | 178

oclnlor. Tapp s-a prăbușit peste masă. Tatăl său nu s-a mișcat, nu i se clintea nici un singur mușchi de pe fată. Cît despre fiică, ea a tacut unicul lucru posibil: a leșinat, creieml s-a deconectat în fața atrocității. A alunecat într-o parte de pe scaun, către Jocelyn, care a întins o mîna - reflexele unui vechi sportiv - și, chiar dacă nu a reușit să îi împiedice căderea, măcar a prins-o de braț și a scăpat-o de o lovitură la cap.

In timp ce ea se prăbușea, bărbatul ridica din nou pistolul. tmtind creștetul lui Tapp, pe care cu siguranță că l-ar fi ucis. Aceea a fost însă clipa cînd individul care lua masa de unul singur a tîșnit cu un strigăt, un țipăt ascuțit ca un lătrat, reușind să traverseze spatiul la vreme pentru a împinge țeava arnnei cn mîna întinsă, în așa fel încît cel de al doilea glonț s-a înfipt sus, în perete. în ciuda tunsorii scurte, cum de nu-l recunoscusem pe Parry?

La masa noastră, nimeni nu era în stare să se miște sau să vorbcască. Cei doi s-au îndepărtat rapid spre ieșire. Cel mai înalt a vîrît pistolul cu amortizor în pardesiu, în timp ce dispărea. Nu l-am văzut pe Parry plecînd, dar trebuie să

fi apucat într-altă direcție și să fi folosit una dintre ieșirile de serviciu. Doar două mese fliseseră martore ale evenimentelor. Poate să se fi auzit un tipăt. dar apoi, secunde la rînd, paralizie. Mai încolo, nimeni nu auzise nimic. Vorbăria, clinchetul tacîmurilor lovite de farfurii continuau în mod stupid.

M-am uitat la Clarissa. Avea ruj pe obraz. Mă pregăteam să-i spun ceva cînd am priceput, mi s-a dezvăluit totul fără pic de efort. în aceeași iluminare a gîndului preverbalizat care cuprinde relații și stmctură în același timp, care percepe conexiunile dintre lucruri mai bine decît lucrurile însele. O greșeală mimaginabilă. Cele două mese - compoziția, numărul mesenilor, sexul, vîrstele relative. De unde știusse Pan-y?

Fuse o greșeală. Nimic personal. Un contract care o luase razna. Ar fi trebuit să fiu eu.

Dar nu simțeam nimic, nici măcar un licăr al răzbunării. Era înainte de a se fi inventat sentimentele, înainte de diviziunea

179

^T^to^^ îna.nte de

toa. a- ^"t că povestea

poate ^wd au ^ "" drep^

nostn;

!>^>î" S'&."«*a^^

Capitolul douăzeci

FENTRU A DOUA OARĂ ÎN DUPĂ-AMIAZA ACEEA și a doua oară în viață, stăteam într-o secție de poliție - de data aceasta în Bow Strcet -. așteptînd să răspund la întrebări. Statisticienii denumesc acest fel de lucru aglomerare aleatorie, o modalitate utilă de a îi nega semnificatia. In afară de Clarissa și Jocelyn, în încăperea se mai aflau încă șapte martori: patru clienți ai restaurantului de la două dintre mesele mai apropiate- doi ospătari și șeful de sală. Se spera ca domnul Tapp să poată da o declarație de pe patul spitalului, a doua zi. Fata și bătrînul erau încă prea șocați pentru conversații.

Nu trecuseră decît cîteva ceasuri, dar deja aveam titluri în ziarele de seară. Unul dintre ospătari a ieșit și a cumpărat un exemplar. și ne-am strîns în jurul lui. în mod straniu exaltați să ne regăsim experiența trăită asimilată obișnuitelor „incidente în restaurante”, „coșmămri din timpul prînzului” și „băi de sînge”. Șeful de sală a subliniat o frază în care eram descris ca fiind „cunoscutul autor de articole științifice”, iar Jocelyn ca „eminentul savant”, în timp ce Clarissa era doar „frumoasa răpitoare”. A înclinat din cap în direcția noastră cu respect profesionalizat. Din ziar am aflat că Tapp era subsecretar de stat la Departamentul Comerțului și Industriilor. Era om de afaceri, recent promovată de pe băncile din spate ale parlamentului și se spunea că are „relații numeroase, dar și mulți inamici în Orientul Mijlociu”. Se faceau speculații privitoare la „meseanul spontan și curajos” care îi salvase viața lui Tapp și dispăruse în mod misterios. în interiorul ziarului erau cîteva articole de fiindal despre Londra ca „teren de joacă al fanaticilor” și despre cît de ușor era să faci rost de o annă, ca și un articol de opinie despre

181

dispariția „modului de viață inocent și lipsit de violentă pe care l-am cunoscut cîndva”. Totul părea familiar, dar și straniu din oportunitate. Era ca și cum subiectul ar fi fost conturat de mine, iar

evenimentul la care asistaserăm fusese regizat doar pentru a da greutate celor scrise.

Doi pohtiști se ocupau de declarațiile martorilor, dar pregătirile mai durau. După agitația ziarului, am revenit la

locurile noastre și o tăcere groasă s-a așternut. Se auzeau frecvent căscături, însoțite de zîmbete jenate, care le confirmau caracterul contagios. În cele din urmă, cei doi ofiteri au fost gata, iar Clarissa și Jocelyn au intrat priinii. Ea a ieșit după douăzeci de minute și s-a așezat lîngă mine, să își aștepte nașul. L-a scos pe Keats din ambalaj și l-a

deschis, adu**l**me**c**î**nd**
paginile. Mi-ag luat ni**î**na
și mi-a str**î**ns-o, apoi și-a
h**p**it buzele de urechea
mea: •

— E u**i**i cadou minunat - și
a adăugat: Ascultă-mă,
Joe, • spune-le exact ce-ai
văzut. da? Nu te porni, ca
de obicei. •

Șt**i**am de J'a, dintr-o
remarcă pe care o facuse
ceva mai • devreine, că nu
îl recunoscuse pe Pany. Nu
inten**r**ionam să mă •

contrazic acum cu ea. Erani singur. M-am
multzimit să dau din J cap și să întreb:

— *îl* conduci pe Jocelyn?

— Da. Te aștept acasă.

Jocelyn a ieșit, ne-am str**î**ns mîinile, iar
ei au pleca**î**. M-am așezat să aștept,
pregătind ce aveam de spus. Șef**t**il de sală a
ieșit, un**u**l dintre clienti a intrat, umiat n**i**ai
t**î**rziu de un**u**l din chelneri Am fost
antepenultimul chemat înăuntru, poftit m
sala :

de iuterogatorii de către im t**î**năr amabil, care mi s-a
prezentat di'epr deteciivul Wallace.

I**i**ainte de a in**ă** așeza, n**i**i-am recitat
poezia:

— E mai b**i**ie să v**ă** spun de la în**î**nceput
că ș**t**iu ce s-a în**t**împlat. Glontul care I-a
lovit pe domn**u**l Tapp î**m**i era destinat mie.
Bărbatul care lua n**i**asa singur și care a
intervenit e un tip care mă un**n**ărește de
ceva vreme. Numele lui e Parry. Chiar azi-
dimineată am depus o pl**î**ngere împotriva
Jui. Vă rog săluati legătura cu inspecto**r**ul
LinJey, de la sectia din Harrow Road.

182

I-am spus inspecto**r**ului Linley că mă tem că s-ar putea să
angajeze pe cineva care să ac**ț**ioneze împotriva mea.

în timp ce rosteam toate acestea, detectivul Wallace mă privea intens, dar, după cuni mi s-a părut, fără să fie prea mirat. Când am terminat, mi-a arătat un scaun.

— Bine. Haideți s-o luăm de la început.

Și mi-a cerut să îi spun numele, adresa și întreaga poveste, de la sosirea la restaurant. Procesul avea o pedanterie necesară, iar Wallace cîrmea din cînd în cînd în direcția unor amănunte irelevante: voia să știe despre ce am discutat la masă și ls un moment dat mi-a cemt să caracterizez starea de spirit a companionilor mei; m-a întrebat despre mîncare și m-a mgat să coinentez calitatea serviciului. De două ori m-a întrebat dacă îl auzisem pe Parry sau pe vreunul din bărbații în pardesie strigînd. La final, mi-a citit toată declarația de la capăt- intonînd fiecare frază ca și cum ar fi fost un articol de pe o listă. Era o proză pe care aș fi vrut să o reneg pe loc. Când a ajuns la „Era un bărbat care lua prînzul singur la o masă nu departe de masa unde luam 1101 prînzul și l-am recunoscut pe bărbatiil acesta ca fiind...”. l-am întrerupt.

— Iertați-mă, dar nu asta am spus.

— Nu l-ați observat?

— L-am văzut, dar la început n-am realizat cine e.

Wallace s-a încruntat. - Dar l-ați văzut de nenumărate ori, stînd în fata casei dumneavoastră și așa mai departe.

— S-a tuns și era cu spatele la noi. Wallace a făcut o modificare și a contmuat să citească pînă la sfîrșit. În timp ce semnam, mi-a spus:

— Dacă nu vă deranjează să mai stați puțin la secție, domnule Rose, am să vă rog să reveniți peste cîteva minute.

— Nu mă deranjează să aștept aici, i-am replicat.

Afară e

un individ care vrea să mă omoare.

Wallace a dat din cap zîbind, sau mai degrabă și-a lățit buzele, fără să le dezlipească.

183

To}i martorii din restaurant plecaseră; împărțeam sala i așteptare acum doar cu un grup de turiști americani furioși alii căror bagaje, din cîte auzisem, fuseseră furate în timp ce era încăreate în autocar, din fata hotelului. Mai era o tînără car ședea deoparte, clătînd din cap cu o uimire mută și încercînc fără succes, să își retină lacrimile.

În timp ce stătusem și așteptasem împreună cu Clarissa, | hotărîsem să nu fac presiuni prea mari asupra poliției. | Amplasarea evenimentelor avea să își facă efectul.

Reclamația mea din ziua aceea era înregistrată, iar scena din restaurant constituia o confirmare absolută. Parry trebuia acuzat de tentativă de crimă și, pînă atînci, eu aveam nevoie de protecție. Acum, că rămăsesem singurul din restaurant și că agitația începea să scadă, mă simțeam iar izolat și vulnerabil. Parry era peste tot în jurul meu. Am

avut grijă să mă așez cu fata la ușă, departe de singura fereastră a camerei. De fiecare dată când intra cineva, simteam în stomac un pietroi înghetat. Paranoia îi construia o imagine în mintea mea, stînd peste dmm de secția de politie, flancat de bărbatii în pardesie. M-am apropiat de intrarea secției și am aruncat o privire. Nu m-a surprins, dar nici nu m-a liniștit faptul că nu se afla acolo. Taxiurile și mașinile cu șofer aduceau mulțimile la opera din seara aceea- Era aproape șapte și un sfert. Timpul se întorsese în sine. Oamenii veseli care treceau pe lîngă mine, pe drumuî spre casă sau spre baruri și cafenle, aveau binecuvîntarea unei iibertăți de care nu erau conștienți și pe care eu nu o aveam: erau nestînjeiuți, pe ei nu-i urmărea cineva care să vrea să-i omoare.

O pnetenă căreia îi diagnosticaseră din greșeală o boală fatală îmi povestise odată despre singurătatea care o copleșise la ieșirea din cabinetul medicului. Compasiunea prietenilor nu facea decît să o stigmatizeze cu o soartă diferită. Ea însăși avusese cunoștințe care decedaseră și știa foarte bine că viata avea să continue fără ea. Apele se vor închide deasupra capului ei, prietenii o vor regreta și apoi își vor reveni, puțin mai înțelepți, iar zilele de muncă, petrecerile și dîneurile neînregistrate în memorie se vor rostogoli unul după altul- La fel

184

mi se întîmpla și mie, în timp ce mă întorceam în interiorul secției de poliție. Nu era exclusiv autocompătîmire, deși cupnnda și un atare element, ci mai degrabă mă chirceam în niine, mă chirceam atît de tare că toate celelalte - turiștii iritați, fata cuprnsă de disperare - îmi apăreau ca de partea cealaltă a unui panou din sticlă groasă. Am revenit în sala de așteptare, cu eîndurile înotînd la întîmplare în niicul lor acvariu; nimeni nu avea ce aveam eu; ce bine-ar fi fost dacă aș fi putut schimba totul pe un bilet la operă, chiar și pe o valiză pierdnă sau pe nenorocirea, oricare va fi fost ea, care se abătuse asupra fetei.

Mai-mai că m-am ciocnit de Wallace, care mă căuta.

Era

ceva niai puțin amabil și mai agitat decît înainte.

— Pe-aici, mi-a spus și m-a condus înapoi pe coridor

pînă în sala de interogatorii.

Așezîndu-mă, m-am bucurat să văd pe birou cîteva pagini din notițele inspectorului Linley, trimise prin fax.

Wallace mă pnvea cu un interes nou. Nu mai avea doar

de transcris o declarație de rutină.

— Așa, deci. Am vorbit cu inspectorul Linley.

— Bun. Deci știți cum stau lucrurile.

A surîs. Avea un aer aproape obraznic.

— Credem că da. N-o să vă placă, domnule Rose, dar

trebuie să vă rog să o mai faceți o dată.

— Declarația? De ce?

— Putem s-o luăm de la început? Ați sosit ultimul din

grupul dumneavoastră. Relatați-mi tot ce ați făcut dimineață, să

zicem de la ora nouă încolo.

M-oi dezvolt eu mai încet, dar aveam mult sub treizeci de ani când am înțeles că nu trebuie să te supui unei cereri doar pentru că este rezonabilă, sau rezonabil fomiulată. Vârsta te ajută mult în direcția asta. Poți fi tu însuși, refuzând. Mi-am încrucișat brațele și am zîmbit fals. Refuzul meu era pe

un ton amical.

— Îmi pare rău, dar nu mai am ce adăuga la ea.

Vreau să

știu ce aveți de gând să faceți.

— Doamnă MelJon a plecatla serviciu pe la opt și jumătate? Nouă?

— Ați trimis o mașină în Frogmal Lane?

— Haideti să nu ne îndepărtăm, dacă nu vă supărați. Ce ați făcut după aceea? Ați dat telefoaiie? Ați scris un articol... ? Mi-a trebuit un efort să nu ridic glasul.

— Am inipresia că nu pricepeti. Vorbiin despre un individ periculos.

Wallace căuta ceva prin hîrțile din fata iui, aJe lui Linley și aie lui proprii, murmurînd:

— E o însemnare pe-aici, pe undeva.

— Nu se va opri după prima încercare. Aș vrea să cred

că veti face ceva mai mult decît să mai luati o dată o declaralie pe care ati auzit-o deja.

— Uite-o. a zis Wallace triumfător și a extras o foaie de hîrtie ruptă în două.

Glasul îmi era stăpîrut.

— Doar dacă mă convingeti că e o simplă coincidentă faptul că omul pe care l-am reclamat 111 mod oficial la prînz stătea la cîtiva nietri depărtare în timp ce...

— Keats și Wordsworth? a întreat Wallace.

Pentru moment. mă luase prin surprindere. Pe buzele lui,

numele sunaseră ca ale unor suspecti, doi ticăloși, tovarăși de pahar]a cîreiuma din cartier.

— Despre ei ati discutatla prînz.

—Da...

— CInul dintre ei l-a umiJit pe celălalt. nu-i așa?
Care pe care?

— Wordsworth l-a uniilit pe Keats. Cel puțin așa e povestea.

— Și nu e adevărat?

Nu m-ani putut stăpîni. Detumase complet discutia.

— Păi singura n-iărturie pe care o avem e
îndoielnică.

Vedeam că pe bucata de hîrtie a lui Wallace era o listă niimerotată. A zis:

— Trebuie să fie neobișnuit.

— A, știți, oamenii educați, ca dumneavoastră, scriitori 1® așa mai departe. Toți țin jurnale, nu? Ai zice că, dacă nici ci nu 3'BCit spune lucrurilor pe nume, nimeni nu poate. ; N-am replicat. Eram îndrumat într-o aiiume direcție. Era

mai bine să îl las să mă conducă, fără să mă opun.

Wallace și-a

consultat lista.

— Ascultați aici, e interesant. Numărul unu: grupul domnului Tapp a sosit la o jumătate de oră după dumneavoastră...

A ridicat un deget pentru a-mi stăvili protestele.

— Asta știm de la profesorul Kale al dumneavoastră. Doi, tot de la domnul profesor: domnul Tapp s-a dus la toaletă, nu fiica dînsului. Trei: profesorul Kale afirmă că nu era nimeni singur, în apropierea mesei dumneavoastră. Iar Clarissa Mellon a dumneavoastră susține că era cineva singur în apropiere de masa dumneavoastră, dar că era cineva pe care nu l-a mai văzut pînă atunci. E foarte sigură de asta. Patru: domnișoara Mellon;

pistolul era deja la vedere cînd cei doi au ajuns lîngă masa lui Tapp. Numărul cinci e împărțit de toți ceilalți martori, cu excepția dumneavoastră: unul dintre ei a spus ceva într-o limbă străină. Trei susțin că arabă. unul franceză, restul nu sînt siguri. Nici unuia dintre cei trei nu vorbește araba. Cel care susține că era franceză. nu știe nici franțuzește, nici vreo altă limbă. Șase...

Wallace s-a răzgîndit în legătură cu numărul șase. A împăturit hîrtia și a băgat-o în buzunarul de la piept al sacoului. S-a aplecat, cu coatele pe masă, vorbindu-mi pe un ton confidențial cu o vagă urmă de compătimire.

— Vă dau un pont, gratis. Acum un an și jumătate, a mai fost un atentat la viața domnului Tapp, în holul unui hotel din Adis Abeba.

A unnat o tăcere pe timpul căreia m-am gîndit cît de nedrept era faptul că omul împușcat acum din greșeală să fi fost odată ținta unui atac intenționat. într-un moment ca acesta, nu-mi mai trebuia decît o coincidență fără sens.

Wallace și-a dres încet glasul:

— Nu e nevoie să mai pareurgem totul în amănunt. Haideti să discutăm despre înghetate. Chelnerul afirmă că tocmai vi le aducea la masă cînd au început împușcăturile.

— Eu îmi amintesc altfel- Am început să mîncăm din ele, și abia pe urmă le-am văzut acoperite de sînge.

— Chelnerul spune că sîngele a ajuns pînă la el. Ingheta-tele erau acoperite cu sînge cînd le-a pus pe masă. Amzis:

— Dar îmi amintesc că am hiat vreo două linguri. Trăiam o dezamăgire familiară. Oamenii nu puteau cădea de acord asupra nici unui lucru. Trăiam într-o pîclă de percepții

incerte, pe jumătate împărtășite, și toate informațiile colectate de simțuri ne veneau distorsionate prin prisma dorintelor și a credinței care ne încurea pînă și aniintirile. Vedeam și ne aminteam totul în favoarea noastră, autoconvîngîndu-ne permanent. Obicetivitatea nemiloasă, mai ales în ceea ce ne privea, constituia întotdeauna o strategie socială damnată. Descindem din povestitorii pătimași și indignați ai jumătăților de adevăr. care, pentru a îi convinge pe ceilalți, se convingeau în același timp pe ei înșiși. De-a lungul generațiilor, succesul ne vînturase. iar o dată cu el se născuse și defectul nostru, înscris în gene precum șanturile lăsate de rotile cărutelor: atunci cînd nu ne convenea, nu puteam fi de acord cu ceea ce vedeam cu ochii. Să crezi înseamnă să vezi. De aceea există divorturi, dispute de granită și războaie, de aceea, o statuie a Sfîntei Fecioare varsă lacrimi de sînge și alta a lui Gancsh bea lapte. Tot de aceea metafizica și științele au constituit întreprinderi atît de curajoase, inventh atît de uimitoare. mai importante decît roata, decît agricultura, lucruri create de om împotriva naturii umane însăși. Adevărul dezinteresat. Dar el nu ne putea salva de noi înșine, rădăcinile erau prea adînci. Nu exista ispășire individuală prin obiectivitate.

Dar ce interese îmi servea relatarea făcută evenimentelor din timpul prînzului de la restaurant?

Wallace repeta răbdător o întrebare:

— Cu ce era înghețata?

188

Cu mere. Dacă tipul spune altoeva, înseamnă că bim despre doi chelneri diferiți.

— Profesorul spune că era de vanilie.

lăr Amintervenit:

ăft — Spuneți-mi atîta: de ce nu vorbiți cu Parry? , Ceva s-a mișcat pe sub pielea de pe fâlcile lui Wallace, JBlr nările i s-au dilatat o fracțiune de milimetru. Iși înăbușea un

căscat.

— E pe listă. Ajungem și la el. Dar acum, prioritatea noastră este să dăm de indivizii înarmați. Dacă nu vă supărați însă, domnule Rose, haideți să ne întoarcem la înghețată.

Mere

sau vanilie?

— Vă ajută să-i prindeți pe atentatori?

— Ceea ce ne ajută este să știm că martorii noștri își dau

toată silința. Detalhle, domnule Rose.

— Cu mere, atunci.

— Care dintre indivizi era mai înalt?

— Cel cu pistolul.

— Era și mai slab?

— Aș zice că amîndoi erau de statură medie.

— Vă amintiți ceva despre mîmle lor?

Nu îmi aminleam, dar am simulat încercarea, încruntmdu-mă. sucindu-mi capul. închizînd ochii.

Cercetători în ale neurologiei susțin că subiecții cărora li se cere să își amintească o anumită scenă urmăriți de un scanner cu rezonanță magnetică prezintă o activitate intensă a cortexului vizual, dar ce imaginelalnică oferă memoria, abia o umbră, la marginea cîmpului vizual, ecoul unei șoapte. Nu o poți examina pretinzîndu-i informații proaspete La o cercetare mai insistentă, se închide. Am văzut mînele pardesielor lungi și negre, palide și șterse ca niște dagherotipuri, iar la capătul triîneclor... nimic. Sau mai degrabă orice. Mîini, mînuși, labe, copite Am zis:

— Nu-mi amintesc mnuc despre mîinile lor.

— Mai încercați, ca să-mi faceți o plăcere. Vreun inel,

de pildă?

189

Am invocat imaginea unei mîini asemănătoare cu a mea și i-am dat inelul pe care mi-l dăruise niie Clarissa, argint și aur împletindu-se. cu gust și lipsit de ostentatie, m mod deliberat prea mic. Trebuise să mă ungă cu unt pe deget ca să mi-l pună.

Faptul că nu-l puteam scoate cu ușurintă ne făcuse amîndurora pJăcere. Am spus:

— Nu-mi amintesc - apoi am adăugat: Cred că am să plec, și m-am ridicat.

Wallace s-a ridicat în picioare, la rîndu] lui.

— Aș dori să mai stati, să ne ajutați.

— Iar eu aș dori ca dumneavoastră să mă ajutați pe mine.

A dat ocol biroului.

— Parry nu se află în spatele acestui incident, credeti-mă. Asta nu înseamnă că nu aveți nevoie de ajutor.

In (imp ce vorbea, se căuta în buzunar. A extras o tasă argintie cu pastile și mi-a fluturat-o prin fata ochilor.

— Știti ce sînt, nu? Eu unul iau două înainte de micul dejun.

Patruzeci de miligrame. Doză dublă, domnule Rose.

Gonind pe coridor spre ieșire, am siintit iar senzatia aceea de micșorare. de izolare. Poate, ia unna urmelor, era autocompătimitire: ini nebun încerca să mă onioare și tot ce îmi puteau reconianda oamenii legii era Prozac-ul.

Era deja îptuneric cînd am coborît din taxi la colțul străzii și am potuit în directia blocului, folosindu-mă de șinil de platani pentru adăpost. Nu era la locul lui obișnuit și nici ceva mai mcolo, unde se refugia uneori, la apantia Clarissei. Și nu era nici în urma mea, sau după colțul clădirii. Am descuiat ușa și ani mtrat, dar am rămas în hol, ascultînd. Dmtr-unul din apartamentele de la parter se auzea apogeul înăbușit al unei creatii simfonice, banal și redundant, poate

Bmckner, și, de undeva de deasupra niea, din tavan, foșnetul apei printr-o conductă. Am abordat scările încet, avînd grijă să stau pe exteriorul coturilor. Nu mă temeam în mod real că ar fi putut intra în clădire, dar ritualul prudentei era reconfortant. Ai-n intrat **190**

apartament și am încuiat ușa, blocînd-o. Am înțeles imediat n neclintirea din atmosferă că ea dormea în camera copiilor și (ă și biletul pe masa din bucătărie. „Obosită moartă. Vorbim ,^(nineată, Te iubesc, Clansa." M-am uitat la iubire, încercînd ||g||jă extrag un înțeles, sau speranță din T-ul majuscul. Am verificat 3țgavoarele luminatoarelor și am străbătut casa, încăpere după încăpere, aprinzînd lumini și închizînd ferestre. Pe urmă mi-am turnat un pahar mare de coniac și am trecut în birou.

Intotdeauna am avut două camete cu adrese. Cel de buzunar, cu coperte tari. e cel pe care îl folosesc zilnic și cu care călătoresc. De două sau trei ori în decursul ultimilor douăzeci de ani l-am uitat prin camere de hotel sau, o dată, într-o cabină telefonică de la Hamburg și am fost nevoit să îl îiilocuiesc. Celălalt este un registru ponosit. de dimensiuni mari, pe care îl am de pe la douăzeci de ani și care nu părăsește niciodată birouil. Evident, servește drept rezervă sau sursă de informații în cazul în care îl rătăcesc pe cel mic, dar. peste ani, s-a dezvoltat, devenind o istorie personală și socială. El redă evoluția complexă a numerelor de telefon; codurile londoneze de trei litere ale primelor intrări au o savoare ciudată, edwardiană. Adresele abandonate descriu vînzoleala continuă sau ascensiunea socială a multor prieteni. Sînt nume pe care nu mai are rost să le traaiscriu:

oamenii mor sau dispar din viața mea, sau se supără pe mine, sau își pierd pur și simplu identitatea - am zeci de nume care acum nu mai înseamnă nimic pentru mine.

Am aprins veioza de lîngă șezlong și m-am așezat acolo cu paharul de coniac și cu registml deschis la prima pagină, și am început să întorc filele încăreate, cercetînd palimpsestul în căutarea unei cunoștințe criminalc. Poate dusesem, la urma urmei, o viață limitată, căci nu cunoșteam pe nimeni care să fie rău, rău în mod organizat. La litera H am descoperit o cunoștir.ța care vindea mașini la mîna a doua, uzate. Murise de cancer. La K, un vechi coleg de școală cu înclinație spre depresii și care, o perioadă, lucrase într-un cazinou. Dispăruse într-un mariaj plin de ranchiune, iar nevasta lui, medic psihiatru, îi aranjase

191

tratamentul cu șocuri electrice. După aceea se stabiliseră în Belgia.

Am continuat să răsfoiesc prieteni, pe-jumătate-prieteni, pe-sfert-prieteni și străini cu desăvîrșire pe care îi cunoscusem într-o viață, cei mai mulți dintre ei oameni foarte plăcuti. Unul sau doi mincinoși, poate, un leneș, un lăudaros

și un mitomani. dar nici unul de domeniul ilegalului, nici unul ilicit functional. Aici, la N, era „un trandafir” englezesc pe care o întâlnisem în toamna lui 1968, când împărtășisem același sac de dormit la Kabul și Mazar-i-Sharif. Revenită în Anglia, câțiva ani mai târziu, își făcuse de lucru șterpelind sistematic de prin magazine. Acum era directoare de școală în Cheltenham. Lipsă de tenacitate. De asemenea născut sub semnul lui N fusese John Nolan, condamnat acum douăzeci de ani pentru crimă. La o petrecere cu multă băutură azvârlise o pisică de la balconul etajului al doilea. Întinzându-o în tepușele gardului care înconjura parcare. Fusese prompt dat în judecată de către RSPEA și

amendat cu cincizeci de lire. Cu toate acestea, își păstrase slujba la Fisc.

Această carte a Zilei de Apoi, cuprinzând schimburile umane și posciunile schimbătoare. pe care o tot lungeam și o revizuiam de mai bine de un sfert de secol avca de spus o poveste a răului modern. Drojdia era cernă prea fin, prea amestecată în ungherele și întunecările defectelor de caracter pentru a intra în atenția sistemului de justiție penală. Alfabetul societății mele cuprindea oarece eșecuri și destul de multe succese, toate într-o marjă îngustă a nivelului de educație și bunăstare materială. În cea mai mare parte erau nu cine știe ce bogati, dar relativ înstăriți. Pur și simplu nevoia de a smulge banii altora nu exista. Poate infractionalitatea clasei medii stă doar în imaginație, sau în și în luarea patului. Bătăile. violența. răpirile, violul și crima constituie,)a momentul oportun, subiecte ale unei lantezii niacabre. Dar uneori este ceva mai puțin decât inorală, mai degrabă gustu), politetea, care ne împiedică. De la Clarissa învățasem o propoziție a lui Stendhal: „Le mauvais gout mène aux crimes”.

192

Tot mai dezamăgit, aiți dat mai departe paginile Zilei de Apoi, ignorând imboldurile curiozității sau vinovăția stămită de unele dintre nume, până am ajuns la deșertul ir al ultimelor file, U, V, X, Y și Z, care înconjoară arid oaza lelor șanse: pe W. Ascuns printre bucolicii Wood, nglpBoatfield, Water și Warren, caligrafiat în creion șters cu im ?&ris ascuțit care nu îmi aparține, se afla numele lui Johnny B. illyell, nu acela al unui criminal ci, în mintea mea, un om cu tot

aftea conexiuni cât un neuron. ;- îl chema John Well, iar B-ul n împrumutase, sau i-l dăduse alteineva cu împrumut, de la tînăml erou al lui Chuck Berry care cânta la chitară ca un clopoțel*. Dacă îmi amintesc bine, nimic nu era mai simplu pentru Johnny decât să traverseze, utilizând mijloacele publice de transport, suburbhile din nordul și sudul Londrei, fumizînd la domiciliu marijuana și hașiș acelora prea prețioși ca să se coboare la nivelul străzii. Conform oricărei definiții, era vânzător de droguri, dar termenul este prea aspru-prea dezaprobat, căci

Johnny B. Well avea mai degrabă **structura unui** prăvăliaș, comereiant cinstit și devotat de vinuri **fine**, sau **harnic** proprietar al **unui** magazin de delicatese. Era **atent** la **prețuri**. **nu** vindea decât **marfa** de cea **mai bună** calitate și își cunoștea produsele pe de rost. Era, **în** aceeași măsură, și **onest** - **grijuliu** și **precis** **cînd** **număra** **restul** **în** bancnote de cinci lire, **pedant** și **meticulos** **cînd** **retuma** **surplusul** **unei** tranzacții **ftereușite**. Era **inofensiv** și **discret**, **acceptabil** **pretutindeni**. **In** drumurile sale **nesfirșite** și **înțețoșate** - căci toate **noile** relații erau **pecetluite**, sau **precedate**, de o țigară - putea **ajunge** de la **ceaiul** **luat** **cu** un medic **oftalmolog** la o baie **în** casa **unui** prieten **avocat**, **cina** **în** **apartamennil** **unui** **star** **rock**, **pentru** a **încheia** **cu** **un** **pat** **peste** **noapte** **într-un** **cuibușor** **cu** **fete**.

Dar își avea domiciliul său, o debara **cu** apă curentă **în** **Streatham**. **Intr-o** seară **Johnny** a deschis **ușa** și a dat **cu** **ochii** de **patru** măști **rînjite** ale lui **Jimmy Carter** - atît de **mult** **timp** **trecuse** **de-atunci** - și, **în** **fiecare** pereche de **mîini**, cîte o rangă.

* *Bell* **în** **Ib.** **engleză** (*n. tr.*).

193

N-au scos **un** **cuvînt** și **nu** **s-au** **atins** **de** el. **Au** **trecut** **pe** **lîngă** el și **i-au** **facut** **zob** **apartamentul** - **le-a** **luat** **probabil** **vreo** **cinci**

secunde - **după** **care** **au** **plecat**. **Crima** **organizată** **lua** **locul** **întreprinzătorilor** **hippy**.

Fusese **unul** **dintre** **primele** **cazuri** **de** **rationalizare** **a** **pietei**. **De** **aici** **încolo**, **importul** și **distribuția** **au** **devenit** **teritoriul** **noilor** **capitaliști**, **indivizi** **singuratici**, **cu** **un** **cod** **de** **comportare** **propriu**, **care** **puneau** **tot** **ce** **aveau** **într-un** **rucsac** **umflat** și **mirositor**. **Costumele** și **rîngile** **s-au** **rărit** și **s-au** **democratizat**. **înguslînd** **gama** **de** **produse** **pînă** **la** **hașișul** **pakistanez** **de** **mîna** **a** **treia**, **desfăcut** **prin** **cîreiumi**, **pe** **stadioaiile** **de** **fotbai** și **în** **închisori**.

Timp **de** **cîteva** **luni** **s-a** **părut** **că** **Johiiny** **B. Well** **va** **fi** **nevoit** să își găsească altă **slujbă**, **pînă** **cînd** **i** **s-a** **oferit** **protecție** **din** **partea** **aceleiași** **găști** **care** **îi** **devastase** **locuinta**. **Un** **salariu** **de** **bază** **mic** și **comision** **pe** **vînză**n. Era perioada **cînd** **fusese** **obligat** să își lărgească gama de **relatii**, **inotiv** **pentru** **care** **m-am** **gîndit** **că** **mi-ar** **putea** **fi** **de** **folos** **acum**. **Un** **gmp** **de** **băieti** **ambitioși** **care** **ocupau** **o** *chambre separee* **în** **spate** **la** **The** **Dog** **din** **Tulse** **Hill** **devemseră** **patronii** **lui**. **Aveau** **o** **mulțime** **de** **prieteni** și **îi** **dădeau** **lui** **Johnny** **tot** **felul** **de** **însăreînări**. **Gangsterii** **îi** **luau** **drept** **prăvăliașul** **onest** **care** **era**, **lar** **el** **se** **mișca** **printre** **ei**, **liber** și **nevătămat**. **In** **același** **timp**, **reușise** să își **mentină** **deschisă** **pentru** **clientela** **lui** **veche** și **pretentioasă** **linia** **de** **produse** **pentru** **cunoscător**: **comete** **din** **frunze** **nigenene** **cusute**. **bețișoare** **din** **Natal** și **Thailaiida**, **varietăți** **noi**, **fară** **semințe**, **din** **Orange** **County**, **l'oi** **aurii**, **iniponderale** **din** **Liban**. **Sub** **noul** **regim**, **o** **xi** **obișnuită** **de** **visare** **putea** **presupune** **la** **prînz** **un** **experiment** **în** **alc** **berii** **blonde** **cu** **cei**

care făceau modernizările și ceaiul de după-amiază cu șmecherii care veneau să dărîme.

Era o existență singuratică și grea. mult mai grea decît sunetul de clopotel. Iar Johnny B. Well nu se îmbogătise. Era prea dedicat, prea onest, prea drogat. Nu mergea niciodată cu taxiul. Ce alt comereiant mai aștepta treizeci și cinci de minute, încălțat cu o pereche de pantofi scîlciati, autobuzul? Avea o încredere simplă și amețitoare în sine ca filantrop, convins că

194

»a sau frunzele parfumate, luxuriante, aprinse și inhalate, iu omenirea să treacă lent la o stare de spirit mai bună, că |Uiile publice și private aveau să înceteze pe măsură ce ețurile începeau să domine și sufletele să se deschidă către tlină. între ttmp, pe cînd anii optzeci luau viteză, costumele și „a»pigile, împreună cu avocații, medicii și stamrile rock, începeau

^Slî^{se} concentreze asupra banilor.

gjV In birou, cercul de lumină în care stăteam parcă devenise

mai strălucitor, strîngîndu-se în jurul meu. Paharul cu coniac se golise, deși nu îmi aminteam să-l fi terminat. Stăteam cu ochii ațintiți asupra numelui cu litere ascuțite al lui Johnny și a celor șapte cifre de alături de el. Cine s-ar fi pnceput mai bine să mă ajute? Cum de nu mă gîndisem la el pînă acum? Cum de nu mă gîndisem la el imediat? Răspunsul era în faptul că nu îl mai

văzusem de unsprezece ani.

Ca mulli alții înaintea mea, aiunsesem încet la conduzia

că substanța preferată pentru aburirea creierului la o vîrstă mijlocie și o existență tensionată, dar de succes, era alcoolul. Licită, socială, viciu minor atît de ușor de mascat printre ceilalți. în toate forniele sale de manifestare nesfîrșite, pline de culoare, atît de giisloasă. băutura din mîină triumfa prin simpla formă;

lichiditatea sa este una cu obișnuituL cu laptele, ceaiul, cafeaua, apa, și de aceea cu viața însăși.

Băutul este un act natural, în timp ce inhalarea unor vegetale fumegmde se îndepărtează oarecum de respirație. la fcl ca și ingerarea de pastile de mîncat, iar în natură nu există nici un tip de penetrare care să se asemene cu cea a acului de seringă, exceptînd înțepătunle insectelor. Un wtusky bun cu apă curată.

un pahar cu un Chablis răcoros îți pot îmbunătăli starea de spirit poate doar moderat. dar îți vor lăsa neșifonat continuumul sticlos al sinelui. Desigur, trebuie luată în considerare și beția, aspectele ei vulgare, voma și violența, apoi dependența lașă, abandonul fizic și mental și moartea degradantă,

agonizantă. Dar acestea sînt consecințele abuzului care curg, precum vinul nibiniu din sticlă, din slăbiciunea umană, defect de caracter. Nu putem da vina pe substanță. Pînă și biscuiții cu ciocolată fac victime, dar am un prieten mai în 195

vîrstă care a dus o viață plină și utilă consumînd timp de treizeci de ani heroină.

Stăteam în penumbra holului și ascultam; doar scîrțitui și pocniturile lemnului sau metalului contractîndu-se și, în adîncurile tevilor, picuratul apei. Din bucătărie susurul frigiden-ului și, dincolo de el, murniuml odihnitor al orașului noaptea. M-am întors în birou și m-am așezat cu telefonul în brate, gîndindu-mă puțin la acest punct de cotitură. Mă pregăteam să pășesc în afara cercului iluminat al fricii și viselor cu ochii deschiși, m lumea cu muchii ascutite a consecințelor. Știam că o acțiune. o întîmplare, va atrage după sine o alta, pînă cînd întregul șir îmi va scăpa de sub control, și că, dacă mai aveam îndoieli, acesta era monientul să dau înapoi.

Johnny a ridicat receptorul la al patrulea apel și mi-am spus nuniele. I-a luat niai puțin de o secundă.

— Joe! Joe Rose. Hei, ce mai faci?

— Am nevoie de ajutor.

— Serios? Ani ceva foarte interesant...

— Nu, Johnny. nu asta. Am nevoie de o inîmă de ajutor. înii trebuie un pistol.

Capitolul douăzeci și unu

A DOUA ZI DIMINEAȚĂ l-am dus pe Johnny cu mașina pînă la o casă din North Downs. Aveam în buzunarul de la spate un teanc de 750 de lire, în cea mai mare parte în bancnote de douăzeci. Cele de cincizeci erau, după cît se pare, inacceptabile.

În timp ce ne tîram prin banalul sufocant al Tooting-ului, Johnny nu ostenea să se joace cu reglajele electrice ale scaunului, mormăind de unul singur și apăsînd pe butoanele de tummă sau ale computerului de la bord:

— Deci îți merge bine... Da, am știut eu că o să te descurci.

Din poziția aproape orizontală, mi-a ținut o prelegere despre eticheta armelor de foc.

— E ca la bancă. Nu pronunți niciodată cuvîntul „bani”. Sau la pompele funebre, nimeni nu spune „mort”. Armelor nu le zici „arme” și numai putoii care se uită la televizor le spun „tunuri” sau „pușcoace”. Dacă poți, evită să le numești în orice fel. Dacă nu, zi-le obiecte, cele de față sau necesar.

— Tot ei or să-mi dea și gloantele?

— Da, dar cuvîntul e „grăunțe”.

— Și cineva o să-mi arate cum funcționează.

— Duninezeulc mare, nu! N-ar fi normal. Poți să te duci în pădure, să-i dai singur de rost. Ei îți-l dau și tu îl bagi în buzunar. (Johnny s-a săltat în capul oaselor.) Ești sigur că e bine să umbli cu pistoale?

Nu i-am răspuns. Îi plăteam pentru ajutorul lui. Faptul că nu-i dădeam amănunte cu privire la context avea să ne protejeze pe amîndoi. Eram în continuare blocați m trafic. La radio, programul delazz fusese în mod necinstit înlocuit cu unul de

197

S ^ ^ ^ ^ ^ _ _ _ ^ , , , ,

. Mai povestește-mi despre tipii ăștia coca.a. ^ ^ ^ ^ ^ ^ ^ ^ ^ ^ oga., d,n

încep.seră afacenle cu p-^ 'Th 1 ? In legallate ?f mai
mergeau la fel de bS^ d^111 T^ lucrulle nit P^tol, la
un pret exageS de ^ erau dispus1 să lml1 vindă u"

sînt mștem^STM16 cu contextul1' a ^ Johnny. t.p., ă^a —
Cum adică?

^r,llep^:£^,'En, LCPe_co_sav^beMci1eA

a" v^TM1, el. Tu probab^I 0.^1;TM Bertrand A8--n detestam deja "cic^i.

"_on^_o^S^_ Johly era din nou ^-Drunuderagolșidr^a^!A se j^" înarite de P^, "._ purta nfustata T^111 mșor P^", Incă
îș,

acum albite. lăsaie peste b" ^,de^ american1 cu ^P^_

Ce s.mteau feme'lc c'.d ÎS^0.Nhrîndu_1 m gură masculinitatea aspră, sau mmca-L _asemenes Podoabă.
c"ci de ani de zîmbete s^"?" a de ier? Treize" și

'abe .degîscăpnăiS^p^AC S^11A năsaseră A^ Ș^"». I.niile surisului s^A Su^

afarădecl.entelasclumbă^oterd oIT^131116_ștan1 că^
în ""sc schnnbase în viata lu^ Da exLte^T^111 nouă^
mai rînic

"ng^ală, l.psa bununlor dorS nu te t ^ ^ ^ nu mai era Poven, iar ceea ce vedeam^a nu malconstit^A o ușurare de
tendoanelor: el stătea s^A T^1 universa1 a1 oaselor ?_ ^ v purta ^ ^ ^ ^ ^ ^ student. de asistent de car^A t ducmdu_
^ teiul de

irul de la piept după o țigară subțirică și și-a aprins-o. > funiuri mai târziu, a apăsat pe butonul de reglaj de la scaun |a intrat cu un bîzîit. plutind și fumegînd, în cîmpul meu |toal.

Nu mi-a întors țigara. Era un lucru personal, prinia din ma aceea, pe care o fuma la ceai și pîine prăjită.

Inhalînd, mi-a vorbit cu glas înalt, ca pe vremuri. Ce — la-o la stînga. Ține mdicatoarele spre Abinger. ^ Curînd coboram printre ramuri și tmnchiuri contorsionate, prin tuneluri umbroase de verdeață. pe un drum înălțat- cu o singură bandă. Am aprins famrile. Ca să facem loc mașinilor din sens invers, trăgeam în refugiile de pe margine.

Schimbam multe zîmbete încordate și semne din cap, noi, posesorii de automobile. prefacîndu-ne neatinși de insulta druroului îngust. Ne all am în inima unei zone rurale care, la rîndul ei, se afla în inima unei suburbii. O dată la două sau trei sute de metri. treceam pe lîngă cîte o poartă de cărămidă și fier forjat, în stilul anilor douăzeci, sau pe lîngă porți de lemn cu cîte cinci drugi, luminate de felinare de trăsură.

Pădurea s-a rărit brusc la o confluență de dmmuri și a apănit o cîreiumă pe jumătate din lemn, cu o sută de mașini parcate afară. încăl-zindu-și culorile la soare. Un pachet uscat și gol de ligări a sărit visător în lumină, atmgîndu-ne parbrizul. Doi alsacieni stăteau cu boturile în pămînt. Apoi am intrat la loc în tunel, iar în mașină fumul era gros.

— E bine să icși din oraș, a spus Johnny.

Am coborît geamul. cu gîndul că aș putea fi drogat pasiv.

Teancul de bani mă apăsa în fesă și totul era subliniat excesiv. parcă în niște cursive invizibile. Poate era trica.

Zece minute mai târziu, am cotit pe o potecă străbătută de șaiițuri adînci. cu asfaltul străpuns de buruiem.

— Uiniitor ce poate face viața, a comentat Johnny. Cum trece prin orice.

Era o chestiune importantă, cu siguranță repetată pentru compania m care aveam să ne aflăm curînd. Aș fi încercat un

răspuns, ca să mă calmez. Dar chiar atunci ne-a apărut în față o casă urîtă, în fals stil Tudor, și vorbele ini-au murit în gît.

Aleea curbă ne-a dus pînă în fata unui garaj conslniit din blocuri de ciment și văruiit într-un purpuriu inegal și șters. Ușa niginită, cu deschidere verticala. era încuiată cu lacăt.

fn față. mndu-se printre firele de iarbă înaltă și scaieti, stăteau împrăștiate schcletele și măruntaiele a cinci sau șase motociclete. După părerea mea, era genul de loc unde legea putea fi încălcată bine niersi. Prins de un inel fixat în peretele garajului, stătea un lant fără cîine la capăt. Aici ne-am oprit și am coborît. Scaieții sc întindeau pînă în fata ușii georgiene. Dm casă se auzea

sunetu! nnei chitare bas, o înșiruire de trei note repetate sfîngaci.

— Și unde zici că sînt intelectualii?

Johnny s-a crispat și mi-a *facut* semn cu mîna, ca și cum ar fi presat ceva, parcă încercînd să-nii îndese vorbele înapoi într-o sticlă. In tinip ce ne apropiam de ușă, niai că mi-a șoptit:

— O să-ti dau un sfat pentni cai-e ai să-mi multumești.

Nu face mișto de tipii ăștia. Nu au aviit avantajele tale și nu prea sînt... ăă... duși la biserică.

— Trebuia să-mi spui. Hai să mergem.

L-am tras de inîneacă, dar el, cu mîna liberă, apăsa deja pe butonul soneriei.

— Nu-i ninuc, nii-a zis. Doar ai grijă pe unde calci. Am făcut un pas înapoi și mă întorsesem pe jumătate, cu gîndul de a mă întoarce pe alee, cînd ușa s-a deschis brusc și politetea mea obișnuită m-a oprit. Din casă se prelinge, sau mai degrabă se revărsa un miros puternic de mîncare arsă și amoniac. încadrînd timp de o ciipă silueta care stătea în prag.

— Johnny B. Well' a exclamat individul.

Avea un cap ras și o mustată mică, v'opsită cu henna.

— Ce cauti aici ? !

— Am dat telefon aseară, mai tii niinte?

— Mda, da' am zis sîmbătă.

— Păi azi e sîmbătă, Steve.

— Ntt. E vineri, Johnny. ;

200

Amîndoi s-au uitat la niine. Tocmai citisem despre din restaurant, iar ziarele erau în mașină, intinse pe tietta din spate.

— De fapt, e duminică.

Johnny a clătinat din cap. Avea aeml că fusese trădat. ; Steve mă măsura cu ură în priviri. Am bănuir că nu-l deranja S| faptul că pierduse două zile, ci „de fapf'-ul meu. Avea dreptate, nu sunase prea bine în împrejurările date, dar i-am susținut neclintit privirea. A scuipat ceva alb între scaieți și a zis:

— Ești tipu' care vrea să cumpere un pistol și niște gloanțe.

Johnny tocniat localizase un obiect interesant pe cer. A întrebat:

— Ne inviti înăuntru, sau nu? Steve ezita.

— Dacă-i duminică, avem musafiri la masă.

— Mda. Pe noi.

— Asta a fost ieri, Johnny.

Am rîs toți, forțat. Steve s-a tras în lături ca să putem intra în holul împuțit.

După ce s-a închis ușa de la intrare, am rămas practic pe întuneric. Ca explicație. Steve a spus:

— Făceam pâine prăjită și câinele s-a căcat peste tot în bucătărie.

L-ain urmat, pătmnând în măruntaiele casei. Intr-un fel sau altul, informația refentoare la câine făcea ca pistolul să pară ieftin la șapte sute cincizeci.

Am ieșit la lumină într-o bucătărie spațioasă. Un strat albastru de fiim de pâine arsă afîma pînă la înălțimea umărului, luminat de glasvandul de la capătul opus al încăperii. Un bărbat în jeanși și cizme de cauciuc ștergea podeaua cu clor nediluat dintr-o găleată de zinc. A rostit numele lui Johnny și a dat din cap în direcția mea. Nu se vedea nici urmă de câine. În fața aiagazului, o femeie amesteca într-o oală. Părul, pieptănat drepl, îi ajungea pînă la brîu. S-a îndreptat spre noi cu mișcări încete, parcă plutind, și mi s-a părut că recunosc tipul. In Anglia, cei

201

mai mulp hippies fuseseră băieți. O anume categorie de fete stăteau tăcute, turcește pe margine, drogate, servind ceai. După aceea, întocmai cum Războiului cel Mare golise conacele de servitoare, toate fetele acestea dispămseră la prima chemare a mișcării de emancipare a femeior. Brusc, nu le mai găseai nicăieri. Dar Daisy rămăsese. S-a apropiat și mi-a spus cum o cheamă. Firește, îl cunoștea pe Johnny, așa că i-a spus pe nume în timp ce îi pimea mîna pe brat.

Ain presupus că trebuie să aibă vreo cincizeci de ani. Părul Eung și drept era ultima verigă care o lega de țărmiil tmeretii ei. Eșecul se înscriesec în ridurile de pe chipul lui Johnny, dar la Daisy era tot în curba descendentă a gurii. În vremea din unnă am observat gurile acestea la unele dintre femeile de vîrsta mca. O viață întreagă de coinpromisuri, după cum le vedeau ele însele, fără a fi primit nimic în schimb. Bărbați erau niște nememici, contractul social nedrept și biologia însăși o pacoste. Povara tuturor dezamăginlor trăgea în jos de colțurile acestor guri, încremenindu-le într-un are al lui Cupidon încordat a pagnbă. La prima vedere părea o expresie de dezaprobare, dar gurile aveau o poveste mai profundă, plină de regrete. chiar dacă posesoarele nici nu ghiceau ce se spune despre ele.

I-am spus lui Daisy cum mă cheamă. Pastrîndu-și mîna pe bratul lui Jolmny. îmi vorbea însă mie:

— Luăm un mic dejun lîrziu. A trebuit s-o luăm de la capăt.

Cîteva niinute inai tîrziu, ședeam toți în junil nieseii lungi din bucătărie. fiecare cu cîte un bol cu porridge și o felic mare de pâine prăjită, rece. Vizavi de mine stătea spălătoail de podelc. al cărui nume era Xan. Antebrațele lui gigantice erau cămoase și fără păr, și aveam impresia că individul nu mă simpatizează.

Steve s-a așezat în capul mesei, și-a lipit palmele una de alta, și-a înălțat capul și a închis ochii. În același timp, a inhalat profund pe nas. Undeva, în adâncul cavității nazale, înțimplarea modelase din inucus un fluier cu două tonuri, pe care ain fost

liți să îl ascultăm. Și-a ținut răsufierea timp de multe clipe teonfbrtabile, pe urmă i-a dat drumul prelung. Era o tehnicădeîspirație controlată, meditație sau rugăciunea de mulțumire. |||, Imi era cu neputință să nu mă uit la mustața lui. Nici că jllSW fi putut asemana mai puțin cu a lui Johnny. Vopsită într-un |||p0rtocaliu-ars violent, era dreaptă ca un mîner, ceruită într-o g> Sfcetată fureuliță prusacă. Mi-am dus mîna la gură pentru a^B ascunde un zînibet. Mă simțeam imponderabil, cuprins de tremur. Șocul împnșcăturilor de ieri, planul acestei achiziții necugetate, teama care mă însoțea tot timpul - toate se combmau dîndu-mi senzația că nu mă aflu cu adevărat aici și mă temeam că aveam să spun vreo prostie. Stomacul mi se tot strîngea și îmi tot venea să rîd și să chicotesc, senzații intensificate și de sentimentul că eram prins la masa aceasta ca într-o capeană. Era cu siguranță efectul drogului pe care îl inhalasem pasiv în mașină. Nu reușeam să suprim comparațiile ce se acumulau în jurul mustății lui Steve. Două cuie mginite ieșite din gingii. Catargele ascuțite ale unei băreute pe care o construiseam în copilărie. Suportun de agățat prosoapele de bucătărie.

Nu face mișto de oamenii ăștia... Nu prea sînt duși la

biserică. In clipa în care mi-am amntit avertismentele lui Johnny, cînd mi-arn spus că nu trebuie să rîd. am fost pierdut. Prima explozie minoră de aer pe nas am mascat-o ca pe o pufiitură. Ca să o acopăr. am ridicat lingura cu porridge. Dar nimeni nu începuse să mămnce. Nimeni nu vorbea. II așteptam pe Steve. Cu plămîmi plini să plesnească, și-a aplecat capul ras și a expirat, iar vîrfurile mustăților i-au fremătat cu o nerăbdare de rozător, De unde ședeam, orice semnificație umană părea să abandoneze nava scufundîndu-se a chipului său. Țopăind cînd înăuntml, cînd în afara spiralei anxietăți și ilantății mele. alte imagini din copilărie, nedorite. își faceau loc. Ani încercat să le izgonesc, dar forța evocatoare a ridicolei mustăți mătura totul în cale: un ridicător de greutate victorian de pe capacul unei cutii de biscuiți, pironul înfipt în grumazul monstrului lui Frankenstein, un ceas deșteptător nou, cu cadranul vopsit, care arăta ora trei

203

fără un sfert, șoarecele de la ceaiul Pălărierului, Ratty dintr-o montare școlară a piesei *Toad of Toad Hall*.

Acesta era omul care îmi vindea mie un pistol. Nu mai puteam face nimic. Lingura din mîna mea se cutremura. Am așezat-o cu grijăjos, iui-am încleștat falcile și am simțit sudoarea întepîndu-mi buza de sus. începeam să mă zgudui.

Și mă aflam sub privirile directe și suspicioase ale lui Xan. Scîrțitul a fost al scaunului meu, sforăitul înfundat al meu. Golisem atîta aer din plămîni, că știam că inspiratul avea să fie zgoniotos, dar nu mai aveam de ales decît între penibil și moarte. Timpul a stat în loc cînd am cedat în fata inevitabilului. M-ani răsucit pe scaun, mi-am acoperit fata cu mîinile și am tras aer în piepl cu un șuierat. Pe măsură ce mi se umpleau plămîni, știam că hohotele de rîs nu se încheiaseră. Le-am mascat cu un strănut strigat melodios. Mă ridicasem în picioare, la fel ca și ceilalți. Un scaun a izbit sonor podeaua.

— E clorul, l-am auzit pe Johnny spunînd. Era un pneten adevărat. Imi pregătisem și eu o explicație. Dar, luptînd cu agitația, trebuia încă să fac față imaginii mustății lui Steve. Am traversat încăperea sforăind și strănutînd. pe jumătate orbit de lacrimi, către ușa de sticlă ce a părut că se deschide la apropierea mea, și am coborît împiedicat cîteva trepte de lemn pînă pe pajiștea plată cu pămînt ars și păpădii.

Sub ochii tuturor, m-ani întors cu spatele, scuipînd și inspirînd adînc. Cînd, în cele din urmă, m-am calinat. m-ani îndreptat de spate și am zănt drept în față, legat de o ramă ruginită de pat cu un cablu electric, un cîinc. pesinne cel care murdărise podeaua bucătăriei. S-a ridicat încet ui picioare, și-a aplecat capul într-o parte și a dat din coadă timid, pe jumătate a scuză. Ce alt animal, în afară de noi și de celelalte primare, este capabil să trăiască în timp sentimentul rușinii? Cîinele s-a uitat la mine, eu m-am uitat la cîine, care parcă ar fi vrut să mă implice într-o formă de complicitate inter-specii. Dar nu aveam de gînd

să mă las momit. M-am întors și m-am îndreptat către casă, st.rigînd:

mv — Scuze! Amoniacul! Alergie! κ; Iar dînele, văduvit de o gramatică generativă și de d&esursele înșelătoriei care mie îmi stăteau la îndemînă, s-a culcat l|la loc pe bucata lui de pămînt, în așteptarea iertării. l| Curînd ne-am întors în jurul mesei de la bucătărie, cu s|fî;'fbrestrele și ușile deschise larg, discutînd pe tema alergiilor. Xan te^adea afirmațiilor sale aspectul unor adevăruri necontestate

împodobindu-le cu termenul „fundamental”.

— Pundamental, a spus uitîndu-se la mine, alergia ta e o

formă de dezechilibru.

Cînd i-am replicat că acesta era un lucru nefalsificabil, a

părut multumit. Am început să cred că poate nu mă urăște, la urma urmelor. Avea o atitudine la fel de ostilă față de porridge ca și față de mine. Ceea ce luasem drept expresie era în realitate chipul lui destins. Mă înșelase buza superioară, răsfrîntă, pe care cine știe ce hiatus genetic o modelase sub forma unui rînjjet.

— Fundamental, a continuat el. trebuie să existe un motiv pentm orice alergie. iar cercetările au dovedit că în peste șaptezeci la sută din cazuri rădăcinile pot fi fundamental detectate în necesitățile frustrate ale primei copilării.

Trecuse ceva vreme de când auzisem procedeul acesta, al procentelor prinse din zbor. al cercetărilor nedovedite, al măsurării nemăsurabilului. Avea o sonoritate grozav de copilăroasă. Am zis:

— Eu fac parte din cei sub treizeci la sută. Daisy era în picioare, punînd cu polonicul din porridge. A rostit, pe tonul liniștit al aceluia care cunoaște adevăml, dar care nu își pierde timpul să se bată pentm sl:

— E un aspect planetar atoteuprinzător, cu referire specială la semnele de pămînt și la casa a zecea. In punctul acesta, Johnny s-a înviorat. Stătuse încordat de când ne așezaserăm a doua oară, îngrijorat probabil la gîndul că aveam să mă comport necorespunzător.

— Asta a fost revoluția industrială. Inainte de o mie opt sute n-avea nimeni alergii, nimeni nici nu auzise măcar de febra finului. Pe urmă am îtimeput să aruncăm în aer toate porcăriile

205

astea chimice, și pe urmă în mîncare și în apă, iar sistemuj imunitar al oainenilor a început să se blocheze. Nu sîntem făcuti ca să rezistăm la toate mizeriile...

Johimy începuse să se încălzească, dar Steve a intervenit pe deasupra:

— Iartă-mă, Johnny, dar toate astea sînt niște bazaconii. Revoluția industrială ne-a adus o întreagă stare de spirit, și de aici ni se trag suferințele.

S-a întors bnisc către mine.

— Tu ce părere ai?

Păreră mea era că cineva ar fi trebuit să aducă anna. Am spus:

— Incln cu hotărîre către teoria cu starea de spirit. Cihd mi-e bine, amoniacul nu mă deranfează cîtuși de pulin.

— Ești nefericit. a rostit Daisy, tuguindu-și propriile buze nefericite, lăsate înjos. Văd o grămadă de galben murdar în aura ta.

Dacă masa ar fi fost mai îngustă. cred că s-ar fi întins să mă iademînă.

— Așa e, am spus. protitînd de ocazie. De aia mă aflu aici.

M-am uitat la Steve, iar el și-a întors privirea. Pe măsură ce așteptarea se prelungea, tăcerea se strângea în luail men. Johnny supraveghea totul cu acru acela al lui neajutorat și m-am întrebat dacă nu cuinva facuse o greșeală.

Din tăcere trebuia să se detașeze un glas. A fost al lui Xan:

— Fundaniental, nu sînlem genul de oameni care să detină un pistol.

Fraza a rămas în suspensie. Iar Daisy a sărit să îi ajute.

— În cei doisprezece aiii de cînd fl avem, nu s-a tras cu el.

Steve a intervenit repede, comunicîndu-i im lucni pe care cu sigurantă îl știa:

— Dar a fost curățat și uns periodic.

Iar ea i-a răspuns, tot ca să aud eu:

206

raw — Da, dar nu pentru că ne-am fi așteptat să tragem cu el. p A unnat o pauză derutată. Nimeni nu știa cum stăm. Xan

||t început iar:

•wai^- — Chestia e că nu sîntein de acord cu pistolul asta...

— Sau cu orice altă annă, a adăugat Daisy.

^ „„ Steve a clarificat:

— E un Stoller de calibrul 32, fabricat înainte ca întreprinderea să fie vîndută de non'egieni înapoi conglomeratului olandez și gemnan care a dețnut-o inițial. Are

aprinde dublă cu carbid. care...

— Steve, a spus Xan răbdător. Fundamental, pistolul

ăsta a intrat în posesia noastră într-o perioadă diferită. cînd totul era altfel, totul era o nebunie și, Dumnezeu mai știe, era posibil

să avem nevoie de el.

— Autoapărare, a spus Steve.

— Am discutat despre asta o grămadă înainte să vii tu, a zis Daisy. Nu sîntem tocmai de acord cu ideea ca cineva să vină

să-l ia și pe urmă... știi tu...

Nu a reușit să tenTiine fraza, așa că am întrebat:

— E de vînzare sau nu?

Xan și-a încrucișat brațele putemice.

— Nu e chiar atît de simplu. Și nu din cauza banilor.

— Stai un pic. a interverut Steve. Asta nu-i chiar

adevărat.

— lisuse'

Steve era puțin iritat. Nu reușea să pună în cuvinte ceea ce gîndea, era dificil, iar lumea îl tot întrerupea. Starea lui de

spirit începea să nmeze cu rînjetul.

— Uite ce e, a zis. A fost o vreme cînd totul se rezuma

la bani. Doar banii. S-ar putea spune că totul era simplu. Nu zic că n-a fost bine, dar uite cum s-a terminat. Nimic n-a ieșit așa cum ar fi vrut oamenii. Nu putem să ne gîndim la chestiunea asta în mod izolat. Nu ne putem gîndi la niic în mod izolat. Totul se leagă, am aflat acum, s-a dovedit, e o societate. E fundamental

holistică.

207

Steve s-a aplecat către Daisy și i-a șoptit teatral, din spatele mîinii duse la gură:

— Ce tot zice?

Daisy îi s-a adresat mie. Poate se gîndea în continuare la nefericirea mea.

— E simplu. Nu avem nimic împotriva să-l vindem, dar vreni să știm de ce îți trebuie o armă.

Am răspuns:

— Voi vă alegeti cu banii. Eu cu pistolul.

Johnny s-a foit iar. Tîrgu] pe care îl ini]locise putea să cadă.

— Uite ce e. Joe trebuie să fie discret, Pentru binele nostm, dar și al vostm.

Nu-mi plăcea repetarea numelui meu. Putea rămîne în aenil bucătăriei acesteia săptămîni întregi- laolaltă cu tot restul. pentru a fi foosit.

— Dar ascultă... - Johnny își pusese mîna pe bratiil meu - ai putea să spui ceva ca să-i liniștești.

Mă priveau toti. Prin ușa deschisă am auzit potaia schelălăind. un sunet scîrțîit pe care încerca să îl supprime, Nu mă mai gîndeani decît cum să fac să plec, cu sau fără pistol. M-am uitat deinonstrativ la ceas și ani spus:

— Ani să vă lămuresc în cinci cuvinte, nu mai niult. Cineva vrea să mă omoare.

In tăcerea lăsată. toată lumea, inclusiv eu, a cîntărit cuvintele.

— Deci e pentru autoapărare. a zis Xan cu speranlă în glas.

Ani ridicat din unieri, înlr-un l'cl de confirmare. Chipurile aveau înscrise pe ele șovăiala. Voiau și banii, dar și iertarea. Vînzătorii aceștia de cocaină. pungași măninti sărăciți de o echitate negativă și de propriile

convingeri confuze făceau o tentativă de moralitate, pentru care aveau nevoie de ajutorul meu. Incepeam să mă simt mai bine. Deci eu eram cel rău. Brusc, m-am simțit eliberat. Am scos teiicul de bani și l-am aruncat pe masă. Ce rost mai avea să ne tîrguim? Am zis:

208

— Numărați-i.

La început nu s-a clintit lumeni, pe urmă, într-o ilgerare, mîna lui Steve a ajuns la țintă cu puțin înaintea a a lui Xan.

Daisy privea concentrată. Lucrurile păreau grave. ite chiar trăiau doar cu porridge și pîine.

Steve a numărat hîrțiile ca un functionar de bancă, rapid, ? 'gl, cînd a temiinat, le-a băgat în buzunar și mi-a spus:

; — Perfect. Acum poți să te cari, Joe!

Ca să mă salvez, m-am alăturat rîsului nervos. Atiinci am observat că Xan nu rîdea. Aștepta cu brațele încmcișate, iar rînjetul lui nu dezvăluia nimic. Pe antebratul drept, un mușchi - unul pe care eu nu îl aveam - tresărea ritmic, ca răspuns la o mișcare nevăzută a mîinii. Cîiid rîsul s-a stins, a început să vorbească, dar nu cu același glas care ținuse o prelegere despre holism. Era mai înalt și răgușit, iar limba i se lipsea cleioasă de cempl gurii. Stătea nemișcat, dar vedeam tumultul pe sub piele și în pulsul de la baza gîtului. Și în vinele mele sîngele a început să curgă mai rapid. Xan a spus:

— Steve, pune banii la loc pe masă și adu pistolul. Steve se ridica de pe scaun, fără a-l slăbi pe Xan din priviri.

— Bine, a răspuns încet și a pomit să traverseze încăperea.

Xan era deja în picioare.

— Banii ăștia nu merg în cutia de tablă. Fără să se întoarcă, Steve i-a replicat cu aceeași siguranță:

— Imi sînteți datori, și și-a continuat dmmul. Cel mai apropiat obiect de Xan era bolul de porridge, gol. L-a apucat între degetul mare și arătător și l-a azvîrlit cu putere, ca pe un frisbee, cu mîna stîngă întinsă și palma desfacuta, pentru a-și menține echilibrul. A trecut la doi centimetri de gîtul lui Steve și s-a zdrobit de tocul ușii.

— Nu! a țipat Daisy.

In strigătul ei era ceva din tonul mamei obosite, iritate. Pe urmă a ieșit din încăpere, fără o vorbă. I-am văzut spinarea

209

îndepărtîndu-se și părul unduindu-i-se pînă la mijloc. A dispănit și i-am auzit pașii pe scări. Johnny s-a uitat la mine. Știam ce îi trece prin cap. Acum, responsabilitatea bății ne aparținea în întregime. În fapt, îmi aparținea doar mie. căci Johnny se așezase să își răsucescă o țigară și clătina din cap, offînd către degetele care îi tremurau.

Steve se răsucise și se întorcea către masa din bucătărie. Xan s-a îndreptat spre el. l-a apucat de pieptii cămășii și a încercat să îl împingă în perete.

— Nu începe, i-a spus gîlîit. Pnne baiiii pe inasă.

Dar Steve nu era atît de ușor de împins. Trupul îi era îndesat și greu, iar pe chip avea o expresie crudă. Cei doi se sprijineau unul de celălalt în centml bucătăriei. Efortul cel mai mare era. aparent, acela de a respira. Stăteau atît de aproape unul de celălalt. încît fețele lor mai că se atingeau. Steve a zis repezit:

— Casa îmi e datoai^- voi amîndoi îmi sînteti datori. Acum ia niîna de pe niine.

Dar nu a mai așteptat ca Xan să se conformeze. Mîna stîngă i s-a repezit în gîtlejul lui. strîngînd. Xan și-a tras brațul liber înapoi- într-un are de cere și l-a plesnit pe Steve cu palina deschisă peste față. Pocnitura a răsunit ca un halon spart, iar forța loviturii i-a despărțit pe cei doi. Timp de o clipa an înghețat, apoi s-au repezit unul la altul într-un clinci. Fiara cu patm picioare a pomit clătîndu-se în dungă. înapoi prin bucătărie în direcția mesei. Johnny și cu mine nu auzeam decît mormăielile înăbușite. Cu capetele în pămînt. cu ochii închiși, cu buzele dezgolindu-le dintii. se căutau. cătărîndu-se și înfășurîndu-se unul peste și pe sub celălalt ca doi îndrăgostiti.

Ceva trebuia să cedeze. Xan și-a vîrît mîna pe sub bărbia lui Steve și a început să îi împingă capul pe spate. Nu exista gît cu mușchi destul de puternici ca să reziste brațului aceluia hidos, dar efortul uriaș îl făcea să tremure, fiindcă Steve își băgase un deget făcut cîrlig într-una dintre nările lui Xan și îi căuta ochii, în timp ce acesta, obligat să aplece pe spate, era întins la maximum. Capul lui Steve era dat pe spate, iar următoarea mișcare a lui

210

glfean era să îl prindă într-un nelson, cu bratul drept pe după ceafă și mîna stîngă trăgînd de încheietură pentm a întări strînsoarea. i: M-am îndreptat spre ei. Steve se lăsa încet în genunchi. Gemînd, dădea din nrîni, apoi a început să lovească slab picioarele lui

Xan.

Cu dosul palmei, l-am atins pe Xan ușor pe față, aplecîndu-mă să îi vorbesc la ureche.

— O să-l omori. Asta vrei?

— Nu te băga. O caută de mult.

Am încercat să îl trag de ureche, încercînd să îl fac să se

întoarcă și să se uite la mine.

— Dacă moare, o să stai la pușcărie tot restul vieții.

— E un preț prea mic!

— Johnny'. am stngat. Dăo mîna de ajutor! Am văzut-o pe Daisy întorcîndu-se în bucătărie. In mîna ținea

o cutie de pantofi. iar pe chip i se citea oboseala. Gura cu colțurile căzute ne invita să vedem prin ce era nevoită să treacă -bărbații din viața ei luptându-se pentru un avantaj mecanic, pentru pîrghia care îi va permite unuia să frîngă gîtul celuilalt.

— Ia-l, mi-a spus în șoaptă. Ia-l, ia-l!

M-am ridicat în picioare și am apucat cutia. Era grea și mi-au trebuit ambele nîini ca să susțin cartonul subțire. Steve a mai gemut o dată; m-am uitat la Johnny. Cu o privire rugătoare, a dat din cap către ușă.

— Așa e, a spus hotărît Daisy. E mai bine să plecați.

Epuizarea din purtările ei m-a făcut să mă întreb dacă nu cumva acesta era vreun fel de ritual domestic, preludiul repetat și răsrepetat al unei complicate alianțe sexuale, Pe de altă parte, mă gîndeam că ar trebui să îi salvăm viața lui Steve.

Johnny m-a tras de mîneacă. Am făcut împreună cu el cîțiva pași pînă în capătul opus al încăperii. Mi-a murmurat la

ureche:

— Dacă se întîmplă ceva, nu vreau să fiu martor. Eram de acord, astfel că i-am făcut un semn de bun rămas lui Daisy și, aruncînd o ultimă privire capului lui Steve în

211

menghina tremurătoare a antebratului lui Xan, am străbătut în grabă holul întunecat, pînă la ușa din față.

De îndată ce ne-am văzut în mașină, Johnny a scos o țigară de marijuana și și-a aprins-o. Era nltimul drog pe care nii l-aș fi dorit în clipa aceea. Era mult mai bine dacă ne opream

undeva pe drum, să beni un scotch și să ne calmăm. Am pomit mașina și am dat repede înapoi pe alee.

— E ciudat, a constatat Johnny prin norii de fîim.

Ani

mai fost și altă dată aici și am purtat o multime de discutii interesante.

Am cotit ieșind în șosea și tocmai mă pregăteam să îi răspund, cînd a sunat telefonul. II lăsasem conectat la bricheta mașinii.

Era Parry.

— Joe, tu ești?

—Da.

— Sînt la tine acasă, cu Clarissa. Ți-o dau să vorbești cu ea, bine? Ești acolo? Joe, ești acolo?

Capitolul douăzeci și doi

AVEAM IMPRESIA CĂ LEȘINASEM timp de o secundă sau două. Humitul din urechi, am realizat, era cel al motorului mașinii. Trecusem de sută, iar eu uitasem să schimb vitezele. Am trecut dintr-a doua într-a patra și am încetinit.

— Sînt aici, am zis.

— Atunci ascultă cu atenție, a spus Parry. Ți-o dau.

— Joe?

Am știut imediat că era speriată. Glasul îi suna sugrumat. Incerca să se stăpînească.

— Clarissa, ești bine?

— Trebuie să te întorci imediat. Nu vorbi cu nimeni.

Nu vorbi cu poliția.

Tonalitatea monotonă era menită să mă avertizeze că vorbele nu erau ale ei.

— Sînt în Surrey, am spus. O să-mi ia vreo două ore. Am auzit-o repetîndu-i aceasta lui Parry, dar nu am înțeles icplica lui.

— întoarce-te direct aici, mi-a spus Clarissa.

— Spune-mi ce se întîmplă acolo. Ești teafără? Pronunța cuvintele ca o mașinărie vorbitoare.

— Vino direct aici. Nu aduce pe nimeni cu tine. El o să te urmărească pe geam.

— O să fac exact așa cum. spune, nu te teme. Și am adăugat:

— Te iubesc.

Am auzit receptorul schimbînd mîinile.

— Ai reținut? N-o să mă dezamăgești tocmai acum, nu-i

213

— Ascultă, Parry, aiu zis. Fac cum vrei tu. Ajung acolo în două ore. Nu discut cu nimeni. Dar nu te atinge de ea. Te rog, nu te atinge de ea.

— Totul depinde de tine, Joe, mi-a spus, și convorbirea s-a întrerupt.

Johnny se uita în jos la mine.

— Necaziiri acasă- a murmurat, compătimitor. Am deschis geamul și am tras cîteva guri de aer proaspăt. Tocmai treceam pe lîngă cîreiumă și intram în pădure. Am cotit pe un drumeag de tară, pe care l-am umiat pret de vreo doi kilometri, pînă s-a înfundat într-un luminiș, lîngă o casă în ruină. Se vedeau unnele unor lucrări de renovare - o benă de ciment, o grămadă de schele și cărămizi - dar în jur nu se zărea

nimeni. Am oprit motorul și m-am întins după cutia de pantofi de pe bancheta din spate.

— la să vedem ce-avem aici.

Am săltat capacul și m-am uitat înăuntru. Pînă acum nu trăsese niciodată cu o arniă de foc și nici nu văzusem vreuna. dar obiectul care stătea partial ascuns între cutele unei vechi cămăși albe, sfișiate, îmi părea cunoscut din filme.

Doarla pipăit era surprinzător. Era mai ușor decît mă așteptasem, mai uscat, inai cald în palmă. Mi-l închipuisem uleios, rece și greu. Iar cînd l-ani ndicat și am ochit prin vizor,

nu a iradiat lumina mistică a puterii ucigașe. Nu era decât luiul dintre obiectele acelea inerte pe care le dezambalezi acasă, când vii de la cumpărături - un telefon inobil, un video sau un cuptor cu niicroude -, întrebându-te cât de greu va fi să le aduci la viață. Absența unui manual de folosire lung de șaizeci de pagini părea un avantaj. Am răsucit pistolul în niîini, căutînd o deschizătură. Johnny a vîrît mîna în pînza cămășii și a extras o cutie compactă de carton roșu, pe care a deschis-o.

— Are zece gloanțe, mi-a spus, luîndu-mi arma. A tras o piedică de la baza patului și a băgat înăuntn încărcătorul. Cu un deget îngălbenit, mi-a indicat siguranta.

— O împingi înainte pînă face clic. A privit în lungul tevii.

214

I,, — E grozav. Steve bătea cîmpii. E un Browning de nouă §j|Uinetn. îmi place patul ăsta de poliamidă, e mai bun decât cel

la lemn de nuc. ^ Am coborît din mașină și Johnny mi-a înapoiat pistolul.

•, — Nu știam că te pricepi, i-am spus. A^- Mergeam înapoi, spre pădure, trecînd pe lîngă casa fără

aeoperiș. „ — M-am ocupat de arme o vreme, mi-a răspuns visător.

Așa mergeau lucrurile atunci. Când am fost în State, am participat la un curs. în Tennessee, la Cougar Ranch. Am impresia că o parte dintre tipii de-acolo erau naziști. Nu sînt sigur. Dar oricum, nu vorbeau decât despre cele două reguli tactice. Numărul unu, să cîștigi întotdeauna, și numărul doi, întotdeauna să trișezi.

În orice alt moment m-aș fi simțit tentat să dezvolt aoeastă perspectivă evoluționistă, dedusă din teoria jocurilor și conform căreia pentru orice animal social trișatul pennant constituie o cale sigură spre cxtincție. Acum însă nu îmi ardea. Genunchii mi se înmuieră și aveam apă în intestine. Trebuia să fac un efort, înaintînd prin fmnzele care trosneau uscate, să înii tin încordați mușchii sfîncterului anal. Știam că nu ar fi trebuit să irosesc timpul. Ar fi trebuit să gonesc înapoi spre Londra. Dar aveam nevoie să mă asigur că știu ce am de facut cu pistolul.

— Aici e bine, am spus.

Dacă mai înaintam un pas. cred că faceam pe mine.

— Folosește ambelc mîini. mi-a recomandat

Johnny. Dacă nu ești obișnuit, reculul e foarte puternic.

Depărtează picioarele și împarte-ti egal greutatea. Expiră încet și apasă lent

petrăgaci.

Tocmai făceam toate acestea când pistolul a luat foc și s-a smucit înapoi în mîna mea. Ne-am apropiat de mesteacăn și am pierdut cîteva minute căutînd gaura.

Glonțul abia se mai vedea, înfipt preț de cinci centimetri în lemnul moale. Pe drumul

înapoi pînă la mașină, Johnny mi-a spus:

— Copacul e una, dar să îndrepti pistolul spre un om e

cu totul altceva. Înseamnă că îi dai mîna liberă să te omoare.

215

L-am lăsat să aștepte pe scaunul de lîngă șofer și, cu o bucată de hîrtie, m-am întors în pădure, unde, cu călcîiul, am săpat o mică groapă. În timp ce ședeam acolo ghemuit, cu pantalonii în vine, am încercat să mă calmez dînd la o parte frunzele uscate și luînd o mîna de pămînt. Unii își găsesc drumul căutînd în stele și galaxii; eu prefer scara mai terestră a biologicului. Am ridicat mîna pînă aproape de față și l-am scrutat. În amestecul bogat și negru, farîmicios și umed, am văzut două fumici cafenii, o urechelniță și o creatură ca un vierme roșcat închis, cu o multime de picioare de un maroniu palid. Aceștia erau gigantii tumultuoși ai lumii de sub tălpile noastre, căci nu mult dincolo de pragul vizibilului era teritoriu] clocotitor al limbricilor - creaturile care se hrănesc cu stîrvuri și prădătorii care vînează, la rîndul lor niște uriași pe lîngă locuitorii tărîmului microscopic, ciupereile parazit și bacteriile -poate în număr de zece milioane în această singură mîna de pămînt. Nevoia oarbă a acestor organisme de a consuma și excreta facea posibilă bogăția solului și în consecință a plantelor, a copacilor și fiintelor care trăiau pe lîngă ei și printre care ne număraserăm odată și noi înșine. Ceea ce sperasem să mă calmeze era gîndul că, în ciuda tuturor necazurilor noastre, încă făceam parte din acest lant natural al dependențelor - căci animalele pe care le mîncăm pasc plantele care, ca și fructele și legumele noastre, se hrănesc din solul format de aceste organisme. Dar nici măcar în timp ce stăteam ghemuit, îngrășînd pămîntul din pădure, nu am reușit să mă conving de importanta pînmără a acestor cicluri mărete.

Imediat dincolo de copacii care emanau oxigen stătea automobilul meu care respira otravă, în care se afla pistolul, iar la treizeci și cinci de mile distanță, pe șoseaua ca un fumicar, se mîntea orașul imens la a cărui margine nordică era apartamentul unde mă aștepta un nebun, un de Clă'ambault, de Clă'ambault-ul meu, împreună cu iubirea mea amenințată. Din tot lanțul acesta, ce era necesar în ciclul carbonului, sau fixării azotului? Nu mai făceam parte din marele lant. Propria noastră complexitate ne izgonise din paradis. Eram într-o încurcătură pe care ne-o creaserăm cu mîna noastră. M-am 216

ydicat și mi-am încheiat curea apoi, cu toată sîrguința unei »isici de casă, am strîns pămîntiul cu piciorul-acoperind la loc

țgroapa.

^; < Copleșit cum eram de problemele mele, m-am mirat să îl

yi. găsesc pe Johnny adonnit din nou. L-am trezit, explicându-i că f va trebui să mă întorc repede acasă. Dacă voia, puteam să îl las la o gară de pe drum. Mi-a răspuns că nu îl deranjează.

— Dar ascultă-mă, Joe. Dacă faci vreun accident și te oprește poliția, Browning-ul n-are nici o legătură cu mine, da?

M-am bătut peste buzunarul drept al hainei și am pornit motorul.

Cu tarurile aprinse pe faza mare- am pomit în goană pe drumeagul cu o singură bandă, fără să fac concesii mașinilor care veneau din sens invers. Șoferii se dădeau la o parte din calea mea și niă urmăreau din refugii cu expresii încruntate. O dată ajunși pe autostradă, Johnny și-a aprins a treia țigară pe ziua aceea. Mergeam constant cu o sută optzeci, pîndind permanent în oglinda retrovizoare apariția unei mașini a politiei. Am încercat să sun acasă, dar nu mi-a răspuns nimeni. M-am gândit să dau telefon la poliție. Toate bune, dacă reușeam să găsesc pe cineva care să trimită imediat o echipă de elită, care să descindă asupra lui Parry și să îl imobilizeze înainte de a putea face vreun rău. Dar, chiar și cu puțin noroc, nu aveam să ajung decît la nivelul unui Linley sau al unui Wallace, sau al unui alt birocrat plictisit.

Am oprit în Streatham High Strcet ca să-i dau baiiii lui Johnny și să îl las să coboare. S-a aplecat în ușa deschisă de pe

partea opusă șoferului, săîși ia la revedere.

— După ce termini cu pistolul, nu-l păstra și nu-l vinde.

Aruncă-l în rîu.

— Multumesc pentru tot, Johnny.

— Mă îngrijorezi, Joe, dar mă bucur că ies din joc. Traficul londonez de după-amiază era surprinzător de rarefiat și am ajuns pe strada mea la numai o oră și jumătate de la convorbirea telefonică. Am cotit înainte de a ajunge în dreptul blocului și am parcat în spate.

Acolo, unde se țineau pubelele de gunoi, era o scară de incendiu pentm care doar locatarii aveau

217

chei. Am intrat și am nreat tăcut pînă pe acoperiș. Nu niai fiisesem aici din dimineata de după primul telefon al lui Parry. Pe masă, cana mea de cafca de la micul deiun lăsase o pată- Aici, sus. era lumină și, ca să văd prin iucarnă, a trebuit să mă las în genunchi și să îmi fac mîiniie pîlnie deasupra geamului. Aveam în raza veaeni holul și o bucată din bucătărie. Vedeam geanta Clanssei, dar niinic altceva.

Cea de a doua iucamă îmi oferea perspectiva holului din partea opusă și a salonului. Din fericire, ușa era larg deschisă. Clarissa ședea pe sofa, cu fata spre mine, deși nu îi distingeani expresia de pe chip. Parry stătea chiar în fata ei,

pe un scaun de bucătărie, din lemn. Era cu spatele la mine și am presupus că d era acela care vorbea. Distanța nu era mai mare de zece metri și mi-am permis să mă visez împușcându-l acolo, pe loc, chiar dacă se afla prea aproape de Clarissa, chiar dacă nu aveam încredere în mdeînțarea mea și nu știam destul de multe despre armele de foc ca să înțeleg cum avea sticla liicamci să devieze glontul în traiectoria sa.

Fantezia aceasta avea prea puțin de-a face cu prezenta reală a pistolului a cărui greutate începeam să o simt în buzunar. M-am întors la mașină. am tras-o în față și am apăsat pe claxon în timp ce coboram. Parry a apărut la fereastră. unde a rămas în parte ascuns după perdea. S-a uitat în jos și am schimbat o privire scurtă, de pe poziții inversate. Urcând scările ini-ani pipăit pistolul, localizând piedica și exersând eliberarea ei. Am sunat la ușă și am intrat. Imi auzeam inima bătând pe sub cănașă. iar presiunea pulsului făcea perimetrul câmpului vizual să îmi pulseze. Când am strigat iiumele Clarissei, limba îngroșată nii s-a înclieiat între C și I.

— Sîntem aici, mi-a răspuns ea, adăugînd pe un ton ascendent, de avertizare: Joe...

Doar pentru a fi întreruptă de un șuierat din partea lui Parry. M-am îndreptat încet către salon și m-am oprit în prag. Teama mea era aceea de a nu provoca acțiuni pripite. Mutase scaunul de bucătărie într-o latură a camerei și stătea pe sofa, cu Clarissa alături, în partea stîngă. Ne-am privit, iar Clarissa și-a

2iy

;ina ochii timp de o jumătate de secundă, ceea ce am interpretat ca fiind rău, Parry era rău, ai grijă. Părea tînăr și îiid, cu părul scurt. Mîinile îi tremurau. „gp,, De cînd îmi făcusem apariția în fața tor, se lăsase o ^tăcere deplină. Pentru a o umple. am spus:

^lf — Preferam coada de cal.

5 A amncat o pnvire spre dreapta, prezenței invizibile de pe umăr, înainte de a mi se uita în ochi.

— Știi bine de ce sînt aici.

— Știu și eu..., am zis, facînd doi pași în încăpere.

Glasul i-a plesnit ascuțit:

— Nu te apropia. I-am spus Clarissei să nu se nîiște. Mă uitam la hainele lui, întrebîndu-mă unde își ține anna. Nu se putea să nu aibă una. Doar nu venise să mă omoare cu mîinile goale. Ar fi putut-o împmmuta sau cumpăra cu ușurință de la cei pe care îi angajase. lacheta de bumbac ușoară, bej, pe care o purta nu avea nici o umflătură evidentă, dar croiaia era lejeră și ar fi fost greu de spus. Marginea unui obiect negru, poate un pieptene, îi ieșea din buzunarul de la piept. Avea jeanși strîniți peste niște cizme gri de piele, deci, dacă avea ceva, era înlatchetă. Ședea țeapăn alături de Clarissa, cu piciorul stîng atingîndu-l pe cel drept al ei, aproape strivind-o de brațul sofalei. Ea stătea absolut

nemișcată, cu mâinile pe genunchi, cu palmele înjos și trupul emanând dezgust și groază la atingerea lui. Avea capul ușor întors către el, gata pentru orice ar fi urmat să facă. Stătea neclintită, dar micile mișcări ale mușchilor și tendoanelor de la baza gâtului arătau că e încordată ca un arc, pregătită să sară.

— Acum, că mă ai pe mine aici, am spus, nu mai ai

nevoie de Clarissa.

— Am nevoie de amândoi, mi-a replicat iute.

TreiTLurul mâinilor îi era atât de puternic, că a trebuit să și le încleșteze laolaltă. Sudoarea îi stătea broboane pe frunte și mi s-a părut că îi simt izul dulce, ierbos. Orice va fi avut de gând, era pe cale să se întâmple. Chiar și așa, acum, că se găsea drept în fața mea, ideea de a îndrepta spre el o annă de foc mi s-a părut

219

ridicolă. Și voiain să stau jos, mă simteam deodată grozav de obosit. Voiam să mă întind și să mă odilinesc. Mă simțeam trădat de adrenalina care ar fi trebuit să mă țină în tensiune. Nu m-am putut abține să nu casc, iar Parry trebuie să fi avut impresia că vreau să par tare calm.

— Ai intrat aici cu forța, am spus.

— Te iubesc, Joe, mi-a răspuns simplu, și iubirea asta mi-a distrus viața. (I-a aruncat Clarisei o privire, consfintind parcă o repetiție.) Eu n-am vrut nimic din toate astea, iar tu ai știut. Dar nu ai vrut să înă lași în pace și m-am gândit că poate a;

vreun nioliv. Trebuia să existe un inotiv pentm care mă încurai'ai. Erăi chemat la Dumnezeu, dar te împotriveai și parcă mă rugai să te ajut...

S-a întrenipt. privind peste umăr în așteptarea unnătonilui gând. Atenția nu mi-a slăbit, dar îngrijorarea pe care mi-o provoca apropierea lui de Clarissa era din ce în ce mai mare. De ce nu o lăsa să se rniște? Mi-am amintit un moment din timpul vizitei la familia Logan, când înteiesesem ce ar însemna să o pierd. Ar fi trebuit să fac ceva acum? Dar mi-am amintit și de avertismentul lui Johnny. De îndată ce scoteam pistolul, îi dădeam voie lui Parry să ucidă. Poate reușeam să îndepărtez

primejdia vorbind. Unica mea certitudine era că nu am voie să îl contrazic.

Glasul Clarisei suna încet și subtil. Iși asuma un risc. încercând să îl convingă.

— Sînt sigură că Joe nu a avut nici o intenție rea.

De-acum, sudoarea se scurgea de-a binelea de pe fata lui Pany. Se pregătea să acționeze. A rîs fortat.

— Să știi că i-a fost foarte frică de tine, cum stăteai în fata casei, și toate scrisorile alea. Nu știa nimic despre tine și apăreai ca prin minune...

Parry a scuturat din cap violent dintr-o parte în alta. Era un spasm involunțar, o intensificare a ticului nervos al privirii aruncate peste umăr, și mi s-a părut că zărește într-o frîntură de

220

;cundă însuși miezul propriei stări; trebuia să elimine faptele

•e nu se potriveau. A zis:

— Nu pricepi. Nici unul dintre voi nu pricepe, dar mai lestu.

S-arăsucit sprcea.

Am băgat mîna dreaptă în buzunarul hainei și am căutat lăpiedica, dar totul era prea pe bîjbîite, așa că n-am găsit-o. • — Habar n-ai ce se întîmplă aici. Cum să ai? Dar n-am

venit ca să vorbim. Acum totul e de doineniul trecutului. Nici nu ă mai are rost să discutăm, nu-i așa, Joe? S-a terninat, nu? Cu noi Ștoți.

Și-a trecut un deget peste dîra de sudoare de pe frunte și a oftal cu zgomot. Am așteptat. Cînd și-a ridicat capul, se uita la mine.

— N-o să mai comentez. Nu de aia am venit. Am venit

să te rog ceva. Și cred că știi despre ce e vorba.

— Poate. am mințit.

A tras adînc aer în piept. Ajungeam la partea esențială.

— Iertare? a zis pe un ton ascendent, interogativ. Te rog să mă ierti. Joe, pentru ce ani făcut ieri. pentru ce am încercat să

fac.

Eram atît de surprins. că nu am reușit să îi răspund pe loc. Am scos mîna din buzunar și am zis:

— Ai încercat să mă omori.

Voiam să îl aud spunînd-o. Voiam ca Clarissa să îl audă. — Eu am plănuit totul. Eu am plătit. Dacă nu voiai să răspunzi iubirii mele, Joe, m-am gîndit că e mai bine să mori. Dar a fost o nebunie. Te rog să mă ierți. Intențiotiasem să îi cer încă o dată să o lase pe Clarissa să plece, cînd a băgat mîna în buzunarul de la piept și a scos un cuțit cu lama scurtă, cu care a descris prin aer o mișcars semicirculară. Nu am avut timp să mă mișc. Cîrissa și-a ridicat ambele mîini în dreptul gîtului, dar nu gîtul ei era ținta

lui. Și-a pus vârful ascuțit al laniei chiar sub lobul propriei urechi, fixându-l acolo. Mîna care ținea cuțitul tremura, apăsînd tare. S-a răsucit spre dreapta ca să-i arate, apoi mi-a arătat și mie.

221

Avea un ton rugător, o văicăreală insuportabilă.

— Nu nii-ai dat nimicînd nimic. Te rog, lasă-mi măcar asta. Am s-o fac oricum. Lasă-mi acest unic lucm din partea ta. lertarea, Joe. Dacă tu mă ierti, atunci o să mă ierte și Dumnezeu.

Surpriza mă prostise. iar ușurarea îmi aiurea reacțiile. Era atît de fantastic, răstumarea era atît de dramatică, faptul că nu se pregătea să o atace pe Clarissa, sau pe mine, încît ideea că era pe cale să își taie beregata în fața noastră se instala lent, ca o amorțeală. Am reușit să îngîn:

— Lasă cutitul și stăin de vorbă. A ciătinat din cap, parcă apăsînd și mai tare. O șuvită de sînge dreaptă ca un fir cu plumb se scurgea din vârful cutitului.

La rîndul său, Clarissa părea paralizată. Apoi a întins o mînă spre încheietura lui, ca și cum l-ar fi putut aduce înapoi cu atingerea unui singur deget.

— Acum, a rostit el. Te rog, Joe. Acum.

— Cum să te lert cînd ești nebun?

Am tintit în partea dreaptă, cea opusă Clarissei. In spațiul închis. explozia a părut să arunce în aer toate celelalte simțuri, iar camera s-a umplut de toată strălucirea unui ecran gol. Urrnătorul lucru pe care l-am văzut a fost cutitul, pe podea, și pe Parry prăbușit pe spate, linîndu-se cu o mînă de cotul zdrobit, cu chipul alb și gura căscată în șoc.

Într-o lumc în care motorul sentimentelor îl constituie logica. acesta ar fi trebuit să fie inomentul cînd Clarissa se ridica în picioare, cînd ne îndreptam nnul către celălalt și cădeam unul în bratele celuiilalt cu sărutăin. Iacnini, murmure de împăcare și cuvinte de iertare și dragoste. Ar fi trebuit să îi putem întoarce spatele lui Parry, ale cămi gînduri trebuie să se fi redus la un punct scînteietor de durere, la oasele denumite radius și cubitus (șase luni mai tîrziu am descoperit o așchie de os sub sofa), ar fi trebuit să îl putem lăsa în un-na noastră și, după ce poliția și ambulanta îl vor fi luat cu ei, după ce vom fi discutat, ne vom fi mînguat și vom fi golit și al doilea ibric de ceai, ne-am fi putut retrage în dormitor, să ne întindem față în față, lăsîndu-ne purtati 222

ItBapoi, către un spațiu pur, familiar. Atunci ar fi trebuit să

fcicepem să ne reclădim viețile.

O asemenea logică ar fi fost însă inumană,
Existau

(notive imediate și de fundal pentru care pimctul culminant al după-amiezei nu se putea rezolva într-o asemenea fericire. Gomprimarea narativă a povestirii, în special în cazul filmelor, ne niinte cu finaluri fericite pentru a ne face să uităm că stresul susținut are un efect coroziv asupra sentimentelor. El este marele anestezic. Clipele acelea de eliberare veselă de sub teroare nu se obțin atât de ușor. In ultimele douăzeci și patru de ore, Clarissa și cu mine asistaserăm la o crimă și o sinucidere, amîndouă eșuate. Clarissa își petrecuse după-amiaza sub amenintarea cuțitului lui Parry. Cînd vorbise cu mine la telefon- o facuse cu lama lipită de obraz. în ce mă privește, în afara stresuhn, acumularea unor oribile certitudini susținute de evenimente nu îmi aducea nici o alinare prin faptul că se dovedea că avusesem dreptate. Dimpotrivă, mă simțeam constrîns de sentimentul plat și îngust al unei pierderi. Era ca o fi-irie lipsită de patimă, cu atât mai greu de suportat sau de exprimat cu cît intuiam că dreptatea- în cazul

acesta, presupunea o contaminare a adevărului.

Și apoi, niciodată nu există un singur sistem logic. De pildă poliția- ca de obicei. a văzut lucrurile într-o lumină diferită. Indiferent ce îi pregăteau lui Parry- știau foarte limpede cînd au sosit. douăzeci de minute după împușcătură, ce unnau să facă m privința mea. Posesie ilegală de armă și rănire intenționată. Parry și-a văzut de drum întins pe targă, în timp ce un inspector și un sergent de poliție m-au arestat în mod oficial. chiar dacă cerîndu-și scuze. S-a făcut o excepție de la procedura obișnuită în cazurile de utilizare de arme și mi s a permis să cobor scările fără cătușe la mîini. In timp ce ieșeam. am trecut pe lîngă fotograful poliției și expertul criminalist, care ureau. Procedura de rutină, am fost asigurat, pentru cazul în care vreunul dintre noi și-ar fi

schimbat depoziția. A treia vizită la o secție de poliție în douăzeci și patru de ore, a treia în viața mea. Altă aglomerare aleatorie. Clansa a fost invitată să vină ca martor. Inspectorul Linley nu mai era de serviciu, dar dosarul meu a fost adus și citit,

223

iar tratamentul pe care ini l-au aplicat a fost politicos. Dar tot am fost reținut peste noapte într-o celulă, alături de cea a unui bețiv violent, iar în dimineata unriătoare, după un interogatoriu îndelungat, mi s-a pennis să plec, cu conditia să revin peste o lună și jumătate. După cum s-a dovedit mai târziu, ca urmare a unei scrisori triniise de Linley procurorului general, nu a fost formulată nici o acuzație împotriva mea.

Deci seara avea să se sfîrșească fără mîngîieri, fără discuțiile de la masa din bucătărie și fără patul care ne alinase pe amîndoi în noaptea care urmase mortu lui John Logan. încă și mai neplăcută, la vremea aceea, era o imagine care mi-a bîntuit noaptea nedomiită din celulă și care avea să stăruie multe zile după aceea. Vedeam cuțitul pejos, pe Parry prăbușit pe spate pe sofa, tinîndu-și brațul cu mîna - și pe urmă vedeam expresia de pe chipul Clarissei- Era în picioare și se uita la pistolul din mîna mea cu asemenea repulsie și uimire, că aveam sentimentul că nu vom depăși în veci momentul acesta. Iar în vremea din urmă, bănuielile cele mai negre par să mi se fi confirmat. Totul se terminase cuni nu se poate mai prost. Rezultatul era deprimant. Poate într-adevăr se încheiase totul între noi.

Capitol

DRAGĂ JOE, ÎMI PARE RĂU CĂ NE-AM CERTAT. Nu sînt sardonică, realmente îmi pare rău, regret din tot sufletul. întotdeauna ne-am Hiîndrit cu capacitatea noastră de a ne înțelege fără certurile bcazionale pe care alte cupluri le consideră necesare și terapeutice. Seara trecută mi-a displăcut profund. Detest să trăiesc sentimentul de furie. iar furia ta m-a speriat. Dar ea este aici, iar ce s-a spus nu poate fi luat înapoi. Ai afirmat de nenumărate ori că îți datorez scuze pentru că nu l-am înfruntat împreună cu tine, „umăr la umăr”, pe Parry, pentru că ți-am pus la îndoială sănătatea mintală, pentru că nu am avut încredere în puterea rațiunii tale- în capacitatea ta de deducție și în cercetarea amănuțită pe care ai făcut-o asupra cazului lui. Cred că ini-am cemt scuze de mai multe ori aseară și o fac din nou acum. Am crezut că Parry nu e decît un biet nebun inofensiv. în cel mai rău caz, m-am gîndit la el ca la un rod al imaginatiei tale. Nici nu mi-am închipuit că ar putea deveni atît de violent. Am greșit profund și pentru asta îmi pare rău, foarte rău.

Dar ceea ce am încercat să îți spun aseară este următorul lucr; faptul că ai avut dreptate nu e totul. Nu pot să scap de ideea că rezultatul ar fi fost poate mai puțin înfricoșător dacă te-ai fi purtat altfel. în afară de asta, nu încape îndoială că întreaga experiență ne-a costat scump, oricît de multă dreptate ai fi avut. Umăr la umăr? Ai intrat în povestea asta singur, Joe. încă de la început, cînd nu știai nimic despre Parry, te-a acaparat în mod straniu, complet și profund. îți amintești primul lui telefon? Ai așteptat două zile pînă să îmi povestești despre el. A doua zi ai luat-o de la capăt cu vechea poveste a întoarcerii la „știința adevărată”, deși hotărîserăm împreună că nu are nici un rost. 225

Chiar ești convins că nu a avut nici o legătură cu Parry? În aceeași seară ai ieșit din casă ca o furtună, trântindu-mi ușa în nas. Așa ceva nu se întâmplase niciodată între noi. Ai devenit din ce în ce mai agitat și mai obsedat. Cu mii nu mai voiai să vorbești despre altceva. Viata noastră sexuală s-a redus aproape pînă la zero. Nu vreau să insist la nesfârșit, dar faptul că ini-ai scotocit prin birou a constituit un oribil act de trădare. Ce motiv de gelozie îți oferisem? În timp ce povestea cu Parry lua amploare, te-am văzut adîncindu-te lot mai mult în tine însuși, tot mai departe de mine. Erăi înnebunit, obsedat și foarte singur. Aveai un caz, o misiune. Poate a devenit substitutul pentru știința la care voiai să te întorci. Ai făcut cercetări, ai tras concluziile logice și ai ajuns la multe rationamente corecte, dar ai uitat să niă iei cu tine, ai uitat să te cont'esezi.

Și mai c ceva ce am încercat să îți spun aseară, dar m-ai acoperit cu strigătele tale. În seara accidentului - reieșea foarte limpede din tot ceea ce spuneai că te chinuia gîndul că poate tu fiiseseși primul care dăduse drumul fringhiei. Era limpede că aveai nevoie să te confrunți cu ideea asta, să o eliniini, să faci pace cu ea, indiferent cuni. Am crezut că urmează să mai vorbini despre ea. Ain crezut că te pot ajuta. În ce ină privea. nu aveai ce să îli reproșezi. Dimpotrivă, consider că în ziua aceea ai actionat cu mult curaj. Dar sentimentele de după accident erau reale. Nu este posibil ca Parry să îți fi oferit un debușeu al vinovăției? Parcă ti-ai transferat agitația asupra noii situații, fugind de anxietate cu mîinile la urechi. cfnd ar fi trebuit să îndrepti asupra ta însuti capacitatea de aiializă rațională cu care te mîndrești atît. Recunosc că Parry e dezechilibrat într-un mod pe care nu l-aș fi bănuit. înteleg cum și-a format părerea că încerci să fl atragi spre tine, Pentru că a pus în lumină ceva din tine. Din prima zi l-ai privit ca pe un inamic pe care ti-ai propus să îl fnvingi și ai - am - plătit scump pentru asta. Poate dacă mi-ai fi împărtășit mai niulte nu ar mai fi ajuns pînă unde a ajuns. îți amintești că ti-ani propus ceva mai demult - în seara în care mi-ai întors furios spatele - să fl invităm înăuntru și să vorblm cu el? Te-ai uitat la mine fără să-ti crezi urechilor, dar sînt absolut

,ynvinsă că, la vremea aceea, Parry habar nu avea că într-o zi îți H dori moartea. Împreună l-am fi putut deturna de la traiectoria

11. „f Ai preferat să mergi pe drumul tău, refuzându-i totul, ceea ce a permis încl'ipuirilor lui, și m ultimă instanță urii lui, să înflorească. M-ai îru.rebat aseară dacă îini dau seama că mi-ai salvat viața. Într-un sens limitat, desigur, așa este. Și îți voi fi mereu recunoscătoare Ai fost curajos și inteligent. Ai fost ipinunat. Dar nu pol accepta ideea că era inevitabil ca Parry să angajeze niște ucigași sau ca eu să sfârșesc amenințată cu cuțitul. Părerea mea a fost că mai degrabă avea să își facă sieși rău. Câtă dreptate am avut și cât de tare m-am înșelat! Mi-ai salvat viața, dar poate nii-ai și primejduit viața, încurajându-l pe Parry, reactionând exagerat tot timpul, anticipându-i fiecare mișcare de parcă l-ai fi împins tu însuși.

Un străin a intrat cu forta m viața noastră și primul lucru care s-a petrecut a fost faptul că tu te-ai înstrăinat de mine. Ai descoperit că suferă de sindromul de C16rambault (dacă asta e într-adevăr o boală) și ai presupus că va deveni violent. Ai avut dreptate, ai acționat hotărât și se cuvine să te mîndrești cu asta. Dar cum rămîne cu restul? - de ce s-a întîmplat, cum te-a schimbat, cum ar fi putut fi altfel. cum ne-a afectat pe amîndoi -cu asta ne-am ales și la asta trebuie să ne gîndim acum.

Cred că avem nevoie să stăm un timp separați. Sau cel puțin eu am. Luke mi-a oferit casa din Camden Square pînă își găsește alți chiriași. Nu știu încotro ne îndreptăm. Am fost atît de fericiți împreună. Ne-am iubit cu pasiune și credință. întotdeauna am fost convinsă că dragostea noastră era din acelea menite să dureze la nesfîrșit. Poate va dura. Dar nu știu.

Clarissa

LA ZECE ZILE DE LA INCIDENTE, m-am dus la Watlington, la întîlnirea cu Joseph Lacey. Dimineata următoare mi-am petrecut-o în birou, facînd aranjamente la telefon, iar după-amiază am fost pe jos pînă la magazinul italian cu produse alimentare, în căutarea ingredientelor pentru picnic. Erau aproape aceleași ca și data trecută: un burduf de mozzarella. ciahatta, măslina, roșii-anșoa și. pentru copii, o pizza margherita fără alte fasoane. In dirmneata următoare am împachetat mîncarea într-un rucsac alături de două sticle de Chianti, apă minerală și șase cutii de Coca-Cola. Ziua era înnorată și rece, dar dinspre vest se întindea o fișie subtire, albastră, iar prognozele anuntau optimist un val de căldură care avea să dureze mai bine de o săptămînă. Am trecut prin Camden Town, să o iau pe Clarissa- Cînd îi spusese povestea lui Lacey, cu o zi înainte, insistase să meargă cuminela Oxford. Argumentul ei fusese că ajunsese atît de departe în povestea asta împreună și, indiferent care fuseseră consecmțele ei asupra noastră, voia să fie de față la final.

Probabil stătuse cu ochii pe geam așteptînd să apară mașina, fiindcă imediat ce am parcat a apărut în capul scării din fata apartamentului fratelui ei. Am coborît și am urmărit-o apropiindu-se, m timp ce mă întrebam cum aveam să ne întîmpinăm reciproc. Nu ne văzuserăm din seara în care refuzasem să îi duc valizele cu haine și cărți pînă jos, la taxi. Sprijinit de portiera deschisă, în aerul mai luminos, am trăit o durere bmscă, m parte dezolare, în parte panică - remareînd viteza cu care perechea mea, persoana aceasta familiară se preschimba într-una separată. Rochia înflorată era nouă, la fel ca

228

Capitolul do

(padrilele verzi. Pînă și pielea îi arata parcă altfel, mai palidă, liaetedă. Ne-am spus „bună” și ne-am strîns stîngaci mîinile -bine decît o sărutare ipocrită pe obraz. Familiaritatea umului nu m-a liniștit. Făcea ca tușele noi să iasă și mai mult

ridență.

'w;; Poate și ea simțea la fel, fiindcă, în timp ce porneam îlteotoml, mi-a spus veselă:

, — îmi place sacoul ăsta nou. ' I-am mulțumit și am făcut un comentariu amabil la adresa rochiei. Imi fusese teamă de felul în care urma să treacă drumul. Nu voiam o nouă confirmare și nici nu puteam ignora diferențele de păreri dintre noi. În realitate, săptămîna pe care o petrecuserăm despărțiți ne fumizase o provizie de subiecte neutre. Mai întîi, întîlnirea cu Joseph Lacey în grădina lui, apoi pregătirile pe care le făcusem pentru ziua aceasta - așa am reușit să ajungem la marginea Londrei. După aceea am discutat despre muncă. În căutările după scrisorile lui Keats apăruse un indiciu nou. Clarissa luase legătura cu un cercetător japonez, care afirmă că citise o corespondență nepublicată cu doisprezece ani în urmă, la British Library, aparținînd unei rubedenii îndepărtate a lui Sevem, prietenul lui Keats. Se făcea referire la o scrisoare adresată lui Famiy fără intenția de a o expedia vreodată, un „strigăt de iubire neatins de deznădejde”. Clarissa își petrecuse fiecare ceas liber mergînd fără succes pe această urmă indicată de Severn. Mutarea bibliotecii în King's Cross complica lucrurile, astt'el încît acum se gîndea să plece pînă la Tokyo, să

citească notițele savantului japonez.

în ce mă privea, fusesem la Birmingham ca să testez un automobil elctric, pentru o publicație duminicală.

Urma să plec la Miami, la o conferință pe tema explorărilor efectuate pe Marte. Cînd am descris, cu ceva exagerări comice, oroarea celor de la relații publice în clipa în care automobilul electric refuzase să se clinească din loc, Clarissa n-a zîmbit. Poate se gîndea la geografia centrifugă - Maida Vale și Camden

Town, Miami și Tokyo - care ne împingea departe unul de celălalt. În timp ce 229

intram în Valea Oxfordului coborînd de pe înălțimile Chiltems. s-a aștemut tăcerea, astfel că am trecut la subiectul colonizării planetei Marte. Aparent era posibilă implantarea unor forme simple de viață, precum lichenii, și mai apoi a copacilor din specii mai rezistente, iar în decursul câtorva mii de ani va lua naștere o atmosferă pe bază de oxigen. Temperatura va crește și, cu timpul, Marte va deveni un loc încântător. Clarissa continua să privească drept înainte prin parbriz, la drumul ce se desfășura sub picioarele noastre și, în dreapta și în stînga, la câmpurile cu iarbă deasă și trifoi, mărginite de gardul viu.

— Ce sens are? Și-aici e frumos, și tot nefericiti sîntem. Nu am întrebat-o la cine se gîndește cînd spune asta. Mă temeam de discuții atît de personale într-un spațiu închis cum era acesta. Cearța noastră fusese lungă și urîtă și, chiar dacă nu lipseam, așa cum susținea ea în scensoare, ridicasem într-adevăr tonul - amîndoi o facuserăm -, măsurînd sufrageria într-o stare de agitație, parcă în vis. Aceasta, împreună cu pata de sînge de pe covor, era moștenirea lăsată de Parry - o orgie de acuzații reciproce, o autopsie care ne trimisese obosiți și scîrbiti în paturile noastre separate la ora trei dimineata. Scrisoarea ci nu facuse decît să ne îndepărteze și mai mult. Cu cincisprezece ani în iinnă poate aș fi luat-o în serios, bănuind că ascunde o întdepeune, o delicatete pe care- în felul meu brutal, nu reușisem să o percep. Aș fi considerat poate că era de datoria mea, parte a edncatiei mele sentimentale, să mă simt muștrat. Dar anii ne îuăspresc facînd din noi ceea ce sînteni, iar scrisoarea îmi apărea acum ca pnr și simplu lipsită de înțelegere. îmi displăcea tonul ei jignit și convîns de dreptatea proprie, logica emoțională lăcrimoasă, atoteunoașterea care se ascundea în spatele unei memoni profund selective. Un nebun plătise ca să tiu asasinat într-un restaurant. Ce însemna „împărtășirea” sentimentelor pe lîngă asta? Și pătimaș, obsedat, lipsit de apetit sexual? Cine n-ar fi? O conștuntă bolnavă încerca din toate puterile să mă înghită. Nu eu cerusem să rămîn singur. Dar

^llăBneni nu se arătase dispus să mă asculte. Ea și poliția mă K|(^)ligaseră să mă izolez. || li spusese toate acestea la telefon, în dunele care sosise scrisoarea, ceea ce, firește, nu rezolvase nimic. Și iată-ne, în doi metri pătrați de spațiu, umăr la umăr, și cu toate acestea problema neînțelegerilor dintre noi rămânea de nerezolvat. I-am aruncat o privire, constatând că era frumoasă și tristă. Sau tristețea era toată în mine?

Am ban

Headington-ul și pînă în centrul Oxford-ului. Am parcat în fața casei familiei Logan, în același loc unde parcasem și prima dată. Copacii care mărgineau strada liniștită formau un tunel de lumină verde, spart de punctulețe strălucitoare de soare și. coborînd din mașină, m-am întrebat ce fel de viață. plicticoasă și productivă, ar putea avea cineva aici.

Am luat mcsacul și, împreună, am străbătut aleea de cărămidă care ducea pîuă la ușa casei, ca o pereche invitată la masa de prînz. Clarissa a făcut chiar și o remarcă de apreciere la adresa grădinu. Valul acesta de intensă banalitate s-a prăbușit în clipa în care ușa de la intrare s-a deschis și micul Leo ne-a apărut în fața ochilor, gol-goluț, cu excepția vopselei cu care cineva neîideminatic îi desenase dungi ca de tigru pe piept și pe nas. M-a privit fără să mă recunoască și

a spus:

— Nu sînt tigru, sînt lup.

— Chiar ești lup, am spus. Dar unde este mama la? Femeia și-a făcut apariția în spatele lui Leo, din întunericul bucătăriei, îndreptîndu-se spre noi. Trecerea timpului nu o ajutase cîtuși de puțin. Același nas subțire, aceeași buză superioară înroșită. Poate chipul era mai aspru, poate mînia u pătrundea pînă în oase. Avea o batistă făcută ghemotoc în mîna dreaptă și și-a trecut-o în stînga, pentru a strînge mai întîi mîna Clarissei, apoi pe a mea. Doamna Logan ne-a poftit în grădina din

spatele casei pînă avea săl spele și să-l îmbrace pe Leo; aici am descoperit-o pe Rachael, în pantaloni scurți, îiitinsă pe burtă la soare, bronzîndu-se. Ne-a auzit și s-a întors cu fața în sus, 231

prefacîndu-se adormită, sau poate în transă. Clansa s-a lăsat în genunchi și a gîdilat-o sub bărbie cu un fir de iarbă.

Cu ochii mchiși în soare, fetița. a chicotit exclamînd:

— Știi foarte bine cine ești, așa că să nu crezi c-o să mă faci să rîd!

Cînd n-a mai rezistat, s-a ridicat în șezut, trezindu-se fată în față nu cu mine. ci cu Clarissa,

— Ba nu știi cine sînt, așa că pot să te fac să rîzi, i-a zis aceasta Și nu mă opresc pînă nu ghicești cum mă cheamă.

Gîdilatiil a continuat pînă cînd Rachael a țipat, cerînd îndurare:

— Rumpelstiltskin!

Pe cînd mă răsuțeam să intru în casă. ea o lua pe Clarissa de mînă. ca să îi arate grădina. Am remareat cortul dărîmat. călcat în picioare și făcut una cu pămîntul.

Am găsit-o pe Jean Logan îngenuncheată în hol, încheindu-l pe Leo la sandale.

— Ești destul de mare ca să te-nchei și singur, îi spunea. Copilul îi mîngîia creștetul cu palma.

— Dar îmi place cînd mă-nchci tu, i-a răspuns, aruncîndu-mi o privire triumfator posesivă. I-am zis:

— Am vrut să auziti povestea la prima mînă. Așa că trebuie să știu unde mergem pentru picnic.

S-a ridicat ofînd și mi-a descris o portiune a Tamisei din dreptulluiPort Meadow. Apoi mi-a arătat telefonul de la picioarele scării. Am așteptat ca ea și Leo să iasă în grădină înainte de a forma nuinărul colegiului și a cere să vorbesc cu profesoml de logică euleriană.

Pajiștea era la mai puțin de cinci minute de mers pe jos. Gelos pe noua prietenă a lui Rachael, Leo se atîmase de bratul liber al Clarissei, cîntînd toate fragmentele pe care și le putea aminti din melodiile Beatles-ilor. Ar fi făcut orice ca să le întrerupă conversația. Rachael nu făcea decît să vorbească și mai

ptare. Jean Logan și cu mine mergeam la cîțiva pași în urma gălăgiosului trio. Mi-a spus:

— Se înțelege foarte bine cu ei. Ca și dumneata, de altfel; I-am descris diverșii copii care făceau parte din viața

noastră și încăperea pe care le-o destinaserăm special în apartamentul nostru. Donriitorul Clarissei, iar acum nici măcar atît.

Traversam un mic pod de cale ferată și pajiștea, cu florile ci de piciorul cocoșului, ni s-a deschis pe neașteptate dinainle.

Jean Logan mi-a spus:

— Știu că eu am cerut să aud, dar acum nu cred că mai am putere, mai ales cu Rachael și Leo de față.

— O să aveți, i-am replicat. Și oricum, nu mai aveți încotro. Urmați de o gașcă de tineri pierde-vară, am traversat pajiștea, printre florile de piciorul cocoșului, pînă la rîul pe care l-am urmat cîteva sute de metri în aval. În locul unde malul, tocit de vitele venite la adăpat, formase o mică plajă, ne-am oprit să întindem tabăra. Jean a întins pe jos o prelată mare de armată și, în timp ce scoteam mîncarea, mi-am dat seama că trebuie să ti fost a lui John Logan și că îl însoțise probabil în expedițiile despre care nu aveam să aflăm niciodată. Am turnat vin celor două femei. Leo și Rachael se bălăceau cu picioarele în rîu. strigînd după mine. provocîndu-mă să fac la fel. Mi-am scos pantofii și șosetele, mi-am sumecat pantalonii și am luat-o pe urmele lor. Trecuse o viață de cînd stătusem ultima oară așa, cu mîlul strecurîndu-mi-se printre degetele picioarelor, inspirînd aroma bogată de pămînt și apă. În timp ce Clarissa și Jean stăteau de vorbă, noi am hrănit ratele, am aruncat cu pietre în apă ca să facem „broaște” și am făcut un castel din nămol, înconjurat de un șanț de apărare. Într-un moment de calm, Rachael s-a cuibărit lîngă mine și mi-a spus:

— îmi amintesc cînd ai venit și am stat de vorbă. Și eu înii amintesc, i-am zis. Atunci hai să mai vorbim.

— Bine. Despre ce?

— Zi tu mai întâi.

M-am gândit o clipă, apoi i-ai arătat râul.

— Închipuie-ți cantitatea cea mai mică apă care poate exista. Atît de mică, încît nici n-o vezi...

Își mijea octui. Întocmai cum făcuse sfînd pe iarbă.

— Ca o picătură mică-mică, a zis.

— Mult mai mică. Nici cu microscopul n-o vezi. Aproape că nici nu există. Doi atomi de hidrogen și unul de oxigen. legați de o forță misterioasă.

— O văd! a exclamat ea. E făcută din sticlă.

— Exact. Acum gîndește-te la miliarde și miliarde de asemenea bucațele. Pune una peste alta și una lîngă alta. În toate direcțiile. aproape pînă la infinit. Și gîndește-te la aibia râului ca la un tobogan lung și nu prea adînc. plin de mîl și întortocheat, lung de sute de mile, pînă la mare..

Ad'ta ne-a fost. Lco își tacusedelucru pe mal, dar acum constatase că se petrece ceva tară știința lui. S-a repezit împingînd, gata să mă azvîrlc în apă dacă nu îl includeam în discuție.

— Te urăsc! i-a strigat Rachael. Pleacă de-aici!

Tocmai atunci am fost chemați la masă dar. înainte de a ajunge la mal. Rachael m-a ciupit de braț, comunicîndu-mi că nu încheiaserăm convorbirea.

Mîncarea a dat naștere unei discuții despre Italia și despre vacanțe. Copiii au intervenit cu ammtirea evident coiiftiză a unei plaje unde se găseau papagali. cu pini la poalele unui vu]-can și. doar din partea lui Rachael, a unei bărei cu fiindul trans-parent. Leo a afirmat că un asemenea lucru nu poate exista. Dat fiind că barea fusese închiriată pe timp de o zi, vulcanul escala-dat în șase ore și Leo cărat în brale cea mai mare parte a dn.imu-lui, ani presupus prezența energetică a lui John Logan, chiar dacă nici măcar băietelul nu se mai referea acum la el în mod direct.

Cînd am terminat de mîncat, vinul și soarele îi moleșiseră pe adulți. Plictisiți să stea pe lîngă noi, copiii și-au

luat două bucăți de măr și au plecat să hrăncască poneii. Jean a început să ne povestească despre Rachael, căreia îi era dor de tatăl ei, dar refuza să vorbească despre asta.

— Am văzut-o stînd de vorbă cu dumneata la rîu.

Se atașează de orice bărbat care ne intră în casă. Parcă simte că i-ar putea da ceva ce nu poate căpăta de la mine. E așa de încrezătoare. Aș vrea să știu ce-i lipsește. Poate doar sunetul unui glas de bărbat.

În timp ce ea vorbea, îi urmăream pe copii. O pomiseră în susul rîului. Ajuns la o oarecare distanță de mama, Leo a aruncat o privire înapoi, după care și-a strecurat mîna în palma surorii sale. Iar tocmai se pregătea să ne povestească despre felul în care cei doi își purtau de grijă unul altuia. cînd s-a întrerupt brusc, exclamînd:

— Duninezeule mare! Uite-o. Ea trebuie să fie. Ne-am înălțat în capul oaselor și ne-am întors să ne uităm. Eu m-am ridicat în picioare.

— Știu că eu te-am rugat să faci asta, mi-a zis Jean iute. Dar nu cred că pot să vorbesc cu ea. E prea curînd. Și a adus pe cineva cu ea. Tatăl ei. Sau poate avocatul. Nu vreau să stau de vorbă cu ea. Am crezut că vreau... Clansa și-a pus o mîină pe bratul ei.

— Totul e bine, i-a spus.

Cei doi se opnseră la vreo douăzeci de metri depărtare și stăteau alături, așteptîndu-mă. M-am apropiat, iar fata și-a întors privirea. Știam că e studentă. Părea să aibă vreo douăzeci de ani și era foarte drăguță. Întruchiparca temerilor celor mai negre ale lui Jean Logan. Bărbatul eralames Reid, profesor de logică eulenană la colegiul de fete. Ne-am dat mîna și ne-am prezentat. Profesionil nu era cu mult mai bătrîn decît mine, să fi avut poate cincizeci de ani, și era cam bondoc. A prezentat-o pe studentă ca fiind Bonny Deeds și, în timp ce îi strîngeam mîna. mi-am imaginat cu ușurință felul în care un bărbat mai în vîrstă își putea pierde capul după ea. Aș fi considerat drăgălășenia ei un clișeu, dacă mi-ar fi fost descrisă în cuvinte: chipul acela blond, cu ochi

albaștri și pielea ca piersica descindea în linie dircetă din Marilyn Monroe. Era îmbrăcată cu jeanși zdrentuiți și cu o cămașă roz, cu franjuri. Prin contrast, profesorul purta un costum de in cu cravată.

— Ei. n zis el suspinînd. Haideți să terminăm mai repede.

Își privea studenta, care își privea la rîndul ei picioarele încălțate în sandale (avea unghiile vopsite m roșu) și care a înclinat nefericită din cap.

I-am dus pe iarbă. la locul de picnic, și am făcut prezentănele. Jean nu a vrut să se uite la Bonnie care. la rîndul său. nn-și dezlipea ochii de la profesor. I-am invitat să se așeze. Bonnie s-a așezat în mod diplomat pe iarbă, cu picioarele încruciate, la marginea prelatei. Reid a făcut un compromis între deinnitate și politete, așezîndu-se într-un gcunchi. Mi-a aruncat o privire. iar eu ani dal din cap.

Și-a pus mîinile pe genunchi și a privit fix în pămînt o clipă. adunîndu-și gîndurile. obicei deprins după o viață întregă de cursuri.

— Am venit. a spus el în cele din urmă, să dăm o explicație și să oferim scuzele noastre.

Vorbele îi erau adresate lui Jean, care însă continua să privească rămășițele viu colorate ale pizzei.

— Trăiti o tragedie, o pierdere dureroasă și. Dumnezeu știe, ultimul lucru de care mai aveți acum nevoie este această durere în plus. Eșarfa lăsată în mașina sotiului dumneavoastră îi aparține lui Bonnie, fără îndoială...

Jean l-a întrerupt. Privirea i se fixase deodată feroce asupra fetei.

— Atunci poate ar trebui s-o aud din partea ei. Dar, sub vîlvătaia privirii ei, Bonnie se topise pur și simplu. Nu era în stare să vorbească, după cum nu îndrăzneam să ridice ochii din pămînt.

Reid a continuat.

— A fost acolo, într-adevăr. Dar și eu am fost. Eram împreună.

Uitându-se la Jean, a lăsat o pauză, pentru ca mesajul să pătrundă pînă la ea. Apoi a spus:

— Am să fonnulez cît pot de simplu. Eu și Bonnie ne iubim. Sînt treizeci de ani între noi, totul e o nebunie, dar n-avem ce face, ne iubim. Am ținut secret, dar știni că în curînd va trebui să ne confirmtăm cu tot felul de complicații și necazuri. Nu ne-am închipuit nici o clipă că încercările noastre stîngace de a ne ascunde aveau să dea naștere la atîtea nenorociri și sper că, o dată ce vă voi fi explicat tot ce s-a petrecut, veți găsi puterea de a ne ierta.

Depart, pe malul rîului, se auzeau copiii strigîndu-se. Jean era neclintită. Ținea mîna stîngă la gură, ca și cum ar fi vrut

să își oprească vorbele.

— Situația mea la colegiu și în universitate e pe cale să devină imposibilă. Demisia va fi o ușurare. Dar asta nu e problema dumneavoastră.

Se uita la fată. încercînd să-i prmdă pnvirea, dar ea refuza să îl privească.

— Pînă nu demult. Bonnie și cu mine am avut o regulă. să nu fim văzuți împreună în Oxford. Acum o să renunțăm la ea. In ziua în care s-au întînplat toate astea. plănuiserăm un picnic în Chiltems. Mi-am aranjat orele și am Suat-o pe Bonnie dintr-o stație de autobuz, de la marginea orașului. N-am făcut mai mult de doi kilometri împreună. cînd s-a stricat mașina. Am împins-o într-o latură, după care m-am lăsat convins că ziua nu era neapărat pierdută. Mașina putea fi ndicată și reparată mai tîrziu. Noi puteam să facem autostopul. Așa că m-am ascuns în spatele ei, conștient de ceea ce faceam și întrebîndu-mă ce avea sa s? întîmple dacă mă recunoștea cineva. După vreo duuă minute a apămt o mașină, soțul dumneavoastră m dmm spre Londra. S-a purtat foarte frumos și cu multă amabilitate. Dacă a ghicit ce era între noi, nu a lăsat să se vadă nici un pic de

dezaprobare. Ba dimpotrivă. S-a oferit să facă un ocol, ieșind de pe autostradă, ca

să ne lase la Christmas Common. Aproape ajunseserăm când am văzut un bărbat și un băietel care aveau probleme cu balonul, din cauza vîntului. Eu nici nu am înțeles prea bine ce se întîmplă, stăteam pe bancheta din spate. Soții dumneavoastră a tras bmsc pe dreapta și, fără un cuvînt, a fugit să dea ajutor. Am coborît din mașină să vedem ce se petrece. Nu sînt un bărbat prea activ și, aparent, era destulă lume care să ajute. așa că, la început cel puțin, ni s-a părut logic să rămîncm pe loc. Nu cred că aș fi putut face prea mare lucru. Apoi toată povestea aceasta înfiorătoare a început să scape de sub control și. înțelegînd că ar trebui să mergem să îi ajutăm să țină balonul la sol, am luat-o la fugă. Era prea tîrziu. balonul se ridicase deja în aer... iar restul îl știți.

Reid ezita. alegîndu-și cuvintele. Glasul aproape că nu i se mai auzea și a trebuit să mă aplec înainte ca să înțeleg ce spune.

— După ce a căzut. am fost într-o stare de nedescris. Am intrat în panică. Am luat-o pe o potecă, încercînd să ne calmăm și să vedem ce avem de făcut. Am lăsat mașina acolo. uitînd că în ea se afla mîncarea pentni picnic și eșarfa lui Bonnie. Am mers pe jos timp de patni ore. Imi e rușine să recunosc că una din grijile mele era că. dacă apăream ca martori. va trebni să explic ce căutam la țară. cu una dmtre studentele mele. Pur și simplu nu am știut ce să facem. Cîteva ore mai lîrziu, am ajuns la Watlington. pe jos. Am intrat în .^ciumă. să întrebăm de autobuze sau taxiuri. La bar era un bărbat care le povestea barmannului și cîtorva oameni de prin partea locului ce se întîmplase în după-amiaza aceea. Era evident că se numărăsc printre aceia care trăsese de frînghii. N-am putut să nu-i spunem că și noi fuseserăm de fată. Lucrurile astea te leagă și trebuie să vorbești despre ele. Cei care nu fiiseseră acolo ne apăreau ca niște outsiders. Pînă la urmă am plecat spre casă cu tipul ăsta, Joseph Lacey. ca să mai stăm de vorbă, și atiinci i-am spus și care era problema mea. Ceva niai tîrziu ne-a dus cu mașina înapoi la Oxford și, pe drum, el însuși ne-a oferit sfatul ăsta. După părerea lui, existau destui martori

238

oculari ai accidentului. Nu era nevoie să mai adăugăm și depozitia iioastră. Dar a zis că, dacă apar dezacorduri sau relatări conflictuale, avea să ia legătura cu mine, să mă mai gîndesc. Și urte-așa. Nu am apămt în public. Știu că asta va provoca multă nefericire și îmi pare foarte, foarte rău... Auzindu-i cuvintele. am redevenit conștient de pajiște, de valurile galbene de piciorul cocoșului. de herghelia de cai

și punei care galopau spre satul de la capătul celălalt al câmpului, de murițiunil îndepărtat al autostrăzii și. mai aproape- pe rîu, de o cursă de bărei cu pînze ce se desfășura cu o intensitate mută. Copiii se îndreptau în direcția noastră. adînciți în conversație. Clarissa strîngea neobservată resturile picnicului.

— Of, Doamne' a oflat Jean.

— A tbst un bărbat extrenidecurajos. s-a oferit să o consolezc profesorul, așa cuin o făcnsein și eu odată. E genul de curaj ia care noi, restul, nu putem decît să visăm. Dar ne puteti oare ierta pentru că am fost atît de egoiști, atît de nepăsători?

— Sigur că pot. i-a replicat ea furioasă, cu lacrimi în ochi. Dar peminecine mă lartă? Singurul om care ar putea să o facă e mort.

Reid vorbca deja în același timp cu ea, încercînd să o convingă să nu spună asta. Jean a ridicat iar tonul, ca să se impu-nă. Consolările profesomlui se împleteau cu cuvinteie ei. Toată această luptă pentru lertare îmi apărea ca nebunească. demnă de Pălărieail Trăsnit, aici. pe malul rîului. unde Lewis Carroll, decan la Christ Church. le amuzase pe drăgălașele obiecte ale obsesiilor sale. Am prins privirea Clarissei și am schimbat o jumătate de zîmbet, ca și cum airi fl! adăugat propriile noastre apeluri la iertare reciprocă. sau măcar la tolerantă, acolo, peste contrapunctul frenetic al lui Jean și al lui Reid. Am ridicat di" umeri ca pentru a spune, asemenea ei în scrisuarp, că iiu știam.

In fine, ne-am ridicat toți în picioare. Mîncarea fra strînsă, prelata împăturită. Bonnie, care încă nu scosese o vorbă-se retrăsese cîtiva pași și, din mișcările ei neliniștite, se vedea că e nerăbdătoare să plece. Era fie cam înceată la minte - adevărata

239

blondă toantă -, fie plină de dispret pentru noi toti. Reid întîrzia neputincios, dornic să îi facă pe plac, dar constrîns de regulile politetii să își ia un rămas bun cum se cade. Mi-am atîmat rucsacul pe umăr și tocmai mă pregăteam să le spun la revedere, scăpîndu-l de chin, cînd și-au facut aparitia Rachael și Leo, de o parte și de alta a mea.

Nici pînă acum nu am reușit să mă dezbar de sentimentul acela de mîndrie combinată cu acceptare pe care îl trăiesc ori de cîte on mă ia de mîna un copil. M-au tras deoparte. către mica plajă noroioasă unde ne-am oprit, cu fata către întinderea de apă maronie.

— Acum, mi-a poruncit Rachael, spune-i și lui Leo. Spune de la început, rar, povestea aia cu rîul.

Preluat din *British Review of Psychiatry*
Robert Wenn MB Bch. MREPsych și Antonio Camia MA,
MB, DREOG, MREPsych

0 obsesie homoerotice, cu nuanțe religioase: o variantă clinică a sindromului de Clerambault

Un caz de formă pură (primară) a sindromului de Clă-ambault este descris de un bărbat ale cămi convingeri religioase sînt esențiale în iluziile sale. De asemenea prezente sînt tendințele suicidare și pericolozitatea. Cazul se adaugă literaturii de specialitate recente, venind în sprijinul teoriei că sindromul constituie o entitate nosologică.

Introducere

„Iluziile erotice”, „erotomania” și patologia asociată a iubirii au dat naștere unei literaturi bogate și variate care descrie, la una dintre extreme, comportamente neobișnuite sau eveni-mente acceptabile, fără implicații psihopatologice, și, la extrema cealaltă, variante stranii, asociate cu o psihoză de tip schizo-frenic. Printre primele referiri se numără cele ale lui Plutarh, Galen sau Cicero; așa cum arată limpede studiul asupra acestor lucrări publicat de Enoch și Trethowan (1979), termenul „erotomanie” a suferit încă de la început de pe urma unei defmiri deficitare.

241

În 1942, de Clerambault a descris cu multă atenție paradigma care îi poartă numele, un sindrom denumit de el „*les psychwes passionelles*”, sau „erotomania pură”, pentru a o distinge de stările de paranoia erotică mai general acceptate. Pacientul, sau „subiectul”, de obicei o femeie, nutrește convingerea falsă, dar intensă că un bărbat, sau „obiectul”, adesea dintr-o clasă socială superioară, este îndrăgostit de ea. Pacienta a avut probabil contacte reduse sau inexistente cu obiectul pasiunii sale. Faptul că obiectul este deja căsătorit tinde să fie privit de pacientă ca irelevant. Afirmarea indiferenței sau chiar a urii sale este văzută ca paradoxală sau contradictorie; convingerea ei că el „în realitate” o iubește rămîne neclintită. Printre alte teme derivate se numără convingerea că obiectul nu va găsi niciodată fericirea adevărată țară ea și, de asemenea, că relația este universal cunoscută și aprobată. De Clerambault a înțeles că, în forma sa pură, boala are un debut exact și brusc, chiar exploziv, ceea ce constituie un factor de diferențiere, stările erotice paranoice se dezvoltă, conform convingerilor sale, poate greșite (Enoch și Trethowan, 1979). În mod treptat.

Esențial pentru paradigma lui de Clă'ambault este ceea ce el a numit „postulatul fundamental”, convingerea cu care pacientul susține evidența „comunicării amoroase cu o persoană de rang mult mai înalt, care s-a îndrăgostit

pnma și a fost prima care a făcut avansuri". Această comunicare poate îmbrăca forma semnalelor secrete, a contactelor directe și a utilizării „resurselor fenomenale”. În funche de nevoile pacientei, care are senzația că își apără și protejează obiectul iluziilor proprii.

Intr-unul dintre primele și cele mai cunoscute dintre cazurile sale, de Clerambault a descris o franțuzoaică în vîrstă de 53 de ani, care credea că regele George al V-lea era îndrăgostit de ea. Începînd din 1918, ea l-a un-nărit insistent, făcînd cîteva vizite în Anglia:

Îl aștepta adeseori în fața Palatului Buckingham. A văzut o dată o draperie mișcîndu-se la una dintre ferestrele palatului și a interpretat-o ca pe un semnal din

242

partea regelui. Susținea că toți londonezii știu despre dragostea lui pentru ea, dar că tot el o împiedicase să își găsească o locuință la Londra, îi anulase rezervările la hotel și se făcuse vinovat de pierderea bagajelor ei, în care avea bani și portrete ale lui... Și-a rezumat astfel pasiunea pentru el: „Poate că regele mă urăște, dar nu va uita niciodată. Nu voi putea fi niciodată indiferentă față de el, și nici el față de mine... Îmi zădar îmi face rău... Din adîncul sufletului m-am simțit atrasă de el...”

O dată cu trecerea anilor, pe măsură ce au fost prezentate tot mai multe cazuri, s-a manifestat o tendință de lărgire, dar și de clarificare a criteriilor de definire: nu numai temele sînt afectate, nu apare exclusiv atracția heterosexuală. Cel puțin unul dintre pacienții lui de Clerambault era bărbat și de atunci au fost identificați și alții. În studiul efectuat pe pacienți în majoritate bărbați, Mullen și Pathe conchid că la aceștia predomină agresivitatea și tendințele violente. Cazuri de atracție homosexuală au fost raportate de Mullen și Pathe (1994), de Lovett Doust și Christie (1978), de Enoch și colectivul său, de Raskin și Sullivan (1974) și de Wenn și Camia (1990).

Astfel, criteriile de diagnosticare a sindromului primar (adică a sindromului de Clerambault) așa cum au fost propuse de Enoch și Trethowan se vor bucura probabil de acceptul acelor care recunosc existența clinică: „o convingere iluzorie că pacientul se află în comunicare amoroasă cu o altă persoană, aceasta, de un rang niult mai înalt, fiind aceea care s-a îndrăgostit prima și care a făcut avansuri; debutul este brusc, obiectul iluziei amoroase rămîne neschimbat, pacientul are o explicație pentru

comportamentul paradoxal al obiectului, evoluția este cronică, halucinațiile sînt absente și nu se constată defecte cognitive".

Mullen și Pathe îl citează pe Perez (1993), care observă că o conștientizare crescîndă a pericolului prezentat de pacienții care suferă de sindromul de Clă-ambault va atrage „o explozie” de texte de lege care să protejeze victimele. Mullen și Pathe

subliniază tragedia prin care trec și pacienții, dar și victimele lor:

pentru pacienți, dragostea devine „un mod existențial autistic și izolaționist, în care s-a pierdut orice posibilitate de reîmbrăcare cu celălalt. Tragedia acelorora asupra cărora își fixează nedorita atenție este că vor fi, în cazul cel mai fericit, tinta hărțuierilor, puși în situații neplăcute sau văzîndu-și distruse relațiile cu persoanele cele mai apropiate, iar în cel mai rău caz, pot cădea victimă expresiei violente a resentimentelor, geloziei sau dorinței sexuale”.

Studiu de caz

Un bărbat necăsătorit în vîrstă de 28 de ani. P., a fost recomandat de către tribunal în urma acuzațiilor privind o tentativă de crimă.

P. era cel de al doilea copil al unui tată mai în vîrstă, care a decedat atunci cînd P. avea 8 ani, și al unei mame lipsite de preocupări materne, care s-a recăsătorit cînd P. avea 13 ani. După cum singur mărturisește, a fost un copil singuratic, cu trăiri intense, înclinat către visare și care nu și-a făcut ușor prieteni. Cînd mama s-a recăsătorit, a fost trimis la o școală cu iitemat. unde era, din punctul de vedere al educației. înaintea colegilor săi, dar nu la o diferență foarte mare. În timp ce el era la școală, sora sa a părăsit țara și de atunci nu a mai văzut-o niciodată. Nu își amintește să fi fost maltratată sau umilită, dar nu a iegat nici o prietenie mai apropiată și crede că ceilalți copii îl priveau cu dispreț pentru că nu avea „un tată cu care să se laude, așa cum faceau ei”. A intrat la universitate, unde și-a continuat existența izolată- P. era de părere că studenții sînt frivoli. S-a alăturat Mișcării Creștine Studentești și, chiar dacă nu a răniat membri al ei prea multă vreme, aceasta este perioada în care credința începe să îi aducă o oarecare liniște. A părăsit universitatea cu note mici la istorie și, în următorii patru sau cinci ani, a schimbat mai multe slujbe

cu o calificare joasă. Nu mai întreține practic nici un fel de contacte cu mama sa, care divorțase deja de al

doilea soț și moștenise o casă mare în nordul Londrei, precum și

o sumă de bani de la sora ei.

P. s-a pregătit pentru a deveni profesor de limba engleză pentru elevii străini și practica această meserie de un an când mama sa a murit, iar el a devenit singurul beneficiar al bunurilor ei, în condițiile în care sora sa s-a dovedit de negăsit. A renunțat la post și s-a mutat în casa unde atît izolarea, cît și convingerile sale religioase s-au intensificat. Petrecea lungi perioade de timp meditănd la „gloria lui Dumnezeu” și făcea lungi plimbări în pădure. Tot acum a început să nutrească ideea că Dumnezeu îl pregătea pentru o sarcină căreia trebuia neapărat să îi facă față.

În timpul uneia dintre plimbările sale, P. a asistat la o scenă în care era implicat un balon cu heliu, într-un accident. A schimbat o privire cu R., un alt trecător care încerca să ajute și care, după părerea lui P., s-a îndrăgostit în aceeași clipă. Tîrziu în aceeași seară, P. i-a dat primul dintr-un lung șir de telefoane lui R., pentru a îl anunța că sentimentele sînt reciproce. P. înțelesese că sarcina pusă de Dumnezeu pe umerii lui era să răspundă iubirii lui R. și „să îl aducă la Dumnezeu”. Convingerea aceasta s-a întărit atunci cînd a constatat că R. era un cunoscut autor de articole științifice, compuse dintr-o perspectivă ateistă. Între multe modalități prin care a devenit conștient de voința divină nu se numără și halucinațiile.

A început un adevărat foc de baraj epistolar, confirmări în pr. 1 apartamentului și pînă de stradă, atît de cunoscute în trista literatură de specialitate care tratează această boală. Ca un interesant ecou al celebrului caz al lui de C16rambault, P. primea mesajele lui R. prin aranjamentul schimbător al perdelelor de la ferestrele apartamentului acestuia. De asemenea, recepta informații atingînd frunzele unui gard verde și din articolele publicate de R., apănate cu mult înamte ca cei doi să se fi cunoscut. R. avea o existență mulțumitoare împreună cu partenera sa,

M., relație care, în câteva zile, a început să se clatine în urnia atacurilor hotărâte ale lui P. Ceva mai târziu, cei doi s-au separat. P. a fost fericit, convins că, în ciuda ostilității sale exterioare, R. avea să își accepte destinul și să se mute cu el,

în locuința spațioasă. Era sigur că R. „se juca doar cu el”, punându-i la încercare devotamentul.

Curînd, euforia s-a transformat în resentiment. Ceva mai devreme, P. reușise să îi fure lui M. agenda de la birou. Folosindu-se de informațiile de care dispunea, conform cărora R. avea să se găsească la un anumit restaurant, a angajat ucigași plătiți ca să îl omoare. Tentativa a avut ca rezultat rănirea în umăr a unui alt client al restaurantului, aflat la o masă din apropiere. Copleșit de remușcări, P. a încercat să se sinucidă prin miunghiere, chiar în fața lui R. La rîndul său, și acest plan a eșuat, iar P. a fost arestat și pus sub acuzare nu numai pentru focurile din restaurant, ci și pentru că o amenințase pe M. cu cutitul. Tribunalul a ordonat un examen psihiatric complet.

În discuții, pacientul s-a prezentat bine, cu starea afectivă normală după reținerea de către poliție într-o închisoare supraaglomerată. După un prim control, efectuat la cererea avocatului său, produsese un diagnostic de schizofrenie, au fost inițiate alte teste, cognitive, fizice și de laborator, care au dat însă rezultate normale, la fel ca și electroencefalograma. Modalitatea de gândire nu era distorsionată, iar halucinațiile erau inexistente. Nu s-a constatat nici unul dintre celelalte simptome primare schneideriene ale schizofreniei (Schneider, 1959). P. a dovedit abilități spatio-vizuale peste medie, capacitate de abstractizare și de concentrare. Rezultatele sale WAIS au fost următoarele: verbal 130- de performanță 110, complet 120. În testul Benton nu a dovedit afectarea capacității cognitive. Pe scara Weschler a memoriei, memoria pe termen scurt, atât la materialele simple, cât și la cele complexe, a apărut ca intactă.

P. a declarat că știe că R. încă îl iubește, lucru pe care l-a dovedit împiedicîndu-l pe P. să se sinucidă. De asemenea, în timpul uneia dintre audieri, priniise de la R. „un mesaj de iubire”. Regreta atentatului asupra vieții lui R., iar ceea ce avea să urmeze era o încercare pentru el, în ce privește credința în Dumnezeu și dragostea pentru R. Pacientul a emis toate aceste aserțiuni într-un mod coerent

și articulat. Impresia lăsată este aceea a unui sistem bine închis, bazat pe autoamăgire. Au fost prescrise tratamentul medicamentos (5 mg de pimozid pe zi) și psihoterapie cu acțiune ușoară, dar după șase luni nu s-a constatat nici un efect. În cele din urmă, tribunalul a hotărât detenția pe o perioadă nedefinită într-un spital pentru boli mintale. P. a fost văzut la șase luni după întemare și, în ciuda schimbării de substanțe medicamentoase, a demonstrat aceleași iluzii, afirmând cu aceeași tărie ca întotdeauna că iubirea lui R. pentru el rămîne la fel și că, prin suferințele sale, avea să îl aducă într-o zi pe R. la Dumnezeu. P. îi scrie zilnic lui R. din spital. Scrisorile sînt ridicate de personalul sanitar, dar nu și expediate, pentru a îl proteja pe R. Pacientul rămîne sub unărire-

Comentariu

Ellis și Mellsop (1985) conchid că sindromul de Clambault este o afecțiune etiologică eterogenă. Teoriile etiologice cuprind alcoolismul, avortul, depresia postnărfeta-minică, epilepsia, traumele craniene și afecțiunile neurologice. Nici una dintre acestea nu se aplică în cazul în discuție. Trecînd în revistă descrierile personalităților premorbide din cazurile pure, Mullen și Pathe rezumă invocînd „un individ inapt din punct de vedere social. izolat de ceilalți, prin sensibilitate, suspiciune sau o superioritate asumată. Oamenii aceștia sînt descriși de cele mai multe ori ca ducînd o viață pustie din perspectivă socială... dorința de a întreține o relație contra-balansată de teama de respingere sau de intimitate, atît sexuală, cît și emoțională”.

Modificarea hotărîtoare în istoria acestui pacient a constituit-o casa lăsată moștenire de către mama sa; o viață întregă de încercări eșuate de a stabili relații mai strînse cu oamenii culmina într-un aranjament în cadrul căruia P., eliberat de nevoia de a-și câștiga traiul, putea rețea contactele rămase cu colegii de la școală și cu proprietăreașă, retrăgîndu-se complet. În această perioadă de singurătate tot mai pronunțată a devenit conștient că este supus unui test. În decursul unei plimbări, a fost inițiat într-o comuni.tate provizorie, constituită din trecători care

247

încercau să stăpînească un balon mînat de vîntul puternic. O astfel de transformare, de la viața „pustie din perspectivă socială” la lucrul intens în echipă poate să fi reprezentat factorul dominant care a precipitat apariția sindromului, căci la finalul acestei întîmplări dramatice a devenit „conștient” de iubirea lui R.; începutul unei relații iluzorii îl asigură că nu va trebui să revină la izolarea dinainte. Arieti și Meth (1959) afirmă că erotomania poate acționa ca

modalitate de apărare împotriva depresiei și a sentimentului singurătății, creînd o întregă lume intrapsihică.

De asemenea, relevantă pentru profilul descris de Mullen și Pathe este teama pacientului față de intimitatea sexuală. La întrebările legate de ambițiile sale erotice cu privire la R., P. s-a arătat evaziv și chiar ofensat. Deși unii dintre subiecții bărbați nutresc intenții invazive și sexuale specifice, alții, la fel ca mulți dintre pacientii femeii, au noțiuni vagi, autoprotectoare, în materie de ceea ce doresc de la obiectul pasiunii lor. Enoch și Trethowan îl citează pe Esquirol (1772-1840), care a observat că „subiecții erotomani nu depășesc niciodată limitele bune creșteri, ei rămân cași”. La rîndul lor, Bucknell și Tuke asociază, la mijlocul secolului al XIX-lea, „erotomania propriu-zisă” cu o „formă sentimentală”.

Cazul acesta confirmă teoriile unor specialiști (Trethowan 1967; Seeman 1978, Mullen și Pathe) cu privire la relevanta absenței totale sau a rolului extrem de redus al tatălui. Nu se pot face acum decît speculații asupra întrebării dacă, la vîrsta de 47 de ani, R a reprezentat pentru P. chipul tatălui sau dacă, de pe poziția sa de individ de succes, integrat social, el a fost un ideal către care aspira P.

S-au făcut asocieri strînse, mai ales în studiile mai recente, între erotomania masculină și ideea de pericolozitate (Gagne și Desparois 1995, Rosner și Owens 1995; Menzies, Fedoroff, Grcen și Isaacson 1995). Spitalizarea poate fi necesară pentru a-l proteja pe subiect împotriva atacurilor pacientului (Enoch și Trethowan; Mullen și Pathe). În acest caz, unde s-a formulat o acuzare penală, chestiunea pericolozității, mai ales

din perspectiva rezultatului, a reprezentat o problemă centrală. P. s-a instalat într-un restaurant pentru a urmări asasinarea comandată a lui R. Atunci când atacul a dat greș- a încercat să intervină. Mai târziu și-a manifestat părerea de rău, redirecționându-și violența spre sine însuși, în prezența lui R. și a lui M. Atâta vreme cât iluzia lui P. rămîne neabătută, potențialul său pentru violență este neschimbat, iar instituționalizarea într-un spital păzit recomandat.

Lovett Doust și Christie sugerează, în studiul efectuat asupra unui număr de opt cazuri, că „se poate deduce o relație strînsă între unele aspecte patologice ale lubirii și principiile impuse de biserică credincioșilor”. Putem presupune în mod rezonabil că restricțiile asupra expresiei sexuale ar putea fi implicate în unele dintre tipurile de patologie. Mai mult, preoții celibatari pot reprezenta, prin însăși inaccessibilitatea lor, subiecți ideali pentru cei ce suferă de sindromul de Clerambault. Alți slujitori ai bisericii au căzut victime iluziilor erotice, datorită statutului de care se bucură printre enoriași (Enoch și Trethowan). Dar P. nu făcea parte din nici un cult sau sectă aparte, iar obiectul pasiunii sale era un ateu. Convingerile religioase ale lui P. predatează manifestările psihopatologice, dar ele s-au intensificat o dată cu mutarea în casa mamei sale, când izolarea a devenit completă. Relația sa cu Dumnezeu era strict personală, servind ca substitut pentru o altă relație, mai intimă. Sarcina de a îl „aduce pe R. la Dumnezeu” a fost poate privită ca o încercare de a obține o lume intrapsihică perfect integrată, în care sentimentul religios interiorizat și iubirea iluzorie erau una. Întrebat, P. a afirmat permanent că nu a auzit niciodată glasul lui Dumnezeu și nu a văzut manifestări ale prezenței lui. A devenit „conștient” de dorința sau scopul divin la fel cu mulți oameni care nutresc convingeri religioase profunde. O cercetare în literatura de specialitate nu a dezvăluit un alt caz de erotomane pură în care sentimentul religios, sau dragostea față de Dumnezeu, să fie implicate într-un mod asemănător.

Concluzii

Starea lui P. satisface, cu o singură excepție, toate criteriile de diagnosticare a formei primare a sindromului de Clerambault descrise de Enoch și Trethowan și menționate mai sus: P. trăiește iluzia fermă a comunicării amoroase cu o altă persoană, R., primul care s-a îndrăgostit și a făcut avansuri. Debutul a fost brusc. Obiectul iluziei lui P. rămîne neschimbat. El este capabil să dea o explicație rațională comportamentului paradoxal al lui R. și evoluția pare să fie cromatică. P. nu suferă de halucinații sau defecte cognitive. (Cu toate acestea, chiar dacă s-ar putea spune că R. are „un

rang mai înalt", P- nu avea de unde să știe aceasta la prina lor întâlnire.) Acest grad de suprapunere de diagnostic, împreună cu faptul că P. împărtășește câteva dintre caracteristicile premorbide ale altor pacienți, conferă greutate teoriei conform căreia sindromul constituie o entitate nosologică.

În ce privește rezultatele, cei mai inuți comentatori tind spre o poziție pesimistă- De Clîrambault descrie cazuri de erotomanie pură cu o durată între 7 și 37 de ani. O trecere în revistă a cercetărilor făcute ulterior confirmă o formă de iubire într-adevăr de durată, adesea încheiată doar prin moartea pacientului.

Victimele pacienților suferinzi de sindromul de Clerambault se confruntă cu hărțuiri, stres, atacuri fizice sau sexuale sau chiar cu moartea. Dacă în cazul în spetă R. și M. s-au împăcat și mai târziu au adoptat chiar un copil, alte victime au fost nevoite să divorțeze sau să emigreze, în timp ce altele au avut nevoie de tratament psihiatric în urma tulburărilor provo-cate de pacienți. Este de aceea important să continuăm să rafinăm criteriile de diagnosticare, care să devină mai cunoscute în rândul specialiștilor. Pacienții care suferă de iluzii solicită foarte rar tratamentul, dat fiind că nu se consideră bolnavi. La rândul lor, familiile și prietenii cu greu îi privesc așa fiindcă, după cum remarcă Mullen și Pathe, „extensiile patologice ale iubirii nu numai că se ating, dar se și suprapun cu experiența obișnuită și nu este deloc ușor să accepți că una dintre cele mai prețuite experiențe umane poate transgresa domeniul psihopato-logiei”.

Bibliografie

ARIETI, S. și METH, M. (editori) (1959) *American Handbook*

of Psychiatry, vol. 1. Basic Books, New York, pp. 525,551 BUCKNELL, J. C. și TUKE, D. H. (1882)

A *Mamwl of*

Psydwlogical Medicine, ediția a doua, Churchill.

Londri'a DE CLERAMBAULT, C. G. (1942) „Les

Psychoses

passionelles" m *Oeuvres Psychiatriques*, pp. 315-

322.

Paris, Presses Universitaires EL-ASSRA, A. (1989)

„Erotomania in a Saudi Woman" în

British Jooirfial of Psychiatry'. **153**, 830-833

ELLIS, P. și MELLISOP, G. (1985) *Britisli Joumai of*

Psychiatry, **146**, 90 ENOCH, M. D. și

TRETHOWAN, W. H. (1979) *Uncommon*

Psychiatric Syndromes, Bristol, .lohn Wright

ESQUIROL. .1. E. D. (1845) *Mental Maladies: A Treatise on*

Insanity (trans. R. de Saussure, 1965), New York,

Hafher GAGNE, P. și DESPAROIS. I.. (1995)

„L'erotomame male: un

type de harcèlement sexuel dangereux" în *Revue*

Cancidienne de Psyduatrie, **40**, 136-141

HARMON, R. B.; ROSNER, R. și OWENS, H. (1995)

„Obsessional harassment in a criminal court

population"

m *Journai of Forensic Sciences*, **42**, 188-196

HOLLANDER, M. H. și CALLAHAN, A. S. (1975)

Archives of

General Psychiatry, **32**, 1574 LOVETT DOUST. J.

W. și CHRISTIE. H. (1978) „The

pathology of love: some clinical variants of de

C16rambault syndrome" în *Social Science and*

Medicine,

12,99-106 MENZIES, R. P.; FEDEROFF. J. P.;

GRCEN, C. M. și

ISAACSON, K. (1995) „Prediction of dangerous

behaviour in male erotomania" în *British Journal of Psychiatry*, **166**, 529-536 MULLEN, P. E. și PATHE, M. (1994) „The pathological

extensions of love" în *British Journal of Psychiatry* 165.614-623 PEREZ, C. (1993) „Stalking: when does obsession become a

crime?" în *American Journal of Criminal Law* **20** 263-

280

RASKIN, D. și SULLIVAN, K. E. (1974) „Erotomania" în

American Journal of Psychiatry, **131**, 1033-1035

SCHENIDER, K. (1959) „Clinical Psychopathology" (trans. M.

W. Hanilton), New York, Grune & Stratton SEEMAN, M. V. (1978) „Delusional loving" în *Archives of*

General Psychiatry. 35. 1265-1267 SIGNER, J. G. și

CUMMINGS, J. L. (1987) „de Clerambault's

syndrome in organic affective disorder" în *British*

Journal of Psychiatry **151**, 404-407 TRETOWAN, W.

H. (1967) „Erotomania - an old disorder

reconsidered" în *Alfa*, 2, 79-86 WENN, R. și CAMIA, A.

(1990) „Homosexual erotomania" în

Acta Psychiatrica Scandinavica, **85**. 78-82

Scrisoare aparținând domnului J. Parry, compusă către sfirșitul celui de al treilea an de internare. Originalul se găsește împreună cu notițele pacientului. Fotocopia a fost înaintată doctorului R. Wrenn, la cererea sa.

Marți

Dragă Joe, m-am trezit în zori. M-am strecurat jos din pat, mi-am pus halatul și, fără să deranjez personalul de noapte, m-am dus și m-am așezat la fereastra dinspre est. Vezi ce cuminte sînt cînd te porti frumos cu mine! Ai dreptate, cînd răsare soarele de după copaci, aceștia se fac negri. Crenguțele din vîrf se încîlcesc pe cer, ca tirele din interiorul unei mașinării. Dar nu la asta mă gîndeam, fiindcă ziua era fără nori și ceea ce și-a făcut apariția deasupra coroanelor copacilor a fost nu mai puțin decît minunea slavei și a iubirii lui Dumnezeu, în toată splendoarea ei. Iubirea noastră! Mai întîi scaldîndu-mă, apoi încălzindu-mă prin geam. Am stat aici, cu umerii trași înapoi, cu brațele moi pe lîngă corp, inspirînd adînc. Vechile lacrimii curgînd. Dar ce bucurie! Ziua cu nuinăail o niie, scrisoarea cu numărul o mie și tu, spunîndu-mi că ceea ce fac e bine! La început n-ai văzut sensul și ai blestemat despărțirea noastră. Acum știi că fiecare zi pe care o petrec aici te aduce cu un pas mai aproape de lumina aceasta plină de slavă. Iubirea Lui și motivul pentru care acum știi ceea ce nu ai știut mai înainte este că ești destul de aproape pentru a simți cum te răsucești neajutorat și fericit spre căldura lui. Nu ne mai putem întoarce

253

din druni, Joe! Cînd vei fi al Lui, vei deveni și al meu. Fericirea aceasta aproape mă stînjește. Teoretic, sînt prizonier. La ferestre sînt gratii, salonul e încuiat noaptea, zilele și nopțile mi le petrec în tovărășia unor idioți care își tîrșîie picioarele, vorbind singuri, cu balele curgînd; cei care nu-și tîrșîie picioarele trebuie legați. Personalul. mai ales bărbații, sînt niște brute al căror loc e m realitate aici. Înăuntru, dar care au facut cumva și au scăpat. Fum de țigară, ferestre care nu se deschid, urină, reclame la televizor. E lumea pe care ti-am descris-o de o mie de ori. Ar trebui să fînnebunesc. Dar dimpotrivă. mă simt mai plin de elan decît în toată viața mea. Niciodată nu ani fost atît de liber. Sînt alît de fericit că zbor, Joe! Dacă ar lî știut cît de fericit mă va face șederea aici. mi-ar fi dat druinul să plec. Trebuie să mă opresc din scris, ca să mă strîng în brațe. Zi după zi cîștig fericirea noastră și nu-nii pasă dacă va dura o viață. O mie de zile - asla e scrisoarea mea de aniversare pentru tine. O știi deja. dar trebuie să îti spun din nou că te ador. Pentru tine trăiesc. Te iubesc. îti multumesc pentru că mă iubești, îti multumesc pentru că mă accepți. îti nuilțuiesc pentru că recnnoști ceea ce fac pentru dragostea noastră. Mai rrunite-ini un inesaj, repede, și nu uita: credința înseamnă bucurie,

în primul rând, trebuie să îi mulțumesc lui Ray Dolan, prieten și tovarăș de preumblări, pentru nenumărații ani de discuții stimulatoare. De asemenea, aș dori să le mulțumesc lui Galen Strawson, Craig Raine, Tim Garton Ash și inspectorului-șef Amon McAfee. Rămân îndatorat următorilor autori și lucrărilor lor: E. O Wilson, *On Human Nature*, *The Diversity of Life*, *Biophilia*, Stephen Weinberg, *Dreams of a Final Theory*, Steven Pinker, *The Language Instinct*; Antonio Damasio, *Descartes' Error*; Robert Wright, *The Moral Animal*, Walter Bodmer și Robert McKie, *The Book of Mirth*, Robert Gittings, *John Keats*; Stephen Gill, *William Wordsworth, A Life*.